

Hargita Megye Tanácsa

Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiája 2015-2020-as periódusra

5.0 verzió

2016 október

Tartalomjegyzék

1. Bevezető szempontok és módszertan	5
2. Helyzetelemzés	7
2.1 Demográfiai struktúra	7
2.1.1 A megye lakossága	7
2.1.2 Munkaerő	8
2.1.3 A demográfia diagnosztikai elemzése	9
2.2 Gazdasági és kereskedelmi tevékenységek ágazata	11
2.2.1 Megyei gazdasági helyzet elemzése	11
2.2.2 A gazdasági ágazatok helyzete	13
2.2.3 Beruházások elemzése	15
2.2.4 Gazdasági szakosodás elemzése	17
2.2.5 A Gazdaság és gazdasági ágazatok diagnosztikai elemzése	18
2.3 Növénytermesztés, állattenyésztés és erdőgazdálkodás	19
2.3.1 A földalap elemzése	19
2.3.2 Szervezett mezőgazdasági egységek	20
2.3.3 Állattenyésztési farmok	21
2.3.4 Erdőgazdálkodás	21
2.3.5. A mezőgazdasági, állattenyésztési és erdőgazdálkodási ágazatok diagnosztikai elemzése	22
2.4 Energia, természeti és környezeti források	23
2.4.1 Energia és energiahatékonyság	23
2.4.2 Természeti erőforrások és környezet	25
2.4.3 Hulladékgazdálkodás	26
2.4.4 Energia és természeti erőforrások diagnosztikai elemzése	27
2.5 Infrastruktúra és területi felszerelés	28
2.5.1 Szállítási infrastruktúra	28
2.5.2 Víz- és szennyvíz rendszer	30
2.5.3 Műszaki közszolgáltatások infrastruktúra	31
2.5.4. Az infrastruktúra diagnosztikai elemzése	33
2.6 Turizmus	34
2.6.1 Turisztikai erőforrások	34
2.6.2 Turisztikai erőforrás	36
2.6.3. A turizmus ágazat diagnosztikai elemzése	38

2.7 Oktatás.....	39
2.7.1. Létező oktatási infrastruktúra	39
2.7.2. Humán erőforrások az oktatási rendszerben	41
2.7.3. Beiskolázás	41
2.7.4. Megyei munkaerő igény és ajánlat a gazdasági ágazatok alakulásához viszonyítva.....	42
2.7.5. Az oktatás diagnosztikai elemzése	43
2.8 Egészségügy	44
2.8.1 Az egészségügyi infrastruktúra	44
2.8.2 A lakosság egészségügyi állapota	45
2.8.3. Az egészségügy diagnosztikai elemzése	45
2.9. Szociális helyzet.....	46
2.9.1. Életszínvonal elemzése	46
2.9.2. A hátrányos helyzetű személyek helyzete	47
2.9.2. A szociális ellátás diagnosztikai elemzése	48
2.10. Kultúra és vallás	49
2.10.1. A kultúra és vallás elemzése	49
2.10.2-A kultúra diagnosztikai elemzése	52
2.11. Ifjúság és sport	53
2.11.1 Sport	53
2.11.2. Ifjúság	54
2.11.3. Az ifjúság és sport terület diagnosztikai elemzése	55
2.12. Közigazgatási kapacitás és társulási környezet	56
2.12.1. Hargita Megye Tanácsa struktúrája.....	56
2.12.2. Önkormányzati fejlesztési társulások.....	57
2.12.3. Helyi akciócsoportok (HACS).....	57
2.12.4. Civil társadalom (nonprofit szervezetek, alapítványok, közbirtokosságok stb.)	57
2.12.5 Határon túli együttműködés.....	57
2.12.6. Közigazgatási kapacitás és társulási környezet diagnosztikai elemzése	58
2.13. Hargita megye problématerkép és a reális fejlődési potenciál	59
2.13.1 A jelentős problémák azonosítása.....	59
2.13.3. Valós fejlesztési potenciál azonosítása	60
3. Hargita megye stratégiai fejlesztésének koncepciója	62
3.1 Regionális, országos és európai kontextus.....	62
3.2. Fejlesztési elvek.....	69
3.3 Stratégiai fejlesztési irányvonalak: Fejlesztési prioritások és célok	72

1. Stratégiai fejlesztési irányvonal: Folyamatos gazdasági növekedése	72
2. Stratégiai fejlesztési irányvonal: A közigazgatás fejlesztése	78
3. Stratégiai fejlesztési irányvonal: lakhatási minőség növelése	81
4. Az intézkedési terv és fejlesztési tervek portfóliója	91
4.1 az 1-es számú stratégiai fejlesztési irányvonalnak megfelelő intézkedések és fejlesztési tervek portfóliója	92
4.2. A 2-es számú stratégiai fejlesztési irányvonalnak megfelelő intézkedések és fejlesztési tervek portfóliója	96
4.3 A 3-as számú stratégiai fejlesztési irányvonalnak megfelelő intézkedések és fejlesztési tervek portfóliója	98
5. A stratégia kivitelezésének, nyomon követésének és kiértékelésének rendszere	105
5.1 A Stratégiai Fejlesztési Igazgatóság nyomonkövetési terve 1. Fenntartható gazdasági növekedés	107
5.2 A Stratégiai Fejlesztési Igazgatóság nyomonkövetési terve 2. A közigazgatás fejlesztése	116
5.3 A Stratégiai Fejlesztési Igazgatóság nyomonkövetési terve 3. Az életminőség javítása	121

1. Bevezető szempontok és módszertan

Hargita megye 2015-2020-as periódusra vonatkozó általános fejlesztési stratégiájának kidolgozása Hargita Megye Tanácsa projektje, amelyet 2015. december – 2016. május között bonyolított le partnerségben a Regional Consulting & Management Rt. és RomActiv Business Consulting Kft. kereskedelmi társaságokkal.

Jelen dokumentum struktúrája a Hargita Megye Tanácsa által a feladatfüzetben megfogalmazott követelményekre van felépítve, minden egyes fejezet érinti a megfogalmazott minimális tematikát, valamint más, a dokumentum kidolgozása alatt azonosított szempontokat.

A jelen dokumentum kidolgozása során, a feladatfüzetben szereplő követelményeknek megfelelően, az alábbi szakaszok és tevékenységek valósultak meg:

- I. szakasz:
 - Adatgyűjtés, az adatok kategorizálása és koherens adatjegyzék kialakítása, a stratégia kidolgozása során történő elemzés szempontjából hasznos adatbázis kialakítása céljából;
 - Adatok és információk feldolgozása;
 - Stratégia és projekt-adatlapok kidolgozása (munkapéldány);
- II. szakasz:
 - Nyilvános konzultációk, fórumok és köztájékoztatási tevékenységek megszervezése az alábbiak révén:
 - a munkapéldány nyilvános közvitára bocsájtása a Hargita Megye Tanácsa honlapján;
 - a stratégia kivonatának elkészítése, és ennek elküldése helyin intézményeknek, civil szervezeteknek, gazdasági egységeknek, valamint más helyi szereplőnek;
 - négy térségi közvita megszervezése
 - technikai segítségnyújtás és tanácsadás a szerződő hatóság számára, a stratégiát érintő elemzési találkozók megszervezésében, a résztvevők (helyi hatóságok, helyi közigazgatás, civil szervezetek és üzleti szféra) által, az azonosított szükségletekkel és javaslatokkal kapcsolatosan megfogalmazott vélemények, javaslatok és kritikák helyes megértésében;
 - az on-line kommunikációs eszközök használata (például vitafórum), amelyek nem tették szükségessé, hogy a szerződő hatóság új szoftver licenceket vásároljon.
- III. szakasz:
 - A stratégiai dokumentum véglegesítése, a nyilvános konzultáció során megfogalmazott kritikák, vélemények és javaslatoknak megfelelően.

Az elemzési folyamat az alábbi módszertani eszközök használatával valósult meg:

- Mennyiségi analízis – Országos és megyei intézményektől begyűjtött statisztikai adatok elemzése. A következő adathalmazok kerültek felhasználásra:

- Országos Statisztikai Hivataltól begyűjtött adatok;
- Hargita Megyei Cégbíróság, Hargita Megyei Kereskedelmi és Iparkamara adatai, az Országos Adó- és Pénzügyi Hivatal nyilvántartásában és/vagy a listafirme.ro vagy www.risco.ro adatbázisában szereplő gazdasági egységekre vonatkozó adatok;
- Hargita Megye Tanácsa szakigazgatóságai és részlegei által rendelkezésre bocsájtott adatok;
- Más adatok, amelyet az alábbi intézmények bocsájtottak rendelkezésre: Hargita Megyei Tanfelügyelősége, Hargita Megyei Munkaerő-ügynökség, Hargita Megyei Szociális és Gyerekvédelmi Vezérigazgatóság, Hargita Megyei Közegészségügyi Igazgatóság, Hargita megyei Mezőgazdasági Intervenciós és Kifizetési Ügynökség, Hargita Megyei Mezőgazdasági Igazgatóság, Hargita Megyei Környezetvédelmi Ügynökség, Hargita Megyei Vidékfejlesztési és Halászati Kifizető Ügynökség stb.
- kvalitatív kutatás, az alábbiak szerint:
 - különböző szakirányú dokumentációk elemzése (például ágazati fejlesztési stratégiák);
 - Interjúk, fókuszcsoportos megbeszélések, konzultációk és terepvizsgálatok.

Az elemzés időtartama alatt, az adatgyűjtési szakaszban 5 csoportos konzultációra és 10 egyéni konzultációra került sor, amelyen összesen 70 személy vett részt. Ugyanakkor, az elemzési folyamat során 7 külső, különböző szakterületen dolgozó szakértővel történt konzultáció. A fókusz-csoportos megbeszélések során a következő témakörök kerültek megvitatásra: gazdasági versenyképesség, megyei szociális ellátó rendszer, természeti örökség, környezetvédelem és közigazgatási kapacitás. Továbbá, az egyes közintézmények és magánjogi szervezetek képviselőivel folytatott konzultációk lehetőséget teremtettek pontszerű vetületek és szükségletek részletezésére és ezeknek kapcsolódására a stratégia célrendszerében és javasolt fejlesztési tervekhez.

A stratégia-tervezet konzultációs szakaszában 4 konzultációra került sor, amelyen több mint 60 személy vett részt. Ugyanakkor az egyes közintézmények és magánjogi szervezetek képviselőivel folytatott konzultációk lehetőséget teremtettek arra, hogy a Hargita megye fejlesztésére vonatkozó stratégia vízió visszaigazolást kapjon és azonosításra és részletezésre kerüljenek olyan fejlesztési ötletek, amely támogatást élveznek a kivitelezhetőek a közeljövőben.

Hargita Megye Tanácsa és a stratégia kidolgozásában résztvevő tanácsadó csapat köszöni minden intézménynek, szervezetnek, személynek, akik információkat, adatokat szolgáltatottak, részt vettek a konzultációkon, és javaslataikkal, észrevételeikkel hozzájárultak jelen dokumentáció megszületéséhez.

I. Jelenlegi gazdasági-társadalmi helyzet elemzése

2. Helyzetelemzés

2.1 Demográfiai struktúra

2.1.1 A megye lakossága

Demográfia

A 2011-es évi Nép- és lakásszámlálás adatai Hargita megyét az 5. helyre sorolják a Közép Fejlesztési Régió 6 helyéből, a lakosság alapján, 310.867 lakossal és 13,16% regionális részesedéssel. A demográfiai dinamika elemzése alapján, 1992-es évhez viszonyítva a lakosság 10,76% (37.468) csökkenését mutatja. A legfontosabb tényezők, amelyek befolyásolták a népességcsökkenést a természetes szaporulat és a népvándorlás, mindkét tényező egy időben jelen van a vizsgált periódus alatt (Lásd: „Hargita megye és Közép Régió lakossága az utóbbi népszámlálások szerint” táblázat, 2-es számú melléklet).

Aktív lakosság

A 2011-es népszámlálási adatok alapján, figyelembe véve a megye területének kiterjedését (6.639 km²), a népsűrűség 46,82 lakos/km², amely régiós átlagnál kisebb értéket jelent (69,23 lakos/km²), valamint az országos értéknél (84,4 lakos/km²). Az alacsony népsűrűség elsősorban azzal magyarázható, hogy nincs a megyében százezres lakost meghaladó város, valamint a lakosság nagy része vidéki környezetben lakik, valamint a domborzat az idők során jelentős befolyást gyakorolt a településszerkezetre, jelentős különbségek figyelhetők meg a központi vagy észak-keleti térségek és a déli és észak-nyugati térségek között (Lásd „Hargita megye népsűrűsége” térkép - 2-es számú melléklet).

A 2011-es évi adatok szerint a megye lakosságának 57,41% vidéken lakott, a települések méreteiből adódóan nincs jelentős különbség a vidéki és városi környezetben élő népesség szintjén, ezt támasztja alá az a tény is, hogy a megyében csak kilenc községnek van 5.000 főnél nagyobb lakossága valamint van egy néhány olyan község, amelynek nagyobb a lakossága, mint egy-egy városnak a megyéből. A jelentősebb városi agglomerátumok Csíkszereda, mint megyeszékhely, Székelyudvarhely és Gyergyószentmiklós municípium (Lásd: „Nagyobb Hargita megyei települések lakossága 2011-ben” táblázat, 2-es számú melléklet).

A településtípusok szerinti népesség részletes bemutatása a mellékletben található: „Hargita megye és Közép Régió lakossága az utóbbi népszámlálások szerint”, „Nagyobb Hargita megyei települések lakossága 2011-ben”.

Népesség korcsoport szerinti megoszlása

(Lásd: „Hargita megye lakosságának korcsoporti leoszlása” - ábra - 2-es számú melléklet)

Az utóbbi 23 év során, a korcsoportok struktúrája és aránya jelentősen megváltozott, a lakosság elöregedése a gyerekek és fiatalok számának csökkenése révén konkretizálódik. 2015-ben a 0-14 éves gyerekek száma 36,47%-al csökkent az 1992-es évi adatokhoz képest (a lakosság 22,21%-a), összevéve a 60 év feletti népesség 27,66%-al való növekedésével (a lakosság 21,26%-a). (Lásd: „Hargita megye lakosságának alakulása korcsoportok szerint” ábra - 2-es számú melléklet)

A 25-59 év közötti korcsoport (aktív lakosság) - pozitív mérleget mutat, elérve a 172.380 főt (51,53%-a a megyei lakosság). A jelenség azzal magyarázható, hogy az 1980-1990 közötti periódusban a születések száma magas volt, és az akkor születettek képezik a jelenlegi aktív lakosságot. Tekintettel, hogy jelenleg a születési ráta csökkenő tendenciát mutat, Hargita megyében az aktív lakosság aránya csökkenni fog, párhuzamosan az öregedési index növekedésével (Lásd: „Születések száma 1990-2014 közötti periódusban - 2-es számú melléklet).

Etnikai összetétel

2011-es évben, Hargita megye lakosságának 82,89%-a magyar etnikumnak vallotta magát (257.707 lakos), 12,60%-a romának (39.196 lakos), valamint 1,71-a romának (5.326 lakos). A két utolsó népszámlálási adatok alapján megállapítható, hogy a magyar lakosság száma 7%-al, viszont a román közösség esetében egy még hangsúlyozottabb, 17%-os csökkenést mutatnak az utolsó népszámlálási adatok (Lásd: „Etnikai összetétel 2011-ben” táblázat és az „Etnikai összetétel alakulása 1930-2011 között Hargita megyében” táblázat, valamint a 2-es számú mellékletben szereplő adatok).

A roma kisebbség (az utolsó népszámlálás 28%-os növekedést jegyzett) megyei megoszlása nem arányos, tartózkodási hely szerinti eloszlásukat elemezve nagyobb lélekszámban találhatóak Csíkszeredában, Maroshévízen, Gyergyószentmiklóson, Székelyudvarhelyen, Székelykeresztúron, Szentábrahámban, Székelyandrásfalván és Újszékelyen. Az anyanyelv szerinti besorolást tekintve, a megye lakosságának 84,09% a magyar nyelvet jelölte meg anyanyelvéként, többen, mint azok, akik magyar nemzetiségűnek vallotta magát (82,92%). (Lásd: *A lakosság összetétele az anyanyelv szerint*” táblázatot - 2-es számú melléklet).

Népesség mozgása

(Lásd: „A megyében letelepedő és elvándorló lakosság közötti különbség” táblázat, és a 2-es számú mellékletben szereplő részletek)

A népességvándorlás meghatározó volt az 1992-es és az 1997-es évek között, az ezt követő periódusban a lakosságcsökkenése az elvándorlás végett 530 fő/év átlagot mutat, amely egyrészt a fejlettebb és nagyobb fejlődési lehetőségekkel és munkahely lehetőséggel rendelkező térségek irányába (például: Brassó, Marosvásárhely, Kolozsvár), másrészt a határokon túlra irányuló elvándorlás, olyan országokba, mint Magyarország, Olaszország, Spanyolország, Franciaország. 2007-es év után az elvándorlást jelentős csökkenés jellemezte, a megyébe érkező (évi átlag 3.565 fő) és a megyéből eltávozó (évi átlag 4.330 fő) között nincs nagymértékű különbség, viszont a jelenség megállításához kiemelten fontos, hogy a lakosság ösztönözve legyen a törvényes munkavállalásra, kiváltképp az alacsonyan képzett lakosság, továbbá a szaktudás folyamatos fejlesztésére és a helyi mobilitás szempontjából, ezáltal csökkentve az elvándorlási készségét a lakosoknak.

2.1.2 Munkaerő

Az aktív lakosság

(Lásd: „Népességcsoportok eloszlása foglalkoztatottság szerint és a munkaerő foglalkoztatása 1990-2014-es periódusban ábra” - 2-es számú melléklet)

Az 1990 évtől kezdődő, és 2004-ig tartó 28%-os csökkenés után, Hargita megye aktív lakosságának száma stabilizálódott 2014-es évre, átlagos évi 141.250 személyre. 2014-ben az átlagosan foglalkoztatott személyek száma 59.700 volt, a megye aktív lakosságának 34,63% (172.198 személy a 25-59 év közötti korcsoportban). Az inaktív lakosság egy részét a nyugdíjasok képezik, 2015-ben 73.769¹ nyugdíjast jegyeztek, havi 842 lej² átlagnyugdíjjal, amely egy enyhe növekedésre utal. A nyugdíjasok száma növekedési tendenciát mutat a kommunista rendszer összeomlása óta. Két jelentős tényező befolyásolta a nyugdíjasok számának növekedését 1990 és 2010 között, éspedig: a gazdasági ágazatok átalakulása és az ipari egységek bezárása által csökkent a munkahelyek száma, valamint a lakosság öregedése és az elvándorlás. A nyugdíjasok számának csökkenése magával vonja az aktív lakosság számának csökkenését. A 2000-es évek után a nyugdíjasok számának növekedése mérséklődött.

Foglalkoztatás szintje

(Lásd: „Aktív lakosság aránya (%), 2015” térkép és „Népességcsoportok eloszlása foglalkoztatottság szerint és a munkaerő foglalkoztatása 1990-2014-es periódusban” táblázat - 2-es számú melléklet)

A munkaerő foglalkoztatási rátája csökkenő tendenciát mutat a rendszerváltástól egészen 2004-es évig (60%), ezután viszont növekedés következett, 2014-ig mintegy 66,7%-al. Csíkszeredában 18.461 főt foglalkoztatnak a megyei átlagból, Székelyudvarhely municípiumban 14.141 főt, a többi municípiumban és városban a foglalkoztatott személyek száma nem haladja meg a 10.000 főt. A foglalkoztatott személyek 81,26% városi övezetben dolgozik, 18,74%-a pedig vidéki övezet.

A gazdasági ágazatokat tekintve, a legtöbb személyt a szolgáltatásokban (56%), valamint az iparban és az építkezésben (41%) foglalkoztatnak, pontosabban: kiskereskedelem, kivétel gépjárművek és motorkerékpárok, ruházati cikkek gyártása, fafeldolgozás, fa- és parafaárúk készítése, élelmiszeripar, bútorgyártás, szeszesital előállítás, textilipar és fémfeldolgozás. (Lásd: „Foglalkoztatott személyek megoszlása gazdasági ágazatokként Hargita megyében” ábra, és a „Hargita megye gazdasági szakosodási indexe” táblázat, 2-es számú melléklet, 2.2-es fejezet).

Az átlag névleges bruttó jövedelem Hargita megyében 1.713 lej volt 2014-ben, amely évről évre növekedést mutat, s mint átlag az országos toplista középmezőnyébe sorolható. (Lásd: „Az átlag névleges bruttó jövedelem megyei bontásban” táblázat, 2-es számú melléklet, 2.2-es fejezet.)

2.1.3 A demográfia diagnosztikai elemzése

Erős pontok	Gyenge pontok
<ul style="list-style-type: none">Munkaképes korban lévő lakosság száma jelentősen nagyobb más korcsoportokhoz viszonyítva;	<ul style="list-style-type: none">Csökkenő népesség;Csökkenő, negatív értékű természetes szaporulat;A lakosság jelentős rész vidéki övezetben lakik;

¹ Országos Statisztikai Hivatal PNS101D indikátora - A nyugdíjasok átlag évharmadi/évi száma a társadalmi biztosítás típusa, makrórégiók, fejlesztési régiók és megyék szerint - 2016.április 19-i adat.

² Országos Statisztikai Hivatal PNS101D indikátora - Állami és mezőgazdasági nyugdíjbiztosítási átlagnyugdíj makrórégiók, fejlesztési régiók és megyék szerint, évharmadi és évi bontásban - 2016.április 19-i adat.

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

<ul style="list-style-type: none"> • A lakosság egyenletes eloszlása városi-és vidéki környezetben; • Vándorlási tendencia kiegyensúlyozódása; • A munkaképes korosztály arányának növekedése (25-59 éves korosztály); • A foglalkoztatott munkaerő városi övezetbe történő koncentrálódása; 	<ul style="list-style-type: none"> • A migrációs jelenség kitartása (fejlett övezetek/országok irányába), magasabb, mint a bevándorlás; • A települések alacsony népessége; • Demográfiai elöregedés; • Gyerekek és fiatal felnőttek számának csökkenése; • A foglalkoztatott személyek alacsony aránya az aktív lakossághoz képest;
Országos és regionális környezet	
<ul style="list-style-type: none"> • Alacsony népsűrűség a Közép Fejlesztési Régió más megyeihez viszonyítva; • A népességcsökkenés ritmusa 1992-2011-es periódusban alacsonyabb, mint a Közép Fejlesztési Régió (-12,62%) és Románia szintjén (-11,79%); • A magyar nemzeti kisebbséghez tartozó lakosság aránya magasabb a megyében (82,89%), mint a Közép Fejlesztési Régió szintjén (29,05%) és országos viszonylatban (6,26%); • A munkaerő foglalkoztatási megyei rátája magasabb (66,7%) volt 2014-ben, mint a Közép Fejlesztési Régió szintjén (64,6%), de valamivel alacsonyabb, mint az országos érték (66,9%); • A 2014-es évi statisztikai adatai szerint, a Közép Fejlesztési Régióban foglalkoztatott személyek 11,29%-a (65.486 fő) Hargita megyében él, országos szintre vetítve ez 1,45%-ot jelent; 	
A folyamat perspektívái stratégiai beavatkozás nélkül	
<ul style="list-style-type: none"> • A megye népessége továbbra is csökkeni fog, a munkaképes korosztály elöregedése fog jelentkezni, és megfelelő munkaerő nélkül a gazdasági fejlődés fenntartatlanná válik; • A létező városok nem fogják elérni a városi pólus szintet; • A román közösség számának csökkenése erősödni fog; • A roma lakosság növekedni fog; • A szociális nyomás erősödni fog azon övezetekben, ahol a hátrányos helyzetű lakosság nagyobb lélekszámban található, mint például a roma lakosság; • A vidéki övezet továbbra sem tud több munkaerőt foglalkoztatni (Jelenleg a foglalkoztatott munkaerő több mint 50%-a 2 municípiumban tömörül, Csíkszereda és Székelyudvarhely); • A megyei oktatási infrastruktúra fejlesztésének hiányában csökkeni fog a szakmai továbbképzés és továbbtanulási igény, amely a fiatalok további elvándorlását vonja maga után más egyetemi központok fele; • A szakmai át- és továbbképzésnek ösztönzése hiányában tovább erősíti az alacsonyképzettségű munkaerő határon túlra történő migrációját, a megyei szinthez képes magasabb bérezés végett; 	

Javaslatok:

- A megye lakosságának elvándorlása megakadályozására és új lakók vonzására irányuló vonatkozó intézkedések; az életkörülmények minőségének javítására irányuló születési arány növedését célzó intézkedések;
- Aktív lakosság ösztönzése munkavállalásra, valamint a gazdasági egységek ösztönzése a munkavállalók alkalmazására és az illegális munkavállalás visszaszorítása, a közép- és hosszútávú gazdasági növekedés érdekében;
- Helyi illetékek csökkentése a beruházók vonzása és új munkahelyek teremtése céljából, a vállalkozói szellem ösztönzése és támogatása a fiatal és vidéki lakosság körében, a létező gazdasági környezet megerősítése céljából;
- Szociális ellátási, egészségügyi (üdülési) és szabadidős szolgáltatások fejlesztése;
- Az oktatási infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése a szakmai fejlődés és munkapiaci belépés biztosítása céljából;

2.2 Gazdasági és kereskedelmi tevékenységek ágazata

2.2.1 Megyei gazdasági helyzet elemzése

Bruttó hazai termék szintje (GDP)

2013-ban, a Hargita megyei GDP értéke 6.915,6 millió lej volt, ami egy viszonylagos stabil arányt (9,80%) jelent a Közép Fejlesztési Régió szintjét elért GDP-ből, ugyanakkor egy az regionális és országos GDP növekedéssel összhangban lévő növekedési ritmust jelent. (Lásd: „Versenyképesség alakulása (GDP/lakos, millió lej) táblázatot és a „Közép Fejlesztési Régió GDP-jének alakulása (millió lej), REV.2 SEC2010” és a részletes adatokat a 2-es számú mellékletből)

A bruttó hazai termék összetevői (GDP)

(Lásd: A termelékenység alakulása (GDP/foglalkoztatott civil lakosság, lej/lakos) 2008 - 2012” ábrát a 2-es számú mellékletből)

A versenyképesség elemzése céljából, a GDP/lakos gazdasági mutatót 3 mutatóra bontottuk, és pedíg: *termelékenység* (GDP/foglalkoztatott civil lakosság), *foglalkoztatási ráta* (Foglalkoztatott civil lakosság/munkakorú népesség) és *az aktív lakosság aránya az összlakossághoz* (aktív lakosság/összlakosság). A foglalkoztatási mutatók részletezésére a Foglalkoztatott lakosság/munkanélküliség alpontban került sor (Lásd: A foglalkoztatási ráta alakulása (foglalkoztatott civil lakosság/munkakorú lakosság)” táblázatot a 2-es számú mellékletből).

Országos és regionális szinten a GDP értékének folyamatos növekvése tapasztalható, míg Hargita megye szintjén csökkenés érzékelhető a 2009-es és 2010-es években, majd a 2010-2012-es években regisztrált növekedés elmarad az országos átlagtól.

A termelékenység alakulása Hargita megyében (GDP/foglalkoztatott lakosság) hasonló a GDP/lakos mutató alakulásához, a növekedési tendencia az országos átlagos növekedési mutató értékénél alacsonyabb. Ezt a helyzetet elsősorban a gazdaság felépítése idézi elő: a kisebb termelékenységű ágazatok (mint: mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, bányászat, feldolgozó ipar) vannak dominánsan jelen Hargita megye gazdaságában, míg a magas termelékenységű ágazatok (elektromos energia termelése, számítástechnika, nagybanis kereskedelem, szállítás, raktározás, előadói ipar) alacsonyabb szinten van jelen (az üzleti forgalom megközelítőleg 48%-át teszik ki).

A vállalkozói szféra alakulása

A Hargita megyei vállalkozói szféra elemzésénél azon gazdasági egységek tevékenységét elemzi, amelyek az Országos Cégbíróságnál jegyzett gazdasági tevékenységet folytatnak, az analízis nem tér a nem gazdasági céllal létrehozott, de tevékenységükkel a helyi gazdaságra hatással lévő szervezetek/entitások adatainak elemzésére.

A Hargita megyei üzleti szférában hanyatlás következett be az aktív cégek számát illetően 2010-2011 között³, ez időtáiban 6.903 aktív gazdasági egység volt jegyezve. 2012-es évtől egy fokozatos növekedés következett, 2014-ben 7.288 aktív gazdasági egység szerepelt a nyilvántartásban (Lásd: „A Hargita megyei aktív gazdasági egységek számának alakulása 2010-2014 között” táblázatot a 2-es számú mellékletből).

³ Aktív vállalkozás az a gazdasági egység, amely a vizsgált periódusban gazdasági tevékenységet fejt ki, azaz termel vagy szolgáltat, van árbevétele és költsége, és pénzügyi mérleget készít.

A magasabb termelékenységgel rendelkező ágazatokban tevékenykedő cégek számát illetően, egy lassú növekedés tapasztalható Hargita megye szintjén 2011 és 2014 között, jelentős csökkenés csak a kereskedelmi tevékenység esetében jegyezhető 2010 és 2011 között (Lásd: „Az aktív gazdasági egységek cégek számának alakulása gazdasági ágazatokként” táblázatot a 2-es számú mellékletből).

A gazdasági egységek típusát az alkalmazott személyzet szempontjából elemezve, a domináns struktúra az kis- és közévvállalkozás, kiemelten a mikro vállalkozások, ellenben az 1000 főre jutó cégek száma Hargita megyében alacsonyabb, mint az országos átlag, amely egy alacsony vállalkozási kedvet sugall (Lásd: „1000 főre eső gazdasági egységek, alkalmazott személyzet szerint - 2014” ábrát a 2-es számú mellékletből).

A gazdasági egységek pénzügyi mutatói

A Hargita megyei üzleti környezet 66,73%-át a szolgáltatási ágazatokban érdekelt aktív gazdasági egységek teszik ki (4.864 vállalkozás). A struktúráját tekintve, az üzleti környezet hasonló az országos helyzethez (4,3% - mezőgazdaság, 29% - ipar, 66,7% - szolgáltatások) (Lásd: Az üzleti környezet struktúra a gazdasági egységek száma szerint Romániában és Hargita megyében ábrát a 2-es számú mellékletből).

Az árbevételek alapján, szintén a szolgáltatásokban érdekelt vállalkozások generálják az üzleti forgalom legnagyobb részét (52,13%-ot). A Hargita Megyei Cégbíróság adatai szerint, 2014-ben 8.532 kereskedelmi egység működött⁴, amelyek összesítve 8.575 millió lejes éves üzleti forgalmat generáltak 2014-ben (Lásd: „A Hargita megyei vállalkozói környezete üzleti forgalmának alakulása (mil. lej)”, ábrát a 2-es számú mellékletből).

Az üzleti környezetet meghatározó módon érintette a 2008-ban elkezdődött pénzügyi válság, jelents visszaesésére került során a 2010-es év során. Minden egyes gazdasági ágazat viszont növekedésnek indult 2011-ben, a szolgáltatások +7,9%-os, az ipar és építőipar +8,2%-os, valamint a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat +20%-os növekedést ért el. Míg a mezőgazdaság esetében növekedés megmaradt 2012-ben is, az ipar és építőipar csupán 1,6-os növekedést produkált 2012-ben, hasonlóan a szolgáltatásokhoz (+1,7%). A 2013-as év során egy dinamikusabb fejlődés tapasztalható, a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat 18,6-os, az ipar és építőipar 11,7%-os növekedést mutatott, ellenben a szolgáltatások esetében stagnálásról lehet beszélni (-0,7%). 2014-ben az ipar és építőipar jelentősebb visszaesést mutat (-8,7%), a mezőgazdaság esetében megtorpant a növekedés (+8,7%), a szolgáltatások esetében enyhe növekedés tapasztalható (+2,9%) (Lásd: „A Hargita megyei vállalkozói környezete üzleti forgalmának alakulása (mil. lej)”, ábrát a 2-es számú mellékletből).

A viszonylagosan stabil 2011-2013-as periódus után, 2014-ben az ipari és építőipari, valamint a szolgáltatási ágazatok által generált nyereségnövekedésre utal ((Lásd: „A Hargita megyei vállalkozói környezet által generált nyereség alakulása (mil. lej)”, ábrát a 2-es számú mellékletből).

Jelentős különbség tapasztalható a különböző ágazatokban tevékenykedő Hargita megyei gazdasági egységek által generált nyereségessége között. Így a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási

⁴ az éves pénzügyi forgalom nagyobb mint 0 lej

és halászati ágazatokban tevékenykedő cégek nyereségessége az alacsonyabb, relatív magas a pénzügyi és biztosítási és ingatlan közvetítési, és a szakmai, tudományos és műszaki tevékenységek ágazataiban. Az kisebb nyereségességgel dolgozó ágazatok az országos átlaghoz képest magasabb arányban van jelen Hargita megyében. A Hargita megyei cégek rentabilitásának elemzése egy, az országos átlaghoz hasonló képet mutat (Lásd: „Hargita megyei cégek nyereségessége és rentabilitása a 2014-es évben”, a 2-es számú mellékletből).

Foglalkoztatott lakosság/Munkanélküliség

2014-ben a foglalkoztatott Hargita megyei lakosság száma 92,6 ezer fő volt. 2015-ben az munkanélküliségi ráta értéke átlagosan 3,6%-os volt Hargita megyében, amely magasabb, mint az országos 2,80%-os átlag. A település szintű vizsgálat azt mutatja, hogy a municípiumok és városok szintjén a munkanélküliségi ráta 3% alatt van (kivételem Gyergyószentmiklós municípium, ahol 3,70%). A legmagasabb munkanélküliség ráták a megye nyugati széle mentén találhatóak, megyei szinten ezen a részen a legalacsonyabb az életszínvonal is (Lásd: „A munkanélküliségi ráta alakulása 2008-2014 között” táblázatot és a „Munkanélküliségi ráta” térképet a 2-es számú mellékletben).

Megállapítható, hogy az elemzett periódus teljes időtartama alatt a foglalkoztatási ráta alakulása magasabb értékeket mutat a Közép Fejlesztési Régió és Románia szinten regisztrált értékeknél. (Lásd: „Foglalkoztatási ráta alakulása”⁵ (foglalkoztatott civil lakosság/munkaképes korú lakosság” táblázatot a 2-es számú mellékletben) A municípiumok és városok szintjén jegyzett értékek magasabbak a vidéki értékekhez képest. Az aktív lakosság átlagos rátája Hargita megyében 68,86% volt, amely alacsonyabb, mint az országos érték (69,74% - 2015).

Az üzleti környezet koncentrációja

A legtöbb kereskedelmi egység városi környezetben található (62,55%), kiemeltképp Székelyudvarhelyen és Csíkszeredában, de jelentős számú gazdasági egység található Gyergyószentmiklóson, Maroshévízen és Székelykeresztúron. Pozitív jellemző, hogy az üzleti környezet koncentrálódása arányosan oszlik meg a megye területén, így a vidéki lakosság számára is megfelelő lehetőséget biztosít a munkavállaláshoz. (Lásd: „A gazdasági tevékenységek koncentrálódása Hargita megyébe (gazdasági egység/1.000 lakos)” térképet a 2-es számú mellékletből).

A teljes üzleti forgalom szempontjából, a két jelentősebb, gazdaságilag nem specializálódott város után kiemelkedik az ásványvíz- és üdítőiparáról ismert Borszék (ahol egyetlen gazdasági egység megvalósítja a város üzleti forgalmának a 93,5%-t), Gyergyószentmiklós és Székelykeresztúr (mindkét esetben elsődlegesnek számító bútorgyártás nem éri el a város össz üzleti forgalmának 10%-át).

2.2.2 A gazdasági ágazatok helyzete

A Hargita megyében tevékenykedő 8.532 gazdasági egység által elért összesített üzleti forgalma a 2014-es évben 8,58 milliárd lej volt (ez 2,3%-al kevesebb, mint előző évben). A legnagyobb hozza járulása a székelyudvarhelyi cégeknek volt, 35,1%-os arányban, ezt követik a

⁵ Foglalkoztatási ráta alakulásának számítása a foglalkoztatott civil lakosság számának a munkaképes korú lakosság számához való viszonyításával történt.

csíkszeredaiak (21,9%) és a borszékiek (7,9%). A legjobb üzleti teljesítménnyel a feldolgozó ipar rendelkezik (kiemeltképpen az italgyártás és a fafeldolgozás), ezt követően az építőipar és a kereskedelem (Lásd: „A gazdasági ágazatok hozzájárulása Hargita megyében, üzleti forgalom és gazdasági egységek száma alapján” a 2-es számú mellékletből)

Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat

A mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat ágazatban 365 gazdasági egység tevékenykedett 2014-ben, és összesen 245,9 millió lej üzleti forgalmat bonyolítottak le, ami 2,9%-a az össz megyei üzleti forgalomnak. Ágazaton belül, az üzleti forgalomnak 67%-át az erdőgazdálkodás és fakitermelés alágazat generálja 206 aktív gazdasági egység révén, 13,94%-os növekedést érve el a 2013-as évhez viszonyítva. A mezőgazdaság, mint alágazat 32%-al járul hozzá az ágazati teljesítményhez, nagyjából egyenletes éves teljesítménnyel. A halászati alágazat adatai ellenben jelentős visszaesést mutatnak, 2013-as évhez képest 40,23%-al csökkent a 2014-es üzleti forgalom.

Területi leosztás szempontjából, az ágazati tevékenységek a következőképpen oszlanak meg: erdőgazdálkodás (Gyergyószentmiklós, Csíkpálfalva, Kászonaltíz, Gyergyótölgyes), fakitermelés (Maroshévíz, Székelyudvarhely, Borszék, Szentegyháza, Bélbor, Kápolnásfalu, Csíkszentgyörgy, Gyergyóholló, Székelyderzs, Gyergyóditró, Gyergyóalfalu, Gyimesközéplak, Farkaslaka, Parajd, Gyergyóremete, Máréfalva, Gyergyósalamás, Siménfalva, Gyergyóvárhegy, Gyergyóújfalu, Tusnád, Zetelaka), gabonatermesztés (Gyergyószentmiklós, Csíkkozmás, Tusnád), gyümölcsstermesztés (Székelykeresztúr, Csíkkozmás), növénytermesztéshez kapcsolódó tevékenységek (Gyergyósalamás, Csíkszentkirály), vegyes farmok (Csíkszereda, Oroszhegy), szárnyasok tenyésztése (Gyergyószentmiklós), szarvasmarha tenyésztés (Csíkkarcfalva), akvakultúra (Homoródszentmárton) (Lásd: „A mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat vezető tevékenységei és gazdasági egységei 2014-ben” táblázatot a 2-es számú mellékletben).

Ipar és építőipar

A 2014-es évben aktív 2.468 gazdasági egység összesen 3,86 milliárd lejes üzleti forgalmat bonyolított le, azaz az megyei üzleti forgalom 45%-át. A jelentősebb hozzájárulás a feldolgozó iparnak tulajdonítható (73,69%). Az építőipar hozzájárulása 18,49%, viszont az ágazat dinamikáját tekintve, a 2013-as évhez képest egy 8,9%-os visszaesés tapasztalható. (Lásd: „Az ipar és építőipar vezető tevékenységei és gazdasági egységei 2014-ben” táblázatot a 2-es számú mellékletben)

A feldolgozó ipar koncentrációja a következő: italgyártás (Borszék és Csíkszereda), fafeldolgozás és bútorgyártás (Maroshévíz, Bélbor, Csíkszentgyörgy, Gyergyócsomafalva, Oroszhegy, Gyergyóditró, Felsőboldogfalva, Csíkszépvíz, Gyergyószárhegy, Csíkszentlélek, Gyimesfelsőlak, Gyimesközéplak, Oklánd, Parajd, Székelykeresztúr, Csíkkarcfalva, Csíkpálfalva), élelmiszeripar (Gyergyószentmiklós, Székelykeresztúr, Gyergyóholló, Csíkmadaras, Galambfalva). (Lásd: „A feldolgozó ipar hozzájárulása a megyei üzleti forgalomhoz” ábrát a 2-es számú mellékletből).

Az élelmiszeriparban tevékenykedő cégek nagyrészt helyi érdekeltségbe tartoznak, ami nem igazán jellemző, az ország többi részében nagyrészt külföldi tőkével működő cégek találhatóak. A Gordon Prod Kft., az éves árbevétele alapján a 10 legnagyobb hazai tőkével működő

cég közé tartozik tejfeldolgozásban, akárcsak a pékiparban érdekelt Harmopan Rt. A helyi termelők jelentős erőfeszítéseket tesznek termékeik védelme érdekében, így sokan közülük regisztráltak a hagyományos és helyi termékeket támogató hálózatokba. (Lásd: „Bejegyzett hagyományos termékreceptek listája Hargita megyében”, táblázatot a 2. mellékletben – a gazdasági specializálódási elemzés ipar részénél)

Bizonyos város egy iparágra való építése időben jelentős egyensúly eltolódást okozott, úgy a munkaerő és munkaerő vándorlás szintjén, mint az egyes városi funkciók elvesztése révén a kis és közepes városok esetében. Ilyen például Balánbánya városa, ahol a bányászati tevékenység lezárása a foglalkoztatott munkaerő jelentős csökkenéséhez vezetett, így a lakosság fele elhagyta várost. Ugyanakkor, Gyergyószentmiklós és Maroshévíz erős ipari jelleggel rendelkező települések, és jelentősen függnék a fafeldolgozástól és textilipartól. A készruhaipar egyik érdekes jellemzője, hogy bár vezető pozíciót tölt be az alkalmazott munkaerő száma szerint, a megyei üzleti forgalomhoz való hozza járulása csupán 6,91%-os. (Lásd: „Hargita megye gazdasági specializálódásának mutatói” táblázatot és az „A Hargita megyei feldolgozó ipar üzleti forgalma” ábrát a 2-es számú mellékletben).

Szolgáltatások

Szolgáltatások területén tevékenykedő 5.699 aktív gazdasági egység összesen 4,47 milliárd lej üzleti forgalmat bonyolított le 2014-ben, azaz a megyei üzleti forgalom 52,1%-át. Az ágazaton belül kiemelkedő a kiskereskedelemnek tulajdonítható 73% részesedés, valamint a szállítási és raktározási ágazat 13%-a, ahol egy kismértékű növekedésre került sor a 2013-as évhez képest (2,9%). Az ágazat vezető gazdaságainak listáját a 2-es számú mellékletben található „Vezető tevékenységek és vállalkozások a szolgáltatási ágazatban - 2014” táblázat tartalmazza.

2.2.3 Beruházások elemzése

Létező beruházások

Az elmúlt öt évben egy sor olyan fejlesztési terv kivitelezésére került sor, amely fontos szerepet tölt be a Hargita megye közinfrastruktúrája és a magánszektor fejlesztési tervei szempontjából. A feldolgozó iparnak tulajdonítható a nettó össz beruházás 35%-a, s bár ennek értéke csökkent a vizsgált periódusban, a periódus vége felé mégis a növekedés jelei láthatóak. Jelentősebb növekedések az építőiparban (a nettó beruházások 14%-a), valamint a turizmusban és vendéglátásban (a nettó beruházások 8%-a) tapasztalható. (Lásd: *Beruházások nettó értéke gazdasági tevékenységekre bontva (millió lej)*” táblázatot és a 2-es számú mellékletben található részleteket.)

Hargita megyében jelentős közérdekű fejlesztési terv kapott európai uniós finanszírozást a 2007-2013-as Regionális Operatív Program keretén belül, összesen 87 fejlesztési tervre írtak alá finanszírozási szerződést 444 millió lej értékben, ebből 23,5 millió lej a kis- és középvállalatok 28 fejlesztési tervére. (Lásd: „Finanszírozásra szerződöttetett közfejlesztési tervek Hargita megyében” táblázatot a 2-es számú mellékletből).

Elemelve az európai uniós alapok városok általi lehívásának szintjét a 2007-2013-as Regionális Operatív Program keretén belül, a legnagyobb összeget Csíkszereda municípium (46,69%) és Maroshévíz municípium (33,48%) szerződte le, a lista utolsó helyeit Székelyudvarhely

és Gyergyószentmiklós municípiumok foglalják el. (Lásd: „Hargita megyei városok által leszerződött finanszírozások értéke” ábrát a 2-es számú mellékletből).

A vidéki területi közigazgatási egységek szintén aktívak voltak az Országos Vidékfejlesztési Program keretén belül, a 2007-2013-as programozási időszakban 2.776 köz- és magán fejlesztési tervre több mint 122 millió eurót⁶ hívtak le. Előfordultak esetek, amikor a finanszírozó menedzsmenthatóság visszavonta a finanszírozást, ezen esetekben rendszerint a fő probléma a fejlesztési tervhez szükséges önrész biztosítása volt. (Lásd: „Az Országos Vidékfejlesztési Program keretében 2007-2013 között leszerződött beruházások” és a beruházások és fejlesztési tervek részletei)

Ipari parkok

Hargita megyében jelenleg nincs ipari park, ennek érdekében első lépésként ez irányba elkészült egy tanulmány, amely vizsgálja az ipari parkok lehetséges helyszíneit, a kivitelezésre viszont már nem került sor. A legfontosabb akadály, amellyel az érdekelt helyi hatóságok, a potenciális helyszínek magánszféri telekárakkal kapcsolatos feltételek. A tanulmány rámutat, hogy a legalkalmasabb helyszín Csíkszereda övezete képezné, ugyanakkor a többi térség is alkalmasabb lenni kisebb méretű ipari parkok, amelyek kiszolgálhatnák a megye kulcsfontosságú gazdasági ágazatait, mint a feldolgozás vagy élelmiszeripar. Funkciójából eredendően, az ipari parkok szempontjából fontos, hogy bár a közúti elérhetőség bizonyos mértékben adott, ellenben légi közlekedésre nincs lehetőség, a legközelebbi nemzetközi repülőterek Marosvásárhelyen (153 km) és Bákóban (140 km) található, tehát jó kétórányi közúti távolságra. A légi közlekedést érintően, Hargita Megye Tanácsa kezdeményezésére egy célszerűségi tanulmány készült egy Hargita megyei repülőtér létrehozására vonatkozóan. Korábban, a magyarországi Nemzeti Stratégiai Kutató Intézet megrendelésére készült el egy tanulmány, amely a Cekend tetőn⁷ létrehozandó repülőtér kérdéskörét vizsgálja.

Külföldi beruházások

A közvetlen külföldi tőkebefektetés (FDI) Hargita megyei értéke származási ország szerinti leosztásban, 2015-ben a legtöbb külföldi beruházás Magyarországról (28,8%), Belgium (17,3%), Hollandia (16,5%), Ausztria (10,7%), valamint Spanyolország (9,8%). (Lásd: *Külföldi beruházások helyzete Hargita megyébe 2015. december 31-ig (lej) táblázatot és a 2-es számú mellékletben foglalt részleteket*).

2014-ig, a külföldi beruházások többsége az iparban és az építőiparban történt (73,14% - 4,3 milliárd lej, 172 beruházó), 2010-2015 között ezek képezik a legnagyobb beruházásokat. A vizsgált periódusban a szolgáltatási ágazat a külföldi beruházások 23,14%-t jegyezte, összesen 1,36 milliárd lej értékben, 331 beruházó révén. A mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és halászati ágazatban 20 külföldi beruházó volt érdekelt, összesen 218.035 lej értékben.

Megállapítható, hogy a beruházások átlagos értéke az ipari- és építőipari ágazatban 25.000 lej volt, a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és halászati ágazatban 10.900 lej, míg a szolgáltatási ágazatban 4.100 lej. 2010 és 2011 között jegyezték a legtöbb számú külföldi beruházást, 110

⁶ Forrás: Hargita Megyei Halászati és Vidékfejlesztési Kifizetési Ügynökség adatai, 2016. január

⁷ Forrás: <http://spme.ro/ro/nd/1161/7.situatia-actuala-a-aeropotului-din-ciceu>;

beruházás/év, ez a szám 2015-ig lecsökkent 60-ra. (Lásd: *Külföldi beruházások alakulása Hargita megyében (lej, befizetett tőke) ábrát, „Vezető beruházási területek az iparban és építőiparban 2010-2015 között” ábrát, „Vezető beruházási területek a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és halászati ágazatban 2010-2015 között” ábrát)*

Kutatás, fejlesztés és innováció

Hargita megyében a kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységet az egyetemi központok kihelyezett tagozatai végzik (4 egyetem 8 karral és 4 kutatási központtal), továbbá négy intézmény és kutatási központ, 6 kereskedelmi társaság és 3 inkubátorház.

A KFI infrastruktúra viszont alacsonyan fejlett, ezt bizonyítják a KFI költségekre, alkalmazott személyzetszámra vonatkozó mutatók is. 2014-ben a KFI tevékenységekre fordított összeg 1.050 ezer lej volt (a Közép Fejlesztési Régió KFI költségeinek 1%)⁸, és ezen érték jelentősen változott az utolsó öt évben, így például 2012-ben 19.986 ezer lej volt, de a vizsgált periódus végére ismét a 2010-es év szintjére csökkent.

A kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységben dolgozó munkakerő száma 28-ról (ebből 16 kutató) 16-ra (ebből 4 kutató) csökkent a vizsgált periódusban. A kutatási közintézményekben tapasztalható szakember hiánya jelentősen befolyásolhatja a technológiai és ismereti transzfer a közsféra és magánsféra között. A közsféra KFI szervezetek nem rendelkeznek megfelelő erőforrással a transzferfolyamatok menedzseléséhez, így a gazdaságilag vagy társadalmilag hasznosítható kutatások alkalmazására nem tud sor kerülni.

Inkubátorházak, klaszterek, szakmai szervezetek

A kutatási és fejlesztési, és technológiai transzfer támogató Hargita megyei hálózat elsősorban klaszterekből tevődik össze⁹ (*IT Plus Cluster - Csíkszereda, Harghita Wood Cluster, „Harghita” faipari klaszter - Csíkszereda, REGIOFA Innovációs klaszter - Székelyudvarhely, „TRANSYLVANIA” Közép Régió Klaszterkonzorcium*), szakmai szervezetekből (Közép Hargita Innovációs és Inkubációs Egyesület - Csíkszereda, Csíki Vállalkozók Egyesülete, Udvarhelyszéki Kis és Középvállalkozások Egyesülete, ARBOR Vállalkozói Szövetség - Gyergyószentmiklós) és inkubátorházak („*Harghita Business Center*” - *Hargita Megyei Gazdaságfejlesztési és Innovációs Központ, amely elsősorban a számítástechnikai ágazat támogatására fekteti a hangsúlyt, a Csíkszeredai Vállalkozói Inkubátorház, ECHO Vállalkozói Inkubációs Központ, Gyergyószentmiklós*). (Lásd még a 2-es számú mellékletben)

2.2.4 Gazdasági szakosodás elemzése

A gazdasági ágazatokat tekintve, a Hargita megyében foglalkoztatott munkaerő jelentős része, 56%-a a szolgáltatási ágazatban dolgozik, 41%-a az iparban és építőiparban, a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és halászati ágazatban pedig csak 3%-a.

Figyelembe véve a gazdasági szakosodási indexet és az adott gazdasági ágazat alkalmazottainak számát, Hargita megyére az alábbi gazdasági ágazatok reprezentatívak:

⁸ Forrás: INSE\CDP104B - Kutatási-fejlesztési tevékenységek összköltsége, makrorégiók, fejlesztési régiók és megyék

⁹ Raportul final VICLI pentru România identifică patru potențiale cluster apărute în județul Harghita în prelucrarea lemnului, olărit, tipografie și industria de aparataj. Apariția acestor sectoare este în mod clar legată de resursele naturale ale zonei. De asemenea, Harghita este unul dintre puținele județe în care analiza input/output a relevant interconexiuni industriale importante (între prelucrarea lemnului, producția de celuloză și tipografie).

italgyártás, szennyvíz gyűjtése és kezelése, fafeldolgozás, bútorgyártás, nyomdaipar, erdőgazdálkodás és fakitermelés, készruha cikkek gyártása (Lásd: „Hargita megye gazdasági szakosodási mutatói” táblázatot, a gazdasági szakosodási részleteket, valamint „A Hargita megyei cégek toplistája üzleti forgalom szerint” táblázatot a 2-es számú mellékletből).

2.2.5 A Gazdaság és gazdasági ágazatok diagnosztikai elemzése

Erős pontok	Gyenge pontok
<ul style="list-style-type: none"> • Az aktív gazdasági egységek számának folyamatos növekedése 2011-től; • A kereskedelemben és feldolgozóiparban tevékenykedő cégek hangsúlyos jelenléte; • Gazdasági szakosodás az alábbi iparágakban: italgyártás, fafeldolgozás, élelmiszeripar, textilipar, erdőgazdálkodás, fakitermelés; • A közberuházási fejlesztési tervekben szerzett tapasztalat; • Külföldi beruházások jelenléte a gazdasági szakosodást kiszolgáló ágazatokban (fafeldolgozás, bútorgyártás); • A helyi termelők erőfeszítései a hagyományos receptek és termékek népszerűsítésében 	<ul style="list-style-type: none"> • a megyei GDP növekedési ritmusa alacsonyabb, mint a regionális és országos GDP; • Magas munkanélküliségi ráta és alacsony életszínvonal a megye nyugati részében; • Ipari ágazatok koncentrációja helyszínekre vagy gazdasági egységekre; • A KKV alacsony támogatottsága miatt kialakult alacsony vállalkozási kedv a lakosság körében; • Alacsony termelékenység, a kisebb termelékenységgel működő gazdasági tevékenységek hangsúlyossága miatt; • Egyes városok egy iparágra való támaszkodása; • Alacsony KFI tevékenység; • Ipari parkok és légi közlekedési infrastruktúra hiánya;
Országos és regionális környezet	
<ul style="list-style-type: none"> • Növekednek a régió belüli különbségek, kiemelten Brassó megye és a Közép Fejlesztési Régiót alkotó többi megye között. Brassó megye az országos legnagyobb GDP-jével rendelkező megyei között van, amelyekben az egy főre eső GDP meghaladja a 10.000 eurót, míg Hargita megye esetében ez a mutató 5.537 euró/lakos, az Országos Gazdasági Előrejelzési Bizottság¹⁰ előrejelzése alapján 	
A folyamat perspektívái stratégiai beavatkozás nélkül	
<ul style="list-style-type: none"> • A munkaerő elvándorlásának hangsúlyozódása jobb munkavállalási lehetőségekkel rendelkező zónák irányában; • Az innovatív beruházási tervek hiányában eltűnik a KFI iránti érdeklődés, és az ilyen irányú finanszírozások olyan területekre kerülnek át, amelyeknek gazdasági hasznosíthatósága alacsonyabb; • A helyi termelők függőleges és vízszintes integrálására alkalmas üzleti környezet hiányában az aktív gazdasági ágazatok csökkentik/áthelyezik tevékenységeik; • A KKV száma csökkenni fog, az alacsony nyereségesség és rentabilitás perspektívái végett 	

Ajánlások:

- A vállalkozás-támogató infrastruktúra fejlesztése ipari parkok és klaszterek létrehozása révén, az intelligens specializálódásra alkalmas ágazatok támogatása a megyei meghatározó ágazatok népszerűsítésével (textilipar, faipar);
- A gazdasági növekedés fenntartása és a létező üzleti környezet megerősítése, a vállalkozói és szakmai készségek, a kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységek fejlesztése és

¹⁰ Országos Gazdasági Előrejelzési Bizottság- Fontosabb gazdaság-szociális mutatók előrejelzése 2018-ig, területi profil, http://www.cnp.ro/user/repository/proгноza_%20profil_%20teritorial_decembrie_2015.pdf

támogatása révén, valamint a kutatási eredmények hasznosítása és a technológiai transzfer népszerűsítése révén;

- A megye elérhetőségi/szállítási infrastruktúrájának fejlesztése;
- Vidéki gazdaság fejlesztése a mezőgazdaság és állattenyésztés fejlesztése révén, a helyi termékek és szolgáltatások piaci jelenlétének erősítése, helyi élelmiszerláncok kialakítása;
- A monoipari térségek és kisvárosok regenerációja;

2.3 Növénytermesztés, állattenyésztés és erdőgazdálkodás

2.3.1 A földalap elemzése

Hargita megye területének 59,60% képezi a mezőgazdasági földalapot, ebből megközelítőleg 20% a szántófelület (78.453 hektár), és 92,38%-a vidéki környezethez sorolható. A legnagyobb szántófelületekkel az alábbi községek rendelkeznek: Homoródszentmárton (3.951 hektár, 5,03%), Siménfalva (4,17%, 3274 hektár), Etéd (3,96, 3.110 hektár) és Gyergyóalfalu (3,60%, 2.825 hektár). (Lásd a „Szántóföldek aránya a mezőgazdasági felületből, Hargita megye” térképet a 2-es számú mellékletből).

A legelők és kaszálók képezik egy megye egyik legnagyobb természetes erőforrását, összesen 316.124 hektár, amely a megyei mezőgazdasági területek majd 80%-át teszik ki. A legnagyobb kiterjedésű legelőkkel és szántókkal az alábbi települések rendelkeznek: Kászonaltíz (4,65%, 14.712 hektár), Gyergyóalfalu (3,55%, 11.228 hektár), Gyimesközéplak (2,87%, 9.098 hektár) és Bélbor (2,82%, 8.923 hektár) Városi övezetben is fellelhetők legelők és kaszálók: Maroshévíz municípium (6,25%-a a megyei össz felületnek), valamint Gyergyószentmiklós municípium (3,31%). (Lásd: „A Hargita megyei földalap strukturális elemzése - 2014” táblázatot, valamint a „Legelők és kaszálók aránya a mezőgazdasági felületből, Hargita megye” térképet a 2-es számú mellékletből).

A tulajdonjogmód szerint, 2014-es évben, a földalapot képező területek tulajdoni formája¹¹ Hargita megyében a következő: Hargita megye területéből 586.386 hektár magántulajdonban van (88,32), a szántó területek 95%-a magántulajdon képez, a legelők és kaszálók esetében ez az arány 95%, az erdős felületek tekintetében 189.966 hektár magántulajdonú, azaz az össz erdős felületek 80%-a.

Erdős és mezőgazdasági területek visszaszolgáltatások helyzete

A földtörvény alkalmazásához, Hargita megyében 214.223 hektárra volt szükség, ebből 163.970 hektár mezőgazdasági terület, 50.253 hektár erdős terület. A földterületek térképszerinti azonosítása szempontjából, 2014-ben 517.063 hektár nem volt azonosítható, tekintettel hogy a megfelelő parcellázási tervek nem kerültek véglegesítésre. 2014-ben, a megyei kataszteri hivatal csupán 61.168 hektárt tudott térkép szerint azonosítani (Lásd: A földtulajdonjogok helyzetére vonatkozó információkat a 2-es számú mellékletből).

A területek felhasználása

¹¹ INSSE Mutató– AGR101A “Földterületek felhasználás és tulajdon forma szerint, makrórégiók, fejlesztési régiók és megyék” 2015. decemberi adatok

A mezőgazdaság, a térség potenciáljához képest alacsonyabban teljesít, ugyanis nagyrészt a megélhetés által vezérelt, kisparcellás földművelés jellemzi a megye mezőgazdaságát, amely alacsony termelékenységet és bizonytalan felvásárlást idéz elő.

Az érvényes megyei területrendezési terv szerint, a megyei termőföld minősége alacsony, a mezőgazdasági területek megközelítőleg 80%-a alacsonyabb kategóriába tartozik (IV-V kategóriák), amelyek nem teszik lehetővé a magas hozamú növénytermesztést. A termőföldek minőségi romlásának elsősorú okozója a nem megfelelő és a nem a környezeti-éghajlati feltételekhez megfelelő mezőgazdasági eljárások alkalmazása (talaj felhasználása az ipari és lakótelepi hulladék, valamint mérgező és környezetszennyező anyagok tárolására). Ezen helyzet fennmaradása jelentős veszélyforrása a természetvédelmi védett övezeteknek valamint a megyei természeti örökségnek. 19 olyan közigazgatási egység¹² van, ahol nitrát alapú szennyeződést tartanak nyilván.

A 2014-es év szintjén, a növénytermesztés 66,03%-ot, az állattenyésztés 33,32%-ot, és a mezőgazdasági szolgáltatások pedig 0,65%-ot tett ki az össz mezőgazdasági ágazatból.

A növénytermesztést leszámítva, amelyet több mint 45,36%-os, illetve 24,19%-os visszaesés jellemez 2012 és 2013 években, a 2011-es évi eredményhez képest, amely a szárazságnak és az öntözési rendszerek hiányának tudható be, összességében növekedés jellemzi a mezőgazdasági ágazatot. (Lásd: „A Hargita megyei mezőgazdasági termelés alágazatonként 2010-2014 között (ezer lej)” táblázatot a 2-es számú mellékletből)

2.3.2 Szervezett mezőgazdasági egységek

Mezőgazdasági területek struktúrája, fontosabb kultúrák

A zöldszakarmány és a krumpli a leggyakrabban előforduló kultúra, 2014-es évben kiemelkedő terméssel, 290.574, illetve 238.632 tonna. Továbbá a jelentős a szemes gabonatermesztés (69.810 tonna), búza és rozs (28.727 tonna), árpa (17.474 tonna), cukorrépa (13.321 tonna). (Lásd: „A krumpli termesztés alakulása Hargita megyében 2010-2014 között (tonna/év)” ábrát és a „Fontosabb növényi kultúrák termései Hargita megyében 2010-2014 között (tonna/év)” ábrát a 2-es számú mellékletből)

A növénytermesztés jelentős éves fluktuációval jellemezhető, 2014 viszont egy kiemelkedő év volt a krumpli és más növények esetében, elérve a 22.985 kg/hektár hozamot. 2013-as év a zöld takarmányok esetében volt kiemelkedő, 21.021 kg/hektár hozammal. A fluktuációk okai elsősorban az egyes években jegyzett csapadékhiány, illetve az öntözőberendezések és a talajjavító intézkedések hiánya. (Lásd: „Krumplitermés alakulása Hargita megyében 2010 - 2014 között (tonna/év)” ábrát a 2-es számú mellékletből). Hargita megyében nincs tanúsított biotermelő¹³, annak ellenére, hogy ez az ágazat növekvő tendenciát mutat.

Gépesítés

¹² 1552/743/2008 számú rendelet szerint: Tusnádfürdő, Fenyéd, Csíkcicsó, Gyergyócsomafalva, Csíkkozmás, Székelykeresztúr, Gyergyóalfalu, Székelyudvarhely, Csíkrákos, Csíkszentkirály, Csíkszentmárton, Csíkszentsimon, Csíkszentimre, Máréfalva, Újszékely, Tusnád, Madéfalva, Vasláb.

¹³ www.madr.ro - Mezőgazdasági rész - „Tanúsított ökotermesztők regisztere” - 2016. május

A mezőgazdasági infrastruktúrát elsősorban traktorok és mezőgazdasági gépek képezik, ezek révén van biztosítva az ágazat korszerűsítése és gépesítése, de idetartoznak a gabonatarolók, begyűjtő központok és öntözőrendszerek.

A traktorokkal, ültetőkkel, bálázó présekkel, krumplici szedőgépekkel, ekékkel, arató-cséplő gépekkel, öntözőgépekkel való felszereltség jelentősen megnőtt 2010-től, amely elsősorban egy általános géppark felújításnak köszönhető (Lásd a „Mezőgazdasági géppark alakulása Hargita megyében 2010-2014 között ábrát a 2-es számú mellékletből). A Hargita megyei közvagyon leltár elemzése arra utal, hogy léteznek mezőgazdasági tevékenységekre használt ingatlanok, amelyek elsősorban a helyi tanácsok magán vagy közvagyonában szereplő fa- vagy takarmány tárolására használt építmények.

2.3.3. Állattenyésztési farmok

Az állattenyésztést illetően, Hargita megyében meg vannak ezen ágazat fejlődéséhez szükséges feltételek, elsősorban a az állattenyésztéssel kapcsolatos hagyományok révén, de a nagy kiterjedésű legelőknek és kaszálóknak köszönhetően is. Az állattenyésztésben tapasztalt fluktuációk szoros kapcsolatban vannak a növényi kultúrák természetében tapasztalt fluktuációkkal.

- 2014-ben legtöbb a szárnyasokból volt, ezt követték a juhfélék, sertés, szarvasmarha, méhcsaládok, kecskefélék és nyulak (Lásd: „Az állatállományok alakulása Hargita megyében 2010-2014 között” táblázatot a 2-es számú mellékletből).
- A vizsgált periódusban, 2010-2014 között, csökkent a szárnyas állomány 2011-ben, amelyet egy növekedés követett 2013-ig, amikor elérte a legnagyobb számot (689.909 darab). 2014-re viszont egy 27,55%-os visszaesés tapasztalható (Lásd: „A szárnyas állomány alakulása Hargita megyében 2010-2014 között” ábrát a 2-es számú mellékletből).
- A viszonyítási évhez képest (2010), a lovak esetében csak 0,66% csökkenés mutatható ki 2014-ben.
- A kecske állomány esetében **25,77%** növekedés mutatható ki 2010-2014 között;
- 2014-ben a méhcsaládok száma **19.339¹⁴** volt.
- A szarvasmarhák esetében egy enyhe növekedési tendencia mutatható ki a vizsgált periódusban, ez alól kivétel a 2011-es év, amikor 4,21% visszaesés mutatható ki, de összességében 2010-2014-között 8.056 példánnyal nőtt az állomány. (Lásd: „A szarvasmarha állomány alakulása Hargita megyében 2010-2014 között” ábrát a 2-es számú mellékletből).

2.3.4. Erdőgazdálkodás

2014-ben az erdős és erdei növényzettel borított felületek Hargita megye területének 39,76%-át képezték. Az adatok elemzése azt mutatja, hogy 2014-re 1,11%-al nőtt az erdők felülete 2010-es évhez képest (257,2 ezer hektárról 260,1 ezer hektárra), amelyből a legnagyobb rész a tűlevelűvel borított (74,23%), a lombhullatók 25,79%-ot tesznek ki (Lásd: „Az erdős területek alakulása Hargita megyében 2010-2014 között” táblázatot és az „A Hargita megyei erdős felületek növényzet szerint” ábrát a 2-es számú mellékletből).

14 Országos Statisztikai Hivatal - AGR201A “Állatállományok - faj, tulajdon, makrorégió, fejlesztési régió és megye, 2016. május

Az erdők jelentős része magántulajdonban van (29%), kiemeltképp a közbirtokosságok tulajdonában (47%) (Lásd: „Az erdők tulajdonosjogi szerkezete” ábrát a 2-es számú mellékletből)

A mesterséges újraültetett területek 696 hektárt tettek ki 2014-ben, ebből 665 hektár tűlevelű erdő, 31 hektár pedig lombhullató (Lásd: „Mesterségesen újraültetett területek Hargita megyében” ábrát a 2-es számú mellékletből).

A fakitermelést illetően, Hargita megyét viszonylag stabilitás jellemezte az utóbbi 5 évben, 2014-re csupán 4,21%-al nőtt ez az adat a 2010-es évihez képest. A fafajták szerint legtöbbit a tűlevelűekből termelnek ki (2014-ben összesen 808,2 köbmétert). (Lásd: „Kitermelt famennyiség fafajták szerint 2010-2014” között” táblázatot a 2-es számú mellékletből)

2.3.5. A mezőgazdasági, állattenyésztési és erdőgazdálkodási ágazatok diagnosztikai elemzése

Erős pontok	Gyenge pontok
<ul style="list-style-type: none"> • Kiterjedt legelős és kaszálós felületek; • Állattartással kapcsolatos hagyományok; • Korszerűsített mezőgazdasági géppark • Az erdősfelületek enyhe növekedése; • Az erdős területek jelentős része magántulajdonban és közbirtokossági ügykezelésben van 	<ul style="list-style-type: none"> • A mezőgazdaságot kisparcellás, alacsony termelékenység jellemzi; • Termőföldek gyenge minősége; • Földtörvény alkalmazása, parcellázási tervek hiánya; • a mezőgazdaság és állattenyésztés alacsony gazdaságos; • A mezőgazdasági tevékenységek alacsony diverzifikációja; • A környezethez nem megfelelően adaptált mezőgazdasági eljárások veszélyeztetik a természetes környezetet, kiemelten a védett területeket; • Az állattenyésztési ágazat alacsony fejlettsége; • Nincsenek tanúsított ökotermelők; • A mezőgazdasági termés alacsony értékesítése
Regionális és országos környezet	
<ul style="list-style-type: none"> • A Közép Fejlesztési Régió szintjén Hargita megyében történt a legtöbb területregenerálás; • Hargita megye mezőgazdasági területéből legnagyobb részt a legelőkből és kaszálókból áll, az országos 33%-os átlagnak mintegy kétszerese; • Hargita megyében 586.383 hektár van magántulajdonban, amely 88,32%-a a megye területének, 15%-al nagyobb mint az országos átlag (73,36%); • A megye erdős területének felülete jóval nagyobb az országos átlagos aránynak (36,9%), ugyanakkor az az erdős területek csökkenését illetően Közép Régió szintjén Hargita megyében a legkisebb ez az arány.¹⁵ • A Közép Fejlesztési Régió szintjén Hargita megyében történt a legnagyobb felületű újraerdősítés; • 2014-ben a Hargita megyei fakitermelés 23,63%-ot tett ki a Közép Régió fakitermeléséből. 	
A folyamat perspektívái stratégiai beavatkozás nélkül	
<ul style="list-style-type: none"> • A mezőgazdasági, állattenyésztési és halászati ágazatok továbbra is munkahelyet fog biztosítani, viszont egyre inkább a túlélési küszöb alatt; • A környezetvédelmi előírások betartása nélkül folytatott mezőgazdasági tevékenység veszélyezteti a természeti környezetet, amely csökkenti a megye vonzóerejét és veszélyezteti a fenntartható fejlődést; • A erdei erőforrások ésszerűtlen használata (jelentős fakitermelések, újraültetési intézkedések hiánya, csemete ültetések veszélyeztetése) gátolja a fenntartható fejlődést és a helyi erőforrások mértéktelen kihasználásához vezet, továbbá hozzájárulhat a természeti jelenségek mezőgazdaságot érintő káros hatások növekedéséhez; • A parcellázási tervek elkészülésének késedelmei súlyosbíthatják az országos és regionális szinten 	

¹⁵ Közép Fejlesztési Régió bioenergetikai akció terve - 2014-2020

tapasztalható leszakadást, visszafogva a gazdasági fejlődést és a lakosság életszínvonalának növekedést, kiemeltképpen vidéki környezetben.

Javaslatok:

- Meghatározni a rövid termelési láncok fejlesztését célzó stratégiát, a termelő és fogyasztó közötti útvonal lecsökkentése révén:
 - erdőgazdálkodás - fakitermelés - fafeldolgozás - bútorgyártás - kereskedelem;
 - legelők – szarvasmarha tenyésztés – feldolgozás (kis vágóhidak, vágópontok, hamvasztók, szárítók) - kereskedelem;
 - Erdei gyümölcsök, gyógyhatású növények, gombák begyűjtése - feldolgozás, tartósítás - piaci értékesítés;
- Növénytermesztési - állattenyésztési ágazat fejlesztése:
 - Mezőgazdasági beruházások támogatása megyei szinten;
 - A környezetvédelmi szabályok érvényesítése a kurrens mezőgazdasági gyakorlatban;
 - Az állattenyésztők népszerűsítése és ösztönzése, a mintafarmok népszerűsítése;
 - A helyi, versenyképes, keresletnek megfelelő termékeket előállító társulási formák népszerűsítése és a társulás ösztönzése;
 - A társulást, zöld állattenyésztést és növénytermesztést valamint a mezőgazdasági tanácsadást népszerűsítő és tájékoztató tevékenységek szervezése;
 - A gyakorlati szakoktatás ösztönzése a szakirányú oktatási intézményekben;
 - Oktatási intézmények korszerűsítése és fejlesztése tangazdaságok létesítése révén;
 - A mezőgazdaságban dolgozó személyek és vállalkozók szakmai továbbképzése és szakirányú tanácsadása;
- Fenntartható erdőgazdálkodás:
 - A tarvágások leállítása és a mesterséges erdősítés szorgalmazása;
 - A faanyag elsődleges ösztönzése és népszerűsítése a közbirtokosságok és helyi vállalkozók által;
 - A fa késztermékek országos és nemzetközi szintű értékesítési csatornák fejlesztése;
- A 2014-2020-as programozási időszak finanszírozási lehetőségeinek értékesítése, kiemeltképpen a magánszférában;
- A földtörvény alkalmazásához szüksége parcellázási tervek elkészítése.

2.4 Energia, természeti és környezeti források

2.4.1 Energia és energiahatékonyság

Energia szükséglet, fogyasztás és termelés közötti viszony

Hargita megyében, a municípiumok és városok lakosságának több mint 60%-a lakik közművekkel ellátott tömbházlakásban, és 30-40%-a magánházakban, amelyek nincsenek csatlakoztatva ivóvíz- és szennyvíz hálózatokra, ugyanakkor a fűtés céljából jellemzően fát használnak fel. A vidéki településeken a lakások 69%-ának fűtéséhez használnak szilárd tüzelőanyagot.¹⁶

¹⁶ Planul județean de gestionare a deșeurilor – Județul Harghita

2014-es évben a hőenergia felhasználása 23%-al csökkent a 2010-es évhez képest, hasonlóan az országosan vagy regionális szinten mért értékhez (27%). A legnagyobb fogyasztáscsökkenés a háztartási fogyasztók esetében tapasztalható, akik a fogyasztók megközelítőleg 65%-t képezik. A háztartási fogyasztás csökkenésének elsődleges oka, hogy számos lakás levált a helyi távközlési rendszerről, más hőenergiái forrásokat alkalmazva. *(Lásd: „Szolgáltatott hőenergia” táblázatot a 2-es számú mellékletből)*

A megyei közintézmények épületeinek energiahatékonysága

A közvagyon leltárnak megfelelően, Hargita Megye Tanácsa tulajdonában 72 főépület van, amelyek 1997 után épültek, 13 főépület, amelyek 1997-1996 között, és 72 főépület, amelyek 1976 előtt épültek. A legrégebbi épület 1780-ban épült. Az 1977-2016 között épült ingatlanok állapota kielégítő, az 1997 utáni épületek nagyrészt szolgálati lakások és elhelyező központok. Az 1977 előtt épült ingatlanok és a hozzájuk tartozó közmű rendszer állapota jelentősen leromlott, csupán egy pár esetben történtek renoválási munkálatok 1990 és 2000 között. Az 1977 előtti épületekben nagyrészt iskolás, kórházak működnek. A főépületek közelében és a régebbi komplexumoknál fellelhetőek melléképületek is, amelyek mint kazánház, garázs, raktár mosoda vagy kapusszerepet töltenek be, és állaguk jelentősen leromlott, minden esetben szükség volna energiahatékonysági beruházásokra. *(Lásd a 2-es számú mellékletben található részleteket)*

A megújuló energia előállítása és energiatermelési kapacitás

Az ágazati megalapozás céljából, Hargita Megye Tanácsa kidolgozta az ágazat főbb fejlesztési irányelveit és befoglalta a 2012-ben elfogadott Biztos Jövő gazdaságfejlesztési programjába. Ugyanakkor számos cég kifejezte érdeklődését az ágazatot illetően és a megújuló energia előállítása iránt, a zöld bizonylatok megszerzése céljából, amelyet az országos villamossági rendszerbe jutatott minden egyes MWh esetében megkaphattak. *(Lásd a 2-es számú mellékletben található részleteket).*

Biomassza, mint energiaforrás

Hargita megye az egyik leggazdagabb az erdei biomassza tekintetében, második helyet foglalva el a 206,5 ezer köbméterrel, és 41.004 ezer tonna mezőgazdasági biomasszával viszont utolsó helyet foglal el. Az Icemert Rt. által készített tanulmány szerint a megyei biomassza energiakapacitás 207 terra joule volt 2008-ban.¹⁷ Elemezve a biomassza erőforrások értékesítési módjait, a faanyag származék elsősorban fűtési energiaforrásként kerül felhasználásra, a kitermelt famennyiség 25%-át használják fel fűtésre.¹⁸ Évente több mint 150.000 köbméter faanyag származék képződik, amelyhez hozzáadva az erdei hulladékot, összesen 4%-ot tesz ki a kitermelt mennyiségből.

A megyébe számos cég található, akik fa brikett előállításával és forgalmazásával foglalkozik, a legnagyobbak a következők: Ameco Renewable Energy Kft., Athos Pellett Kft. Gyergyószentmiklósból, Csillag Kft. Gyimesközéplekről, Transylpellet Kft. și Phoenix Company Rt.

¹⁷ Hargita megye leírása, Fejlesztési és üzleti lehetőségek, 2012, www.adrcentru.ro

¹⁸ Közép Fejlesztési Régió Bioenergia/Biomassza akcióterve, 2014-2020

Csíkszeredából, de léteznek kisebb cégek is, akik saját felhasználásra állítanak elő fa brikettet.¹⁹
(Lásd a részleteket a 2-es számú mellékletből)

Vízenergia

A 2008-as évvel kezdődően 33 urbanisztikai bizonylat volt kibocsájtva, majd 2010-től 6 építkezési engedély törpe vízierőművek építésére, amelyből jelenleg 5 működik: Szentegyházán egy 0,6 megawattos, az Úz-völgyében 7,4 megawattos, Csíkmadarason 0,6 megawattos, Zetelakán 2 megawattos és Gyergyóhollón 0,1 megawattos. A vízenergia alacsony kihasználtságának oka a Vízügyi, Erdészeti és Halászati Részleg és a World Wild Fund Romania által megkötött protokollum, amely révén felfüggesztették a törpe vízierőművek engedélyeztetését a védett övezetekben²⁰
(Lásd a részleteket a 2-es számú mellékletben)

Geotermális és napenergia

A „Zöld ház” program keretében, az érdeklődést tekintve Hargita megye az élvonalban tartozik. Bár a megye nem tartozik a jelentős napenergiái kapacitással rendelkező övezetek közé, a beruházók érdekeltek az erdei legelőkre telepített napenergia rendszerekben.²¹ A megyében két fotovoltaikus park működik, egy Székelykeresztúron 4.804,2 kWp kapacitással és egy Gyergyószárhegyen 35.383,95 kWp kapacitással, mindkettő magán beruházás. Ugyanakkor több fotovoltaikus park építését engedélyezték, ezekből jelenleg egy sincs kivitelezve. (Lásd a részleteket a 2-es számú mellékletben)

A geotermális energia Tusnádfürdő esetében jöhet szóba. Egy jó példa a Kápolnásfalu községben uniós támogatással épített, geotermális energiát hasznosító panzió, az egyetlen ilyen jellegű megyei létesítmény.²²

2.4.2 Természeti erőforrások és környezet

Természeti erőforrások helyzete

A természeti erőforrásokat megújuló és nem megújuló természeti erőforrások szempontjából vizsgáljuk.

A Hargita megyei nem megújuló természeti erőforrások az alábbiak: (Lásd: a 2-es számú mellékletben található, a természeti erőforrásokra vonatkozó részleteket):

- *Barnaszén tartalékok* (a Bélbori és Borszéki medencében);
- *Földgáz* (Erdélyi-medence, valamint a megye délnyugati részében);
- *Tőzeglerakódások* (Csíki-medence, Gyergyói-medence, Borszéki-medence, Bélbori-medence)
- *Ásványi tartalékok* (az epimetamorf kristályokban);
- *nem fém tartalékok* (só, dolomit, kaolinitikus kőzetek, agyag, szénit);
- *Hasznos kőtartalék* (andezit).

A megye megújuló természeti erőforrásai közé tartoznak a felszíni és földalatti vízkészletek valamint az erdők. A földrajzi medencékben fellelhető földalatti vízkészletek hasznosítása az

¹⁹ <http://centrale-buderus.com.ro/blog/up/Lista-producatori-peleti-Romania.pdf>

²⁰ Vízügyi, Erdészeti és Halászati Részleg és a World Wild Fund Romania által megkötött protokollum

²¹ http://www.afm.ro/casa_verde_pf.php

²² <http://www.spme.ro/html/hirek.php?lang=ro&id=22>

élelmiszeriparban és ivóvízként történik. Az ásványvíz tartalékok hasznosításra kerülnek a Csíki-medencében, a Borszéki-medencében, a Gyergyói-medencébe, a Bélbori-medencébe és a Kászonokban, valamint a Vargyas-völgyében, Homoródménán és a Küküllők mentén. Hargita megyébe 16 ásványvízforrás²³ van, ami országos szinten 23,53%-ot jelent, amelyet 10 különböző megnevezés alatt forgalmaznak (pl.: Hargita Gyöngye, Borszék, Bélbor, Tusnád stb.)

Egy másik jelentős természeti erőforrása a megyének az erdő. Mindannak ellenére, hogy nincs konszenzus az tarvágások méreteiről, a műholdas térképészeti szolgálatok az erdős területek jelentős csökkenését és jelentős illegális fakitermelést jeleznek, beleértve a védett területeket²⁴ is. Egyes helyeken a közbirtokosságok tudják biztosítani a fenntartható erdőgazdálkodást, de azon helyeken, ahol a tulajdonlás jelentősen tagozódott, a kitermelés nehezen ellenőrizhető. A kitermelt fa mennyiséget illetően, eltekintve az az illegális fakitermeléstől, jelentős mennyiség kerül kitermelésre (1.042,8 ezer köbméter - 2014-ben), a 2010-2014-es időintervallum egy enyhe növekedés jegyezhető (4,30%), viszont jelentősen alacsonyabb, mint a regionális (12,78%) vagy országos érték (5,28%). (Lásd: „Hargita megyei fakitermelés helyzete” táblázatot a 2-es számú mellékletben.)

Az újra ültetett területek aránya 2014-re 1,42%-al csökkent a 2010-es évhez viszonyítva. Ugyanebben a periódusban a fakitermelés növekedett, ezen tendenciának a fenntartása negatív következményekkel jár a megyei erdőalapra nézve. (Lásd: „Újraültetett területek Hargita megyében - ezer hektár” ábrát a 2-es számú mellékletből) A 2-es számú mellékletben található a Biodiverzitás és védett területek - növény-, állatvilág, környezet, éghajlat, természetes és ember okozta veszélyek bemutatása.

2.4.3 Hulladékgazdálkodás

2008 és 2014-es évek között, a hulladékok tárolása a Cekend-tetői, maroshévízi, gyergyószentmiklósi és csíkszeredai speciálisan kialakított helyeken történt. Hargita megyében nincs jelenleg egyetlen hulladékégető sem. A Cekend-tetői hulladéktároló teljes mértékben megfelel az uniós standardoknak, és az RDE Harghita Kft. tulajdonát képezi, és amely 1 millió köbméter hulladéktárolását teszi lehetővé, kiszolgálva még Prahova, Maros és Arad megyéket. Viszont a hulladékkezelésben tapasztalt menedzsment hiányosságok végett, a Hargita megye hulladék egy részét Brassó megyébe szállítják.²⁵

A megyében működik egy szelektív hulladékot válogató állomás, amely PHARE finanszírozás révén jött létre, 650 tonna/év tárolási kapacitással.

Gyergyóremetén létrehoztak egy hulladékkezelő központot, amely egy nem veszélyes hulladéktárolót, egy komposztáló egységet és egy válogató állomás foglal magába, továbbá megye szinten 2 átrakó állomást és 7 szelektív hulladékbegyűjtő központot. Ezen központok teljes

²³ ANRM 2016. évi 22-es elnöki rendelete

²⁴ *Estimation of Forest Land-Cover Change in Romania, Between 1990 and 2006*, Dutcă I., Abrudan V., Bulletin of the Transilvania University of Braşov, Vol. 3 (52), 2010; *Transylvanian Rural Woods Assessment Using Aerial and Satellite Imagery*, Gornic O., Vodă M., *Academica Science Journal Economica Series*, 2014

²⁵ http://www.prefecturahr.ro/dbimg/documente_stiri/686/apm.pdf

felszereltséggel indulnak, valamint a régi, nem eu-konform tárolók bezárására is sor került.²⁶ Jelenleg a rendszer ügykezelőinek, valamint az átrakó állomások vezetésére és hulladékbegyűjtésére alkalmas szolgáltatás kiválasztása történik.

2014-ben a megyében összegyűjtött hulladék 41.508 tonna volt, amelynek 60,6% városi övezetből, és 39,40% vidéki övezetből származott. (Lásd: A generált és begyűjtött hulladék Hargita megyében táblázatot a 2-es számú mellékletből.)

Elemelve a feldolgozásból származó hulladékok helyzetét, a 2014-es évi nyilvántartások 22.012,98²⁷ tonna volt, 59.112,38 tonnával kevesebb, mint 2013-ban, amely arra utal, hogy jelentősen megnövekedett a fahulladék újrahasznosítása és vagy más célú felhasználása (Lásd a részleteket a 2-es számú mellékletben).

2.4.4 Energia és természeti erőforrások diagnosztikai elemzése

Erős pontok	Gyenge pontok
<ul style="list-style-type: none"> Megújuló energiaforrásokban, kiemeltképp biomassza és vízenergia területén gazdag megye Uniós érdekeltségű Natura 2000-es övezetek; Természeti célpontok gazdag kínálata; Jó és nagyon jó minőségű vizek; Magas fokú szennyező iparág hiánya; A régi hulladéktárolók tehermentesítésére irányuló kezdeményezések, pl. Maroshévíz; Magas közműellátás; Ásványi és geotermális vízforrások; Szennyeződés mértéke a megengedett határértéknél alacsonyabb; Hulladék mennyiségének csökkenése az újrahasznosítás révén; 	<ul style="list-style-type: none"> Az erdők újraterelítésének mértéke, bár növekvő tendenciát mutat, alacsonyabb a fakitermelés üteméhez képest; 13 olyan védett övezet van, amelynek nincs ügykezelője; A védett övezetek állapota elmaradt a normális paraméterektől; A védett övezetekben az útmutató táblák és határkövek kihelyezése megszakadt; 30 potenciálisan szennyezett és 2 szennyezett terület; Egyetlen megyei, EU szabványoknak megfelelő hulladéktároló; Az integrált gazdálkodási terv hiányában a hulladék egy részét Brassó megyébe szállítják; Az újrahasznosítható hulladékok nem hatékony begyűjtése; A köztulajdonú ingatlanok leromlott állapota és alacsony energiahatékonysága; A földterületek 70% alacsony, IV-es és V-ös minőségűek A mezőgazdaságban használatos vegyszerek jelentősen károsítják a talaj minőségét.
Országos és regionális kontextus	
<ul style="list-style-type: none"> 2010 és 2014 között jelentősen megváltozott az energiafogyasztás országos szinten. Minden évben, a felhasznált elektromos energia megközelítőleg 41.000 MWh volt, 2014-ben ez 23% volt kevesebb a 2010-es évi adathoz képest. Ez a tendencia regionális szinten is érvényes (27%) Az elektromos energiával való ellátottság tekintetében, a 2011-es népszámlálás alapján 334.434 lakóház nem volt rácsatlakoztatva a villamossági hálózatra, amely azt jelenti, hogy Romániában a lakások 96,6% használt elektromos energiát. A Közép Fejlesztési Régió szintjén ez a mutató valamivel magasabb, mint az országos mutató - 96,8% Romániára, a Közép Fejlesztési Régióra és Hargita megyére is egyaránt jellemző a biomassza magas elterjedése; Geotermikus szempontból, Románia a III. helyet foglalja el Európa szinten, de Hargita megye erőforrásai jelentősen kisebbek, mint az ország nyugati részéhez képest; 	
A folyamat perspektívái stratégiai beavatkozás nélkül	

²⁶ Hargita megyei integrált hulladékkezelési rendszer és a nem szabványos hulladéktárolók bezárása - Környezetvédelmi hatástanulmány

²⁷ http://www.prefecturahr.ro/dbimg/documente_stiri/686/apm.pdf

Erős pontok	Gyenge pontok
<ul style="list-style-type: none">Az erdős területek csökkenése és a természeti erőforrások megszűnése;A talaj- és vízminőség csökkenése a mezőgazdasági vegyszerek használata elleni intézkedések hiányában;A köztulajdonú ingatlanok gyors romlása és a költségek növekedése;A rentábilis táv hő-szolgáltatás nem lesz fenntartható a városi környezetben tapasztalt lecsatlakozási tendencia végett;	

Javaslatok:

- Az alternatív energiaforrások hasznosítása: (erdei hulladékok mint nyersanyag - biomassa)
- Hatékony hulladékgazdálkodás:
 - A hulladékgazdálkodás hatékony gyakorlatba ültetése (újrahasznosítható hulladékok mennyiségének növelése, a hulladékok hatékony térségi elosztása a létező infrastruktúra függvényében);
 - Az újrahasznosítható és szellektív hulladékgyűjtés népszerűsítése és a lakossági tájékoztatás;
- Környezetvédelem és a szennyezési kockázatok csökkentése
 - Erdőtelepítési tevékenységek: csemeteültetés, csemeteültetvények létrehozása, a természetes úton kidőlt fák eltakarítása, erdőgyérítés stb.);
 - Tehermentesítési intézkedések a megye teljes területére;
 - A Víz Keretirányelv módszertanának kidolgozása, kompenzációs rendszer kidolgozása, és a Levegő minőség biztosítására vonatkozó Hargita megyei akcióterv kidolgozása;
- A köztulajdonban lévő épületek energiahatékonyágának növelése.

2.5 Infrastruktúra és területi felszerelés

2.5.1 Szállítási infrastruktúra

Vasúti szállítás²⁸

A Hargita megyei vasutak teljes hosszúsága 207 km, amelynek 87,57%-a villamosított, a 15%-t teszi ki a Közép Fejlesztési Régió vasúti hálózatnak. (Lásd: „Hargita megyei vasutak” térképet, és a „Vasúti infrastruktúra 2014-ben” táblázatot a 2-es számú mellékletből).

A megyét átszeli egy országos jelentőségű vasúti útvonal, a 400-as vonal: Bukarest - Brassó - Sepsiszentgyörgy - Tusnádfürdő - Csíkszereda - Csíkcsicsó - Déda - Dézs - Nagybánya – Szatmár. Továbbá van 3, helyi és megyei jelentőségű vasútvonal: Székelyudvarhely - Héjjasfalva (Segesvár mellett, Maros megye) Parajd - Szováta (Maros megye) és Csíkszereda - Mojnest (Bákó megye).

Közút - hálózat²⁹

Hargita megyében 8 országút, 43 megyei út és 142 községi út található³⁰. (Lásd: „Hargita megyei úthálózat alakulása” táblázatot a 2-es számú mellékletből)

Hargita megyei úthálózat hossza 2.088 km, amelyből 446 km országút, 845 km megyei út, 797 km községi út, az úthálózat sűrűsége 31,45 km / 100 km².³¹

²⁸ Forrás: Hargita megye leírása, Fejlesztési és üzleti lehetőségek, 2012, www.adrcentru.ro

²⁹ Forrás: Hargita megye leírása, Fejlesztési és üzleti lehetőségek, 2012, www.adrcentru.ro

³⁰ Forrás: Megyei Hulladékgazdálkodási terv: (2008-2013)

³¹ Forrás: Országos Statisztikai Intézet – 2014-es évre érvényes adatok

A megyét átszeli az E578 jelzésű európai útvonal (DN12), amely összeköti az E58, E60 és E574 jelzésű európai útvonalakat és Szászrégen, Maroshévíz, Gyergyószentmiklós, Csíkszereda és Sepsiszentgyörgy városokat.

Továbbá 6 országos út található a megyében: a DN11B biztosítja az összeköttetést a megye délkeleti része és Kovászna megye északi része között; a DN12 észak-déli irányba szeli át Hargita, Kovászna megyét, összeköttetést biztosítva Brassó megyével; a DN2A köti össze Sepsiszentgyörgyöt és Székelyudvarhelyt, a DN13B Gyergyószentmiklóst Parajddal (gyógyfürdői üdülőbázis); DN15 biztosítja a közúti kapcsolatot Hargita és Neamț megye között, és a DJ138A jelzésű pedig jelentősebb turisztikai célpontok megközelítését szolgálja (Harghita fürdő, Szentegyháza völgye).

A megye területén áthalad nyugat-kelet irányba áthalad a TEN-T úthálózat központi része (Szászsebes - Torda - Marosvásárhely - Jászváros - Ungheni - Moldáviai Köztársaság), valamint a globális TEN-T hálózat (Ploiesti - Brassó - Marosvásárhely, amely biztosítja a IX. pán-európai folyosóval és Marosvásárhely - Jászvásár - Ungheni autópályával való összeköttetést). *(Lásd: Hargita megyei közutak és a TEN-T úthálózat elérhetősége” és a „A TEN-T hálózattal közvetlen vagy közvetett kapcsolatban lévő Hargita megyei közutak” térképeket a 2-es számú mellékletből)*

A megyeszékhelytől más megyei jogú és nem megyei jogú városokba való eljutáshoz szükséges átlagos idő 67 perc, az átlag távolság pedig 61,25km, amely jó összeköttetésnek számít *(Lásd a 2-es számú mellékletben szereplő részleteket).*

Megyei utak helyzete

2010 és 2014 között 4 kilométerrel csökkent a megyei úthálózat, 2014-ben ez összesen 845 km-t tett ki. Kiemelendő, hogy a korszerűsített megyei utak hossza 80 km-ről (2013-ban) 346 km-nőtt (2014-ben), de a kavicsos utak hossza is nőtt 188 km-ről 282 km-re.

(Lásd: „A megyei utak hosszának alakulása 2010-2014 között” ábrát és az „Országos, regionális és helyi utak helyzete” táblázatot a 2-es számú mellékletből)

A városi utak helyzete

2014-ben a városi úthálózat sűrűsége Hargita megyében 7,45km/km² volt, amely az országos és regionális értéktől jelentősen elmaradó adat. 2010-2014 között 22 városi utat építettek, valamint 44 km esetében folytattak korszerűsítési munkálatok, ugyanakkor ezen a területen történő beruházások a következő programozási időszakban is folytatódni fog, tekintettel a közösségi igényekre.

A községi utak és járdák helyzete

2010-2014 között a községi utak hossza jelentősen megnőtt országos, regionális és megyei szinten is. Országos szinten a növekedés 6-8%-os növekedés volt, ezzel szemben Hargita megyében 28,13%-al nőtt 2010-2014 között. *(Lásd: „A községi utak hosszának alakulása 2010-2014 között”, ábrát, „A községi utak helyzete országos, regionális és megyei szinten” táblázatot és „A Hargita megyei járdák helyzetet a települési utakhoz viszonyítva” táblázatot a 2-es számú mellékletből)*

A települési úthálózathoz viszonyítva, kivétel a földutak, 19 településen van járda (7 municípium/város, 12 falu (községközpont), ezek felülete 5,4%-ot tesz ki a települési utak felületeiből (megközelítőleg 14% városi övezetben, 2% vidéki környezetben).

Útjavítások és építések, az utak minősége

2014-ben, a megyei úthálózat 39,79% volt korszerűsítve, 11,63% könnyű útburkolattal ellátva, 29,83% kövezett és 18,72% földút volt). (Lásd: „Az utak állapota országos, regionális és helyi szinten” táblázatot a 2-es számú mellékletből)

2010-2014 között megközelítőleg 242 km megyei út volt korszerűsítése, amely a megyei úthálózat 40,95%-t jelenti, 11% (93%) könnyű burkolatú és 48%-a megyei utaknak nem korszerűsített, föld vagy kavicsút (406 km). (Lásd: Országos, regionális és megyei utak állapota táblázatot a 2-es számú mellékletben)

Egy jelentős problémát képez a turisztikai célpontokhoz vezető utak állapota (például a DJ138 jelzésű út Hargitafürdő irányába, a Homoródfürdőt érintő DJ131-es jelzésű út, a Zetelaka-Madarasi Hargita erdei útszakasz). (Lásd: „A közutak állapota országos, regionális és megyei szinten” és „A korszerűsített közutak aránya 2010-2014” táblázatot a 2-es számú mellékletből).

Hargita megyében 142 községi út van, amelyeknek hossza összesen 797 km³². 2010-2014 között 41 km községi úton végeztek korszerűsítési munkálatokat. Megyei szinten, 2014-ben a községi állapota tekintetében a következő helyzet volt: 5,26%, azaz 42 km korszerűsített, 18,44%, azaz 147 km könnyű burkolattal ellátott és 76,28%, azaz 608 km kavicsos vagy földút. (Lásd: „A korszerűsített községi utak aránya 2010-2014 között táblázatot a 2-es számú mellékletből.)

Hargita megyében 78 közszállítási útvonal van, amelyek a települések közötti összeköttetést biztosítják, ebből csupán 2 útvonal esetében nincs licenc kiállítva magánszállítónak (Balánbánya - Csíkszentdomokos és Székelykeresztúr - Székelyszenterzsébet – és Nagysolyos útvonalak).

2.5.2 Víz- és szennyvíz rendszer

(Lásd: „A vízellátási rendszer és csatlakozott felhasználók 2012-2014 között” táblázatot és „A fontosabb közműszolgáltatási hálózatok hossza 2014-ben” térképet a 2-es számú mellékletből).

Megyei szinten az ivóvízzel ellátott lakosság fejlődési mutató megye szinten 55,06% volt, amely 4%-al nagyobb mint a 2012-ben, viszont elmarad az országos és regionális értékektől.

2012-2014 között az ivóvízhálózat hossza 242,6 km-rel bővült, elsősorban a vidéki övezetekben történt előrelépés (183,8 km). (Lásd: „A Hargita megyei ivóvíz hálózat alakulása 2010-2014 között (km)” táblázatot a 2-es számú mellékletben)

Megyei szinten az elmúlt 5 évben mintegy 10%-al csökkent az ivóvíz fogyasztás, a csökkenés hangsúlyosabb, több mint 15%-os a városi övezetekben. (Lásd: „Használt ivóvíz mennyiségének alakulása 2010-2014 között (ezer kbm)” táblázatot a 2-es számú mellékletből.) Kiterjedt ivó vízhálózattal a 9 város rendelkezik, az 58 községből 35³³ és a teljes hossza 827,60 km, ami 37%-al nagyobb mint a 2012-es évi adat. (Lásd: „Kanalizációs rendszer és rácsatlakozott lakosság - 2010-2014” táblázatot a 2-es számú mellékletből.)

³² Date disponibile la nivelul anului 2014

³³ Sursa: INSSE, indicator GOS110C - Numărul localităților cu canalizare publică, pe medii de rezidență, macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe

2014-ben a kanalizálási rendszerre a lakosság 47,51%-a volt csatlakozva, amely a régiós átlagnál alacsonyabb, de magasabb az országos átlagnál. (Lásd: „Kanalizálási rendszer hosszának alakulása Hargita megyében, 2010-2014 (km)” táblázatot a 2-es számú mellékletben).

A víztisztítás szempontjából a vidéki településeken léteznek ilyen beruházási tervek, amelyek nem minden esetben felelnek meg az 91/271/CEE direktíváknak, és felkerültek 2000-10.000 l.e típusú, nem Eu-konform fejlesztési tervekkel rendelkező települések listájára, és a jogsértési eljárás veszélye áll fenn. (Lásd: „A nem eu-konform vízkezelési beruházásokkal rendelkező települések” táblázatot a 2-es számú mellékletben).

Hargita Megyében 13 engedélyezett víz- és kanalizálási rendszert kezelő szolgáltató van.³⁴ (Lásd a 2-es számú mellékletben szereplő listát)

2.5.3 Műszaki közszolgáltatások infrastruktúra

Villamosenergia-hálózatok

Hargita megye városi övezeteinek 97,6%-a villamosított, vidéki övezetekben ez a mutató 93,6%³⁵, így az egyik leginkább érintett megyének számít, Fehér és Vrancea után, ahol jelentős hátrányt jelent a szerteágazó településstruktúra, amely jelentős, adott esetben meg nem térülő költségekkel járó hálózattelepítést igényel. (Lásd: „Az elektromos áram szolgáltatásának alakulása 2010-2015 között” táblázatot a 2-es számú mellékletben)

2011-2014 között Hargita Megye Tanácsa bővítési munkálatokat végzett Galócás, Hosszúasszó, Libán, Sikkaszó, Gyergyótölgyes, Kerekvölgy, Vadasmező, Borzont és Gyergyósalámás településeken, mindezek ellenére még vannak villamos hálózatra nem csatlakozott lakások.³⁶ Hargita megyében 3 szolgáltatónak van licence a települések közvilágítására (Lásd a részletek a 2-es számú mellékletben).

A megyében továbbá több transzformátorhálózat van, 110/20kv transzformátor állomások: Csíkszereda, a volt traktorgyári állomás, Tusnád, Olt (Csíkszereda), Szentegyháza, Homoród, Székelyudvarhely, Székelykeresztúr, Csíkcsicsó, Balánbánya, Bükk, Vasláb, Bucsin, Maroshévíz. Ezen állomások ellátását LEA 220 kV és LEA 110 kV típusú vezetékeken történik, ezek közül a legfontosabbak a Gyergyószentmiklós - Maroshévíz, Gyergyószentmiklós - Csíkszereda - Tusnádfürdő, valamint Gyulakuta - Székelykeresztúr - Székelyudvarhely - Szentegyháza - Csíkszereda hálózatok.

Az utóbbi években jelentősebb javítási munkálatokat végeztek az transzformátor állomások elsődleges és másodlagos felszerelésein, ezzel párhuzamosan folyamatban van az elektromosenergia menedzsment rendszerének korszerűsítése is.

Távhőszolgáltató rendszerek

Megeyi szinten jelentősen csökkent a távhőszolgáltatások mentén felhasznált hőenergia, 46%-al, amely a háztartási fogyasztók számának jelentős csökkenésének tudható be (az össz

³⁴ Forrás: Országos Közszolgálati Szabályozó Hatóság - 2015. december 15-i licenccnyilvántartás) - <http://www.anrsc.ro/activitate/licente-si-autorizatii/>

³⁵ Forrás: 2011-es évi nép- és lakásszámlálás

³⁶ <http://www.hargitamegye.ro/upload/public/kisvillany.pdf>

fogyasztó számának 65%-a), akik önálló fűtésellátást használnak. (Lásd: „A távhőszolgáltatások helyzetének alakulása 2010-2015 között” táblázatot a 2-es számú mellékletből)

Távhőszolgáltatási rendszerek vannak Csíkszeredában, Gyergyószentmiklóson, Maroshévízen, Székelyudvarhelyen, Borszéken, Tusnádfürdőn, Székelykeresztúron és Szentgyeházán, ellenben jelenleg nem működnek a SACET rendszerek Maroshévízen, Tusnádfürdőn és Borszéken, itt jelenleg földgáz és szilárd fűtőanyaggal történik a hőenergia előállítás³⁷. (Lásd: „A kiszolgált hőenergia mennyiségének alakulása 2010-2014 között” táblázatot a 2-es számú mellékletben)

A földgáz-hálózaton kívül eső térségekben az otthoni élelmiszer készítés elsősorban fatűzelésű vagy gázpalackos kályhákon történik, a fűtésre pedig szilárd fűtőanyagot, fát és szenet használnak. Hargita megyében a fa és a fahulladék jelenti az elsődleges természeti erőforrás, a fűtés elsősorban csempekályhák, de ugyanakkor kazánok (sima égésű és fa-gázosítás) üzemeltetésével történik.³⁸

Földgáz hálózatok

Hargita megyében kevés földgáz kerül kitermelésre a megye dél-nyugati részén (Székelykeresztúr, Siménfalva, Újszékely és Románandrásfalva), az innen kitermelt földgáz a Szendreni – Galați vezetékbe kerülnek. át.

A legfontosabb gázhálózatok Hargita megyében: DN800 mm vezeték (O 32”) Székelykeresztúrnál, valamint a **700 mm** (O 28”) vezeték Bögöz. A gázellátás szempontjából a leghátrányosabbak a megye hegyvidéki részei, valamint az északi és keleti részen fellelhető, elszigetelt települések.³⁹

2010-2014 között a megyei gázvezetékek hossza 30,5 km-el nőtt. (Lásd: „A gázhálózat hosszának változása 2010-2014 között” táblázatot a 2-es számú mellékletből).

A haztartási célú gáz felhasználása szempontjából, Hargita megyére is jellemző a hazai és regionális szinten tapasztalható 20%-os fogyasztáscsökkenés. (Lásd: A felhasznált földgáz mennyiségének alakulása 2010-2014 között (ezer kbm)” a 2-es számú mellékletből).

Távközlési hálózatok

A postai szolgáltatásokat a Román Posta biztosítja 37 postai hivatal révén, ugyanakkor több magán postai/csomagküldői szolgáltatás is elérhető, ezeknek rendszerint van tevékenységi munkapontjuk a megye jelentősebb településein.

A vezetékes telefon terén az elsődleges szolgáltató a Telekom Románia, amely ugyanakkor mobil-, internet és televíziós szolgáltatásokat is biztosít. Az ágazatban több jelentős országos szolgáltató is érdekelt, mint például Orange, Vodafone, RCS&RDS, UPC, Astral Telecom, stb. A megyét átszeli a Sepsiszentgyörgy-Tusnádfürdő-Csíkszereda-Szentgyeháza-Székelyudvarhely-Székelykeresztúr-Segesvár (Maros megye) optikai távközlési fővezeték. Hargitafürdő közelében egy, a Csíkszeredával, Marosvásárhellyel, Szentgyeházával és Székelyudvarhely távközlési vezetéken összekötött átjátszó állomás.

³⁷ Forrás: Hargita Megye Területrendezési Terve, 2016. január

³⁸ Forrás: Hargita Megye Területrendezési Terve, 2016. január

³⁹ Forrás: Hargita Megye Területrendezési Terve, 2016. január

2.5.4. Az infrastruktúra diagnosztikai elemzése

Erős pontok	Gyenge pontok
<ul style="list-style-type: none"> • A megyét átszeli európai jelentőségű útvonal (TEN-T és páneurópai folyosók) • A vissza nem térítendő projektek előkészítésében és lebonyolításában szerzett tapasztalat; • Korszerűsített utak hosszának folyamatos emelkedése, kiemeltképpen vidéki övezetekben; • Az ivóvízhálózatra csatlakozott háztartások magas száma; • A háztartások 96,8%-ában van villamosság; • A megyei villamos hálózat bővítését célzó beruházások • Közvetlen kapcsolat a kiemelt jelentőségű gázhálózatokkal 	<ul style="list-style-type: none"> • A megyei utak 48% (406 km) nem aszfaltozott, kavicsos vagy földút; • Léteznek ivóvízhálózat fejlesztési tervek (Ivó település, Zetelaka község), valamint szennyvíz-hálózati tervek, amelyen nem felelnek meg az uniós előírásoknak; • A városhoz és turisztikai célpontokhoz vezető utak megrongálódott állapota;
Regionális és országos kontextus	
<ul style="list-style-type: none"> • A Közép Fejlesztési Régióban az utak sűrűsége 100 km² 33,16%-os, Hargita megyében ez az arány 31,45%-os. • 2014-ben a városi utak sűrűsége 12,80 km/km² volt országos szinten, regionális szinten 12,68 km/ km², Hargita megyében pedig 7,45 km/km². • A Közép Fejlesztési Régiót az ország utak 13,24%-a szeli át, és ebből csak 38,51% korszerűsített. • A megyei utak esetében, 2010-ben országos szinten csak 23,36% volt korszerűsítve, az azt követő négy évben ezen területen jelentős előrelépés történt, elérve a 30,76%-ot 2014-re. • 2010-2014 között a Közép Fejlesztési Régióban 9,46%-al nőtt a korszerűsített megyei utak aránya. • 2010-2014 között a Közép Fejlesztési Régióban megközelítőleg 2%-al nőtt a korszerűsített községi utak aránya. • Az utolsó 3 évben, országos szinten megközelítőleg 4,39%-al nőtt az ivóvízhálózatra csatlakozott lakosság aránya, a Közép Fejlesztési Régió szintjén ez a mutató 8,68%, míg Hargita megyében 7,53%. • A Közép Fejlesztési Régióban a háztartások 96,8% van csatlakoztatva a villamos hálózatra, országos szinten ez a mutató 96,6%.. 	
A folyamat perspektívái stratégiai beavatkozás nélkül	
<ul style="list-style-type: none"> • A közúti infrastruktúra jelentős leromlása, a megyén áthaladó forgalom csökkenése, egyes települések elszigeteltségének növekedése; • Eljárás indulhat a nevesített települések ellen a nem EU-konform közszolgáltatási hálózatok végett, jelentősen visszazorítva a fejlesztési kezdeményezéseket; • A távhőszolgáltatásra csatlakozott háztartások csökkenése végett, ezen szolgáltatás nem lesz gazdaságos, amely az egyéni költségek növekedéséhez fog vezetni. Fokozatos a távhőszolgáltatás helyét egyéni rendszerek veszik át. 	

Javaslatok:

- Folytatni kell az életminőség javítását célzó intézkedéseket, a közmű infrastruktúra folyamatos fejlesztése révén::
 - Az uniós előírásoknak nem megfelelő ivóvíz- és szennyvíz-hálózatok kérdésének rendezése;
 - Az alpinfrastruktúra korszerűsítése és bővítése (ivóvíz, kanalizálás, földgáz, utak, elektromos energia, távközlés stb.);
 - Alternatív energiaforrások arányának növelése a szükséges hőenergia biztosításában;
 - Vidéki települések és városok fejlesztése, újjáélesztése;
- A nem használt ipari felületek és területek értékesítése;

- A közúti és elérhetőségi infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése, kiemelt figyelmet fordítva a jelentős turisztikai és gazdasági erőforrással övezetekre (utcák, bevezető és bekötő utak korszerűsítése, stb.)

2.6 Turizmus

2.6.1 Turisztikai erőforrások

Kulturális és történelmi örökség

2014-ben Hargita megyében 23 múzeum és nyilvános gyűjtemény volt, ebből 4 Székelyudvarhely municípiumban található.

Turisztikai infrastruktúra

- Szálláshely egységek: **357⁴⁰ szálláshelyt szolgáltató egység van a 2015-ös évi nyilvántartásban;**
- 6 kezelő bázis;
- Sípályák (és felvonó egységek): a megyében 23 engedélyezett sípálya van, ebből 19-t magáncégek üzemeltetnek, egyet fizikai személy, és kettő társulási tulajdonban van Tusnádfürdő Turisztikai Egyesülete és a Csíkszeredai Sí Egyesület)⁴¹;
- Az engedélyezett hegyi turisztikai ösvények (50 engedélyezett és 40 engedélyezési eljárás alatt) egytől egyig Hargita Megye Tanácsa ügykezelésében vannak. (Lásd: „Hargita megyei vendégfogadó egységek száma július 31-én” táblázatot a 2-es számú mellékletben)
- 15 hegyi menedékház és 150 hegymászó útvonal
- Jelenleg négy hegyimentő bázis van, térségi eloszlásban, lefödve a megye teljes területét)

A megyében 17 turisztikai információs központ van az alábbi helységeken: Gyergyószentmiklós, Oroszhely, Máréfalva, Székelyudvarhely, Csíkszereda, Gyimes, Ditró, Homoródalmás, Gyergyóremete, Hargitafürdő, Gyergyócsomafalva, Marosfő, Büdösfürdő, Madéfalva, Csíkkozmas, Gyergyószárhegy és Farkaslaka, nagyrészüik mind pályázati pénzből lett létrehozva. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium és az Országos Turisztikai Hatóság nyilvántartásaiban vannak még turisztikai információs irodák a nagyobb vonzóerővel rendelkező településeken, mint Csíkszereda, Tusnádfürdő és Székelyudvarhely.

A térség turisztikai népszerűsítése integrált módon a Hargita Községi Fejlesztési Társulás révén történik, a www.visitinharghita.ro többfunkciós online platformon keresztül, valamint helyi turisztikai vállalkozások, egyesületek és utazási irodák révén: Sóvidék Turisztikai Egyesülete, Székely Szállás, Turul, Hedon Express, Molnar Tour, Calibra Travel Center, Fenyő Travel, Europa Tours, „Hargita Hegység” Községi Fejlesztési Társulás, „Csomád-Bálványos” Községi Fejlesztési Társulás stb.

Szállásszolgáltatási infrastruktúra

Az utóbbi években javult a szállásszolgáltatási infrastruktúra, amely a megközelítőleg 2015-re elért 2014-es évhez viszonyított 10%-os növekedés a szállásadó helyek számát illetően, amikor 357 egység volt nyilvántartásban. Ugyanakkor regionális viszonylatban elmaradás tapasztalható,

⁴⁰ Hargita Megyei Statisztikai Hivatal - TUR101C - mutató, 2016 április 20.

⁴¹ Az Országos Turisztikai Hatóság weboldala

mert míg 2010-ben a Hargita megyei egységek a régió 23,65%-t tették ki, ez az érték 16,94%-ra esett vissza 2015-re. (Lásd: „A szálláshelyszolgáltatások számának eloszlása Hargita megyében” térképet és a „Szálláshelyszolgáltatók számának alakulása országos, regionális és megyei szinten 2010-2015 között” táblázatot a 2-es számú mellékletben)

A szálláshelyek típusát illetően a panziók és falusi vendégfogadók vannak túlsúlyban (79%), viszont az ifjúsági és átutazó turizmust kiszolgáló egységek száma elenyésző (1%). A vidéki szálláshelyszolgáltató egységek száma jóval nagyobb, mint a városiak. 2015-ben a legtöbb szálláshelyszolgáltató Parajd községben volt (58 egység), ezt követi Gyergyószentmiklós (33 egység) és Csíkszereda (30 egység). (Lásd: „Hargita megyei szálláshelyszolgáltatók besorolás szerint, 2015” ábrát a 2-es számú mellékletből)

A szálláshelyek kihasználtsági mutatója viszont alacsony, a statisztikai hivatal adatai szerint 16,5%-os volt 2015-ben, megközelítőleg 20%-os városokban és 9,5%-os falvakban, amely jelentősen elmarad az 1/3 kihasználtsági mutatótól. (Lásd: „a működőképes szálláskapacitás” táblázatot, a „Szálláskapacitás alakulás 2010-2015 között (helyek száma)” táblázatot, a „Hargita megyében érkező turisták száma, kategória szerint, 2010-2014 között” és a „Hargita megyében érkező hazai és külföldi turisták számának alakulása 2010-2014 között” táblázatokot a 2-es számú mellékletben).”

Hazai és külföldi turisták

A Hargita megyébe látogató turisták többsége hazai turista⁴², akik jelentősebb mértékben elégedettek a szolgáltatások minőségével, mint a külföldről érkezők. A külföldi turisták közül a legtöbben Magyarországról érkeznek, akik elsősorban a közös nemzeti hovatartozás végett választják Hargita megyét, mint turisztikai desztinációt.

2010-2014 között a megyében érkező turisták száma évről évre jelentősen módosult, az elemzés kiinduló évéhez képest 2014-re 57%-al nőtt a turisták száma (megközelítőleg 11.000 személy), elérve a 124.224 turistaszámot. 2014-ben, a kiinduló évhez képest, a belföldi turizmus 63,11%-al nőtt (36.296 fő), a belföldi turisták száma háromszorosa a külföldi turistákénak, és a növekedési tendencia is magasabb ebben az összehasonlításban.

Vendégéjszakák és a turisztikai időszakosság

2010-2014 közötti időszakban a vendégéjszakák száma egyaránt nőtt úgy a városokban, mint a falvakban. A viszonyítási évhez képest (2010), 2014-re 48%-al megnőtt a városokban eltöltött vendégéjszakák száma, ellenben a vidéki részekben ennél sokkal nagyobb, 117,7%-os növekedés volt, az egy turistára eső átlagos vendégéjszakák száma átlagosan 2,5. (Lásd: „Vendégéjszakák száma országos, regionális és megyei szinten” ábrát, a 2-es számú mellékletből). 2010-2015 között egy nyilvánvaló szezonális állapot állapítható meg Hargita megye turizmusában, amely elsősorban június, július és augusztus hónapokra koncentrálódik, a leggyengébb periódus városok esetében március, falvak esetében február. (Lásd: „Vendégéjszakák átlaga hónaponként, 2010-2015” ábrát a 2-es számú mellékletben)

⁴² Studiu despre Ținutul Secuiesc ca regiune turistică, realizat de Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale și Kvantum Research

2.6.2 Turisztikai erőforrás

Székelyföld, mint turisztikai desztináció, egy sor egyedülálló turisztikai erőforrással rendelkezik az ország többi régiójához képest, egyrészt az évszázadokon át itt élő különböző nemzeteknek -székelyek, magyarok, szászok, románok- köszönhetően, mindegyikük esetében egy külön álló néprajzi entitás maradt fenn. A szaktanulmányok az utóbbi időben Székelyföld megnevezést alkalmazza, mint különálló turisztikai desztináció és ennek megfelelően alkalmazza a turisztikai marketingtevékenység során.

Hargita megye turisztikai erőforrását a különleges tájak, a változatos domborzat, a kedvező időjárás és a terápiás értékek képezik⁴³ (például: Békási-szoros nemzeti park, Békási-szoros karsztos képződmény a Nagyhagymás-hegységben).

A Gyilkos-tó, létrejöttét tekintve egyedülálló, 1837-ben képződött, mint természetes gát. A megyében található ugyanakkor a Kelemen-havasok Nemzeti park, valamint a Szent Anna-tó, Kelet-Európa egyetlen vulkánikus tava, mely egy vulkán kráterben jött létre.⁴⁴

Az alcsíki térség (Tusnádfürdő környéke) turizmusa elsősorban az ásványvízforrások gyógyfürdői értékesítésén alapul.

Az antropogén turisztikai erőforrások

Hargita megyében a műemlék kategóriában 740 történelmi épület található⁴⁵. A megyében fellelhető három kastély közül- a gyergyószárhegyi Lázár kastély, a szenttamási Apafi-kastély és a csíkszeredai Mikó vár - egyik sem található meg a turisztikai körforgásban, nem látogathatóak. Parajdon található a Rapsonné vára.

Üdülőhelyek

Hargita megyében 7 hitelesített üdülőhely található, ebből egy országos érdekelttségű és 6 helyi érdekelttségű⁴⁶: *Tusnádfürdő*- országos érdekelttségű⁴⁷, *Borszék*, *Homoródfürdő*, *Hargitafürdő*, *Marosfő*, *Gyilkos-tó* és *Parajd* - helyi érdekelttségű üdülőhelyek. Ezen üdülőhelyeken működnek kezelőbázisok, amelyek gyógyhatásuk reumás, szív- és érrendszeri, légúti panaszok enyhítésére alkalmasak, ilyen szempont fontos a hitelesítésük, tekintve hogy ez által prioritásként szerepel a turisztikai infrastruktúra fejlesztése, a turisztikai jellegű népszerűsítési akciók, valamint szakirányú tanácsadásba részesülhetnek az Országos Turisztikai Hatóság részéről.⁴⁸

Turizmus típusok

Aktív turizmus (hegyi, gyalogos, sport, kaland)

Hargita megyében kedvező feltételek vannak a szabadég alatti sporttevékenységek üzésére, mint például: hegyi- és terep kerékpározás, barlangászat, túrázás, sí- és más téli sportok, hegymászás, kalandpark, lovaglás, folyami csónakázás, kajakozás, enduró és terepmotorozás. Számos Hargita megyei településen van engedélyezett sípálya (számuk összesen 23⁴⁹ és hosszuk

⁴³ Országos Statisztikai Hivatal, Románia Turizmus - Statisztikai összefoglaló - 2014

⁴⁴ http://www.adrcentru.ro/Document_Files/ADStudiiRegionale/00001261/o6o1y_Turism%20%20studiu%20final.pdf

⁴⁵ Országos Kulturális Örökségvédelmi Hivatal adatai (2010)

⁴⁶ <http://turism.gov.ro/wp-content/uploads/2013/05/Statiuni-atestate.pdf>

⁴⁷ 2011. évi 1016-os számú kormányhatározat, gyógyfürdői hitelesítés megítélésére vonatkozóan

⁴⁸ Az 1998. évi 58-as számú kormányrendelet 38. cikkelyének megfelelően, az utólagos módosításokkal és kiegészítésekkel

⁴⁹ Forrás: Országos Turisztikai Hatóság honlapja

13.583 méter), a leghosszabb sípálya a Bucsin tetői, hossza 1.149 méter). További sípályák találhatóak: Csíksomlyón, Homoródfürdőn, Maroshévízen, Hargitafürdőn, Madarasi Hargitán, Marosfőn, Hidegkúton, Csíkszentmártonban, Csomafalván. A vidék vonzerejéhez hozzájárul a téli időszak során alkalmazott ár és csomagajánlatok (síbérlet, felvonó, felszerelésbérlés, szállás stb.), amelyeknek költsége versenyképesebb az ország többi sí-zónájában alkalmazott áraknál, és a számos kikapcsolódási lehetőség áll rendelkezésre. A Hargita-hegység rendezési terve magába foglalja a Hargita-hegység sí övezet kialakítását, amely 12.400-18.700 sízót tudna kiszolgálni naponta, és központja a két, már létező sí központ lenne, a Madarasi Hargita és Hargitafürdő.⁵⁰ Az utóbbi években megjelent mint szabadidős sport a sí-tájfutás (Tusnádfürdő, Büdösfürdő, Tolvajos-tető), vagy a kutya szánhúzás, (Kalibáskő, Tusnádfürdő)

Számos turisztikai útvonal került kijelölésre a túrakedvelők számára (például Mária-út), vagy a kerékpár és lovas túrák kedvelőinek (Görgényi-havasok - 6 útvonal, Nagybagyos-hegység - 14 útvonal, Hargita-hegység 10 útvonal), összesen 270 km hosszúsággal. Vannak speciálisan kialakított mászó utak, pl. a Gyilkos-tói via Ferrata, ugyanakkor barlangok is rendelkezésre állnak (Súgó-barlang, homoródmási „Orbán Balázs” barlang).

Az extrém sportok kedvelőinek rendelkezésére áll több kalandpark, mint a Hargitafürdői „Balu Park”, a parajdi sóbányában működő „Adventura Park” (amely egyben az első földalatti kalandpark volt Európában 2012-ben), a vizes kalandpark Csomafürdőn, a tusnádfürdői Adventura Park, valamint hegymászás - a Csibától északnyugatra elrendezett mászó fal, vagy a Piricske tetői mászó fal).

Hargita megyében több mint 20, lovas sportok gyakorlására alkalmas létesítmény működik, Csíkszeredában, Székelyudvarhelyen és Gyergyószentmiklóson, de kisebb településeken is, mint Homoródfürdő, Kászonyakabfalva, vagy Zeteváralja. A Gyilkos-tó és a Békási-szoros környékén hegymászásra és csónakozásra van lehetőség, Tekerőpatakon pedig kajakozásra, és terepmotorozásra és terepautózásra van lehetőség.

Az aktív turizmust támogatják a korcsolyapályák (mint például Hargitafürdőn), biatlon pályák (szintén Hargitafürdőn). Ugyanakkor a sporthorgászat gyakorlására a számos szép elhelyezkedésű tó kínál lehetőséget.

Gyógyturizmus (kezelés és wellness)

Ezen fajta turizmus kedvelőinek, kortól függetlenül számos választási lehetőség áll rendelkezésükre. Hargita megye híres Parajd üdülőhely végett, a sóbánya, valamint a sóbánya közelében található sósvízű strand végett.

A turisták számára Hargita megye további gyógykezelési lehetőségeket kínál az alábbi üdülőhelyeken, reumatikus betegségek, keringési, ér-és szívbetegségek, légúti panaszok kezelésére: Homoródfürdő, Tusnádfürdő, Parajd – amely egy új, a Hargita Megye Tanácsával együttműködésben létrejött wellness központtal rendelkezik, Borszék – itt folyamatban van egy új kezelőbázis építése. 2013-ig összesen 16 gyógyüdülő város és település volt, ezek közül csak 6-ban volt kezelőbázisuk: Zsögödfürdő, Csíkszereda-fürdő, Tusnádfürdő (keringési és szívbetegségek),

⁵⁰ Forrás: Hargita-hegység rendezési terve – Általános bemutató, projektkoordinátor: Vallum Kft., 2012. július

Borszék, Parajd, és a gyergyóremetei Marosfürdő). Kezelőbázis nélküli települések: Kászonfürdő, Homoródfürdő, Büdösfürdő, Sósfürdő, Szejkefürdő, Hargitafürdő, a csíksomlyói, csíkszentkirályi és maroshévízi források.

A gyógyturizmusnak nagy esélye van fejlődésre az elkövetkező években, figyelembe véve Hargita megye erősségeit és lehetőségeit, és a jelenlegi fürdőhelyek versenyben vannak a magyarországi termálfürdőkkel. Azonban ezekben a gyógyfürdő központokban nincsenek speciális gyógykezelési és egészségügyi szakszolgáltatás, rendszerint csak a település családorvosa. Ugyanakkor rendszerint szabadtéri fürdőkről beszélünk, amelyek feljavításra, korszerűsítésre szorulnak.⁵¹

A hagyományos falusi és kulturális turizmus folyamatos fejlődés alatt van, amely a helyi hagyományok és a régi népi építészet megőrzésének köszönhető. Jelentősen megnőtt a falusi vendégszállások száma, 2015-re elérve a 178-t, ezekből 35 egységek osztályozott és nyilvántart az Országos Turisztikai Hatóság.

A fenti mutatók fontosságát a hivatalos jellegük adja, viszont a turizmus, mint ágazat jelentős nem hivatalosan működő egységgel küzd (nem engedélyezett szálláshelyek), valamint a vendégéjszakák hiányos bejelentésével, a hivatalos formában működő szállásszolgáltatók esetében. A turizmusban tevékenykedő helyi vállalkozók kerülnek a tevékenységük hivatalos formában való folytatását, tekintettel a számos szabálynak és eljárásnak, amely révén megszerezhetik a szükséges engedélyeket, és amelyek költségeket és folyamatos ellenőrzést von magával. Megfelelő útmutatás nélkül a hivatalos előírások eltántorítják a vállalkozókat, és a jelenség számszerűsítése bár szinte lehetetlen, de mindenképp negatív hatással van az ágazatra.

2.6.3. A turizmus ágazat diagnosztikai elemzése

Erős pontok	Gyenge pontok
<ul style="list-style-type: none">• Szállásszolgáltatók számának növekedése• Falusi turizmus fejlődése• A turistacélpontok és szabadidős tevékenysége változatossága minden típusú turizmus esetében• Aktív kapcsolódási infrastruktúra (23sípálya stb.), turisztikai útvonalak és wellness• Regionális turisztikai márkához való tartozás – Székelyföld• Komplex turisztikai lehetőségek: aktív, hegyi turizmus, gyógyfürdők, kulturális és falusi turizmus• Előnyös turisztikai szolgáltatások a téli sportok kedvelőinek• Jól kialakított turisztikai tájékoztatói infrastruktúra• Jól megszervezett hegyi-mentő szolgálat (A turizmus biztonságának biztosítása)	<ul style="list-style-type: none">• Szállásszolgáltatást nem jellemzi nagyfokú fejlődés• Alacsony a vendégéjszakák száma• A hivatalos előírások elkerülésének tendenciája• A turizmusban foglalkoztatott személyzet idegen nyelv tudása alacsony szintű• A turisztikai szolgáltatások alacsony minősége• A kapacitáshoz képest kevés külföldi turista• A szálláshelyek alacsony kihasználtsága• Az üdülőtelepek szezonális jellegű• A turisztikai lehetőségek alacsony értékesítése• A turizmusban foglalkoztatottak alacsony száma• A turizmus alacsony hozzájárulása a megyei gazdasághoz• A természeti erőforrás alacsonyfokú ismertsége• A szálláshelyek és kezelőbázisok leromlott állapota

⁵¹ Gyógyturizmus elemzése - KRFÜ

Regionális és országos kontextus
<ul style="list-style-type: none">• Országos szinten a harmadik legnagyobb turisztikai struktúra koncentráció (7 egység/10.000 lakos)• Hargita megye gazdaságfejlesztési programja a turizmust, mint kiemelt fontosságú gazdasági ágazat határozza meg
A folyamat perspektívái stratégiai beavatkozás nélkül
<ul style="list-style-type: none">• A turisztikai infrastruktúra leromlásával párhuzamosan fokozatos fog csökkeni a turisták száma• Egyes, turizmusból élő térségek/települések gazdasági hanyatlása• Az országos turisztikai körforgásból való kiesés, a külföldi turisták érdeklődésének elvesztése a Hargita megyei célpontok iránt

Javaslatok

- A turisztikai lehetőségek értékesítése a turisztikai infrastruktúra korszerűsítése révén:
 - Turisztikai fogadó egységek számának növelése (beleértve a táborhelyeket és kempingeket), valamint azok korszerűsítése;
 - A turisztikai célpontok megközelítési lehetőségeinek fejlesztése, útvonalak felújítása (beleértve az országos kerékpárútvonalakat is), tematikus turistaútvonal létesítése (via ferrata és más típusú útvonalak);
 - A fejlődésképes turizmustípusok megyei infrastruktúrájának fejlesztése (például: horgászat, gyalogtúra, gyógykezelés és wellness stb.);
 - A Hargita-hegység sí régió fejlesztése;
- Turisztikai szolgáltatások fejlesztése:
 - A turisztikai szolgáltatások minőségének növelése (beleértve a turizmusban foglalkoztatottak szakmai képzését);
 - A turizmus szezonális csökkenésének csökkentése, az átlagos tartózkodási idő növelése, a helyi turisztikai ajánlat változatosságának növelése;
- A kulturális és hagyományos örökség értékesítése:
 - Történelmi műemlékek restaurálása;
 - Turistavonzó kulturális események szervezése;
 - a kulturális és hagyományos örökség megőrzése és népszerűsítése (helyi ökoturizmus szolgáltatások, termékek);
- Turisztikai lehetőségek népszerűsítése:
 - A regionális gyógyturizmus márka fejlesztési stratégiájának kidolgozása;
 - Az ásványvizek értékesítésének menedzsmenttervének kidolgozása;
 - a turisztikai marketing tevékenység fejlesztése, beleértve a kevesebb turisztikai vonzerővel rendelkező zónák fejlesztését is;
 - Stratégia elfogadása a terület vonzerejének növelése érdekében Székelyföld marketingjének fejlesztésével

2.7 Oktatás

2.7.1. Létező oktatási infrastruktúra

Az oktatási infrastruktúra 2014-ben 130 oktatási egységből áll, amelyből 17 iskolaelőtti egység (óvodák), 74 általános iskola, beleértve a speciális iskolákat is, és 39 líceum - másodfokú

oktatási ciklus, saját felsőfokú oktatási intézmény nem létezik (Lásd: „Oktatási egységek, kategória, tulajdonforma és helyszín szerint 2014-ben” táblázatot a 2-es számú mellékletben).

Városi-falusi szempontból vizsgálva, az oktatási intézmények eloszlása kiegyensúlyozott ugyan, mégis megállapítható, hogy falvakban koncentrálódik az elemi és általános iskolák java (55 egység) a 19 városi egységgel szemben, ellenben az óvodai egységek és középfokú oktatási egységegek városokban lelhetőek fel nagyobb számba.

2014-ben a megyében csupán 4 bölcsőde működött, összesen 228⁵² beíratott 0 és 2 éves gyerekkel, kizárólag városokban⁵³. A megyében működik 3 magánbölcsőde is.⁵⁴ Figyelembe véve a megfelelő korosztály megyei létszámát⁵⁵, és azt hogy 60%-uk falvakon lakik, megállapítható, hogy szükség van újabb bölcsődék létrehozására, és hogy a magánjellegű kezdeményezések aránya nagyon alacsony (0,775%).

A megyei oktatási hálózat 161 óvodából, 219 elemi és általános iskolából (ebből 2 speciális oktatási intézmény), 3 nemzeti kollégiumból és 1 református kollégiumból, 31 líceumból (ebből 19 technológiai, 9 elméleti, 2 művészeti, 1 pedagógiai), 2 műszaki kollégiumból, 1 speciális szakoktatási iskolából és 3 egészségügyi posztliceumból tevődik össze.⁵⁶

A felsőoktatási intézmények sokaságának hiánya a megye területéről arra sarkallja a továbbtanulni akarókat, hogy a közeleső Maros és Brassó megyei felsőoktatási intézményeknél tanuljanak tovább. Az igénynek megfelelően a kolozsvári székhelyű „Sapientia” Erdélyi Magyar Tudományegyetem csíkszeredai tagozatot indított, gazdasági, mérnöki, humán - társadalomtudományi szakokkal. Továbbiakban, szintén a kolozsvári Babeş-Bolyai Egyetem Földrajz kara indított kihelyezett tagozatot Gyergyószentmiklóson, elsősorban turisztika területén tanulni akaróknak. Székelyudvarhelyen, a MÜTF Egyesület, együttműködésben több magyarországi egyetemmel biztosít továbbtanulási lehetőségeket, ellenben ezen szakok nincsenek elismerve Romániában.

A tanulók számának aránya a működő osztályokhoz képest alacsonyabb (16,82) mint a regionális arány (19,69). (Lásd: „Osztályok zsúfoltsága 2014-ben” táblázatot a 2-es számú mellékletben)

2014-ben összesen 5.246 számítógép volt az iskolákban, 7,66 tanulóra jutott egy számítógép, amely enyhe növekedésre utal a 2013-ban nyilvántartott 5.200 számítógéphez képest. Az oktatási intézményeknek van egy anyagi bázisuk (osztálytermek, könyvtárak, laboratórium), valamint humán erőforrása (pedagógusok), amelyek révén biztosított az oktatási tevékenység megfelelő lebonyolítása, de ugyanakkor elkerülhetetlen bizonyos beruházások megvalósítása, úgy az oktatási infrastruktúrát tekintetében, mint a pedagógusok szakmai képzése tekintetében, ahhoz hogy az oktatási tevékenység specializálódása megfeleljen a munkapiaci feltételekhez

⁵² Országos Statisztikai Hivatal - 2014-es adatok : Gyerekek és tanulók a közoktatásban - oktatási szint, oktatási nyelv, markóregionális, regionális és megyei szinten - SCL103B mutató

⁵³ Hasonló mértékben Székelyudvarhelyen, Csíkszeredában, Székelykeresztúron és Gyergyószentmiklóson

⁵⁴ Egy, 8891 CAEN kód szerinti tevékenységet folytató kereskedelmi társaság Csíkszeredában

⁵⁵ 9.702 2015-ben, Országos Statisztikai Hivatal adatai - POP105A mutató

⁵⁶ Forrás: Hargita Megyei Tanfelügyelőség által szolgáltatott adatok

A szakiskolák felszereltsége jelentős fejlesztésre szorul, annak ellenére, hogy 2016-ban a helyi és megyei önkormányzatok, iskolák és magánvállalkozók közösen kezdeményezték az elméleti oktatás mellett a reális gyakorlati oktatás hangsúlyosabbá tételét, ugyanis a szakiskolák eszközökkel és felszereléssel való ellátása jelentős gondokkal küzd megyei szinten.

2012-2014 között, az oktatási egységek 365 oktatási projektet és programot viteztek ki megyei szinten.⁵⁷ A beruházási terveket illetően, 2013-2015 között 113 infrastruktúra fejlesztési terv került kivitelezésre, uniós és más forrásokból, és legtöbb terv teljes mértékben kivitelezésre került.⁵⁸

2.7.2. Humán erőforrások az oktatási rendszerben

2012-2014 között növekedés jellemzi a pedagógusok számát a tanévekhez viszonyítva, a legnagyobb részt gimnáziumi szinten, és ugyanakkor a tanulók száma is relatíve konstans maradt. (Lásd: „Hargita megyei pedagógusok számának alakulása 2012-2014 között” táblázatot a 2-es számú mellékletben) A bölcsődék esetében csupán a 2014-es évre vonatkozóan vannak adatok, azaz 23 pedagógus, amely egyértelműen kevés a kiszolgálható lakosság méretéhez viszonyítva⁵⁹. Vidéki környezetben az 1.959 pedagógusból 1.369 volt címzetes, 590 helyettesítő, 805 helybeli és 1.159 nemhelybeli lakos⁶⁰. Pozitívként jegyezhető, hogy 2014-ben, minden egyes oktatási szinten 1 pedagógusra 12,11 tanuló jutott, amely alacsonyabb mint a régiós szintű 13,52. (Lásd: „Pedagógusok száma az iskolai népességéhez viszonyítva - 2014” táblázatot a 2-es számú mellékletben).

2.7.3. Beiskolázás

A 2014-es évben beiskolázott gyerekek száma azonos szinten volt, mint a 2013-as évben (54.347, illetve 54.352 tanuló). A különböző oktatási szinteken tanuló diákok számát illetően, észrevehető hogy az elemi osztályokban tanulók vannak a legtöbben (31%). (Lásd: „A Hargita megyei tanulók számának alakulása 2012-2014 között ábrát” és a „Tanulók eloszlása oktatási szintenként 2014-ben” ábrát a 2-es számú mellékletből)

A megye egy jellegzetessége a beszélt nyelv, tekintettel a többségben lévő magyar kisebbséget, így a román nyelvű iskolákban tanuló diákok aránya 17,3%. (Lásd: „A román nyelven tanuló diákok helyzete Hargita megyében” táblázatot a 2-es számú mellékletben)

A végzősök és iskolaelhagyás helyzete

Városokon tapasztalható a jelenség, hogy csökken a líceumban végzetek száma, s ezzel egy időben növekedik a szakoktatásban végzőké. (Lásd: „Végzősök számának alakulása oktatási intézmény típusokként és tartózkodási hely szerint 2011-2013 között” táblázatot a 2-es számú mellékletben)

Ugyanakkor évente növekedik a sikeres érettségizők aránya, a sikeres vizsgát leginkább a román nyelv és irodalom és a matematika vizsga befolyásolja⁶¹. Ugyanakkor a sikeresen vizsgázók

⁵⁷ Forrás: Hargita Megyei Tanfelügyelőség által szolgáltatott adatok

⁵⁸ Forrás: Hargita Megyei Tanfelügyelőség által szolgáltatott adatok

⁵⁹ Forrás: Hargita Megyei Tanfelügyelőség által szolgáltatott adatok

⁶⁰ Forrás: Hargita Megyei Tanfelügyelőség által szolgáltatott adatok -5957. számú melléklet, 2016.01.11

⁶¹ Forrás: Hargita Megyei Tanfelügyelőség által szolgáltatott adatok -5957. számú melléklet, 2016.01.11

aránya elmarad még az országos átlagtól, a legkisebb különbség, 3,47%, 2015-ös évben volt. (Lásd: *„Sikeres érettségi vizsga aránya” táblázatot a 2-es számú mellékletben*)

Legtöbb beiratott tanuló az elemző osztályokban van, ezen a szinten a legalacsonyabb az iskolaelhagyás aránya (1,24%), míg a legmagasabb a szakoktatás esetében van (3,63%). (Lásd: *„Tanulók sűrűsége oktatási szinteken 2014-ben” táblázatot a 2-es számú mellékletből*)

2.7.4. Megyei munkaerő igény és ajánlat a gazdasági ágazatok alakulásához viszonyítva

A munkáltatók részéről a legtöbb munkaajánlat a mezőgazdasági, építőipari és készruhaipar ágazatokban volt.⁶² A nem foglalkoztatott személyek munkahelyszerzési céllal történő szakképesítési tanfolyamok iránti érdeklődés leginkább a turizmus, szállásslátogatás, vendéglátás és építkezés irányába volt, kiemelten az alábbi szakmákra: szoblánya, szakács, pincér, kereskedelmi szakmunkás, közműves, vízszereelő, vasbetonmunkás⁶³.

A helyi gazdaság fejlődési tendenciája az utolsó három évben a következőképpen alakult::

- **szolgáltatások** (32,73%-a az aktív cégeknek): számos vendéglátó egység és kereskedelmi egység létezik, valamint újabbak építésére, létesítésére irányuló kezdeményezés, ahol jelentős szakképzett munkaerőhiány tapasztalható az elvándorlás végett;
- **építőipar** (10,65%-a az aktív cégeknek) – a felújítási munkálatok mennyisége, valamint a lakóövezetekben zajló építkezési projektek magas szakember igényt jelenít meg a munkaerőpiacon;
- Feldolgozó ipar, kiemeltképpen a feldolgozó ipar, mint a megye meghatározó iparága, jelentős jól képzett szakembernek tud munkahelyet biztosítani;
- Turizmus (7,22%-a az aktív cégeknek), az az ágazat, ahol a legnagyobb fejlődési lehetősége van Hargita megyének az elkövetkező 10 évben⁶⁴.

(Lásd: *Hargita megyei aktív cégek 2014-ben táblázatot a 2-es számú mellékletből*)

A szakiskolákban és műszaki kollégiumokban olyan képzési modulokat kell bevezetni, amelyek biztosítani tudják a szükséges munkaerőt a megyében tevékenykedő cégek tevékenységéhez:⁶⁵ kereskedelem, feldolgozóipar, építőipar, szállodák és vendéglőg, mezőgazdaság és erdőgazdálkodás. (Lásd: *„Technológia líceumok és műszaki kollégiumok a szakosodásnak megfelelően” táblázatot a 2-es számú mellékletben*).

A 2015-2016-os tanévben a technológiai líceumok és műszaki kollégiumok az alábbi szakmákra ajánlottak képzést: feldolgozás, elektrotechnika és automatizálás, média, építkezés és közművek, machanika, elektronika. Szolgáltatási területen: turizmus és közéletmezés, gazdasági-könyvelési, kereskedelem, kozmetika és szépségipar. Környezetvédelem és természeti erőforrások területén: (mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, környezetvédelem, élelmiszeripar. (Lásd: *Technológiai szakosodás a Hargita megyei liceumokban és kollégiumokban, 2015-2016” táblázatot a 2-es számú mellékletből*).

⁶² Hargita Megyei Munkaerőelhelyező Ügynökség 2014-es évi tevékenységi beszámolója

⁶³ Hargita Megyei Munkaerőelhelyező Ügynökség 2015-ös tevékenységi beszámolója

⁶⁴ Hargita Megyei Munkaerőelhelyező Ügynökség által szolgáltatott adatok

⁶⁵ Hargita Megyei Tanfelügyelőség által szolgáltatott adatok

2.7.5. Az oktatás diagnosztikai elemzése

Erős pontok	Gyenge pontok
<ul style="list-style-type: none"> • Fejlett alap- és középfokú oktatási infrastruktúra; • Elérhető IT infrastruktúra és internet az iskolákban; • A jó oktatási folyamat feltételei adottak a tanulószám/ 1 pedagógus és tanulószám/ osztályterem szempontjából; 	<ul style="list-style-type: none"> • Kevés számú bölcsőde és bölcsődei oktató a bölcsődés korú lakosságszámához képest; • Korlátozott felsőfokú oktatási lehetőség a megyében működő felsőoktatási intézményekben; • Az oktatási intézményekben fellelhető számítástechnikai infrastruktúra morális kopása; • A sikeresen érettségizők alacsony aránya; • Iskola elhagyási esetek már elemi és általános iskola szintjén; • Kevés helybéli oktató a falvakban (41%); • Nehézkes összekapcsolódás a munkaerőpiac és oktatási rendszer között;
Regionális és országos kontextus	
<ul style="list-style-type: none"> • A jó oktatási folyamat feltételek megyei szinten 12,11 tanuló / 1 pedagógus és 16,82 tanuló/ osztályterem, a Közép Fejlesztési Régió 13,52 és 19,69 értékeihez viszonyítva; • Magán oktatási intézmények aránya alacsony a megyében (0,775%), miközben a Közép Fejlesztési Régióban ez az érték 9,02%, országos szinten pedig 9,89%; 	
A folyamat alakulása stratégiai beavatkozás nélkül	
<ul style="list-style-type: none"> • Növekedni fog az iskola elhagyási arány és a foglalkozás nélküli, szakképzetlen munkaerő; • Korlátozott munkalehetőség áll a végzettek rendelkezésére a román nyelv ismerete hiányában; • A munkaerő képzettsége és a munkahelyajánlat közötti távolság növekedése helyi szinten a munkanélküli személyek számának növekedését idézi elő, valamint elmaradnak, csökkennek a gazdasági beruházások; • Csökken a szakmai szempontból felkészült személyek száma; 	

Javaslatok:

- Az oktatási infrastruktúra korszerűsítése:
 - Bölcsődék létesítése, kiemeltképp falvakban
 - Az oktatási infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése (épületek és felszereltség: bútorzat, számítástechnikai eszközök, prezentációs eszközök és adatok) uniós vissza nem térítendő pénzügyi forrásokból;
 - Magán oktatási egységek létrejöttének támogatása és ösztönzése, úgy városi, mint vidéki környezetében (elsősorban bölcsődék, óvodák és délutáni iskola típusú központok);
 - Növelni kell az oktatási intézményekben a számítógéphez és internethez hozzáférő tanulók arányát;
- Szakoktatás népszerűsítése, szakiskolák felszerelése (érdekelt vállalkozások segítségével is), az oktatási tevékenység minőségének növelése:
 - A diákok román nyelvű kommunikációs készségének fejlesztése a román nyelv alternatív módszerekkel való tanításával, minden szintű oktatási intézményben;
 - Pénzügyi támogatás azon oktatóknak, akik a piaci követelményeknek való megfelelés céljából folyamatos szakképzésen vesznek részt, helyi szinten, az oktatási programban meghatározott szakosodások révén;
 - Javítani kell az iskolai szociális inklúziót az iskolaelhagyás csökkentése érdekében, és támogatni kell az ilyen problémával küzdő térségekben dolgozó oktatókat.
- A munkaerőpiacjal való összekapcsolódás:

- A tanulók ösztönzése a szakiskolai oktatás irányában, a gazdasági ágazat által ajánlott munkahelyek feltöltése céljából.
- A szakiskolák fejlesztése és népszerűsítése, a valós munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelően

2.8 Egészségügy

2.8.1 Az egészségügyi infrastruktúra

A Hargita megyei egészségügyi rendszer több mint 750 magán és közegészségügyi egységet foglal magába, amely révén biztosítva a betegségek megelőzéséhez, diagnosztizálásához és kezeléséhez szükséges teljes szolgáltatás palettát. A 2014-es év végén 5 kórház⁶⁶ volt a megyében, amelyek a helyi hatóságok fennhatósága alatt működnek (municípiumok helyi tanácsa és Hargita Megye Tanácsa): Csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórház, Székelyudvarhelyi Muncípiumi Kórház, Gyergyószentmiklósi Muncípiumi Kórház, Maroshévízi Muncípiumi Kórház, és a Tölgyesi Pszichiátria Kórház⁶⁷. A megyében működő kórházok egy informatikai rendszer révén össze vannak kapcsolva, amelynek megvalósítása uniós forrásokból történt⁶⁸, amely révén az orvosok tanulmányozhatják a páciensek kórtörténetét, és a páciensek is megnézhetik saját kórlapjukat. (Lásd: „Egészségügyi egységek kategóriáinként és tulajdon forma szerint” táblázatot a 2-es számú mellékletben)

Vidéki településeken nincs vagy kevés szakorvosi rendelő van, és a komplexebb orvosi ellátásra szoruló lakók a legközelebbi, kórházzal rendelkező városban tudják ezeket a szolgáltatásokat igénybe venni. Az orvosi ellátás elérhetősége a vidéki lakosság számára, a tartózkodási hely szempontjából, a regionális mutatókhoz hasonlítva, jobb a Hargita megyei helyzet, mint a regionális a családi orvosok esetében, 8,57%-al nagyobb mint a regionális mutató, viszont a fogorvosi rendelők esetében 3,76%-al kisebb a megyei mutató.

2014-ben⁶⁹, 5,91 kórházi ágy jutott 1.000 lakosra, beleértve az egészségügyi központokat is, míg az országos mutató 5,87 kórházi ágy/1.000 lakos. Megyei szinten 1,48 fogorvos jut 1.000 lakosra, országos szinte pedig 2,46⁷⁰. (Lásd: *Vidéki lakosság helyzete az egészségügyi egységek számához viszonyítva 2014-ben*” táblázatot és a „Egészségügyi dolgozók száma kategóriáinként és tulajdonforma szerint” táblázatot a 2-es számú mellékletben). Hargita Megye Tanácsa jelentős erőforrást fordít az egészségügyben tapasztalható szakember hiány megszüntetésére, így összesen 12 lakást magába foglaló 3 ingatlant⁷¹ biztosít az orvosi szolgálati lakásként a Csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórház számára. Az egészségügyi oktatást tekintve, a megyében 3 posztliceális iskola van (2 Csíkszeredában és egy Székelyudvarhelyen), és a 2014-2015-ös tanévben 275⁷² beiratkozott

⁶⁶ A Hargita Megyei Közegészségügyi Igazgatóság 2014-es évi tevékenység beszámolója

⁶⁷ A Hargita Megyei Közegészségügyi Igazgatóság 2014-es évi tevékenység beszámolója

⁶⁸ A POS-CCE keretében finanszírozott, 2015-ben befejezett „E-egészségügy, minőségi orvosi szolgáltatások – orvosi informatikai rendszer Hargita megyében” projekt

⁶⁹ Országos Statisztikai Hivatal adatai

⁷⁰ Az Egyesült Királyságban (mint a világ legjobb egészségügyi rendszere) 1000 lakosra 2,79 orvos jutott 2013-ban

⁷¹ http://hargitamegye.ro/upload/public/beszamolok/10_Egeszsegugy.pdf

⁷² A Román Pszichológiai Beavatkozó és Tájékoztató Egyesület belső évi értékelője alapján

diák tanult ezen intézményekben (általános orvosi asszisztens és gyógyszerészeti asszisztens szakosodásokon) 37 oktató irányítása alatt⁷³.

Mentőszolgálat

Hargita megyében 19 mentőállomás létezik, amely egy elég jó területi lefedést eredményez. A Hargita Megyei Sürgősségi Helyzetek Felügyelőisége égisze alatt működő 3 **SMURD** beavatkozási csapat összesen 36 mentőorvossal dolgozik. A sürgősségi és mentőorvosok képzését a SMURD kiképző központokban lehet megvalósítani⁷⁴.

Otthoni gondozás

A magánszférához tartozó jelentős szereplő, a Gyulafehérvári Caritas kialakított egy otthoni egészségügyi és a szociális ellátó rendszert, amely 3 regionális koordinációs központot és 20 helyi munkapontot foglal magába, család- és szakorvosok bevonásával, akik ugyanakkor ajánlják is a szervezet szolgáltatásait.

2.8.2 A lakosság egészségügyi állapota

A megyében az ivóvíz-ellátó szolgáltatást igénybe vevő lakosság száma 4,6%-al nőtt⁷⁵ 2013-as évhez képest, több mint 15.000 háztartás van a hálózatban, ennek ellenére ez a mutató a regionális és országos érték alatt van. (Lásd: „Ivóvíz-ellátó szolgáltatást igénybe vevő Hargita megyei lakosság” táblázatot a 2-es számú mellékletben. A lakosság egészségügyi állapotának felügyelete tekintetében⁷⁶, van igény és érdek a lakosság jó egészségügyi állapotának megőrzésére célzott és jól elkülönült célcsoportoknak szóló tevékenységek révén. A Hargita Megyei Közegészségügyi Igazgatóság keretén működik a Közegészségügyi ellenőrző szolgálat, azzal a céllal, hogy garantálja az egészségi állapot megőrzését a kockázati tényezők azonosításával és megszüntetésével. (Lásd: „A fertőző betegségek alakulása 2013-2014 között” táblázatot és a csatolt programokat a 2-es számú mellékletben)

2.8.3. Az egészségügy diagnosztikai elemzése

Erős pontok	Gyenge pontok
<ul style="list-style-type: none"> Az 5 kórház egyenletes eloszlása a megye területén; Korszerű, integrált megyei orvosi informatikai rendszer; A sürgősségi orvosi ellátás jelenléte vidéken; Gyógyturizmus-infrastruktúra (gyógyfürdő- fizió és kineoterápia); Magán otthoni egészségügyi ellátás működése; Egészségügyi oktatási intézmények jelenléte; Orvosi szolgálati lakások biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> Alacsony számú vidéki egészségügyi egység; A hegyvidéki lakosság kórházi szolgáltatásokhoz való hozzáférése nem akadálymentes, adott esetben földrajzilag korlátolt, de ugyanez a helyzet az egészségügyi kultúra esetében is, valamint nyelvi akadályok okoznak nehézséget
Regionális és országos kontextus	
<ul style="list-style-type: none"> A ivóvízhálózatra csatlakozott háztartások aránya alacsonyabb, mint regionális / országos szinten; Hargita megyében 5,91 kórházi jut 1000 lakosra (beleértve az egészségügyi központokat is), országos szinten 5,87 kórházai ágy jut 1.000 lakosra; Hargita megyében a családi orvosi rendelőkhez hozzáféréssel rendelkező lakosság aránya 8,57%-al nagyobb, mint 	

⁷³ A Székelyudvarhelyi F.E.G Egészségügyi posztliceum Jelentése nem tartalmaz számadatokat

⁷⁴ Országos sürgősségi és mentőasszisztencia kiképzőközpont Marosvásárhely

⁷⁵ Országos Statisztikai Hivatal adatai

⁷⁶ Hargita Megyei Közegészségügyi Igazgatóság 2014-es évi tevékenységi beszámolója

a Közép Fejlesztési Régióban;
A folyamat alakulása stratégiai beavatkozás nélkül
<ul style="list-style-type: none">• Az egészségügyi infrastruktúra leromlása és ezzel együtt csökken a lakosság hozzáférése az egészségügyi ellátáshoz;• Az rendszeres szűrésekkel megelőzhető és ellenőrizhető betegségek elterjedése a lakosság egészségügyi állapotának csökkenésével (járványok megjelenése és terjedése);• Lakossági kényszer a jobb élet- és lakhatási feltételeket biztosító térségek felé való elvándorlásra;

Javaslatok:

- Egészségügyi infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése:
 - A Hargita megyei municípiumi és városi kórházak hőenergiái rehabilitációja, beleértve a megújuló energiával működő rendszerek bevezetését;
 - Az egészségügyi egységes korszerűsítése és felszerelése magas teljesítményű műszaki infrastruktúrával;
 - Az orvosi szolgálati lakások rendszerének bővítése;
 - A hátrányos, veszélyeztetett lakosság orvosi ellátáshoz való hozzáféréseinek javítása;
- Az egészségügyi szolgáltatások minőségének növelése a lakhatási minőség javítása céljából:
 - Esélyegyenlőség és elérhetőség biztosítása az egészségügyi szolgáltatások terén;
 - A Hargita Megye Tanácsa által, külföldi orvosokkal együttműködésben szervezett szűrőprogramok folytatása;
- Az egészségügyi oktatási rendszer fejlesztése:
 - Fiatalok ösztönzése orvosi tanulmányok végzése iránt⁷⁷;
 - Fiatalok ösztönzése a kineoterápiai szakma irányában⁷⁸, a kezelőbázisok szolgáltatásai minőségének javítása és biztosítása céljából;
 - Fiatalok ösztönzése az általános orvosi-, gyógyszerészeti asszisztens és mentőorvos szakmák iránt.

2.9. Szociális helyzet

2.9.1. Életszínvonal elemzése

A Hargita megyei lakosság életszínvonala az alábbi mutatókkal jeleníthető meg:

- Az átlag havi nettó jövedelem a 2015-ös év végén 1.269⁷⁹ lej volt.
- Az egy főre eső GDB 2012-2015 között növekvő tendenciát mutat, 2015-ben elérve a 1.462,70 millió lejt.
- A munkanélküliség csökkenő tendenciát mutat, a prognózis 4,8%⁸⁰ munkanélküliségi rátát mutat a 2015-ös évre, hasonlóan az országos átlaghoz.

⁷⁷ A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemnek van magyarnyelvű oktatási vonala, ugyanakkor Nagyváradon tervben van egy magyar nyelvű tagozat létrehozása

⁷⁸ Például: Gyógy-, Fizio- és Kinetoterápia a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen (beleértve a magyar nyelvű oktatást)

⁷⁹ Országos Gazdasági Előrejelzési Bizottság által közölt adatok

⁸⁰ Országos Gazdasági Előrejelzési Bizottság által közölt adatok

- A megyei népsűrűség 2015-ben 46,55 lakos/négyzetkilométer volt, ez 36,76 lakos/négyzetkilométer értékkel marad el az országos népsűrűségtől, valamint 22,38 lakos/négyzetkilométerrel a regionális értéktől.
- A várható élettartam 75,81 év, hasonlóan az országos és regionális értékhez.
- 1.510 bűncselekmény jut 100.000 lakosra (2014-es évi adat), ez folyamatos csökkenésre utal jelent 2012-höz képest, ugyanakkor 505 esettel kevesebb, mint az országos érték, és 536 esettel kevesebb, mint a regionális. (Lásd: „Az életszínvonal mutatóinak helyi, regionális és országos összehasonlítása” táblázatot a 2-es számú mellékletben). Az előbb felsorolt mutatók alapján a Hargita megyei lakosság életszínvonala elmarad az országos életszínvonalától.

2.9.2. A hátrányos helyzetű személyek helyzete

A megyei szociális ellátó közintézményi infrastruktúra 17 gyerekvédelmi központot és 6 felnőtt központot, 2 védett családi típusú szolgáltatást (egy hivatásos nevelőszülői szolgálat és egy esettanumányi osztály) foglal magába. A szociális szolgáltatások fejlesztése és diverzifikálása céljából 2014-ben elfogadásra került *Hargita Megye Szociális Stratégiája 2014-2018 periódusra*.⁸¹

A szociális téren aktív civil szervezetek 2 családi típusú gyerekvédelmi központot és 4 öregotthont működtetnek, de ugyanakkor számos alternatív szolgáltatást is biztosítanak, összesen 17 egyesület vagy alapítvány révén.

Veszélyeztetett helyzetben lévő személyek száma 2010-ben 19.800 fő volt, mintegy 6,12%-a a megye lakosságának. Ezen időszakban a civilszervezetek nyilvántartásában több személy szerepelt mint az állami szakintézmények nyilvántartásában⁸². Az alap- és szakellátást változatosságát illetően, a városokban sokkal jobb a helyzet mint falvakban, az utóbbiak esetében hiányzik az időseknek, fogyatékkal élő gyerekeknek és felnőtteknek szolgáltatást nyújtó nappali központok, szociális étkezdék, szociális lakások stb.

A 2014-es év végén a megyei gyerekvédelmi rendszer 1904⁸³ gyermeket tartott nyilván, amelyből: 30,70% nappali központokban, 22% hivatásos nevelőszülőknél, 17,43% pedig hagyományos és családi típusú központokban. A gyerekek 10,66% van a speciális iskolák mellett működő elhelyező központban, és 10,60%-a családi elhelyezésben (gyámság, rokonok, családok), a többi gyerek pedig halmozottan súlyos gyerekvédelmi központokban vagy az engedélyezett magán elhelyező központokban van.⁸⁴ (Lásd: „Védelmi rendszerben lévő gyerekek besorolása központ típusokként, 2015” ábrát a 2-es számú mellékletben)

A gyerekvédelmi rendszerben lévő gyerekek számának csökkenése két, azonban teljesen ellentmondó jelenséggel magyarázható: egyrészt a 18 éves kort elérő fiatalok ki kerülnek a rendszerből, tekintve hogy már nem alkalmazhatóak rájuk a védelem rendszer feltételei (egy részük esetében megtörtént a szakmai és társadalmi integráció), ide tartoznak azon gyerekek is,

⁸¹ Cél: „a gyerekek, fogyatékkal élő személyek, nehéz helyzetben lévő idős személyek és szociális kizárás kockázata által veszélyeztetett családok jogainak tiszteletben tartása és érvényesítése”

⁸² „A szociális és orvosi szolgáltatások elérhetősége Kovászna, Hargita és Maros megyékben” elemzés, megrendelő a Gyulafehérvári Caritas, kivitelező Gallup Románia: a polgármesteri hivatalok nyilvántartásában 7.879 személy, míg a civil szervezetek nyilvántartásában 9.993 személy szerepelt.

⁸³ Hargita Megye Szociális és Gyerekvédelmi Vezérigazgatóság 2014-es évi tevékenységi beszámolója

⁸⁴ Hargita Megye Szociális és Gyerekvédelmi Vezérigazgatóság 2014-es évi tevékenységi beszámolója

akik szándékosan kivonják magukat a gyerekvédelmi rendszerből, másrészt a rendszer számos gyerek esetében elérni a családi visszahelyezést vagy örökbefogadást.

A hivatásos szülők kiválasztása és szakmai képzése folyamatos, rendszeres képzések és szemináriumok szervezésével zajlik⁸⁵, 2014-ben 206 személy dolgozott hivatásos nevelőszülőként, összesen 419 gyerek nevelését biztosítva. (Lásd: „A hivatásos szülők helyzete” táblázatot a 2-es számú mellékletből). A szociális ellátásban résztvesz továbbá 17 civil szervezet is, elsősorban a hátrányos helyzetben lévő személyeknek biztosít szolgáltatást, a legtöbb Gyergygyószentmiklóson, mintegy 4 szervezet (Lásd: „A szociális ellátásban résztvevő civil szervezet tevékenységének területi kiterjedése” táblázatot a 2-es számú mellékletben).

A 2014. december 31-ig, az Esettanulmány szolgálatnál 5614 esetet rögzítettek, amely a szolgálat jelentős volumenű tevékenységére utal (Lásd: Az Esettanulmány szolgálat nyilvántartásában szereplő esetek helyzete 2014-ben táblázatot a 2-es számú mellékletből)

Hargita megye szinte minden településen elérhető az otthoni gondozás, az idősothtonok esetében állami szolgáltatás egyáltalán nem létezik, úgy szükséges lesz ezen intézmények létrejöttét ösztönző intézkedésekre (Lásd: „Civil szervezetek által létrehozott idősothtonok” táblázatot és a részleteket a 2-es számú mellékletben)

2.9.2. A szociális ellátás diagnosztikai elemzése

Erős pontok	Gyenge pontok
<ul style="list-style-type: none"> Alacsony bűnözés; Csökkenő munkanélküliségi ráta; A lakosság várható élettartama növekvő tendenciát mutat; Szociális szolgáltatások magas fejlettsége és szakosodása⁸⁶ Civilszféra aktív részvétele a szociális ellátásban; Magán szociális ellátó szakközpontok; Szociális ellátásban dolgozók szakmai felkészültsége; 	<ul style="list-style-type: none"> A Hargita megyei lakosság életszínvonala alacsonyabb, mint az országos átlag Kevés szakszemélyzet a szociális ellátásban; Csupán 3 állami szakosodott intézmény van a felnőttek szociális ellátásában;
Regionális és országos kontextus	
<ul style="list-style-type: none"> A lakosság jövedelme 528 lejjel kisebb, mint az országos átlag és 299 lejjel a regionális átlaghoz képest. Románia a 2. helyet foglalja el az Európai Unióban, mint a szegénység és társadalmi kirekesztése által veszélyeztetett lakosság arányát tekintve (41,7%) 	
A folyamat alakulása stratégia intézkedések hiányában	
<ul style="list-style-type: none"> A lakosság előregedése és a szociális ellátó rendszertől való függés megnövekedése; Munkanélküliség és a szociális ellátásra szoruló személyek számának; Növekedni fog a gyerek-, fogyatékkal élők és veszélyeztetett személyek jogainak megsértése, bántalmazása; Növekedni fog a szociális kirekesztés mértéke régiós, országos és uniós szinthez viszonyítva. 	

Javaslatok:

- A szociális ellátási infrastruktúra korszerűsítése:

⁸⁵ Hargita Megye Szociális és Gyerekvédelmi Vezérigazgatóság 2014-es évi tevékenységi beszámolója, Együtt a fogyatékkal élőkért konferencia, szervező Gyulafehérvári Caritas, időpont 2014.09.19 - Csíkszereda; Startvonalnál: Korai Gyermekekori Intervenció Erdélyben”, szervező csíkszentmártoni korai gondozó és rehabilitációs központ, időpont: 2014. február 21-22, Csíkszereda; Kábítószer fogyasztás megelőzési alapképzés - szervező: Hargita Megyei Kábítószer Megelőzési és Tanácsadási Központ időpont: 2014. december 11-12, Csíkszereda;

⁸⁶ „Szociális szolgáltatások fejlődése Romániában - 2011”, a munkaügyi minisztérium megrendelésére az IRECSON által készített kutatás: Hargita megye 2 országos szinten a szociális szolgáltatások fejlesztésében, és első a magánszférai szociális szolgáltatások esetében.

A felnőtt szociális ellátás infrastruktúrájának bővítése és korszerűsítése;

A magánszféra ösztönzése az infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztésére (például: öregotthonok, bölcsődék) a megfelelő anyagi feltételekkel rendelkező lakosság számára;

A vidéki szociális szolgáltatások hangsúlyos fejlesztése (nappali központok időseknek, fogyatékkal élő gyerekeknek és szolgáltatások stb.)

- Az életminőség javulását szolgáló szociális szolgáltatások:
 - Hátrányos helyzetű személyek integrálást célzó szociális szolgáltatások fejlesztése;
 - A védelmi rendszerből kikerülő fiatalok integrálását célzó programok megvalósítása;
 - A szociális ellátó rendszer személyzetének folyamatos képzése;
 - A köz- és magánszolgáltatások összehangolása a veszélyeztetett helyzetű és szegénységben élő lakosság szintjén megjelenő változási tendenciákkal
 - Megelőzési tevékenységek révén és az alapszolgáltatások fejlesztése (családi, közösségi, nappali központok) révén megelőzni a szociális ellátó rendszerbe való bekerülést;
- A helyi közösségek részvételének ösztönzése a szociális problémák enyhítésére:
 - A szociális szolgáltatások terén aktív civil szervezetek támogatása
 - Vállalkozók ösztönzése a szociális rendszerben nyilvántartott személyek alkalmazása céljából

2.10. Kultúra és vallás

2.10.1. A kultúra és vallás elemzése

Jelenlegi helyzet

Hargita megye fejlődésének van egy nélkülözhetetlen pillére – a kultúra, ezt egy nagyon erős kulturális háttér szolgálja, amely több mint 400⁸⁷ magyar nyelvű kulturális intézményt foglal magába. (Lásd: „2014-es évi kulturális indikátorok” táblázatot a 2-es számú mellékletben.) Hargita Megye Tanácsa alárendeltségébe az alábbi kulturális tevékenységet folytató intézmények vannak: „Károni János” Megyei Könyvtár, Hargita Népe Kiadó, Harghita Kiadó, Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont, Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központ, Hargita Megyei Művészeti Népiskola, Hargita Megyei Kulturális Központ⁸⁸.

A kulturális intézmények látogatottságának értékelése révén, kimutatható ezen intézmények szorosan függenek a lakosság információ igényétől, és az, hogy a városokban nagyobb a kulturális tevékenységek iránti érdeklődés, mint a falvakban. Ennek magyarázata lehet, hogy falvakban a kulturális tevékenységre szánható időt inkább a termelői tevékenységekre fordítják, és ugyanakkor a falvak lakói körében alacsonyabb a tájékozottsági és műveltségi szint.

Könyvtárak

Hargita megyében 4 központi könyvtár van (egy megyei Csíkszeredában és 3 városi könyvtár Gyergyószentmiklóson, Székelyudvarhelyen és Maroshévízen), mind a négy részt vesz a Könyvtárosok és Közkönyvtárak Országos Szövetsége és az IREX által koordinált BIBLIONET⁸⁹, amely a könyvtárak korszerű tájékoztatási rendszere és a könyvtárosok szakmai felkészülésének

⁸⁷ Hargita Megye Kulturális Stratégiája - 2013-2020

⁸⁸ <http://judetulharghita.ro/consiliul-judetean-harghita/informatii-publice/institutii-subordonate.html>

⁸⁹ www.biblionet.ro

fejlesztését célozza meg. (Lásd: „Kultúra – az aktív könyvtári olvasók eloszlása Hargita megyében – 2014” térképet és az „Országos, regionális és megyei szinten működő könyvtárak” táblázatot a 2-es számú mellékletben).

A könyvtárak száma (243 könyvtár) és az olvasók száma (60.818 személy – a megyei lakosság 19,62%-a) egy enyhe csökkenést mutat a 2010-2014-es periódusban, egyes könyvtárak megszüntetése vagy összeolvasztása miatt, mindezek ellenére az értékek meghaladják az országos átlagot, viszont alacsonyabbak a regionális átlagnál. (Lásd: az „Országos, regionális és megyei szinten működő könyvtárak” táblázatot és a „Kultúra – az aktív könyvtári olvasók aránya Hargita megyében táblázatot a 2-es számú mellékletben)

Kiadók, nyomdák

A gazdasági szakosodás szempontjából, a kultúrához kapcsolható ágazatok Hargita megyei spektrumában az alábbiak találhatóak:

- Nyomdai tevékenységek (TEÁOR 18) – országos 4. hely; a jelentősebb helyi szereplők Infopress Group Székelyudvarhelyről, Rotaprint Lövétéről és Alutus Csíkszeredából).
- Újságok, folyóiratok és könyvek kiadása (TEÁOR 58) – országos 8 hely, Székelyudvarhelyre és Csíkszeredára koncentrálódva (Gutenberg Books, Palas-Akadémia, Udvarhelyi Híradó).

A megyében megjelenő havi- heti- és napilapok („Székelyföld” – Hargita Kiadó, „Székelyföldi Régió”, a Haáz Rezső Múzeum „Lustra” folyóirata, Hargita Népe napilap, Székely Konyha és Székely Gazda - Hargita Népe Kiadó) jelentős szerepet töltenek be a megyei kulturális értékek és örökség népszerűsítésében, ugyanakkor említésre érdemes még a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Scientia Kiadója, amely elsősorban tudományos könyvek, egyetemi tankönyvek, valamint az Acta Universitatis Sapientiae folyóirat kiadását biztosítja.

Zeneművészet

A zeneművészetet sikeresen jelentetik meg Kódex régi zene Együttes, a Székelyföldi Filharmónia, a csíkmadarasi népi zenekar, Csíkszeredai kamarazenekar, gyermek filharmónia, gyergyószentmiklósi kórus, a csíkszenttamási Csonkatorony zenekar, Kelemen Rapszódia Állami Népi Együttes, valamint a csíkszeredai Hargita Állami Népi Együttes, és természetesen az egyházi kórusok. Egyik markáns megyei rendezvény a Csíkszeredai Régi Zene Fesztivál, amely már 1980-tól kerül megrendezésre, amelyhez későbbiekben társult egy régi zene nyári egyetem is.

Múzeumok és kiállítások

Hargita megyében öt állami múzeum létezik, a legkiemelkedőbb talán a csíkszeredai Csíki Székely Múzeum, amely jelentős gyűjteményekkel rendelkezik, népi tárgyaktól fegyverekig.

A székelyudvarhelyi Haáz Rezső 1913-ban nyitotta meg kapuit a nézőközönség előtt, és az egyik legváltozatosabb gyűjteménnyel rendelkezik (időszámítás előtti, népi és népművészeti, természettudományi és levéltári gyűjtemények) és gyakran szerveznek állandó és időszakos kiállításokat és kulturális rendezvényeket. A gyergyószentmiklósi Tarisznyás Márton Múzeum 1950-ben volt megalapítva, történelmi, népi és népművészeti, természettudományi és műgyűjteményekkel. A Maroshévízi Néprajzi Múzeum a hagyományos mesterségek és életmódot szemléltető gyűjteményekkel várja a látogatókat. A székelykeresztúri Molnár István Városi

Múzeum 1946-ban jött létre, elsősorban régészeti ásatások során előkerült helytörténeti gyűjteménnyel rendelkezik. Más múzeumok Hargita megyében: a Csíki Székely Múzeum által létrehozott tusnádi Borvíz Múzeum a térségben található ásványvizek és ivóvíz források fontosságára és értékére, valamint a balneoklimatikus kultúrára kívánja felhívni a figyelmet. További szakosodott múzeumok: a korondi Aragonit Múzeum, a csíkszentdomokosi tájmúzeum gyűjtemény, a vaslábi tájmúzeum, valamint a nyíresaljai Csángó tájház.

Ellentétben az országos és regionális szinten tapasztalható trendekkel, a Hargita megyei múzeumok látogatottsága több mint 30%-os növekedést tudhat maga mögött 2010-2014 között, ezen tendencia megtartása érdekében kell folytatni a szakterület korszerűsítését és népszerűsítését (Lásd: *Múzeumok, nyilvános gyűjtemények és látogatottság táblázatot a 2-es számú mellékletben.*)

Színházak és művészi előadások

A csíkszeredai városi színház, a Csíki Játékszín 1998-ban lett létrehozva, repertoárjukat nemzetközi és magyar klasszikus és kortárs dramaturgia, operettek és zenés darabok jellemzik. Székelyudvarhely működik a Tomcsa Sándor városi színház, amelynek jelentős szerepe van térségi kulturális élet terjesztésében, Gyergyószentmiklóson ezt a szerepet Figura Stúdió tölti be. A falvakban is van kulturális élet, jóllehet intenzivitása elmarad a várositól (Lásd: *„Intézmények és szakosodott cégek által szervezett művészi előadások és látogatók táblázatot a 2-es számú mellékletben).*

Történelmi műemlékek

A megyei műemlékek 2010-es évi listája alapján Hargita megyében 740 műemlék van, ebből 205 az A érték kategóriába, 535 a B érték kategóriába sorolt, valamint egy az UNESCO Világörökségként besorolt műemlék, a székelyderzsi unitárius vártemplom, a hozzá tartozó 8 falusi háztájjal. A Hargita megyei műemlékek 68%a falvakon, 32% városokban található, érték kategória szerint 20%-uk országos jelentőséggel bír, 80% pedig helyi jelentőséggel. A Nyilvántartott műemlékek többsége a történelmi egyházakhoz csatolható.

Megállapítható, hogy a megyei kulturális rendszer arányban van a lakosság sűrűségével és területi megoszlásával, számos intézményt és rendezvényt foglal magába, ugyanakkor kijelenthető, hogy Hargita megyében egy élénk kulturális élet van.

Templomok és egyházi épületek

Hargita megyében 354 templom van, amelyből 107 országos jelentőségűként van nyilvántartva, ennek 27% a városokban és 73% falvakban található (Lásd: *„Templomok elhelyezkedése és száma Hargita megyében” táblázatot a 2-es számú mellékletben).*

Kulturális rendezvények falvakon és városokban

A székelység által megélt történelmi események, úgy a Habsburg uralom előtti időszakok, mint az azt követők, a mai napig kiemelt fontosságnak örvendenek, és évente sor kerül a megfelelő megemlékezésre vagy ünnepre⁹⁰, a legfontosabb megyei eseménykategóriák, és a hozzátartozó ünnepek az alábbi listában van példázva:

- **Megemlékezések** - madéfalvi veszedelem, Csíkszeredai városnapok;

⁹⁰ www.harghita.ro

- **Vallási rendezvények:** - Pünkösdi búcsú és zarándoklat;
- **Közösség specifikus rendezvények** – Hargita megyei romák napja;
- **Színházi rendezvények** – Játsszunk együtt! gyermekszínház fesztivál;
- **Hagyományőrző rendezvények** – Nárcisz Ünnep, Ezer székely leány találkozója stb.
- **Zenei rendezvények** – Régi Zene Fesztivál, Nemzetközi Jazz-fesztivál, Nemzetközi Népdal és tánc fesztivál stb.
- **Gasztronómiai rendezvények:** - Madéfalvi Hagyományok, Gyimesi Túrópuliszka fesztivál stb.

(Lásd? Hargita megyei kulturális rendezvények” térképet és a kulturális rendezvényekkel kapcsolatos részleteket a 2-es számú mellékletben)

Népi hagyományok és hagyományos mesterségek

A hagyományos mesterségek megőrzése jelentős figyelmet kap, abból a célból, hogy olyan mesterségek, mint a fazekasság vagy fadarabítás (székely kapuk, kopjafák stb.), szövés, gyapjúfonás és kosárfonás, megmaradjanak a felnövő nemzedékek számára is.

2.10.2-A kultúra diagnosztikai elemzése

Erős pontok	Gyenge pontok
<ul style="list-style-type: none"> • Változatos és különleges kulturális lehetőségek; • Hagyományos nyomda és kiadói ipar; • Változatos és dinamikus zeneművészet (régizene, népzene, jazz) a fiatalok bevonásával; • Komplex és hagyományos kulturális rendezvények; • Nyitottság a tapasztalatcserére, nemzetközi szinten is; • Tapasztalat a különböző kulturális rendezvények szervezését illetően; • A helyi hatóságok és civilszféra aktív részvétele a kulturális élet szervezésében; 	<ul style="list-style-type: none"> • A történelmi műemlékek restaurálásának lassú üteme; • A falusi kultúrházak felújítására fordítható források szűkössége; • A megyén kívüliek számára nehezen hozzáférhető megyei kultúra, a központosított, s olykor csak magyar nyelvű tájékoztatás miatt • A helyi hagyományos mesterségek alacsony népszerűsítése és értékesítése.
A folyamat alakulása stratégia intézkedések hiányában	
<ul style="list-style-type: none"> • A műemlékek, múzeumok és más művelődési épületek felújítása és megőrzése hiányában megszűnik a kulturális turizmus; • A helyi jellegzetességek értékesítésének hiánya a térségi kulturális identitás elvesztéséhez vezethet; • Egyes, a megyére jellemző gazdasági tevékenység válhat hagyományos mesterségek eltűnése . 	

Javaslatok:

- A kulturális örökség felújítása és értékesítése: restaurálási megőrzési és fenntartható értékesítési beruházások és a kulturális örökség elérhetőségének biztosítása;
- A kulturális infrastruktúra korszerűsítése (például a művelődési házak korszerűsítése és felszerelése)
- Kulturális rendezvények szervezése: a központi-helyi (Művelődésügyi minisztérium – helyi hatóságok) vagy a civil szférával való partnerség fejlesztése és támogatása; megyei és regionális, székelyföldi kulturális naptár összeállítása.
- A kulturális rendezvények, a helyi hagyományok és mesterségek népszerűsítése országos szinten;

- A falusi kulturális szereplők bevonása térségi és megyei rendezvényekbe (szinergiák bevezetése)
- A kulturális erőforrások értékesítésének és népszerűsítésének megerősítése: a szakterület kutatói és szakemberei kompetenciájának fejlesztése, a megyei és helyi közintézmények felelősebb bevonása a kulturális vonzás javítása érdekében, tájékoztatás bevezetése román és angol nyelven.
- Helyszín biztosítása és szabadidős és sport tevékenységek szervezése

2.11. Ifjúság és sport

2.11.1 Sport

Hargita megye rendelkezik a versenyszerű sport és a szabadidős sporttevékenységek gyakorlásához szükséges infrastruktúra, ellenben nincs egy pontos adatbázis ezeknek valós állapotára és felszereltségére vonatkozóan⁹¹. A sportlétesítmények száma 1000 lakosra vetítve 9,5 a városokban és 8,5 falvakban. Egyes vidéki települések felsőbb szintű sportversenyek lebonyolítására is alkalmas infrastruktúrával rendelkeznek⁹².

Hargita megyében 183, országos sportszövetséghez csatlakozott sportszakosztály működött 2014-ben, ezen mindössze hárommal több mint 2010ben, és 30-al kevesebb mint 2012ben, amikor 213 sportszakosztály működött. *(Lásd: „Sportszakosztályok a Közép Fejlesztési Régióban 2010-2014 között” ábrát a 2-es számú mellékletben).*

2103-ban 131 A1 típusú (közhasnú), A2 típusú (magánjogi) és B (megyei szakosztály) sportstruktúra, ugyanakkor 181 F típusú, azaz jogi személyiség nélküli sport struktúra, ellenben mindannyian megfelelő sporttanúsítvánnyal rendelkeztek. Az első kategóriába tartozó 9 közhasnú sportklubokból 7 az Oktatási és Kutatási Minisztériumhoz tartozik, 9 megyei szakosztály, mind magánjogi struktúra és 131 magántulajdonban lévő sportklub. A második kategóriában 35 az iskolák szintjén jött létre, a többi magánjogi szervezet. A városok hangúlyosabban vannak jelen ezek között, 80% az említett sportszervezeteknek a megye valamely városában működik, a legtöbb A1, A2 és B kategóriájú sportszervezet a megyeszékhelyen, Csíkszeredában található, ellenben van olyan város ahol egy sincs (Borszék).

A sportágazatok szempontjából⁹³ Hargita megyében 63 különböző sportot gyakoroltak 2013-ban. Megyei szinten a legnépszerűbb a labdarúgás (37 sportszervezet) és a jégkorong (36 sportszervezet). A legnépszerűbb sportok között megtalálható még a sibiátlon, asztalitenisz és atlétika *(Lásd: Sportegyesületek és klubok száma a sportágazatok szerint táblázatot a 2-es számú mellékletben).*

Az eredmények és a hagyomány szempontjából a legfontosabb sportágazat a jégkorong⁹⁴, kiváló teljesítménnyel országos szinten is, amit legjobban az bizonyít, hogy Románia jégkorong válogatottjának 90% Hargita megyei játékos⁹⁵.

⁹¹ Hargita megye 2010-2020 periódusra vonatkozó sportstratégiaja

⁹² Hargita megye 2010-2020 periódusra vonatkozó sportstratégiaja

⁹³ Hargita megyei Sport és Ifjúsági Vezérgazgatóság által szolgáltatott adatok

⁹⁴ Hargita megye 2010-2020 periódusra vonatkozó sportstratégiaja

⁹⁵ Hargita megye 2010-2020 periódusra vonatkozó sportstratégiaja

A leigazolt játékosok számát illetően, Hargita megye az utolsó előtti helyet foglalja a Közép Fejlesztési Régióban, 2014-ben 5.090 leigazolt sportolóval, amely a régió leigazolt sportolójának 14,87%-át teszi ki. (Lásd: „Leigazolt sportolók száma a Közép Fejlesztési Régióban 2010-2014 között” táblázatot és a „Leigazolt sportolók aránya a a Közép Fejlesztési Régióban, 2014” táblázatot a 2-es számú mellékletben).

Az edzők számát illetően, regionális szinten Hargita megye a negyedik helyet foglalja el a hatos listán, ennek az értéknek az alakulása 2010-2014 között összefüggésben van a leigazolt sportolók számának változásával. 2014-ben a Hargita megyei edzők a Közép Fejlesztési Régió edzőinek 12,64%-át képezték. (Lásd: „Edzők száma a Közép Fejlesztési Régióban 2010-2014 között” táblázatot és az „Edzők aránya a a Közép Fejlesztési Régióban, 2014” táblázatot a 2-es számú mellékletben).

2.11.2. Ifjúság

Demográfiai tendenciák

A fiatal népesség alakulása⁹⁶ nagyon eltérő a különböző korcsoportok esetében a vizsgált periódus alatt (2010-2015). A 15-19 éves korcsoport esetében egy enyhének mondható 4%-os csökkenés tapasztalható 2010-2015 között, 19,066 főről 18.218 főre. A 20-24 éves korcsoport esetében ez a csökkenő tendencia már jóval hangsúlyosabb, 2015-re összesen 21% csökkent ezen korcsoport tagjainak száma. Az utolsó elmezett szegmens, a 30-34 év közöttiek esetében pedig 9% csökkenés mutatható ki az elemzett periódusban (Lásd: „A fiatal népesség alakulása korcsoport és tartozkodási hely szerint, Hargita megye, 2010-2014 (fő)” ábrát és „A fiatal népesség alakulása korcsoport szerint, Hargita megye, 2010-2014 (fő)” ábrát a 2-es számú mellékletben).

A statisztikai adatokból megállapítható, egy növekedés az fiatal népesség korcsoportokénti elemzése esetében. Megállapítható, hogy a 25-29 éves korcsoport tagjainak száma nagyrészt változatlan, ugyanakkor az is észrevehető, hogy a vidéki környezetben laó fiatalok többen vannak mint a városban lakó fiatalok, minden korcsoport esetében (Lásd: „A Hargita megyei fiatal népesség összetétele, tartozkodási hely szerint 2014-ben ábrát a 2-es számú mellékletben).

A fiatal népesség csökkenésének oka a születések számának megyei szinten történt csökkenésének tudható be, valamint a jobb életkörülmények reményében történő elvándorlásnak.

Ifjúsági szervezetek

Hargita megyében négy ifjúsági tájékoztató iroda működik. Csíkszeredában a helyi önkormányzat és a román kormány által működtetett IFI-Infotin iroda, Gyergyószentmiklóson és Székelyudvarhelyen az Ifitéka, illetve a Szinfó. Csíkszeredában továbbiakban működik az Agora egyik alegysége, amely a kárpátmedencei magyar fiatalok számára biztosít tájékoztatást programokról, pályázati lehetőségekről, tanulmányokról, táborokról és más szabadidős tevékenységi lehetőségekről.⁹⁷ Megyei szintén három térségi ifjúsági szervezet⁹⁸ jött létre, Csíkszeredában, Gyergyószentmiklóson és Székelyudvarhelyen, ugyanakkor nőtt a vidéki

⁹⁶ Az Országos Statisztikai Hivatal által szolgáltatott adatok, figyelembe véve az alkalmazott korhatárokat az ifjúság esetében, amely szerint a fiatal népességet a 14 és 34 év közötti személyek alkotják.

⁹⁷ Hargita megye 2008-2014-es periódusra vonatkozó ifjúsági stratégiája

⁹⁸ Hargita megye 2008-2014-es periódusra vonatkozó ifjúsági stratégiája

környezetben tevékenykedő ifjúsági szervezetek száma, meghaladva az 50-et. Ez a jelentős számbeli növekedéssel egyszerre megtapasztalható a nyújtott szolgáltatások minőségi javulása is, valamint az utóbbi években megnőtt az ifjúsági események és rendezvények száma is.

Fiatalok szabadidős és sporttevékenységei

Az anyagi nehézségek miatt, egyre több fiatal hagyja abba iskolai tanulmányait. Ami a szakképzett személyzet (tanárok, edzők) iskolán kívüli tevékenységben való részvételét illeti, mit például sportrendezvények, helyi és megyei versenyek fiataloknak, elmondható, hogy kizárólag a szakmai elhivatottság az ami részvételre készíti őket. Viszont idővel, megfelelő juttatások nélkül, ez a szakmai elhivatottság nem fog mozgatóerőt képezni, és egyre kevesebben fognak résztvenni az iskolán kívüli tevékenységekben. Ez arra vezethet, hogy csökkeni fog a fiataloknak szervezett szabadidős és sporttevékenységek száma⁹⁹. Hargita megyében a sportinfrastruktúra elsősorban csak a téli sportok esetében biztosított, más sportok esetében szerényebb lehetőségek állnak rendelkezésre. A sporttermek és pályák, úszómedencék száma jóval kevesebb, mint amekkorra igény volna rá, a meglévők is sok esetben nem felelnek meg a követelményeknek.¹⁰⁰

Ifjúság és kultúra

Hargita megye 2008-2014-es periódusra vonatkozó ifjúsági stratégiája szerint, az ifjúságnak szánt megyei kulturális ajánlat meglehetősen széles, viszont általában városokra összpontosul. A www.listainstitutii.ro portál adatainak megfelelően, Hargita megyében 137 olyan civilszervezet van, amelynek tevékenysége területében megtalálható a kultúra és az ifjúság.

2.11.3. Az ifjúság és sport terület diagnosztikai elemzése

Erős pontok	Gyenge pontok
<ul style="list-style-type: none"> A professzionális és amatőr sportúzésnek megfelelő infrastruktúra; A téli sportoknak megfelelő infrastruktúra megfelelően biztosított; Jégkoronggal kapcsolatos térségi hagyomány; A fiatal népesség arányának növekedése; A fiatalok aktívak, nyitottak a csoportos tevékenységek iránt; A vidéki környezetben működő ifjúsági szervezetek számának növekedése; Hargita Megye Tanácsa aktív részvételét igazolja a Hargita megye 2010-2020-as periódusra vonatkozó sportstratégiája; 	<ul style="list-style-type: none"> A sportbázisok állapotára és felszereltségére vonatkozó pontos adatbázis hiánya; Sportszakosztályok számának csökkenése; Leigazolt sportolók számának csökkenése; Edzők számának csökkenése; A sportkínálat városokra való összpontosítása és a falusi sportszakosztályok alacsony száma; Sportbázis nélküli városok (Borszék); Az ifjúsági rendezvények nem megfelelő nyilvántartása és népszerűsítése.
Regionális és országos környezet	
<ul style="list-style-type: none"> Regionális szinten Hargita megye fiatal népessége (15-34 év) 13,35%-ot képez; A Közép Fejlesztési Régió szintjén Hargita megye a harmadik helyet foglalja el a sportszakosztályok számát tekintve (Brassó és Maros megye után); 2014-ben a leigazolt sportolók száma a Közép Fejlesztési Régió minden megyéjében csökkent 	
A folyamat alakulása stratégia intézkedések hiányában	
<ul style="list-style-type: none"> A sportinfrastruktúra gyors degradációja; Fiatalok elvándorlása a jobb körülmények ajánló régiók irányába; 	

⁹⁹ Hargita megye 2008-2014-es periódusra vonatkozó ifjúsági stratégiája

¹⁰⁰ Hargita megye 2008-2014-es periódusra vonatkozó ifjúsági stratégiája

- Beruházások olyan sportlétesítmények irányába mozdulnak el, amelyre nincs igény, és a **fontosabb** fejlesztési tervek finanszírozása korlátozott lesz;
- A mozgáshiány következtében romlani fog a lakosság egészségügyi állapota.

Javaslatok:

- A sportinfrastruktúra fejlesztése: A megyében található sportbázisok helyzetének pontos összeírása; az alternatív sportlehetőséget kínáló infrastruktúra fejlesztése (úszómedencék, sporttermek stb.);
- Sporttevékenységek népszerűsítése: Fiatalok ösztönzése a sporttevékenység iránt. A fiatalok iskolán kívüli tevékenységét irányító, felügyelő szereplők ösztönzése juttatások révén;
- Az ifjúsági rendezvények fejlesztése és népszerűsítése: ifjúsági programok kidolgozása, ifjúsági és ifjúságnak szóló kommunikációs platform létrehozása, fiataloknak szóló önkéntes és gyakornoki programok kifejlesztése, fiatalok környezetvédelmi oktatása a tevékenységben történő bevonásuk által.

2.12. Közigazgatási kapacitás és társulási környezet

2.12.1. Hargita Megye Tanácsa struktúrája

Hargita megye területi-közigazgatási szerkezete¹⁰¹ 4 municípumot (Csíkszereda, Gyergyószentmiklós, Maroshévíz, Székelyudvarhely), 5 várost (Tusnádfürdő, Balánbánya, Borszék, Székelykeresztúr, Szentegyháza) és 58 községet foglal magába. Hargita Megye Tanácsát 30 megyei tanácsos¹⁰² és egy megyei tanácselnök alkotja, 7 szakbizottsága van (Lásd a 2-es számú mellékletben).

Hargita Megye Tanácsa alárendelt intézményei: Hargita Megyei Szociális és Gyerekvédelmi Vezérigazgatóság, Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége, Hargita Népe Kiadó, „Kájoni János” Megyei Könyvtár, Hargita Megye Tanácsának Hegyi és Barlangimentő Közszolgálat, Hargita Megyei Személynyilvántartó Igazgatóság, Hargita Kiadó, Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont, Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központ, Hargita Megye Tanácsának Megyei Érdekeltségű Létesítményeket Őrző-Védő Közszolgálat, Hargita Megyei Agrárkamara, Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ, Csíkszeredai „Szent Anna” Speciális Iskola, Oklándi Inkluzív Iskolaközpont, Bélbori Inkluzív Iskolaközpont, Csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórház, Gyergyótölgyesi Pszichiátriai Kórház.

Hargita Megye Tanácsa hangsúlyozottan fontosnak tartja az e-kormányzási szolgáltatások fejlesztését és hatékonyságát, úgy a megye polgárai, mint a megyei üzleti környezet és alárendelt intézményei számára, megvalósítva néhány integrált számítástechnikai fejlesztését, a területi-közigazgatási egységek belső tevékenységének hatékonyságának növelését és a számítástechnikai infrastruktúra korszerűsítését célzó fejlesztési tervet, hogy megelőző a lassú folyamatok, hiányos adatbázisok, összekapcsolódások és kapcsolathiányok hatásait, felgyorsítva a dokumentumok

¹⁰¹ Országos Statisztikai Hivatal - ADM101A mutató- Az ország közigazgatási struktúrája, közigazgatási egységekre, makrórégiókra, fejlesztési régiókra és megyékre bontva

¹⁰² A 2015. évi 115-ös számú törvény módosítását követően a tanácsosok száma megnőtt 31-re – a 29. cikkely (1) bekezdésében foglalt táblázatnak megfelelően.

forgását és megelőzve a közönségkapcsolati szolgálatok hatékonyságának romlását. *(Lásd az e-kormányzati fejlesztési tervek listáját a 2-es számú mellékletből).*

Az e-kormányzati rendszerek alkalmazásának előnyei között megemlítendő az integrált információmennyiségének növekedése, a helyi közigazgatás átláthatóság és a helyi közintézményekben való bizalom növekedése, a menedzsment folyamatok hatékonyságának növekedése, és a közigazgatási folyamatok felgyorsulása.

2.12.2. Önkormányzati fejlesztési társulások

Hargita megye területén 32 önkormányzati fejlesztési társulás működik. *(Lásd: A Hargita megyei önkormányzati fejlesztési társulások földrajzi lefedettsége” térképet és az önkormányzati fejlesztési társulások listáját a 2-es számú mellékletben).* Ezen jogi személyiséggel rendelkező magánjogi társulásokat a törvényes előírásoknak megfelelően a területi-közigazgatási egységek hozták létre, tréségi vagy regionális közös fejlesztési tervek megvalósítására, vagy olyan közszolgáltatások közös biztosítására, amelyek az életszínvonal növekedését szolgálják, és amelyek egy hidat képeznek egy adott terület azonos igényekkel rendelkező polgárai és jogi személyiségei és az ezeket kiszolgálni hivatott közigazgatási aparátus között

2.12.3. Helyi akciócsoportok (HACS)

A Helyi akciócsoportok¹⁰³ képesek olyan térségi kérdéseket, amelyek 10.000 - 100.000 lakost érintenek, Hargita megyében 6 helyi akciócsoport jött létre, amelyek a megye teljes területét lefedik. *(Lásd: „Hargita megye helyi akciócsoportok területi elhelyezkedése” térképet és a Hargita megyei HACS-listát a 2-es számú mellékletben)*

2.12.4. Civil társadalom (nonprofit szervezetek, alapítványok, közbirtokosságok stb.)

Hargita megyében 2.861¹⁰⁴ non-profit szervezet van, amelyből 2.119 egyesület, 582 alapítvány, 148 unió és 12 federáció. Az aktív non-profit szervezetek listáját Hargita Megye Prefektusi Hivatala Európai Unió és Közigazgatási reform részlege állítja össze. A Civil szervezetek többségének Csíkszereda municípiumban van székhelye, ugyanakkor nagyon alacsony a városi és falusi szervezeteke közötti kapcsolat.

Hargita Megye Tanácsa, valamint alárendelt intézményei folyamatosan támogatják a Hargita megyei aktív civil szervezeteket, ugyanakkor a civilszervezetek forrásbevonási képessége továbbra is alacsony marad, ezek a szervezetek a helyi hatóságok pályázataira alapoznak leginkább, így nem tudnak valós alternatívát nyújtani a közösségi érdekképviseletre. Hargita Megye Tanácsa évente, vissza nem térítendő támogatást biztosít a megye területén működő szervezeteknek és egyházi felekezeteknek, részletes információk a 2-es számú mellékletben találhatóak.

2.12.5 Határon túli együttműködés

A nemzetközi együttműködési tevékenység koordinálása a Hargita Megye Tanácsa Menedzsment vezérigazgatóságán keretében működő Nemzetközi kapcsolatok részleg feladatköre.

¹⁰³ A LEADER program alkalmazásának alapja a Helyi Akciócsoport, amelynek alapját a vidéki köz- és magánszférái partnerség képezi, a csoportoknak tartalmazniuk kell a különböző gazdasági-társalmi ágazatok képviselőit

¹⁰⁴ Civil szervezetek országos regisztere

A részleg felel a kapcsolatartásáért, közös projektek és programok lebonyolításáért a testvérmegyékkel, európai szervezetekkel és az Európai Unió intézményeivel, ugyanakkor feladata Hargita megye nemzetközi népszerűsítése, a nemzetközi sajtó, kiállítások és kulturális rendezvények, valamint időszakos hírlevelek révén. Hargita megyével szorosan együttműködő testvérmegyék listája és a közösen lebonyolított programok és projektek listája a 2-es számú mellékletben tanulmányozható.

2.12.6. Közigazgatási kapacitás és társulási környezet diagnosztikai elemzése

Erős pontok	Gyenge pontok
<ul style="list-style-type: none"> A megyei tanács szakbizottságai képesek függetlenül tárgyalni a specifikus témákat. Különböző társulási formák létezése (magán- és közsférai partnerségek) biztosítják a közösségek fejlődését (önkormányzati társulások, helyi akciócsoportok); Jelentős számú civil szervezet tevékenykedik szociális, kulturális, sport és más területeken, minden területi-közigazgatási egység esetében Számos hazai és nemzetközi partnerségben megvalósított projekt; Folyamatos terjedő e-kormányzati rendszer; Tapasztalat nemzetközi együttműködésben 	<ul style="list-style-type: none"> A civil szervezetek jól képviseltek, de a finanszírozási forrásokat kizárólag a helyi hatóság vissza nem térítendő forrásai képezik; A vidéki és város civil szervezetek közötti együttműködés gyengén fejlett; A civilszervezeteknek és más magánjogi szervezeteknek alacsony a forrásbevonási képessége
Regionális és országos környezet	
<ul style="list-style-type: none"> A helyi hatóság együttműködése nem csupán megyei szintre korlátozódik, hanem kiterjed regionális szintre is, népszerűsítve a székelyföldi közös célokat, a térségre jellemző termékeket, de ugyanakkor nemzetközi szintre is, tapasztalatcsere, jó példák átvétele révén Európa fejlett országaiból (Olaszország, Lengyelország, Magyarország stb.); A 2014-2020-as programozási időszak támogatja a közös ügyek megoldására történő regionális társulásokat és külön forrásokat különített el erre a célra. 	
A folyamat alakulása stratégia intézkedések hiányában	
<ul style="list-style-type: none"> A magánszféra érdektelensége a helyi ügyek megoldásában; A civilszervezeteknek és társulásoknak szóló finanszírozási források elszalasztása; a mindennapi tevékenységben megjelenő feladatok és igénylések növekedése végett növekedni fog a nyomás a helyi hatóságokon 	

Javaslatok:

- A regionális és nemzetközi együttműködés fejlesztése: A nemzetközi együttműködés kiterjesztése más országokra is, valamint a jó példák népszerűsítése a nemzetközi projektekben
- Magán- és közsférai együttműködés megerősítése: a civil szervezetek megalapításának támogatása, kiemeltképp kevésbé jelenlévő területeken (oktatás, környezet, erdőgazdálkodás stb.). Egy jó gyakorlatok kézikönyv összeállítása a magán- és közsférai együttműködésére vonatkozóan, kiemeltképp döntéshozatali és stratégiai kérdésekben; Az Önkormányzati társulások és helyi akciócsoportokkal való együttműködés megerősítése.
- A közszolgáltatások minőségének növelése az alábbiak révén: a közigazgatási alkalmazottak szakmai felkészültségének növelése, közigazgatási intézmények felszerelése korszerű számítástechnikával, minőségi rendszerek bevezetése és alkalmazása.

2.13. Hargita megye problématerkép és a reális fejlődési potenciál

2.13.1 A jelentős problémák azonosítása

A jelenlegi helyzet diagnosztikai elemzésének célja, hogy azonosítsa a 12 kiemelkedően fontos ágazatok gyenge és erős pontjait, úgy a közsféra és a magánsféra szempontjából, mint a köz- és magánszféri partnerség szempontjából, úgy az időbeni alakulását, mint a regionális és országos helyzete szempontjából. Ugyanakkor minden elemzett terület esetében megfogalmazásra kerültek azok a fejlődési hipotézisek, amelyek előállhatnak a stratégiai beavatkozások.

A fejezetek végén felállított diagnózis alapján összeállításra került a gazdasági és társadalmi, valamint a területi fejlődés jelentősebb problémáinak mátrixa. A mátrixba foglalatt problémák kiválasztásának alapelveként az adott területen stratégiai beavatkozás hiányában előidézhető helyzetek súlyossága, területi kiterjedése és időbeni alakulása képezte.

Demográfiai struktúra	<i>A lakosság elöregedésének felgyorsulása, a következő tényezők egyidejű létezése esetén: A 60 év fölötti korcsoport tagjai számának fokozott növekedése és a fiatal népesség arányának csökkenése (0-24 évesek), egy olyan kérdés, amely megfelelő beavatkozások nélkül a megye aktív lakosságának csökkenéséhez vezet, és amely jelentős nyomást fog helyezni a társadalmi biztosítási rendszerre.</i>
Gazdaság és a gazdasági tevékenységek	<i>A megyei üzleti forgalom nagy része alacsony termelékenységű és alacsony profit rátával (mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, feldolgozó ipar) működő ágazatokból származik. Hiányoznak a kis és középvállalkozók ösztönzését és támogatását célzó intézkedések, kiemeltképpen a többségben lévő mikro vállalkozások esetében, amelyek révén javíthatnának a pénzügyi eredményeiken és erősítenék a helyi vállalkozói környezetet. Egyes városok monoipari jellege szükségessé teszi a városi megújulást, ez viszont nem megvalósítható a magas hozamú gazdasági tevékenységekbe történő beruházások nélkül, a K+F+I területre beruházók nélkül és kevés szakemberrel.</i>
Mezőgazdaság, állattartás és erdőgazdálkodás	<i>A mezőgazdaságot rendszerint kis parcellás földművelés, szakképzetlen munkaerő, alacsony változatosság és alacsony értékesítés jellemzi, amely alacsony termelékenységet és rentabilitást idéz elő, nem értékesítve az ágazat igazi potenciálját. A mezőgazdasági beruházások esetében jelentős akadályt képez a parcellázási tervek hiánya, valamint a még létező tulajdonjogi viszályok. A növénytermesztés, s még inkább az állattartás esetén probléma a termelést-feldolgozást-értékesítést biztosító integrált rendszer hiánya. Az erdőgazdálkodás kizárólag a fakitermelésre koncentrálódik, jelentősen alul képviselt a feldolgozó ipar, amely biztosítani tudná a hozzáadott értéket, így a gazdasági hozzájárulása alacsony és ennek jelentős jövőbeli hatásai lehetnek.</i>
Energia, természeti erőforrások és környezet	<i>A közintézmények épületeinek állapota erősen leromlott és alacsony energiahatékonysággal rendelkeznek, a fenntartási költségek csökkentését kizárólag az épületek megerősítésére és felújítására irányuló befektetésekkel lehet elérni. Az erdők nincsenek racionális és fenntartható módon kitermelve, alacsony a törvénytelen kitermelést ellenőrző és visszaszorító erő. A hulladékgazdálkodási infrastruktúra nincs hatékonyan kihasználva, jól lehet a megye egy jól pontra tett infrastruktúrával rendelkezik</i>
Területi infrastruktúra és felszereltség	<i>A városokat és turisztikai övezeteket összekapcsoló közúti infrastruktúra élettartama rövid, és nagyrészt nem volt korszerűsítve, amely miatt elmaradnak befektetők és a turisták. A megyében 27 olyan település van, amelynek vízellátási beruházásai nem felelnek meg az uniós előírásoknak, és amelyek miatt eljárás veszélye áll fenn.</i>

„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” - szolgáltatási szerződés

Turizmus	<i>A turisztikai szolgáltatások minősége alacsony (szakképzetlen, idegen nyelveket nem beszélő személyzet), és a szolgáltatási (szállás, étkezés, szórakozás) alternatívák hiánya miatt az átlagosan eltöltött vendégéjszakák száma alacsony. A turisztikai marketing alacsony dinamikája nem támogatja a reális turisztikai potenciál értékesítését, a szálláskapacitás kihasználtsága alacsony, amelyen ront még a fekete ipar is. A gyógyfürdői kapacitás kihasználatlan, 10 olyan turisztikai célpont van, ahol nincs kezelőbázis, szakorvosi ellátás, vagy a létező infrastruktúra teljes felújításra szorul.</i>
Oktatás	<i>A frissen végzett diákok elhelyezkedése a munkaerő piacon nehézkes, tekintettel hogy nincs összehangoltság a végzősök szakképesítése és a megfelelő kapacitással rendelkező megyei gazdasági ágazatok között. A korlátozott felsőoktatási ajánlat szűkíti a továbbtanulni akarók szakmaválasztási lehetőségeit, amely elvándorlásra készíti őket, ugyanakkor a nem elégséges bölcsődei szolgáltatás negatív hatással van a lakhatási minőségre.</i>
Egészségügy	<i>A szakorvosok hiánya és a falusi egészségügyi egységek alacsony felszereltsége arra készíti a lakosságot, hogy más, regionálisan elérhető orvosi szolgáltatásokat vegyenek igénybe bonyolultabb kivizsgálások esetén. Az egészségügyi szolgáltatások elérhetősége alacsony a falusi és hegyvidéki lakók számára, akiket még akadályoz a nem megfelelő közlekedési infrastruktúra, továbbá a paciens és családja és orvosi személyzet között megjelenő nyelvi akadályok is.</i>
Szociális ellátás	<i>A szociális szolgáltatások alacsony fejlettsége és nem megfelelő területi eloszlása negatív hatással van számos veszélyeztetett helyzetben lévő személyre, ez elsősorban a szakszemélyzet szintjén jelentkező munkaerőhiány, valamint a nem szükségletekhez igazított felnőtt gondozói és szociális ellátási infrastruktúra.</i>
Kultúra és vallás	<i>A kultúra egy alulfinanszírozott terület, és nincs egy következetes stratégia a beruházási források irányítására. A kultúra és a kulturális turizmus nincs megfelelően népszerűsítve a megye határain kívül. Legtöbb esetben a kultúra és kulturális rendezvények kiemelkedő fontosságúak a megye lakosságának, a kihívás abban rejlik, hogy miként lehetséges ezekre több turista figyelmét felkelteni.</i>
Ifjúság és sport	<i>A megyében létező sportbázisok és felszereltségi állapotukra vonatkozó pontos adatbázis jelentős akadályt képez a beruházások megfelelő tervezésében és irányításában. Ugyanakkor, a fent említett hiányosság jelentősen hozzájárulhat egy rossz területi megoszlás megjelenéséhez, amely révén a sportinfrastruktúra erősen koncentrálnálódik a városokban, a falvak kárára, ugyanakkor a jelenleg sportbázissal nem rendelkező városok és falvak továbbra sem tudnak fejlődni ezen a területen.</i>
Közigazgatási kapacitás és társulási környezet	<i>A civil szervezetek és a magánszektor nem képező egy összeforrt erőt, amely képes lenne a helyi közösségi érdekek megjelenítésére, ugyanakkor ezek jelentős koncentrálnálódása a megyeszékhelyre nem biztosítja a teljes megyei társadalom képviselését.</i> <i>A civil szervezetek és a magánszektor forrás bevonó kapacitása alacsony, legtöbbször a helyi hatóságok által meghirdetett pályázatokból szereznek pénzügyi forrásokat tevékenységükhöz.</i>

2.13.3. Valós fejlesztési potenciál azonosítása

A gazdasági társadalmi fejlődés problémáinak megoldására a fejlesztési stratégiában, a diagnosztikai elemzés során azonosított erős pontok mentén kerül sor, amelyek révén értékesíthető a megye reális fejlődési potenciálja, ugyanakkor a gyenge pontok javításához is vezet.

Egy megoldásra váró kiemelkedő probléma a népességcsökkenés, és ebben a kontextusban kiemelt figyelmet fordítani a Hargita megyei lakos státnusz előnyeire: személyes azonosság teremtése és megőrzése egy elfogadható életszínvonal biztosításával, egy tiszta, egészséges környezetben, megfelelő infrastruktúrával és közszolgáltatásokkal. A hangsúlyt következetesen a

megye lakhatási minőségének javítására kell fektetni, ez a demográfia folyamatok megfordulását eredményezi, és közvetlen hatással lesz a gazdasági tevékenységekre is.

A gazdasági ágazat a gazdasági-társadalmi fejlődésben az egyik legjelentősebb hozzájárulással rendelkező pillér, de a termelésen és a helyi befektetők vállalkozói kapacitásán ezen ágazat a külföldi beruházásvonzás kapacitásán is kell alapuljon. Olyan ágazatok számára, mint a turizmus vagy a ffeldolgozó ipar, Hargita megye egy sor, a természeti örökséghez köthető, és ugyanakkor értékesíthető erős ponttal rendelkezik. Más gazdasági ágazatok esetében, mint az élelmiszeripar vagy a készruhaipar, az idők során történt szakosodásuk révén jelentenek fejlődési potenciált.

Ebben a kontextusban az alábbi, két célpontra irányuló intézkedés látható előre: a létező gazdasági ágazatok megerősítése és diverzifikálása valamint az intelligens technológiák és innovatív ágazatok fejlesztésének támogatása.

Az elemzés alapján nyilvánvaló, hogy a pozitívan alakuló egyes gazdasági-társadalmi ágazatok elsődlegesen az infrastruktúrával, a kulturális intézményekkel és a közszolgáltatásokkal hozható összefüggésbe. Egy másik jellemzője Hargita megyének, amely révén elkülönül az ország többi megyéjétől, a számos ágazati tervdokumentum létezése, mint például: turisztikai, szociális, ifjúsági, sport, vidékfejlesztési, gazdasági stratégia. Ez arra utal, hogy Hargita Megye Tanácsa elkötelezetten foglalkozik ezen ágazatok fejlesztésével, és a projektek közötti szinergiák megerősítésére irányuló koordinációs elkötelezettség visszaköszön ugyanakkor az intézmény által kiadott sajtóközleményekben is.

Az aktuális helyzet elemzése arra is rámutat, hogy a megyei közigazgatásnak birtokában van egy sor olyan kompetencia, amelyek egyrészt alapját képezheti egyes területek fejlődésének, másrészt egy jelentős know-how erőforrást képez a megye fejlesztésében érdekelt helyi közintézményeknek és magánjogi szereplőknek.

I. HARGITA MEGYE ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA A 2015-2020-AS PERIÓDUSRA

3. Hargita megye stratégiai fejlesztésének koncepciója

3.1 Regionális, országos és európai kontextus

Hargita megye általános fejlesztési stratégiájának elsődleges szerepe, hogy keretet biztosítson a területi, társadalmi, gazdasági és kulturális fejlesztéseknek 2015-2020 között, összehangoltan az európai, országos és regionális szinten megfogalmazott célokkal.

Európai stratégiai keret

A fejlesztési stratégiát a következő európai uniós programozási dokumentumokkal hoztuk összhangba: a 2014-2020-as periódusra vonatkozó többéves pénzügyi keret, az Európai Unió partnerségi és társult finanszírozási mechanizmusai, az Európai Unió 2014-2020-as kohéziós politikája, az Európa 2020 Stratégia, az Európai Unió Fenntartható Fejlődési Stratégiája, a Közös Agrárpolitikai, az Európai Parlament és Tanács 1305/2013-as számú rendelete.

Az Európai Unió 2014-2020-as periódusra vonatkozó többéves pénzügyi kerete meghatározza azon költségfejezeteket, amelyek a fenntartható gazdasági növekedésre, versenyképességre és munkahelyteremtésre irányulnak, összhangban az Európai Unió gazdasági növekedési stratégiájával - Európa 2020, valamint biztosítják a munkahelyet kereső személyek, kiemeltképpen fiatalok számára a támogatási keretet az Európai Szociális Alap (ESZA) és az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) révén; a fiatalok szakmai átképzéséhez szükséges kompetenciák fejlesztése az Erasmus+ program révén; európai kultúra, filmvetítés, televízió, zene, irodalom, előadói művészetek, kulturális örökség és a társult területek a Kreatív Európa program révén; gazdasági növekedés, munkahelyteremtés, az európai polgárok életminőségének javítása, az Európai Unió globális versenyképességének megerősítése az ORizont 2020 kutatási és innovációs program keretében; kis- és középvállalkozások versenyképességének növelése, gazdasági növekedés, munkahelyteremtés Európában a COSME program révén, az infrastrukturális beruházások az Összekapcsolt Európa mechanizmusa révén, amely a stratégiai infrastrukturális beruházások elsődleges eszköze; mezőgazdasági termelők, akiknek a Közös Agrárpolitika révén megerősödik a pozíciójuk az élelmiszerláncokon belül.

Az Európai Unió partnerségi és társult finanszírozási mechanizmusainak célja az Európai Unió pénzügyi stabilitása és az euróövezet stabilitásának megőrzése, a jövőbeni gazdasági válságok megelőzése és erősebb gazdasági és irányítási keret létrehozása a gazdasági és monetáris unió számára.

Az Európai Unió 2014-2020-as periódusra vonatkozó Kohéziós Politikája, a maga 11 tematikus céljával (amelyek ismételten hangsúlyt kapnak az Európa 2020 stratégiában is), az EU legfontosabb beruházási politikája, kiemeltképp az első négy beruházási prioritás: a kutatás, a technológia fejlesztés és az innováció megerősítése; az információs és kommunikációs technológiák

hozzáférhetőségének és használatának fejlesztése, minőségük javítása; a kis- és középvállalkozások versenyképességének fejlesztése; az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdasági modellre való áttérés támogatása; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és -kezelés előmozdítása; a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása; a fenntartható közlekedés előmozdítása és a hálózati infrastruktúra javítása; a fenntartható és minőségi foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása; a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység és a diszkrimináció elleni küzdelem; befektetés az oktatásba, a képzésbe és az élethosszig tartó tanulásba; a közigazgatás hatékonyságának javítása.

Az Európa 2020 az alábbi, egymás kiegészítő és támogató prioritást tartalmazza:

- *Intelligens növekedés – a tudásra és az innovációra épülő gazdaság kialakítása.*
- *Fenntartható növekedés – erőforrás-hatékonyabb, környezetbarát és versenyképesebb gazdaság elősegítése.*
- *Inkluzív növekedés – magas foglalkoztatás, valamint gazdasági, szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság ösztönzése.*

A stratégiai dokumentum öt olyan fontos célra épül, amelyeknek tagállami szinten is van megfelelőjük: munkaerő-foglalkoztatás, kutatás fejlesztése, éghajlatváltozás és fenntartható energiafelhasználás, oktatás, szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem.

A 2014-2020-as Partnerségi megállapodásban, az Európa 2020 stratégia mentén, Románia az alábbi célokat vállalta:¹⁰⁵

- A 20-64 év közötti lakosság foglalkoztatottsági aránya: minimum 70%;
- A kutatási fejlesztési beruházások mértéke eléri a GDP 2%-t.
- 19%-al csökkenti a széndioxid kibocsátást;
- A megújuló energiaforrásokból származó energia eléri a 24%-t;
- Energiahatékonyság - megközelítőleg 10Mtep energia megtakarítás elérése
- A korai iskolaelhagyás csökkentése maximum 11,3%-ra
- A felsőoktatási végzettséggel rendelkező 30-34 éves korcsoport arányának növelése 26,7%-ra;
- 580 000 fővel csökkenteni a szegénységi és társadalmi kizorítottság kockázatának kitett lakosság számát.

Az Európai Unió Fenntartható Fejlődés Stratégiájának általános célja a jelenlegi és jövőbeli generációk életminőségének folyamatos javítása, olyan fenntartható közösségek létrehozása által, amelyek képesek lesznek hatékonyan felhasználni az erőforrásokat, és képesek hasznosítani az ökológiai innovációs erőforrásokat, a fejlődés, a környezetvédelem és társadalmi kohézió céljából.

A 2014-2020-as periódusra vonatkozó Közös Agrárpolitikának az alábbi elsődleges prioritásai vannak:

- Az európai mezőgazdaság versenyképességének növelése globális és tagállami szinten;
- A mezőgazdasági eljárások diverzitásának megőrzése az Európai Unió országaiban;

¹⁰⁵ Forrás: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/targets_ro.pdf

- A mezőgazdaság adaptációja a környezeti kihívásokhoz, éghajlatváltozásokhoz és a természeti erőforrások megőrzéséhez.

A Közös Agrárpolitika 2014-2020-as új irányvonalai és reformjai az alábbi három pillére támaszkodnak: környezetvédelem és a mezőgazdaság hatékonysága, egészséges táplálkozás biztosítása elérhető áron, illetve a vidéki térségek és közösségek újjáélesztése.

Az Európai Parlament és Európai Tanács 1350/2013-as számú rendeletének célja a vidékfejlesztés, az alábbi prioritásokkal: tudástranszfer és innováció a mezőgazdaságban, erdőgazdálkodásban és vidéki térségekben; a mezőgazdasági farmok fenntarthatósága, a mezőgazdaság minden fajta formájának versenyképessége minden régióban, az innovatív mezőgazdasági technológiák népszerűsítése és fenntartható erdőgazdálkodás, az élelmiszer megszervezése, beleértve a feldolgozást és értékesítést, az állatjólét, a mezőgazdasági kockázatok kezelése, a mezőgazdasággal és erdőgazdálkodással kapcsolatban álló ökoszisztémák megőrzése és megerősítése, az erőforrások hatékony felhasználása és az alacsony szén-dioxid gázkibocsátású termelési formákra való áttérés mezőgazdaságban, élelmiszeriparban és erdőgazdálkodásban, a társadalmi inklúzió népszerűsítése, a szegénység visszaszorítása és gazdasági fejlődés a vidéki településeken.

Országos stratégiai keret

Az országos kontextust illetően, a stratégia az alábbi tervdokumentumokkal van összhangban: a román kormány finanszírozási programjai, Románia Országos Fenntartható Fejlődési Stratégiája 2013-2020-2030, a Románia és Európai Unió között létrejött 2014-2020-as partnerségi megállapodás irányvonalai, Országos Vidékfejlesztési Program.

A kormány által Románia fejlesztésére meghatározott stratégiai prioritások és ágazati intézkedések megvalósítása érdekében az alábbi országos finanszírozási programok voltak jóváhagyva:

Országos Helyi Fejlesztési Program a Regionális Fejlesztési és Közigazgatási Minisztérium irányítása alatt, amely meghatározza a törvényes keretet országos jelentőségű fejlesztési tervek megvalósítására, és amely támogatja a regionális fejlődést elsősorban a közúti infrastruktúrát, közmű-infrastruktúrát és társadalmi-oktatási infrastruktúrát célzó beruházások révén. A program keretében az alábbi alprogramok működnek: „Romániai falvak modernizálása” alprogram, „Municípiumok és városok regenerációja” alprogram, „Megyei infrastruktúrák” alprogram.

Az Orizont 2020 - az üzleti környezet javítását és kis- és középvállalkozások fejlődését célzó kormánystratégia határozza meg a 2013-2016-os kormányprogram prioritásait, ami a hazai üzleti környezet javítása, és kis- és középvállalkozások fejlődését illeti, valamint: a létező szabályozási keret javítása; a szakoktatás és vállalkozói kultúra népszerűsítése, munkahelyek létrehozását célzó pénzügyi támogatások, a finanszírozások elérhetőségének javítása a kis- és középvállalkozások számára, a kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységek ösztönzése, magán- és közberuházások és partnerségek ösztönzése.

A 2014-2020-as periódusra vonatkozó munkaerő-foglalkoztatási stratégia célja a munkaerő fenntartható módon történő foglalkoztatása a versenyképesség növelése, társadalmi kohézió és fenntartható fejlődés révén, a megfogalmazott specifikus célok és intézkedési irányelvek szerint:

- O1. Fiatalok foglalkoztatásának növelése és az idős személyek aktivitásának meghosszabbítása
- O2. A munkaerőpiac szerkezetének feljavítása, nők és veszélyeztetett személyek részvétele a munkapiacon
- O3. A munkaerőpiac elvárásaival összhangban lévő magas szintű képzettséggel rendelkező humán erőforrás fejlesztése
- O4. A munkaerőpiacra hatással lévő közpolitikák megalapozási, megvalósítási és monitorizálási, illetve értékesítési mechanizmusainak javítása

*Románia Területfejlesztési Stratégiája*¹⁰⁶ képezi az alapját a területfejlesztési rendszernek (területrendezés és urbanisztika), megalapozva a regionális, megyei és helyi stratégiákat (területfejlesztési stratégiák, területrendezési tervek, regionális fejlesztési tervek), valamint ügyviteli dokumentumokat (urbanisztikai tervek), illetve más olyan országos stratégiákat, amelyek területi hatással rendelkeznek.

Románia Fenntartható Fejlesztési stratégiája - 2013-2020-2030 meghatározza azokat a célokat, küszöböket és cselekvési eljárásokat, amelyek meg kell valósuljanak 2013-2020-2030 időtávban, amelyek az alábbi területekre vonatkoznak: éghajlatváltozás és tiszta energia, fenntartható közlekedés, termelés és fogyasztás, természeti erőforrások megőrzése és gazdálkodása, közegészségügy, társadalmi inklúzió, demográfia és népességmozgás.

A közigazgatás megerősítését célzó 2014-2020-as periódusra vonatkozó stratégia a következő általános célokat követi: a közigazgatás struktúrájának és feladatainak adaptálása az állampolgári igényekhez és a valós finanszírozási lehetőségekhez, hatékony menedzsment bevezetése a közigazgatásba, bürokrácia csökkentése és egyszerűsítés az állampolgárok, üzleti környezet és közigazgatás részére, a közigazgatási kapacitás megerősítése a minőségi és elérhető közszolgáltatások megteremtése céljából.

Ahhoz hogy megvalósuljanak azon gazdaságnövekedési célok, amelyeket a Románia és az Európai Unió által a 2014-2020-as periódusra megkötött partnerségi megállapodás tartalmaz, Románia az alábbi 5 kihívással kell szembenézzen: helyi fejlesztés és versenyképesség, népesség és szociális szempontok, infrastruktúra, erőforrások, közigazgatás és kormányzás.

Az Országos Vidékfejlesztési Program az alábbi stratégiai célokat határozza meg: a mezőgazdasági farmok újraszervezése és életképességüknek növelése, a természeti erőforrások fenntartható kezelése és az éghajlatváltozás hatásainak csökkentése, a gazdasági tevékenységek diverzifikálása, munkahelyteremtés, a vidéki települések infrastruktúrájának és szolgáltatásainak fejlesztése az életminőség javítása céljából a partnerségi megállapodásban foglaltaknak megfelelően.

Regionális és ágazati stratégiai keret

Regionális szinten a Közép Fejlesztési Régió Fenntartható Fejlesztési Stratégia célkitűzéseivel és cselekvési tervével van összhangban Hargita megye Általános fejlesztési stratégiája.

¹⁰⁶ <http://www.sdtr.ro/>

A Közép Fejlesztési Régió Fenntartható Fejlesztési Stratégia irányvonalai az alábbi 6 stratégiai területre vonatkoznak: városi fejlődése, regionális műszaki és szociális infrastruktúra fejlesztése, a gazdasági versenyképesség növelése, innováció ösztönzése, környezetvédelem, energiahatékonyság növelése, az alternatív energiaforrások használatának ösztönzése, a vidéki térségek fejlesztése, mezőgazdaság és erdőgazdálkodás támogatása, turizmus fejlesztése, humán erőforrás fejlesztése, szociális inklúzió növelése.

Ágazati szempontból a következő megyei tervdokumentumok kerültek vizsgálat alá: Hargita megye 2002-2013-as periódusra vonatkozó fejlesztési stratégiája, „Biztos jövő” Hargita Megye gazdaságfejlesztési programja a 2012-2020-as periódusra, Hargita megye turisztikai fejlesztési stratégiája, Hargita Megye 2010-2020-as periódusra vonatkozó vidékfejlesztési stratégiája, Hargita megye 2014-2018-as periódusra vonatkozó szociális stratégiája, Hargita megye 2015-2020-as periódusra vonatkozó ifjúsági stratégia, Hargita megye hulladékgazdálkodási terve, Hargita megye országos és európai finanszírozások megszerzésére irányuló fenntartható gazdaság- és innováció fejlesztési stratégiája, Hargita megye 2010-2020-as periódusra vonatkozó sportstratégiája, Hargita megye 2013-2020-as periódusra vonatkozó kulturális stratégiája.

Hargita megye 2012-2020-as periódusra vonatkozó „Biztos jövő” gazdaságfejlesztési programjában megfogalmazott általános cél: „Egy helyi erőforrás és helyi közösségközpontú, több lábbon álló, fejlett gazdaság kiépítése, amely az itt élőknek magas foglalkoztatást és folyamatosan javuló életminőséget kínál.”

A program 4 prioritási tengelyt állít fel a meghatározó gazdasági ágazatok esetében: minőségi élelmiszergyártás, energiafüggetlenség, fenntartható erdőgazdálkodás és a turisztikai potenciál értékesítése, valamint 4 horizontális prioritást: a helyi gazdaság hatékony menedzsmentje, a vállalkozások versenyképességének növelése, munkaerő-piaci inklúzió és foglalkoztatás, infrastruktúra fejlesztése a helyi gazdaság támogatása céljából.

Hargita megye 2015-2020-as periódusra vonatkozó ifjúsági stratégiájának célja a fiatalok életszínvonalának növelése, az elvándorlás csökkenéséhez szükséges életfeltételek kialakítása. A stratégia 4 prioritási tengelyt foglal magába: aktív részvétel fejlesztése, aktív szabadidő, kultúra és életmód, oktatási és szakképzési programok.

Hargita megye 2010-2020-as periódusra vonatkozó vidékfejlesztési stratégiája egy sor stratégiai célt követ, éspedig: a termelés fenntartható fejlesztése és a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási ágazatok hatékonyságának növelése, a mezőgazdasági és erdei termékek versenyképességének növelése, a hazai piacon való jelenlét megerősítése és az exportmennyiségek növelése a megye lakossága életszínvonalának emelése tisztességes bérezés és egészséges táplálkozás révén, környezetvédelmi és társadalmi szempontokat figyelembe vevő mezőgazdasági termelés, hagyományok és biodiverzitás megőrzése, a más, nem táplálék-előállítási mezőgazdasági funkciók megerősítése: energia előállítás, falusi turizmus és alternatív tevékenységek, a természetvédelmi területek környezetkímélő hasznosítása.

A stratégia egy pár olyan célt is tartalmaz, amely a helyi termékek népszerűsítését, az értékesítési láncok és szövetkezetek létrehozását, a helyi termékek fogyasztását és az új értékesítési csatornák nyitását támogatja.

Hargita megye az országos és európai finanszírozások megszerzésére irányuló fenntartható gazdaság- és innováció fejlesztési stratégiájának általános célja a különböző szinteken történő fejlesztési tervek előkészítése, amelyek a munkahelyteremtést szolgálják, és amelyek megvalósítása közép és hosszú távon jelentősen befolyásolja az illető ágazatok fenntartható fejlődését. A stratégia által megjelölt három kulcsfontosságú ágazat a mezőgazdaság (mint jelentős szereplő a munkahelyek fenntarthatóságának megvalósításában), a turizmus és az energia (elsődleges a megújuló energiák - hidroenergia.)

Hargita megye szociális stratégiájának általános célja, hogy mozgósítsa az erőforrásokat, felelőssé tegye a meghatározó tényezőket és egy hatékony partnerséget hozzon létre a gyermekek, fogyatékkal élő személyek, időskorú személyek és veszélyeztetettségi kockázatban élő személyek és családok jogainak biztosítása és érvényesítése terén.

Hargita megye turizmusával kapcsolatosan a hosszú távú vízió, a Hargita megye turisztikai stratégiája szerint, hogy Hargita megye egy, az alternatív turizmus, öko- és aktív turizmusra, és az azokhoz társítható gyógy-, kulturális és falusi turizmus vonzerején alapuló versenyképes turisztikai desztináció.

A stratégia tartalmaz egy sor, a turisztikai potenciál értékesítésére vonatkozó célt, amelyek a létező természeti erőforrások értékesítése és a természeti látnivalók népszerűsítésére vonatkoznak, továbbá a gyógyfürdői erőforrások azonosítása és értékesítése az egészségügyi turizmus fellendítése céljából, a vidéki térségeket célzó falusi turizmus támogatása, a hegyi turizmusban rejlő potenciálok kiaknázása az aktív turizmus feltételeinek megteremtése révén, a népi, vallási és kulturális hagyomány megőrzése és a történelmi műemlékek restaurálása és turisztikai forgalomba helyezése.

Hargita megye 2010-2020-as időszakra vonatkozó stratégiája a sport 3 specifikus vetületére tér ki - teljesítménysport, szabadidős sport és iskolai sport, és általános céljai között az alábbiak szerepelnek: a lakosság életszínvonalának és egészségi állapotának növelése, a sporthagyományok megerősítése, a megyei sportpotenciál gazdasági hasznosítása, a megye hírnevének öregbítése a teljesítménysport és az országos és nemzetközi versenyeken való részvétel támogatásával.

Hargita megye 2013-2020-as időszakra vonatkozó kulturális stratégiájának lényege, hogy integrálja a megyei kulturális rendszer elemeit a fejlesztés politikai folyamatokban és a térségi identitás megerősítése céljából.

Hargita megye 2002-2013-as periódusra vonatkozó fejlesztési stratégiája a térségi erőforrások fenntartható fejlesztését, az életminőség javítását, a kulturális és természeti értékek védelmét célozta, célok, amelyek továbbra is jelen lesznek a megyei fejlesztésére vonatkozó stratégiai vízióban. A megfogalmazott stratégiai célok a következő területekre vonatkoznak: humán erőforrás fejlesztése, infrastruktúra, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás, erdei termékek, a kulturális örökség és hagyományos mesterségek védelme, turizmus, marketing stratégia, forrásbevonási terv.

Hargita megye 2008-2013-as periódusra vonatkozó hulladékgazdálkodási terve az alábbi területekre vonatkozó stratégiai célokat tartalmazza: közpolitika és törvényes keret, intézményi és szervezési kérdések, humán erőforrás, hulladékgazdálkodási rendszer finanszírozása, a részt vevő

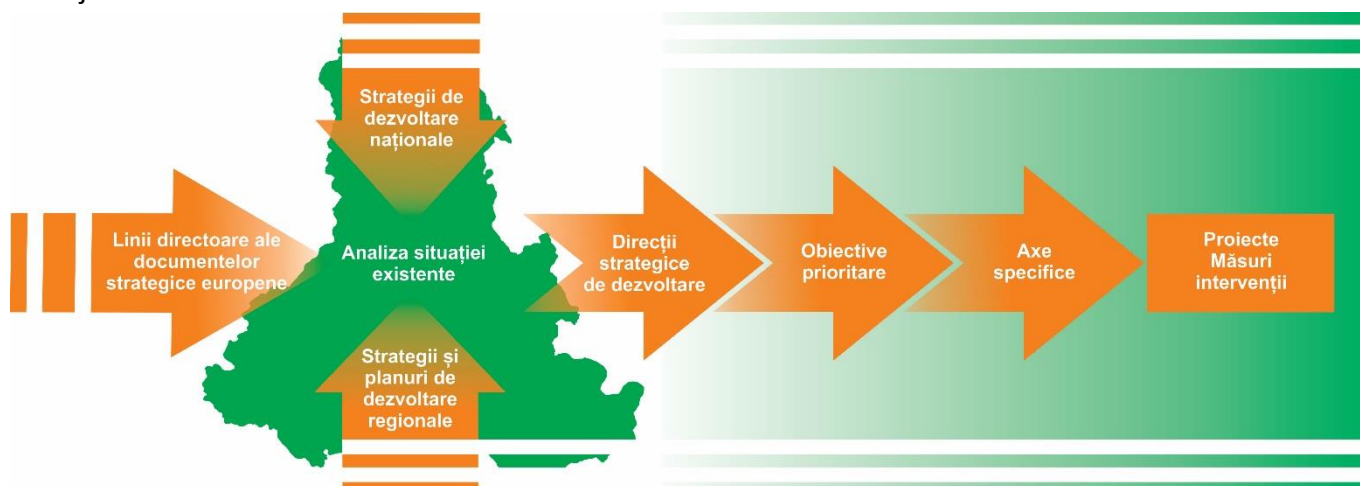
szereplők tájékoztatása, hulladékgazdálkodásra vonatkozó adatok és információk, hulladékképződés csökkentése, újrahasznosítás, hulladékok begyűjtése, szállítása és kezelése, biológiailag lebomló hulladékok kezelése, építkezési hulladékok, városi ülepítői hulladék, elektromos háztartási hulladékok, forgalomból kivont gépjárművek, veszélyes háztartási hulladékok, hulladékmegsemmisítés.

A létező stratégiák összekötését célzó megközelítés mellett, Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja helyi szintről is begyűjtött információkra is alapozik, azonosította és felleltározta a jelentősebb problémákat és lakossági elvárásokat, az üzleti környezet elvárásait, és célja, hogy konkrét módon választ adjon a regionális, országos és európai szinten megfogalmazott célkitűzésekre.

A koncepció kidolgozásának módszertana

A megyei fejlesztési stratégia, célja és intézkedései révén illeszkedik a létező stratégiai dokumentumok által meghatározott irányelvekbe, így proaktív módon tud hozzájárulni a Románia által felvállalt célkitűzések megvalósításához, azonosítva, rangsorolva és megvalósítva azokat a kezdeményezéseket, amelyek hozzáadott értéket képesek termelni megyei szinten, mindezt úgy, hogy hozzájárul a regionális, országos és európai hatások multiplikálásához.

Hargita megye fejlesztési stratégiája koncepciójának logikai sémája:

A fejlesztési javaslat kiinduló pontja a létező Hargita megyei társadalmi-gazdasági helyzet, amint azt a jelenlegi helyzet diagnosztikája mutatja, a geopolitikai feltételek és vállalások megyei kontextusában, valamint a helyi intézmények, nem kormányzati szervek, szakmai szervezetek, üzleti környezet, helyi vezetők és szakértők bevonásával szervezett konzultációs sorozat következtetései.

A jelenlegi helyzet elemzése megjelölte a stratégiai fejlesztések irányvonalait, mint a végső cél, az általános jóléti növekedés eléréséhez követendő fontosabb módjai. Minden irányvonal tartalmaz egy sor prioritást, amelyeknek megvalósítását a specifikus tengelyekben meghatározott intézkedések biztosítják - projektek, beavatkozások és specifikus intézkedések -, amelyek rangsorolási, tervezési és megvalósítási módjától függ a stratégia optimális megvalósítása és a kitűzött célok elérése.

Hargita megye stratégiai fejlesztési koncepciója

A megyei fejlesztési stratégiának célja, hogy egy közös cél, a megye határozott fejlődése érdekében összpontosítsa a helyi közösségek szintjén működő erőforrásokat, összefüggésben az ágazati, regionális, országos és európai stratégiákkal.

A fejlesztési javaslat figyelembe veszi azokat a hivatkozási pontokat, amelyek befolyásolhatják a koncepció felépítését, mint például:

- ✓ A természetes potenciál, a stratégia hely és a kulturális változatosság alapot képezhet a megye 2015-2020 periódusbeli fejlődésében.
- ✓ Hargita Megye Tanácsa felvállalja a megye fenntartható fejlődéséhez szükséges intézkedésekben a katalizátor és támogató szerepet.
- ✓ A cél az általános jóléti növekedés, a megye gazdasági, szociális, kulturális, területi fejlődése által.
- ✓

3.2. Fejlesztési elvek

Egy stratégiai fejlesztési terv kidolgozása az általános céloktól a konkrét fejlesztési tervek és intézkedésekre való átállást feltételezi. Ez közvetlen és kötelező kapcsolatot kell eredményezzen az intézkedések és programok, valamint egy pragmatikus cél között, egy dinamikus fejlesztési mechanizmus létrehozása céljából. A gazdasági-pénzügyi lehetőségek kontextusában, ezen mechanizmus működése kapcsolatban kell legyen az innovációval, mint dinamizáló, haladást előidéző tényezővel, de ugyanakkor a társulási és integrált területi beavatkozások struktúráival is. Ahhoz, hogy ezen részletek megvalósuljanak, a gazdasági versenyképesség fejlesztésében követni kell a konvergencia, összekapcsolás és fenntartható fejlesztési elveket.

A konvergencia fejlesztési elve: a teljesítmény ösztönzése a területi egyenlőtlenségek kialakulása nélkül. Továbbá rávilágít a közösségek szintjén található szociális, gazdasági, kulturális, közszolgáltatások és közinfrastruktúra elérhetőség területen létező különbségek csökkentésének fontosságára.

A összekapcsolás elve: A stratégiai célok vegyék figyelembe az országos és európai stratégiák és tervek céljait, ugyanakkor vegyék figyelembe a fejlesztési tervek kidolgozásánál a helyi és megyei szinten működő különböző intézmények közpolitikai javaslatait.

Fenntartható fejlődés elve: Olyan fejlődési modell alkalmazása, amely biztosítja az egyensúlyt a szociális, gazdasági és környezeti szempontok között, és figyelembe veszi azokat a szempontokat, amelyek a jövő generáció erőforráshoz való jutását akadályozhatja meg.

A szubszidiaritás elve: a döntéseket országos, regionális vagy helyi szinten kell meghozni, a jelenlegi helyzetre alkalmazható legjobb megoldás érdekében, és hogy a helyi szereplők részt tudjanak venni a specifikus intézkedésekben. A stratégia elkészítésének módszertana a Hargita megyei lakosság szakaszos részvételét veszi alapul.

Ugyanakkor a stratégia operatív része, a Hargita megye stratégiai fejlesztési koncepciója és a fejlesztési terv portfólió kidolgozásának alapjául az arányosság és szubszidiaritás elve szolgált, hogy tervdokumentumok és a program megvalósítása a megfelelő szinteken történjen.

A horizontális célokhoz való hozzájárulás

Esélyegyenlőség

Az esélyegyenlőség alapja, hogy minden egyes személy teljességgel és valóban részt vehet a gazdasági-társadalmi életben, nemi, faji, etnikai, vallási, életkori vagy szexuális irányultság megkülönböztetése nélkül.

Az esélyegyenlőség az Európai Unió közös értéke ugyanakkor Romániának is. Az esélyegyenlőség elvének tiszteletben tartása egyidejűleg nélkülözhetetlen feltétele és működési elve az Európai Unió gazdasági és társadalmi fejlesztési céljainak elérésében. A nemi egyenlőség, a nem megkülönböztetés, valamint az elérhetőség biztosítása elengedhetetlen feltételei a fenntartható, intelligens és befogó növekedésnek. Ilyen értelemben Románia központi és helyi hatóságai arra törekedtek, hogy az esélyegyenlőség elvét befoglalják országos és helyi szinten is a stratégiai dokumentumokba és a konkrét, megvalósított programokba és fejlesztési tervekbe.

Következtetésképp, Hargita megye 2015-2020-as periódusra vonatkozó általános fejlesztési stratégiája jelentős figyelmet fordít az esélyegyenlőség elvének terjesztésére és alkalmazására, olyan intézkedések révén, amelyek előtérbe helyezik a humántőke sokszínűségére, nemi, faji, etnikai, vallási, életkori vagy szexuális irányultság megkülönböztetése nélkül. És ez kiemelkedően fontos Hargita megyében, figyelembe véve az itt élő lakosság etnikai és vallási sokszínűségét.

Fenntartható fejlesztés

A fenntartható fejlesztés az, amely válaszol a jelen kihívásaira, ugyanakkor nem sérti a jövő nemzedékeinek az erőforrásokhoz való hozzáférését. Ezt az elv három jelentős dimenziót foglal magába: gazdasági, társadalmi és környezeti dimenziókat, és mindezt egységesen tárgyalja. Ennek fontosságát Hargita megyére nézve a gazdag természeti örökség indokolja: földalatti erőforrások, védett természeti övezetek, biodiverzitás stb. Ez az örökség egy hasznosítható érték, de ugyanakkor védelemre is szorul, és az feltételezi, hogy biztosítani kell a környezetvédelmi és fenntartható gazdasági növekedés dimenziók közötti egyensúlyt.

Hargita megye fejlesztési víziója a folyamatos gazdasági növekedésre koncentrál, mint az oktatás, innováció és a szakosodott helyi gazdasági ágazatok közötti funkcionális és intelligens kapcsolatrendszer eredményeképp, kiélezve a turizmusra és a kiegészítő ágazatokra, és ugyanilyen arányban a lakhatási minőség korszerűsítésére és növekedésére a megyei közösségek szintjén, tiszta és civilizált környezetben, megfelelő szabadidős ajánlással, és korszerű infrastruktúra és elérhető, minőségi közszolgáltatások által támogatva, s mindezt kötelezően társítva a hatékony és pontos közigazgatással.

A fenti vízió körvonalazása céljából egy három stratégiai irányvonalra épülő Hargita megyei fejlesztési stratégiát javasolunk: a turizmust és a kiegészítő ágazatokra kiélezett folyamatos gazdasági növekedés és a lakhatási minőség növelése, összekapcsolva a helyi közigazgatás fejlesztésével, amelynek intézkedései és fejlesztési tervei a megye fejlődésének motorját képezik.

A fejlesztési stratégia prioritásai

A stratégia irányvonalainak követése az alábbi ágazati prioritások megvalósítását feltételezi:

„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés

	1.1 Turizmus fejlesztése	1.1.1 A turisztikai erőforrások értékesítése az infrastruktúra fejlesztése révén
		1.1.2 Turisztikai szolgáltatások fejlesztése
		1.1.3 Helyi turisztikai potenciál népszerűsítése
	1.2 A mezőgazdasági és az erdőgazdálkodási ágazat fejlesztése	1.2.1 Az erdőgazdálkodás fenntartható fejlődése
		1.2.2 Mezőgazdasági fejlesztés
	1.3 A meglévő üzleti környezet megerősítése és diverzifikálása	1.3.1 Meglévő vállalkozások fejlesztése és kiterjesztése, új beruházások vonzása
		1.3.2 Üzleti környezetet támogató infrastruktúra fejlesztése és beruházásokat ösztönző intézkedések
		1.3.3 Az ipari fejlődés támogatása
	2.1 Közigazgatási kapacitás fejlesztése	2.1.1 Humán és anyagi erőforrások fejlesztése
		2.1.2 Közszolgálatok hatékonyságának növelése és diverzifikálása
		2.1.3 Regionális és nemzetközi együttműködések fejlesztése
	2.2 A támogató kapacitás fejlesztése a versenyképesség növelése érdekében	2.2.1 Helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítése
		2.2.2 Sikeres modellek és jó példák népszerűsítése
		2.2.3 A gazdasági versenyképesség növekedését szolgáló partnerségek támogatása
	3.1 Közösségfejlesztése	3.1.1 Lakóépületek felújítása és korszerűsítése
		3.1.2 Vidéki települések fejlesztése
	3.2 Települési infrastruktúra fejlesztése	3.2.1 Alapinfrastruktúra fejlesztése
		3.2.2 A megye elérhetőségét szolgáló infrastruktúra fejlesztése
		3.2.3 Középületek felújítása és korszerűsítése, valamint településfejlesztés
		3.2.4 A leromlott ipari felületek értékesítése, tehermentesítése és új funkciókkal való felruházása
	3.3 A közszolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése	3.3.1 Az egészségügyi infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, korszerűsítése
		3.3.2 Az oktatási infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése, összekapcsolása a munkaerőpiaccal
		3.3.3 A szociális infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése
		3.3.4 A közbiztonsági szolgáltatások fejlesztése
	3.4 Környezetvédelem és a megújuló energiaforrások hasznosítása	3.4.1 Környezetvédelem és a szennyezési kockázatok csökkentése
		3.4.2 Hatékony hulladékgazdálkodás
		3.4.3 Az alternatív energiaforrások hasznosítása
		3.4.4 Elektromos töltőállomások
	3.5 Kulturális és szabadidős infrastruktúra fejlesztése	3.5.1 A megye kulturális örökségének megőrzése, restaurálása
		3.5.2 Helyi nagyományokat népszerűsítő kulturális programok fejlesztése
		3.5.3 Szabadidős infrastruktúra fejlesztése
		3.5.4 Sport infrastruktúra és a versenyprogramok fejlesztése

3.3 Stratégiai fejlesztési irányvonalak: Fejlesztési prioritások és célok

1. Stratégiai fejlesztési irányvonal: Folyamatos gazdasági növekedése

Hargita megye gazdasági fejlesztését a területi jellemzőkre és a megyére jellemző gazdasági tevékenységek állapotára és szerkezetére kell alapozni. A megye földrajzi helyzete, területi tipológiája, a gazdaság jelenlegi szerkezete, a logisztikai szolgáltatások elérhetősége, az üzleti környezet szakosodott erőforrásai mind olyan tényezők, amelyek meghatározzák a gazdasági növekedés 2 irányú megközelítését: az elsődleges beavatkozási területek (a helyi gazdaság fejlesztésének ereje szempontjából értendő), és a közsféra legitimitása és beavatkozási, támogatási kapacitása.

A folyamatos gazdasági növekedés megközelítése feltételezi a célok eléréséért javasolt tevékenységek (projektek, intézkedések és beavatkozások) megvalósulását, meghatározva egy olyan fejlesztési ritmust, amely lehetővé teszi a hatások közvetlen érvényesülését a kedvezményezettek szintjén, közép vagy rövid távon, azaz két vagy négy éven belül. Egy másik alkalmazott kritérium az intézkedések multiplikáló hatásai, a kiegészítő és más ágazatok szintjén, és amelyek hozzájárulnak a fejlesztés fenntarthatóságához és egy, a fejlődési ritmus megtartásához.

Az 1-es fejlesztési irányvonal - Folyamatos gazdasági növekedés - prioritásai a következők:

- 1.1 A turizmus fejlesztése
- 1.2 A mezőgazdasági és az erdőgazdálkodási ágazat fejlesztése
- 1.3 A meglévő üzleti környezet megerősítése és diverzifikálása

1.1. Prioritás: A turizmus fejlesztése

Hargita megye területének természeti jellegzetességei, a hegy- és dombvidéki domborzat, az ásványvízforrások sokassága, a számos gyógyfürdő, erőforrás, amelyhez hozzacsatolható a kulturális és etnikai jellegzetesség és a meglévő hagyományok, illetve infrastruktúra, az alábbi négy különálló területre szakosítja a turizmusfejlesztést:

- gyógyfürdők
- kaland (sport, vadászat, barlangászat és hegyi)
- pihenő és szabadidő (kulturális, vallási, falusi és hagyományos)
- üzleti és rendezvények, elsősorban városokban és azok közvetlen környezetében

Az előbbieken felsorolt elemek, valamint a turizmus több ágazaton keresztül történő fejlesztése olyan ütőkártyák, amelyek megteremtik az előfeltételeit a stratégiai cél eléréséhez. A turizmus fejlesztése feltételezi, hogy a szálláshelyek leromlott állapota, a turisztikai övezetek elérhetősége, a turisztikai övezetek alacsony programkínálata (amely visszatükröződik az alacsony vendégéjszakák és külföldi turisták számában), a turisztikai szolgáltatások megoldása közvetlen megközelítéssel történjen. A turisztikával kapcsolatos problémák közvetlen hatásán túl, a turizmus fejlesztése hozza fog járulni a megye bizonyos térségeiben tapasztalható magas munkanélküliségi

rata csökkenéséhez, és a Közép Fejlesztési Régióhoz képest lassúbb gazdasági növekedés felgyorsításához.

A turizmus fejlesztése, mint a gazdasági fejlődés jelentős része, arra kötelez, hogy azonosítsuk a jövedelmek növekedését és az ágazat gazdasági súlyának növekedésére irányuló projekteket, intézkedéseket és beavatkozásokat. Így a tájak szépsége, az ásványvizek által létrejövő kezelési erőforrások változatossága, a sötérségek, a sok fürdőhelység és a hagyományos turisztikai célpontok önmagukban nem elegendők, beruházásokra van szükség, standardok és minőségi kritériumok bevezetésére, jó gyakorlatokra, kapcsolatokra, hogy a turizmus által generált jövedelem hozzájáruljon a teljes turisztikai szerkezet és csatolt szolgáltatások fejlődéséhez (beszállítók, szolgáltatók, humánerőforrások és szakképesítések). A természeti erőforrások felhasználása kiegyensúlyozottan kell történjen, biztosítva a bio- és öko-termékek és biodiverzitás, a turizmus és biodiverzitás, a kultúra és biodiverzitás közötti kapcsolatot, egy olyan keretben, amely biztosítja a környezetvédelmet és a fenntartható fejlődést.

A Hargita megyei turizmus fejlesztéséhez szükséges feladatok építő jellegűek, és egyrészt a szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztését célozzák, másrészt a turisztika potenciál népszerűsítését.

Ez a megközelítés összhangban van a Közép Fejlesztési Régió ötödik stratégiai területével – A régió turisztikai vonzerejének növelése, a kulturális és szabadidős tevékenységek támogatása, és Hargita Megye Turizmusfejlesztési Stratégiájával, amely meghatározza a turizmusra vonatkozó hosszútávú víziót: versenyképes turizmus Hargita megyében. Az 1.1- es prioritás további európai uniós, országos és ágazati összefüggéseit a következő táblázat ábrázolja:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
regional								
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri –Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
europaeen	Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE		Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020		Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită	Politica agricolă comună

Az 1.1. Prioritás – A turizmusfejlesztés specifikus tengelyei

1.1.1 A turisztikai erőforrások értékesítése az infrastruktúra fejlesztése révén

1.1.2 Turisztikai szolgáltatások fejlesztése

1.1.3 Helyi turisztikai potenciál népszerűsítése

Az 1.1.1. specifikus tengely a természeti és az antropikus örökség értékesítését célozza, az turisztikai infrastruktúra fejlesztésével és korszerűsítésével a fürdő- és üdülőhelyeken, valamint a turisztikai potenciált kevésbe kiaknázó településekben, bekapcsolva az országos és regionális turisztikai körforgásba a turisztikai egységeket és célpontokat, és ezzel egyidejűleg népszerűsítve a természet iránti tiszteletet, a környezetvédelmi feltételeket, és biztosítva a fenntartható fejlődést. Ugyanakkor a turisztikai és szabadidős infrastruktúra fejlesztése révén, úgy a helyi, regionális vagy országos érdekeltségű üdülőhelyeken, mint a turisztikai potenciállal rendelkező városok esetében, Hargita megye az egyik legvonzóbb téli turisztikai célponttá tud válni, és ebben jelentős szerepet játszhatnak a gyógyfürdői erőforrások, de az itt élő nemzetiségek hagyományai és a térség különleges biodiverzitása is.

Az infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése megcélozza egyaránt a turistafogadó egységeket, a szabadidős és szórakoztatási infrastruktúrát, de ugyanakkor az elérhetőségi infrastruktúrát (közlekedési útvonalak és látogatható helyek), amelyek nélkül a turisztikai potenciál nehezen volna kivitelezhető.

1.1.2. A specifikus tengely célja, hogy csökkentse a turizmus szezonálisát és az növelje az eltöltött időt, egy komplex, országos és nemzetközi szinten is versenyképes turisztikai ajánlat létrehozásával. Ugyanakkor a hangsúlyt a turisztikai információs pontok népszerűsítésében betöltött szerepének fejlesztésére helyezi, pontosabban ezek összefogására egy funkcionális, együttműködésen és tudástranszferen alapuló hálózatba.

A szolgáltatásoknak támogatniuk kell a turisztikai infrastruktúra fejlesztését, a turisztikai tevékenységek és ajánlatok változatosságával, és nem utolsósorban az ágazatban dolgozók szakmai tudásának fejlesztésével.

Az 1.1.3 specifikus tengely célja a természeti és helyi antropikus turisztikai erőforrások értékesítését, országos és nemzetközi szinten történő népszerűsítését. Ezen specifikus tengely szükségességét az indokolja, hogy Hargita megyének van egy jelentős turisztikai potenciálja, amelynek megfelelő hasznosítása megteremti az ágazat fejlesztésének feltételeit, amely továbbá hozzájárul a várt gazdasági növekedéshez.

Az 1.1.3. specifikus tengely szigorú kapcsolatban van az 1.1.1-es és az 1.1.2-es specifikus tengellyel, amelyek ugyanakkor alapját is képezik, figyelembe véve, hogy a megyei turizmus fejlesztése integrált megközelítést igényel. Míg az első két specifikus tengely a turisztikai termékek azonosítására és a megfelelő disztibúciós csatornákra összpontosul, a harmadik tengely a turisták vásárlói és fogyasztói magatartás befolyásolására, valamint a turizmus népszerűsítésére.

1.2. Prioritás: a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási ágazatok fejlesztése

Hargita megye mezőgazdasági ágazatának tétje, hogy kiemelt jelentőségű legyen az országos piacon a helyi hagyományos termékeivel. Ennek eléréséhez két fontos lépést kell megtörténni: visszavezetni a mezőgazdaság kapacitását a 80-90-es évek szintjére, és a termelő-feldolgozó-értékesítő láncok létrehozása a termékek hozzáadott értékének növeléséért. Ilyen perspektívából vizsgálva, az ágazat versenyképességének növelésére irányuló egyes lépések alkotóelemei a következők: a termelők társulásának és a társult struktúrák (szövetkezetek,

termelői csoportok) ösztönzése, valamint a tudás, jó gyakorlatok átvétele, és a finanszírozások lehívásának támogatása a mezőgazdasági farmok újrászervezése és korszerűsítése céljából. Jelen ágazat fejlesztése alapját a helyi hagyományos termékek képezik, amelyek képesek lefődni az országos piacon létező piaci részt.

Ez a prioritás megoldás a mezőgazdasági ágazat strukturális problémáira: az ágazat alacsony termelékenysége, a mezőgazdasági tevékenységek alacsony diverzifikálása és a feldolgozás, és magasabb hozzáadott értékkel történő értékesítést lehetővé tevő láncok hiánya. Így a mezőgazdasági ágazat fejlesztése első fázisban a mezőgazdasági infrastruktúrát célozza meg (parcellázások, mezőgazdasági utak, mezőgazdasági farmok hatékony gépekkel való felszerelése), a mezőgazdasági farmok támogatási struktúrái létrehozásáról (tanácsadás, logisztikai központok), amelyeket egy sor tevékenység követ, amelyek megalapozzák a fejlesztés későbbi szakaszait, azaz a társult formák ösztönzése és támogatása, az innováció és a helyi élelmiszerláncok kialakításának támogatása.

A mezőgazdasági ágazathoz szorosan kötődik az erdő- és vadgazdálkodási alap, az erdő képezi ugyanis a megyei gazdaság legfontosabb erőforrását. Az erdőgazdálkodási ágazat nagy lehetőségeket tartogat, a vadgazdálkodás mellett kiemelt jelentőségű az erdei növények (gombák, szarvasgombák, bogyók, növények, gyümölcsök, zuzmók stb.) gyűjtése. A prioritás, az erdőgazdálkodási struktúrák és erdőgazdálkodási infrastruktúra fejlesztése mellett, az erdei termékek feldolgozása a nagyobb hozzáadott érték megteremtése céljából.

Az 1.2. prioritás összefüggésben van a Közép Fejlesztési Régió fejlesztési stratégiája 4., a Vidéki övezetek fejlesztése, a mezőgazdaság és erdőgazdálkodás támogatása stratégiai területével, de az alábbi táblázatban található európai, országos és ágazati programozási dokumentumokkal is:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
europăean	Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE	Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020	Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită	Politica agricolă comună		

1.2 A mezőgazdasági és az erdőgazdálkodási ágazat fejlesztése – prioritás specifikus tengelyei

1.2.1 Az erdőgazdálkodás fenntartható fejlődése

1.2.2 A mezőgazdaság fejlesztése

Az 1.2.1. specifikus tengely az erdőgazdálkodás fenntartható fejlesztését célozza, és ennek egy környezetbarát és korszerű változata felé irányítását, figyelembe véve, hogy ez a gazdasági ágazat kiemelten fontos a vidéki közösségek jövedelemszerzése szempontjából. A fenntartható fejlődésre jelentős hatást gyakorló szempont az erdőirtások megállítása megyei szinten és az erdők mesterséges regenerálása.

Továbbá kiemelten fontos az ágazatban dolgozó gazdasági egységek diverzifikációjának megőrzése és a vállalkozások támogatása. A hozzáadott értékű termékek előállítását egy termelői lánc kialakítását feltételezi: erdőgazdálkodás – fakitermelés – bútorgyártás – termékek értékesítése.

Az 1.2.2. specifikus tengely a mezőgazdasági farmok hatékonyságának növelését és a mezőgazdasági termékek értékének növelését célozza, az ökológiai és helyi hagyományos termékekre alapozva. Kiemelten kell támogatni a helyi integrált élelmiszerláncok kialakítását a termelők és fogyasztók részvételével, másrészt meg kell célozni a regionális és országos, de akár a nemzetközi hagyományos termékek piacát is. Az integrált élelmiszerlánc célja, hogy közvetlen kapcsolatot teremtsen a mezőgazdasági termelés, valamint a feldolgozó és értékesítő egységek között, így biztosítva a helyi nyersanyag értékesítését és a lakosság minőségi helyi termékekhez való hozzáférését. Egy ilyen élelmiszerlánc lefödheti például a legelő–állattenyésztés–tejfeldolgozás–tejtermékek értékesítése közötti kapcsolatot.

A mezőgazdasági ágazat fejlődése továbbá feltételezi a mezőgazdasági infrastruktúra fejlesztését is (parcellázási tervek elkészítése, mezőgazdasági utak, öntözési infrastruktúra), valamint a mezőgazdasági tanácsadói szolgáltatások létrehozását, beleértve az agráripari-logisztikai központok (gyűjtés, tárolás stb.) létrehozását is.

1.3 Prioritás: A létező üzleti környezet megerősítése és diverzifikálása

Az ipar leépülése és a gazdasági töredezettség, amelyekhez hozzáadódott egy gazdasági krízis is, az üzleti élet visszaeséséhez vezetett, a termelékenység visszaeséséhez a kevésbé termelékeny ágazatok dominanciájának köszönhetően, az üzleti élet városi övezetek köré való koncentrálódásához, a piacon való maradás nehézségeihez vezetett, kiemeltképp a kis- és középvállalkozások szintjén.

Ezen prioritás célja, hogy hozzájáruljon a vállalkozások versenyképességének növekedéséhez a termelői ágazatok megerősítése és korszerűsítése révén a kiszolgáló ágazatok támogatásával, és az üzleti környezetet támogató infrastruktúra fejlesztésével, új beruházások vonzása és az üzleti környezet megerősítése céljából. Azon gazdasági ágazatok vannak megcélzottak, amelyek a legtöbb gazdasági hasznot tudnak hozni, új, fenntartható munkahelyekben és befektetési lehetőségekben mérve, amelyek a helyi gazdasági növekedés meghatározó tényezői.

Egy kiemelt fontosságú feladat feltérképezni a helyi szinten megjelent új gazdasági ágazatokat, amelynek erőforrásai összeköthetőek már kifejlett és szakosodott ágazatokkal, tudományos kutatásokkal, egyetemi szférával, de a piaci feltételekkel is. Olyan erőforrások, mint

az egészségügyi funkcionalitást és felkészültséget, vagy a szolgáltatási és terjesztési szakértői tudást, képesek megteremteni az oktatással, innovációval és a helyi üzleti környezettel, és amelyek képesek új terméket előállítani és kifejleszteni a helyi gazdaság innovatív részeit.

Az 1.3. prioritás összefüggésben a Közép Fejlesztési Régió fejlesztési stratégiája 2-es, A gazdasági versenyképesség növelése, a kutatás és innováció ösztönzése stratégiai területtel. Ugyanakkor az 1.3-as prioritás összhangban az alábbi európai uniós, országos és ágazati stratégiákkal:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
regional								
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
europăean	Cadru Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE		Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020		Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită	Politica agricolă comună

1.3 A meglévő üzleti környezet megerősítése és diverzifikálása prioritás specifikus tengelyei

1.3.1 Meglévő vállalkozások fejlesztése és kiterjesztése, új beruházások vonzása

1.3.2 Üzleti környezetet támogató infrastruktúra fejlesztése és beruházásokat ösztönző intézkedések

1.3.3 Az ipari fejlődés támogatása

Az 1.3.1-es specifikus tengely célja, hogy elősegítse a helyi vállalkozások kezdeményezéseit, biztosítva számukra a finanszírozási és más források elérhetőségét, a nemzetközi tudástransfer fejlesztését, és a szükséges szakképzett személyzet biztosítását a gazdasági tevékenységek számára. Az új beruházások vonzása összhangban kell legyen a helyi vállalkozók fejlődési érdekeivel, hogy értékesíteni lehessen az új befektetők és meglévő vállalkozások közötti szinergiákat.

Az 1.3.2-es specifikus tengely célja egy intézményesített vállalkozóbarát környezet kialakítása, ipari parkok vagy vállalkozói inkubátorházak telepítésére alkalmas versenyképes helyszíneket, valamint más, vállalkozástámogató struktúrákat. Hangsúlyt kell fektetni a megye városaiban és municípiumában található elhagyott gazdasági övezetek rehabilitációjára (mint például Szentegyháza, Székelykeresztúr, Csíkszereda stb.)

Az 1.3.3-as specifikus tengely az intelligens technológiák fejlesztési kapacitását célozza meg, és hogy a szakosodott gazdasági ágazatok kerüljenek támogatásra, mint például a textilipar, faipar stb. Ilyen megközelítésben ösztönözni kell a kutatási-fejlesztési-innovációs tevékenységeket, hogy ezek eredményei hasznosíthatóak legyenek az ipari tevékenységekben, valamint széles körben értékesíteni lehessen az információ-technológia ágazatot. Ugyanakkor értékesíteni kell a helyi szakosodott munkaerőt is.

2. Stratégiai fejlesztési irányvonal: A közigazgatás fejlesztése

A helyi közigazgatás általános teljesítményén túl, amely érzékelhető a helyi közigazgatási egységek és a megyei decentralizált intézmények szintjén, figyelembe kell venni a közösségek fejlesztési programok támogatására és azokban való részvételre vonatkozó szándéknyilatkozatát (kiemelten Hargita Megye Tanácsa és a helyi önkormányzatok esetében) - amely révén meghatározták a megyei közigazgatásnak a fejlesztési stratégia kivitelezésében vállalt szerepét.

Ezen megközelítésben fontos, hogy a helyi közigazgatás, a decentralizált intézményekkel egyetemben, megfelelő felszereltségű legyen ahhoz, hogy a megyei fejlesztési stratégia kivitelezésében részt vegyen és a közszolgáltatások minősége és hatékonysága növekedni tudjon.

A közigazgatás fejlesztése, a specifikus funkciók és kompetenciák optimalizálása mellett, a gazdaság mozgósító kapacitását és növelését, valamint a megye lakossága életszínvonalának növelését is feltételezi. Így a megyei közigazgatás, mint egy fejlesztési motor kell működjön, amely mozgásba hozza és segíti a haladást, a közvetlen beavatkozások, támogató intézkedések révén, a különböző tényezők katalizatoraként, a megye egyenletes és koherens társadalmi, gazdasági és kulturális fejlesztése érdekében.

A közigazgatás fejlesztése az alábbi két prioritást foglalja magába:

2.1. Közigazgatási kapacitás fejlesztése

2.2. A gazdasági versenyképesség növekedését támogató kapacitás fejlesztése

2.1. Prioritás - Közigazgatási kapacitás fejlesztése

Ez a prioritás a közigazgatási apparátus infrastruktúrájának és kompetenciájának fejlesztését célozza, de ugyanakkor egyes olyan közpolitikai eszközöknek is, amelyek révén a közszolgáltatások biztosításának folyamata feljavítható, és ösztönzi a helyi önkormányzatok és intézmények közötti együttműködést a lakossági elégedettség és a közszolgáltatások minőségének és hatékonyságának növelése céljából.

A 2.1-es prioritás összhangban van a Közép Fejlesztési Régió fejlesztési stratégiája 6. - Humán erőforrások fejlesztése, a társadalmi inklúzió növelése stratégiai területtel, beleilleszkedve a 6.1.3-as - A jó kormányzás megerősítése és a közigazgatás által biztosított szolgáltatások minőségének és változatosságának fejlesztése intézkedésével, ugyanakkor összhangban van az alábbi európai, országos és ágazati programozási dokumentumokkal:

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
regional								
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
europăan	Cadrul Financiar Multiannual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE	Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020		Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită		Politica agricolă comună

A 2.1. – Közigazgatási kapacitás fejlesztése prioritás specifikus tengelyei:

- 2.1.1 Humán és anyagi erőforrások fejlesztése
- 2.1.2 Közszolgáltatások hatékonyságának növelése és diverzifikálása
- 2.1.3 Regionális és nemzetközi együttműködések fejlesztése

A 2.1.1-es specifikus tengely a köztisztviselőket megcélzó, hazai és nemzetközi oktatási intézményekkel és kutatási központokkal együttműködésben kialakított képzési modulok kifejlesztését célozza, a jó gyakorlatok bemutatásával és a közszolgáltatásokat biztosítóknak a flexibilitásának növelésére. Ugyanakkor megcélzza a közintézmények infrastruktúra, valamint a minőségi közszolgáltatások biztosítását irányító menedzsmentrendszer és felszerelések korszerűsítését.

A 2.1.2-es specifikus tengely célja javítani és hatékonyra tenni a közpolitikák kialakítását és alkalmazását célzó folyamatokat, hangsúlyt fektett az összes érintett szereplő részvételére. Ennek megvalósítása viszont feltételezi a Hargita Megye Tanácsa által alkalmazott e-közigazgatási rendszer kiterjesztését és a lakosság általi elérhetőségének fejlesztését, egyszerűsítését.

A 2.1.3-as specifikus tengely a megyei közigazgatási szereplők és a hazai és külföldi egyetemek közötti együttműködést szorgalmazza, valamint térség a civil és üzleti szféráival. A hangsúly, összefüggésben a 1.3.3-as specifikus tengellyel összhangban, az oktatási intézmények és a képzésszolgáltatók, valamint a gazdasági egységek közötti kommunikáció erősítésére kell fektetni.

2.2-es prioritás: - A gazdasági versenyképesség növekedését támogató kapacitás fejlesztése

Az üzleti környezettel kapcsolatos megbeszélések leggyakrabban megállnak a helyi szinten nyújtható pénzügyi kedvezményeknél, a felajánlható felületek és a biztosítható infrastruktúra szintjén, amelyeket a helyi önkormányzatok tudnak felajánlani. Mindezek mellett van egy sor olyan

eszköz, amelyekkel közvetlen vagy közvetett módon támogatni lehet a helyi üzleti szférát, ezalatt értve az időközi beavatkozási kapacitást, a kezdeti, induló vállalkozási stádiumtól a terjeszkedésig, fejlődésig, a szükséges szakmai erőforrások előrelátásától a megerősítésig, a partnerségek megalapozásától a népszerűsítésig. A javasolt beavatkozások egyrészt mozgósítják a megye gazdaságát, ösztönzik a helyi erőforrások hatékonyságát és a finanszírozási lehetőségek felhasználását a gazdasági versenyképesség növelése céljából.

A 2.-es prioritás összhangban van a Közép Fejlesztési Régió fejlesztési stratégiája 2. - Gazdasági versenyképesség növelése, kutatás és innováció támogatása stratégiai területtel, valamint az alábbi európai, országos és ágazati programozási dokumentumokkal:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
europăan	Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE	Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020		Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită		Politica agricolă comună

2.2-es - A gazdasági versenyképesség növekedését támogató kapacitás fejlesztése prioritás specifikus tengelyei:

2.2.1 Helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítése

2.2.2 Sikeres modellek és jó példák népszerűsítése

2.2.3 A gazdasági versenyképesség növekedését szolgáló partnerségek támogatása

A 2.2.1-es specifikus tengely célja a helyi termékek, szolgáltatások és befektetési lehetőséges egységes és folyamatos népszerűsítése, szakirányú szervezetekkel közösen. Ugyanakkor figyelmet kell fordítani a köz- és magán szereplők közötti együttműködésre, a helyi brandek és más lehetőségek népszerűsítésére, az érdekeltek közötti folyamatos és hatékony kommunikációra.

A 2.2.2-es specifikus tengely egy sikeres modelleket és jó gyakorlatokat tartalmazó adatbázis létrehozását célozza, biztosítva minden érdekelt fél részvételét, valamint ezen példák és jó gyakorlatok gyakorlatba ültetéséhez szükséges tudás elérhetősége és tanácsadás biztosításával.

A 2.2.3-as specifikus tengely a többszerepű partnerségek (lásd a 2.2.1-es és 1.3.3-as specifikus tengelyeket is) létrehozását és fejlesztését célozza meg, egyetemekkel és kutatási központokkal, a szakiskolákkal, az üzleti szféra civilszervezeteivel, valamint a jelentősebb beruházókkal és vállalkozásokkal (jelentősebb alkalmazók és a megyei gazdaságra jelentősebb gazdasági-társadalmi hatásgyakorló cégek).

3. Stratégiai fejlesztési irányvonal: lakhatási minőség növelése

A lakhatási minőség alatt a közösségek újraélesztését célzó intézkedések halmazát értjük, kiemelten a vidéki közösségeket és települési infrastruktúrát, lakások minőségét, közszolgáltatások elérhetőségét (egészségügy, szociális ellátás, oktatás, közbiztonság), de a kulturális és szabadidős infrastruktúrát is. A lakhatási minőség szintje jelentősen meghatározza az itthon maradást, az itthon lakhatást, dolgozást, beruházást.

A gazdasági fejlesztés szorosan kapcsolódik a lakhatási minőség növekedéséhez, ez a két dimenzió határozza meg ugyanis Hargita megye lakossága lakhatási és munkahelyi elvárásait.

Így a helyi infrastruktúra fejlesztése (települési-műszaki infrastruktúra, közszállítás és közszolgáltatás) egy olyan szükséglet, amely befolyásolja egy adott megyei térség lakói életszínvonalát és a helyi közösségek gazdasági potenciálját, ugyanakkor minőségi szolgáltatások biztosítása révén stabilizálható a szakképzett és megfelelően motivált munkaerő. Ahhoz, hogy a magasan szakosodott erőforrások számára vonzóvá váljék Hargita megye, a megyének rendelkeznie kell az alapfeltételeket és kényelmet biztosítani tudó kapacitás.

A lakhatási minőség növelése irányvonalnak az alábbi prioritásai vannak:

- 3.1 Közösségfejlesztése
- 3.2 Települési infrastruktúra fejlesztése
- 3.3 A közszolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése
- 3.4 Környezetvédelem és a megújuló energiaforrások hasznosítása
- 3.5 Kulturális és szabadidős infrastruktúra fejlesztése

3.1-es prioritás: Közösségfejlesztés

A közösség fejlesztése közvetlen módon járul hozzá a lakosság életfeltételeinek javításához, egy olyan folyamat során, amelybe a jó irányú változás a közösség aktív részvételével érhető el, hasznosítva a tagok képességeit és ismereteit - beleértve a kezdeményező készséget, az egymást kiegészítő készséget és a társadalmi innovációs készséget.

Ez a prioritás feltételezi a közigazgatási hatóságok részvételét olyan tevékenységekben, amelyeknek célja a közösség életminőségének javítása, de leginkább a proaktív magatartás kialakítása a közösség szintjén. Ilyen értelemben egy kiemelkedő szerepe lehet a jó interetnikus együttélésnek, figyelembe véve a megye ilyen jellegű specifikumát.

Ezen prioritás megvalósítása során a közigazgatási hatóságok megjelölik a közösségi fejlesztés irányait, és ösztönzik a közösség aktív részvételét a közös cél, a lakhatási és életminőség javítása irányába.

„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiája a 2015-2020-as periódusra” - szolgáltatási szerződés

A 3.1-es prioritás összhangban van a Közép Fejlesztési Régió fejlesztési stratégiája 4. - Vidéki térség fejlesztése, erdőgazdálkodás és mezőgazdaság támogatása stratégiai területtel, valamint az alábbi európai, országos és ágazati programozási dokumentumokkal:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
regional								
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
europăean	Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE	Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020		Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită		Politica agricolă comună

A 3.1-es - Közösség fejlesztése prioritás az alábbi specifikus tengelyeket foglalja magába:

3.1.1. Lakóépületek felújítása és korszerűsítése

3.1.2. Vidéki települések fejlesztése

A 3.1.1-es specifikus terület célja a lakosság lakhatási kényelmének növelése Hargita megye városi és vidéki övezetei, az életszínvonal szempontjából vonzó feltételek megteremtése révén, úgy, hogy ez a lakhatási minőség javulását eredményezze, a végső cél az európai standardok elérése ezen a területen.

A 3.1.2-es specifikus tengely célja a kisközségek modernizálása és olyan feltételek megteremtése, amelyek révén ezen kisközségek értékesíteni tudják a közösségi összefogást, mint a régi időkben meghonosodott kaláka, de a színes etnikai közegben való együttélési kapacitást is.

3.2-es prioritás: Települési infrastruktúra fejlesztése

A települési infrastruktúra fejlesztése egy olyan terület, amely közvetlen hozzájárul az életszínvonal emelkedéséhez, de ugyanakkor hozzájárul a települési infrastruktúrák területi lefedési hányadának növeléséhez is.

A 3.2-es prioritás összhangban van a Közép Fejlesztési Régió fejlesztési stratégiája 4. - Városi fejlesztés, a regionális műszaki és szociális infrastruktúra fejlesztése stratégiai területtel, valamint az alábbi európai, országos és ágazati programozási dokumentumokkal:

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
regional								
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
europăean	Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE		Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020		Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită	Politica agricolă comună

3.2-es - Települési infrastruktúra fejlesztése prioritás az alábbi specifikus intézkedéseket foglalja magába:

3.2.1 Alapinfrastruktúra fejlesztése

3.2.2 A megye elérhetőségét szolgáló infrastruktúra fejlesztése

3.2.3 Középületek felújítása és korszerűsítése és településfejlesztés

3.2.4 A leromlott ipari felületek értékesítése, tehermentesítése és új funkciókkal való felruházása

A 3.2.1-es specifikus tengely célja a megyei alapinfrastruktúra fejlesztése, az ivóvíz, szennyvíz és más közmű infrastruktúra korszerűsítése révén.

A 3.2.2-es specifikus tengely, a megye elérhetőségi infrastruktúrája biztosítása révén egyaránt hozzájárul a befekettetőbarát üzleti környezet biztosításához, mint a megyei népesség mobilitás hatékonyságának növeléséhez. Ilyen szempontból a figyelem a megye települései között kapcsolatot létesítő és a megyei tranzitforgalmat kiszolgáló közúti infrastruktúra fejlesztését, a hazai és külföldi célpontok megközelítésének optimalizálása végett, valamint olyan megyei célpontok felé, ahol a látogatók számának növekedése elvárható. Továbbá figyelembe kell venni a más típusú, a megye gazdasági fejlődését meghatározó légi és vasúti közlekedést, amelyek megkönnyíthetik a megye elérését a turisták és beruházók által.

A 3.2.3-as specifikus tengely célja a lakhatási kényelem biztosítása a Hargita megyei vidéki és városi lakói számára, egy vonzó környezet kialakításán révén, amely a középületek és közterek felújítását feltételezi, amely a lakók életminőségének meghatározója lehet. A végső cél az európai standardok elérése ezen a területen.

Külön figyelemet kell fordítani a középületek korszerűsítésére és energiahatékonyságuk növelésére. Ugyanakkor jelentős figyelmet kell fordítani a városfejlesztésre, kiemeltképpen ahol a városi regenerációs beavatkozásra vagy integrált városfejlesztésre van szükség.

A 3.2.4-es specifikus tengely a létező felületek hasznosítását célozza, azokat az épületeket és területeket, amelyek jelenleg funkció nélküliek, nincsenek vagy csak kismértékben vannak hasznosítva.

3.3 prioritás: A közszolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése

A közszolgáltatások minőségi javulása egy másik elengedhetetlen feltétele a lakhatási viszonyok javításának, figyelembe véve, hogy a végső felhasználója ezeknek a megyei lakosság. A jelen prioritás célja a lakók számára biztosított szolgáltatások korszerűsítése és hatékonyságuknak növelése, a megyei társadalmi kohézió megteremtése céljából.

A 3.3-as prioritás összhangban van a Közép Fejlesztési Régió fejlesztési stratégiája 4. - Városfejlesztés, a regionális műszaki és szociális infrastruktúra fejlesztése stratégiai területével, a 6. - Humán erőforrás fejlesztése, társadalmi inklúzió növelése stratégiai területével, valamint az alábbi európai, országos és ágazati programozási dokumentumokkal:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
europăan	Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE	Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020		Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită		Politica agricolă comună

3.3. - A közszolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése prioritás specifikus tengelyei:

3.3.1 Az egészségügyi infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése

3.3.2 Az oktatási infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése, összekapcsolása a munkaerőpiaccal

3.3.3 A szociális infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése

3.3.4 A közbiztonsági szolgáltatások fejlesztése

A 3.3.1-es specifikus tengely célja az egészségügyi szolgáltatások és infrastruktúra korszerűsítése és fejlesztése, tekintettel, hogy a lakosság egészségi állapotának javulása a megye egyik elsődleges célja kell legyen.

A 3.3.2-es specifikus tengely az oktatási infrastruktúra fejlesztését célozza, kiemelt figyelmet fordítva a munkaerőpiaccal történő összekapcsolását, megteremtve a végzősök szakmai

felkészültsége és a munkáltatók elvárásai közötti stabil kapcsolatot. Prioritásként kell kezelni a szakiskolák fejlesztését, figyelembe véve a megyei dinamikus gazdaság szükségleteit, valamint a vállalkozók és beruházók (mint a munkaerőpiac keresleti oldala) és a középfokú vagy felsőfokú oktatási intézmények közötti együttműködés létrejöttét. Az oktatási infrastruktúra fejlesztése, beleértve az oktatás minőségének fejlesztését is, hozzájárul a folyamatos szakmai képzés kialakulásához, megalapozva a megye társadalmi-gazdasági fejlődését.

A 3.3.3-as specifikus tengely célja a szociális infrastruktúra korszerűsítése és a szociális szolgáltatások minőségének fejlesztése, és a szakellátás elérhetőségének biztosítása az arra szoruló személyek számára.

Ugyanakkor támogatni kell a társadalmi felzárkóztatást és az elszigetelt közösségek fejlődését, a szegénység és társadalmi kirekesztés kockázatának kitett lakosság csökkentését.

A 3.3.4-es speciális tengely célja a lakosság közbiztonságát szolgáló struktúrák és szolgáltatások megerősítése, ezek adaptálása a kedvezményezettek specifikus igényeihez. A megcélzott köz- és sürgősségi szolgáltatások: SMURD, sürgősségi esetek felügyelősége, hegyi- és barlangimentők, önkéntes tűzoltók, polgárőrség, helyi rendőrség stb.

3.4-es prioritás - Környezetvédelem és a megújuló energiaforrások hasznosítása

A környezet minél magasabb szintű megóvása biztosítani fogja a legmagasabb standardoknak megfelelő életminőséget, ugyanakkor hozzájárul a napi tevékenységek magas hatékonyságához, a fenntartható fejlődés kontextusában - ezt a célt követi ez a prioritás. Ugyanakkor az alternatív energiaforrások hasznosítása révén biztosítja a megújuló energiaforrások védelmét.

A 3.4-es prioritás összhangban van a Közép Fejlesztési Régió fejlesztési stratégiája 3. - Környezetvédelem, energiahatékonyság növelése és az alternatív energiaforrások használata stratégiai területével, valamint az alábbi európai, országos és ágazati programozási dokumentumokkal:

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
regional		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
europen	Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE		Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020		Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită	Politica agricolă comună

A 3.4. - Környezetvédelem és a megújuló energiaforrások hasznosítása prioritás az alábbi specifikus tengelyeket foglalja magába:

- 3.4.1 Környezetvédelem és a szennyezési kockázatok csökkentése
- 3.4.2 Hatékony hulladékgazdálkodás
- 3.4.3 Az alternatív energiaforrások hasznosítása
- 3.4.4 Elektromos töltőállomások

A 3.4.1-es specifikus stratégia célja a fenntartható környezetvédelem fejlődése és a szennyezési kockázatok csökkentése.

A 3.4.2 specifikus tengely egy megyei, de regionális szinten is jelentős probléma kezelésére vonatkozik, azaz az integrált hulladékgazdálkodási rendszer gyarkolatba ültetését, a szelektív hulladékgyűjtést, a hulladékok szállítását és újrahasznosítását, tekintettel arra, hogy a Közép Fejlesztési Régió szintjén kevés a tároló/újrahasznosítható kapacitás.

A 3.4.3 specifikus tengely az alternatív energiaforrások intelligens és fenntartható hasznosítására vonatkozik, az energiafelhasználás optimalizálását és a fenntartható fejlődés előfeltételeit célozva meg, olyan célirányos kezdeményezések révén, mint az elektromos töltőállomások létesítése.

Ezen cél megvalósítása érdekében figyelembe kell veni a Nagy Infrastruktúra Operatív Program keretében létező finanszírozási lehetőségeket (amelyek környezettermentesítési intézkedéseket is tartalmaznak) az Európai Unió által finanszírozott programokat is, mint például a Life program, vagy más finanszírozási forrásokat is.

3.5-ös prioritás: Kulturális és szabadidős infrastruktúra fejlesztése

Hargita megye vonzó természeti környezete, a jelentős turisztikai és kulturális potenciállal rendelkező létesítmények, valamint a helyi hagyományokat és népi szokásokat előtérben helyező

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

kulturális események az előfeltételei a megye kulturális fejlődésének, rendkívül vonzóak lehetnek a kultúrafogyasztók számára, beleértve a szabadidő eltöltésére vonatkozó alternatív ajánlatokat is.

A 3.5-es prioritás összhangban van a Közép Fejlesztési Régió fejlesztési stratégiája 5. - A régió turisztikai vonzerejének növelése, kulturális és szabadidős tevékenységek támogatása stratégiai területével, valamint az alábbi európai, országos és ágazati programozási dokumentumokkal:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
regional		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
europăan	Cadru Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE		Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020		Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită	Politica agricolă comună

A 3.5 - Kulturális és szabadidős infrastruktúra fejlesztése prioritás az alábbi specifikus tengelyek foglalja magába:

- 3.5.1 A megye kulturális örökségének megőrzése, restaurálása
- 3.5.2 Helyi hagyományokat népszerűsítő kulturális programok fejlesztése
- 3.5.3 Szabadidős infrastruktúra fejlesztése
- 3.5.4 Sportinfrastruktúra és a versenyprogramok fejlesztése

A 3.5.1-es specifikus tengely a megye kulturális örökségének védelmét, megőrzését és felújítását célozza meg. Ennek értelmében támogatásra kerülnek a kulturális örökség alkotóelemeinek felújítása és restaurálása, valamint ezek hasznosítása, tekintettel hogy ezen alkotóelemek fogják képezni a turisztikai népszerűsítés alapját. Ugyanakkor a specifikus tengely megcélozza a kulturális infrastruktúra (előadótermek, kultúrközpontok, múzeumok és művelődési házak) korszerűsítését.

A 3.5.2-es specifikus tengely célja, hogy hozzájáruljon a helyi kultúra és hagyományok népszerűsítését célzó kulturális programok fejlesztéséhez, hasznosítva a megye által kínált nem anyagi előnyök összegét, amelyek megerősíthetik a lakók közösségi tudatát és a helyi specifikum kialakulását.

A 3.5.3-as specifikus tengely célja a szabadidős infrastruktúra fejlesztése, valamint erre alkalmas új beruházások építése, valamint a szabadidős programok szervezése minden korosztály számára.

A 3.5.4-es specifikus tengely a sportinfrastruktúra fejlesztését és versenyprogramok szervezését helyezi előtérben, a megyében tapasztalható sporttevékenységek iránti érdeklődésre alapozva.

A stratégiai irányelvek, prioritások és specifikus tengelyek sémája

	1.1 Turizmus fejlesztése	1.1.1 A turisztikai erőforrások értékesítése az infrastruktúra fejlesztése révén 1.1.2 Turisztikai szolgáltatások fejlesztése 1.1.3 Helyi turisztikai potenciál népszerűsítése
	1.2 Mezőgazdasági és az erdőgazdálkodási ágazat fejlesztése	1.2.1 Az erdőgazdálkodás fenntartható fejlődése 1.2.2 Mezőgazdasági fejlesztése
	1.3 A meglévő üzleti környezet megerősítése és diverzifikálása	1.3.1 Meglévő vállalkozások fejlesztése és kiterjesztése, új beruházások vonzása 1.3.2 Üzleti környezetet támogató infrastruktúra fejlesztése és beruházásokat ösztönző intézkedések 1.3.3 Az ipari fejlődés támogatása
	2.1 Közigazgatási kapacitás fejlesztése	2.1.1 Humán és anyagi erőforrások fejlesztése 2.1.2 Közszolgálatok hatékonyságának növelése és diverzifikálása 2.1.3 Regionális és nemzetközi együttműködések fejlesztése
	2.2 A támogató kapacitás fejlesztése a versenyképesség növelése érdekében	2.2.1 Helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítése 2.2.2 Sikeres modellek és jó példák népszerűsítése 2.2.3 A gazdasági versenyképesség növekedését szolgáló partnerségek támogatása
	3.1 Közösségfejlesztés	3.1.1 Lakóépületek felújítása és korszerűsítése 3.1.2 Vidéki települések fejlesztése
	3.2 Települési infrastruktúra fejlesztése	3.2.1 Alapinfrastruktúra fejlesztése 3.2.2 A megye elérhetőségét szolgáló infrastruktúra fejlesztése 3.2.3 Középületek felújítása és korszerűsítése, településfejlesztés 3.2.4 A leromlott ipari felületek értékesítése, tehermentesítése és új funkciókkal való felruházása
	3.3 A közszolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése	3.3.1 Az egészségügyi infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése 3.3.2 Az oktatási infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése, összekapcsolása a munkaerőpiaccal 3.3.3 A szociális infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése 3.3.4 A közbiztonsági szolgáltatások fejlesztése
	3.4 Környezetvédelem és a megújuló energiaforrások hasznosítása	3.4.1 Környezetvédelem és a szennyezési kockázatok csökkentése 3.4.2 Hatékony hulladékgazdálkodás 3.4.3 Az alternatív energiaforrások hasznosítása 3.4.4 Elektromos töltőállomások
	3.5 Kulturális és szabadidős infrastruktúra	3.5.1 A megye kulturális örökségének megőrzése, restaurálása 3.5.2 Helyi hagyományokat népszerűsítő kulturális programok fejlesztése

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

	fejlesztése	3.5.3	Szabadidős infrastruktúra fejlesztése
		3.5.4	Sportinfrastruktúra és a versenyprogramok fejlesztése

4. Az intézkedési terv és fejlesztési tervek portfóliója

Jelen fejezet a három stratégiai fejlesztési irányvonalnak, prioritásnak és specifikus tengelynek javasolt intézkedési tervet foglalja magába, az előbbieken vázolt stratégiai fejlesztési koncepciónak megfelelően.

A javasolt intézkedéscsomag gyarkolatba ültetése specifikus fejlesztési tervek megvalósításával történik. Ezen fejlesztési tervek kezdeményezője, tervezője és kivitelezője lehet Hargita Megye Tanácsa, vagy más köz- vagy magánjogi szervezet, amelyek tevékenysége, a fejlesztési tervek és beruházások révén, közvetlen módon járul hozzá a megye fenntartható fejlődéséhez.

A javasolt intézkedések beavatkozási területeknek megfelelően vannak rangsorolva, a hasonló fejlesztési jellegzetességgel rendelkező területek vagy eltérő fejlesztési ágazatok szerint.

Az intézkedési tervet követően bemutatásra kerül a Hargita Megye Tanácsa számára kivitelezésre javasolt fejlesztési terv portfólió. A monitorizációs terv tartalmazza a Hargita Megye Tanácsa által bevezetésre vagy folytatásra javasolt intézkedéseket, valamint az alárendelt intézményei által kivitelezendő fejlesztési terveket, amelyek a stratégia megvalósulását biztosítják. Az 1-es számú mellékeltben kerül bemutatásra a megyében működő területi közigazgatási egységek számára javasolt fejlesztési tervek, a beavatkozási területeknek megfelelően rangsorolva. A javasolt intézkedések összefüggésben vannak a Közép Fejlesztési Régió Fejlesztési Stratégiájában meghatározott stratégiai területekkel, és ez a fajta megközelítés lehetővé teszi a regionális szintű tervezési folyamat folytonosságának biztosítását, ugyanakkor a beruházások területi kohéziója szerinti korrelációt, valamint a 2014-2020-as Regionális Fejlesztési Terv megvalósításának monitorizálását.

Mindezen intézkedések alkotják a stratégia megvalósítására irányuló 2015-2020 intézkedési tervet. Az intézkedési terv követi mindhárom stratégiai fejlesztési irányvonalat, azok prioritásait és specifikus tengelyeit, az adott specifikus tengelyben javasolt akció/intézkedési tervnek megfelelően, összegezve az elvárt eredményeket és mérési mutatókat, valamint megjelölve az időközi és végső értékelési határidőket, valamint a gyarkolatba ültetés és az ellenőrzés felelőseit.

Az időbeli tervezés szempontjából, az intézkedések rangsorolásának meghatározására egy rangsorolási algoritmus javasolt, amely az alábbi kritériumokat veszi figyelembe:

1. A fejlesztési terv hozzájárulása a megyei szinten meghatározott prioritások megvalósulásához.
2. A fejlesztési terv hozzájárulása a Közép Fejlesztési Régió Fejlesztési Stratégiájában meghatározott prioritások megvalósulásához
3. A fejlesztési terv megvalósításához szükséges finanszírozási források elérhetősége
4. A fejlesztési terv dokumentációjának állapota, valamint a Hargita megye területén már elindított fejlesztési tervekkel és beruházásokkal való korrelációja
5. A fejlesztési terv fontossága a diagnosztikai elemzés során feltárt kiemelt problémák szemszögéből

Az beavatkozási intézkedések rangsorolási kritériumok szerinti követését figyelembe véve, ezek megfelelően megtervezettek időben és a Hargita Megye Tanácsa megvalósítási kapacitása szerint méretezettek, de figyelembe lett véve az időközi lehetőségeket és a finanszírozási források

elérhetőségét is. Az időbeni tervezés függ egyrészt a beavatkozási intézkedések rangsorolásától, másrészt a fejlesztési tervek közötti összefüggésektől (egyes kezdeményezések feltételezik más kezdeményezések meglétét). Az intézkedések rangsorolása a 3-as számú mellékletben található.

Az időbeni tervezés során az alábbi priritási csoportok alakultak ki::

- *** / „azonnali prioritás” - 2015-2017 között megvalósításra javasolt fejlesztési tervek;
- **/ „középtávú prioritás” 2017–2018 között megvalósításra javasolt fejlesztési tervek;
- * / „hosszútávú prioritás” 2019–2020 között megvalósításra javasolt fejlesztési tervek.

4.1 az 1-es számú stratégiai fejlesztési irányvonalnak megfelelő intézkedések és fejlesztési tervek portfoliója

Prioritás	Specifikus tengely	Intézkedés	Közép Fejlesztési Régió FS	Rang-sorolás
1.1 Turizmus fejlesztése	1.1.1 A turisztikai erőforrások értékesítése az infrastruktúra fejlesztése révén	A megyei fürdővárosok és üdülőhelyek infrastrukturális fejlesztésének és korszerűsítésének támogatása	5.1.2	***
		Turisztikai útvonalak, látogatási központok és elérhetőségek kialakításának támogatása	5.1.1	**
		Szabadidős és turisztikai fejlesztések létrehozásának és bővítésének támogatása	5.2.1, 5.2.2	**
	1.1.2 Turisztikai szolgáltatások fejlesztése	A turisztikai vállalkozások népszerűsítő platformjának fejlesztése (például: www.visitinhargita.ro)	5.3.2	**
		Magas minőségű standardok bevezetésének támogatása a minőségi turisztikai és szabadidős szolgáltatások céljából (például: mintapanziók, szállodák népszerűsítése)	5.2.2	**
		A turizmusban és vendéglátásban foglalkoztatott emberi erőforrás képzésének támogatása	5.2.2	***
	1.1.3 Helyi turisztikai potenciál népszerűsítése	Hargita megye turizmusát népszerűsítő marketingkampányok támogatása	5.3.2	**
		A helyi turisztikai vállalkozók hazai és nemzetközi turisztikai vásáron való részvételének támogatása	5.3.3	**
		A megyei turizmust népszerűsítő események szervezésnek támogatása	5.3.3	**
		A hagyományos termékek online értékesítésének és a hagyományos mesterségek vásárlásának támogatása a turizmus népszerűsítése céljából	5.3.3	**
		A megyei turisztikai célpontok a tematikus turisztikai körforgásba való befoglalásának és az integrált népszerűsítő akciók támogatása (például: Borvizek útja, termálfürdők útja, „Székelyföld”)	5.3.2	**
		A tematikus turisztikai programok népszerűsítése hazai és nemzetközi szinten szervezett turisztikai vásárokon	5.3.3	**
		A kistérségi partnerségek révén történő turisztikai népszerűsítés	5.3.3	**
	1.2 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási ágazatok fejlesztése	1.2.1 Az erdőgazdálkodás fenntartható fejlődése	Az erdei utak korszerűsítésének támogatása	4.2.1
Erdészeti kitermelések korszerűsítésének támogatása			4.2.1	***
Erdőkarbantartási és mesterséges újraültetési akciók támogatása			4.2.4	***
Erdei termékek értékesítési ára növelésének támogatása (például: helyi szinten történő feldolgozás - nem faalapú termékek konzerválása, szárítása vagy fagyasztása - erdei gyümölcsök, gombák, gyógynövények, olajesszenciák)			4.3.1	***
Erdőgazdálkodásban foglalkoztatott munkaerő			6.1	**

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

Prioritás	Specifikus tengely	Intézkedés	Közép Fejlesztési Régió FS	Rang-sorolás
		szakképzésének támogatása		
	1.2.2 Mezőgazdasági fejlesztés	Mezőgazdasági utak korszerűsítését célzó beruházások támogatása	4.1	***
		Földtörvény alkalmazásának lezárását elősegítő parcellázási tervek elkészítése	4.1	**
		A mezőgazdasági farmok korszerűsítésének és öntöző rendszerek kifejlesztésének támogatása	4.1.1, 4.1.2	**
		Zöld mezőgazdaság támogatása és népszerűsítése, és a környezetvédelmi előírások betartásának ösztönzése a mezőgazdaságban	4.1	**
		Az oktatási infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése a szakirányú oktatási intézmények mellett tangazdaságok létrehozásával	4.1.1	***
		Mezőgazdasági tanácsadói szolgáltatások és logisztikai központok létrehozása (begyűjtés, raktározás stb.)	4.1.3, 4.1.4	***
		A mezőgazdasági társulások létrehozásának népszerűsítése és ösztönzése	2.2.2	***
		A termelők horizontális és vertikális integrálásának támogatása, a rövid élelmiszerláncok kialakítása és a hozzáadott értékű termékek előállítása céljából	4.1.	***
		Az agrár-élelmiszeripari innováció és együttműködés ösztönzésének támogatása és az élelmiszerláncok diverzifikálása	4.1.	***
		Partnerekkel és szakintézményekkel közösen szervezett mezőgazdasági és élelmiszeripari szakképesítési tanfolyamok népszerűsítése és támogatása	6.1	**
1.3 A meglévő üzleti környezet megerősítése és diverzifikálása	1.3.1 Meglévő vállalkozások fejlesztése és kiterjesztése, új beruházások vonzása	Aktívák, ipari szempontból alkalmas területek és lehetőségek felleltározása és népszerűsítése potenciális beruházók irányában megfelelő kömmunikációs csatornák igénybevételével (weboldal, népszerűsítő anyagok stb.)	2.2.1, 6.1.3	**
		Hazai és nemzetközi részvételű vásárhálózat kialakítása a megyei gazdaság szakosodott ágazataiban	2.2.1	**
		A helyi és regionális jelentőségű agrár- és élelmiszeripart támogató struktúrák fenntartható fejlesztése	4.1.3, 4.1.5	**
		Mezőgazdaságon kívüli gazdasági ágazatokban tevékenykedő üzletek támogatása (turizmus, ásványvíz hasznosítás, kézműves ipar stb.)	4.3.1	**
		A lakosság vállalkozói készségeinek és szakmai kompetenciája fejlesztésének támogatása	4.3.2	**
		A személyek vállalkozói szerepvállalásának ösztönzése és támogatása a vállalkozói kultúra népszerűsítése révén	6.2.2	**
	1.3.2 Üzleti környezetet támogató infrastruktúra fejlesztése és beruházásokat ösztönző intézkedések	Vállalkozást támogató struktúrák kialakítása (ipari parkok, üzleti gyorsítók és vállalkozói inkubátorházak)	2.2.1	**
	1.3.3 Az ipari fejlődés támogatása	Egyetemi és akadémiai kutatások eredményeit hasznosító start-up és spin-off típusú cégek innovációs tevékenységének támogatása	2.1.2. 2.4.2	**

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

Prioritás	Specifikus tengely	Intézkedés	Közép Fejlesztési Régió FS	Rang-sorolás
		A kutatási tevékenységet végző szervezetek támogatása	2.3.1	***
		A Hargita megyei kutatási-fejlesztési-innovációs infrastruktúra fejlesztése felújítás, elrendezés, bővítés, korszerűsítés és felszerelés révén, magán- és közszereplők számára	2.3.1	***
		Intelligens technológiákat népszerűsítő/kutatási szféra és gazdasági szféra között átültető központ létrehozása	2.4.1	***

Hargita Megye Tanácsa 1-es stratégia fejlesztési irányvonalra vonatkozó fejlesztési tervportfóliója

Prioritás	Specifikus tengelyek	Javasolt fejlesztési tervek
1.1. Turizmus fejlesztése	1.1.1 A turisztikai erőforrások értékesítése az infrastruktúra fejlesztése révén	Turisztikai üdülőhelyek infrastruktúrája kialakításának és bővítésének támogatása (Homoródfürdő, Borszék, Hargitafürdő, Marosfő, Gyilkós-tó, Parajd) ¹⁰⁷
		Tusnádfürdő gyógyfürdő település infrastruktúrájának támogatása
		Hargita megyei vendégfogadó és szabadidős struktúra fejlődésének támogatása
		Kerékpár- és kalandturista útvonalak kialakításának támogatása (gyorsvízi evezés, hegymászás, kalandpark)
	1.1.2 Turisztikai szolgáltatások fejlesztése	A turisztikai vállalkozások népszerűsítő platformjának fejlesztése (www.visitinharghita.ro)
	1.1.3 Helyi turisztikai potenciál népszerűsítése	Turisztikai marketingtevékenységek fejlesztése Hargita megye turisztikai útmutatójának létrehozásával
		Hargita megye turisztikai népszerűsítésének támogatása
Hargita megye turizmusát népszerűsítő események szervezésének támogatása (pl. turisztikai vásárok)		
	A turisztikai potenciált népszerűsítő eszközök elkészítése román és angol nyelven is (weboldalak, szórólapok/bemutató füzetek stb)	
1.2 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási ágazatok fejlesztése	1.2.1 Az erdőgazdálkodás fenntartható fejlődése	Erdőkarbantartási és mesterséges újraültetési akciók támogatása
		A fanyersanyag közbirtokosságok és helyi vállalkozások általi feldolgozásának támogatása és népszerűsítése, valamint a végtermékeket hazai és nemzetközi piacon értékesítő hálózatok kialakítása
	1.2.2 Mezőgazdaság fejlesztése	A zöld mezőgazdaság támogatása a Hargita megyei mezőgazdasági termelők körében szakirányú vásárok, kiállítások és események szervezése révén
		Az öko- és hagyományos termékek piaci népszerűsítése öko- és hagyományos termékvásárok szervezése révén
		A 2016-2022-os Integrált tápanyag-szennyeződések szabályozás keretében támogatható fejlesztési tervek népszerűsítése a területi-közigazgatási egységek szintjén, amely révén megoldható a trágyaplatformokkal kapcsolatos problémák
		Agrárpark építése és fejlesztése
A mezőgazdasági farmok és élelmiszeripari vállalkozások és az ágazati beruházások támogatása		
üzleti környezet megerősítése és	1.3.1 Meglévő vállalkozások fejlesztése és kiterjesztése, új beruházások vonzása	A nem mezőgazdasági tevékenységgel rendelkező vállalkozások támogatási programjának kidolgozása Hargita Megye Tanácsa által (turizmus, szolgáltatások, kézművesipar), beleértve a gazdasági szférával partnerségben rendezvények szervezését is.
		A vállalkozói ismeretek és szakmai kompetenciák fejlesztésére irányuló tevékenységek

¹⁰⁷ Regionális Operatív Program 7.1-es finanszírozás, 7.1

„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” - szolgáltatási szerződés

Prioritás	Specifikus tengelyek	Javasolt fejlesztési tervek
		A mezőgazdasági feldolgozó kapacitás növelése a partnerszervezetekkel és szakintézményekkel együttműködésben, a gyárak/feldolgozó manufaktúrák, kisvágóhidak, vágópontok, szárítók létesítésének támogatása
		Hazai és nemzetközi részvételű kis- és középvállalkozói vásárhálózat kifejlesztése Hargita megyében
	1.3.2 Üzleti környezetet támogató infrastruktúra fejlesztése és beruházásokat ösztönző intézkedések	Üzleti gyorsítók létrehozása Csíkszeredában, Székelyudvarhelyen és Gyergyószentmiklóson, az új és innovatív kis- és középvállalkozások számára kialakítandó fenntartható üzleti környezet kialakítása céljából
		Ipari park létesítése a csíki térségben
		Helyi és regionális jelentőségű agráripari vállalkozások támogatói strukturái fenntartható kialakítása ¹⁰⁸
		- Székelykeresztúron – Hargita Megye Tanácsa és Székelykeresztúr Város Helyi Tanácsa közötti partnerség
		- Gyergyószentmiklóson – Hargita Megye Tanácsa és Gyergyószentmiklós Municípium Helyi Tanácsa közötti partnerség
		- Csíki térség - Hargita Megye Tanácsa és Csíkszereda Municípium Helyi Tanácsa közötti partnerség
		- Marohévíz térsége - Hargita Megye Tanácsa és Maroshévíz Municípium Helyi Tanácsa közötti partnerség
	1.3.3 Az ipari fejlődés támogatása	Kutatások eredményeit hasznosító vállalkozások infrastruktúrájának biztosítása (spin-offok, technológiai transzferközpontok, innovációs központok létrehozása)
		Kutatási tevékenységet folytató Hargita megyei szervezetek támogatása
		A Hargita megyei magán- és közszférai kutatási-fejlesztési és innovációs infrastruktúra fejlődésének támogatása
		A Hargita megyei gazdaság minőségének növelése az innovációs és technológiai transzfer-tevékenységek intenzitásának növelésével:
		- A tudástranszfer tevékenységek támogatásával és közvetítésével megbízott koordinációs részleg létrehozása Hargita Megye Tanácsa szintjént;
		➤ A doktori és posztdoktori programok Hargita megyei végrehajtására Hargita megyében telepedő egyetemi végzettek támogató kedvezménycsomagjának kidolgozása;
		➤ A kutatási, fejlesztési, innovációs és tudástranszfer területén történő beruházások megyei pénzügyi kedvezménycsomagjának kidolgozása.

¹⁰⁸ Regionális Operatív Program 2.1-es finanszírozás

4.2. A 2-es számú stratégiai fejlesztési irányvonalnak megfelelő intézkedések és fejlesztési tervek portfoliója

Prioritás	Specifikus tengely	Intézkedés	Közép Fejlesztési Régió FS	Rang-sorolás
2.1. Közigazgatási kapacitás növelése	2.1.1 Humán és anyagi erőforrások fejlesztése	A közigazgatási intézmények felszerelése modern és korszerűs IT infrastruktúrával	1.2.4.	***
		A közigazgatásban dolgozó személyek szakmai teljesítmények folyamatos javítása képzéseken, tanfolyamokon való részvétellel	6.1.1.	**
		Minőségbiztosítási rendszerek, folyamatok és folyamatkövető, személyzeti teljesítményt értékelő eszközök fejlesztése és alkalmazása a közigazgatásban	6.1.3	**
	2.1.2 Közszolgálatok hatékonyságának növelése és diverzifikálása	A közigazgatási folyamatok átláthatóságának biztosítása a e-kormányzás típusú alkalmazások telepítése révén	6.1.3.	***
		2014-2020 Digitális Menetrend céljai gyakorlatba ültetésének támogatása	6.1.3	**
		A közigazgatás által biztosított közszolgáltatások minőségének növelése	6.1.3	**
		A helyi közszállítás fejlesztésének támogatása	1.1.2	**
	2.1.3 Regionális és nemzetközi együttműködések fejlesztése	A helyi fejlesztési stratégiák helyi akciócsoportok, közösségi társulások általi kivitelezésének támogatása	4.5.3	***
		Fejlesztési tervek kivitelezése gazdasági, szociális, kulturális oktatási stb. ágazatokban regionális és nemzetközi együttműködésben	6.1.3	**
		Társulási környezet fejlődésének támogatása		**
2.2 A támogató kapacitás fejlesztése a versenyképesség növelése érdekében	2.2.1 Helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítése	Helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítésének támogatása	5.4.2	**
		Hagyományos mesterségek termékei népszerűsítésének támogatása	4.3.1	**
	2.2.2 Sikeres modellek és jó példák népszerűsítése	Az üzleti környezetet élenkítő rendezvények szervezésének támogatása (sikeres modellek, tapasztalatcserék és jó gyakorlatok népszerűsítése)	2.2.1	**
	A gazdasági versenyképesség növekedését szolgáló partnerségek támogatása	Klasztertípusú új struktúrák kialakítása a gazdasági ágazatokban (IT, műszeripar) ¹⁰⁹ és a meglévők megerősítése (faipar)	2.2.2	***
		Cégek (a teljes előállítási-feldolgozási-értékesítési lánc mentén), egyetemek, kutatási központok, közigazgatási és különböző katalizátorok közötti partnerségek ösztönzése, a kutatási eredmények hasznosítása céljából, valamint a kis- és középvállalkozások nemzetközi hálózatokban való részvételének támogatása	2.1.2 2.3.2	**
		A kis- és középvállalkozások támogatása az európai finanszírozási eszközök használatában, kiemelten az innovációs tevékenységekre vonatkozóan	2.1.3	***

¹⁰⁹ A Romániára vonatkozó VICLI jelentés 4 potenciális klasztert azonosít Hargita megyében, a ffeldolgozásban, a fazekasságban, a nyomdaiparban és a készülékgyártásban. Az ágazati klaszterek megjelenése szorosan összefügg a térség természeti erőforrásaival. Ugyanakkor, Hargita megye azon kevés megyék közé tartozik, ahol az input/output elemzés fontos ipari összekapcsolódást azonosított (fafeldolgozás, cellulósgyártás és nyomdaipar).

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

Prioritás	Specifikus tengely	Intézkedés	Közép Fejlesztési Régió FS	Rang-sorolás
		A kutatási és gazdasági ágazatok közötti technológiai transzfer támogatása	2.4.1	**

Hargita Megye Tanácsa 2-es stratégiai fejlesztési irányvonalra vonatkozó fejlesztési tervportfóliója

Prioritás	Specifikus tengelyek	Javasolt fejlesztési tervek
22. Helyi közigazgatás fejlesztése	2.1.1 Humán és anyagi erőforrások fejlesztése	A közigazgatásban dolgozó személyek szakmai teljesítenyek folyamatos javítása képzéseken, tanfolyamokon való részvétellel
	2.1.2 Közszolgálatok hatékonyságának növelése és diverzifikálása	A közigazgatási eljárást egyszerűsítő közpolitikák és stratégiák kidolgozása és a megfelelő intézkedések bevezetése az állampolgárok kiszolgálására vonatkozó szolgáltatások esetében ¹¹⁰
		Inteaktív, lakossággközpontú, online szolgáltatásokat biztosító weboldal kialakítása, a Hargita Megye Tanácsa és alárendelt intézményei weboldalainak harmonizálása, a közinformációk és általános érvényű információk folyamatos feltöltése és az online felületek népszerűsítése
	Felmérés készítése a közigazgatás lakossági hiteleről és a lakhatási minőségről a stratégia gyakorlatba ültetésének befejezésekor – 2020.	
2.1.3 Regionális és nemzetközi együttműködések fejlesztése	A helyi fejlesztési stratégiák helyi akciócsoportok, közösségi társulások általi kivitelezésének támogatása	
	Az élelmiszerláncban és gyümölcsstermesztésben érdekelt gazdasági szereplők ésegüttműködését elősegítő rendezvények megcélzó rendezvények szervezése az élelmiszerláncok megerősítése és diverzifikálása céljából	
2.2 A támogató kapacitás fejlesztése a versenyképesség növelése érdekében	2.2.1 Helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítése	A helyi termékek népszerűsítése specifikus események és vásárok szervezése révén
	2.2.2 Sikeres modellek és jó példák népszerűsítése	Egy jó gyakorlatokat tömörítő útmutató összeállítása a köz- és magánszférái döntési és stratégiai együttműködés érdekében
	2.2.3 A gazdasági versenyképesség növekedését szolgáló partnerségek támogatása	Kutatások eredményeit hasznosító partnerségek ösztönzése és támogatása, valamint a helyi kis- és középvállalkozók nemzetközi hálózatokba való csatlakozásának támogatása
		Kis- és középvállalkozásokat támogató részleg felállítása, az európai finanszírozási eszközök használatának elterjedése céljából, kiemeltképp az innovációs területen
A Hargita megyei közintézmények, kutatóintézetek és vállalkozások közötti partnerségek támogatása		
Hargita megyei klaszterek megerősítése		
➤ Duna Régió Szakképzési Klaszter - Hargita Megye Tanácsa és a Magyarország Nemzeti Munkaügyi Hivatala Szak- és Felnőttképzési Igazgatósága		
➤ REGIOFA Innovációs klaszter - Székelyudavrhely Muncípium Helyi Tanácsa		
➤ Transilvania Furniture Klaszter (kezdeményezés) - A klaszter tevékenysége Maros, Hargita, Kovászna, Brassó és Beszterce-Nászód megyékre koncentrálná		
➤ Harghita Wood Cluster, „Harghita” faipari klaszter - Hargita Megye Tanácsa, Csík térségbeli közbirtokosságok és cégek, Csíki Vállalkozók Egyesülete, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, a Brassói Transilvania Tudományegyetem famérnöki kara, Közép Régió Fejlesztési Ügynöksége		

¹¹⁰ POCA finanszírozás, AP 2, OS 2.1

„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés

Prioritás	Specifikus tengelyek	Javasolt fejlesztési tervek
		Új klaszter típusú struktúrák létrehozása a különböző gazdasági ágazatok mentén (IT, készülékgyártás stb. ¹¹¹)

4.3 A 3-as számú stratégiai fejlesztési irányvonalnak megfelelő intézkedések és fejlesztési tervek portfoliója

Prioritás	Specifikus tengely	Intézkedés	Közép Fejlesztési Régió FS	Rang-sorolás
3.1 Közösségfejlesztése	3.1.1 Lakóépületek felújítása és korszerűsítése	Lakások hőszigetelésének támogatása	3.5.3	**
		A lakhatási környezet vonzerejének növelése a fiatalok számára a megyében történő vissza- és letelepedésének érdekében	3.5.3	**
	3.1.2 Vidéki települések fejlesztése	Vidéki térségek fejlesztése	1.1.1	***
		A vidéki övezetek versenyképességének növelése a gazdasági és turisztikai vonzerő növelése céljából	1.1.1	***
3.2 Települési infrastruktúra fejlesztése	3.2.1 Alapinfrastruktúra fejlesztése	Hargita megyei vízellátási és csatornázási infrastruktúra fejlesztésének támogatása ¹¹²	1.2.3.	***
		Vidéki vízellátási és csatornázási infrastruktúra bővítésének és korszerűsítések támogatása	1.2.3.	**
		Vidéki vízellátási és csatornázási infrastruktúra bővítésének és korszerűsítések támogatása	4.4.1. 4.4.2.	***
		Vidéki földgáz hálózat infrastruktúra bővítésének és korszerűsítések támogatása	1.2.3	**
		Villamos hálózat bővítése és korszerűsítése	1.2.3	**
		Távközlési infrastruktúra bővítésének és korszerűsítésének támogatása (hálózatkülső internet stb.)	1.2.4	***
	3.2.2 A megye elérhetőségét szolgáló infrastruktúra fejlesztése	Megyei utak felújítása	1.2.1.	***
		Városi úthálózat korszerűsítése	1.2.1.	**
		Községi úthálózat korszerűsítése	4.4.4.	***
		Légi közlekedési infrastruktúra bővítése	1.2.1	**
	3.2.3 Középületek felújítása és korszerűsítése és település fejlesztés	Városfejlesztés és vidék újraélesztése	1.1.1, 1.1.3	***
		Közintézmények hőszigetelésének támogatása	1.1.2, 3.5.3.	***
		Kis városok gazdasági fellendítése (20.000 lakos alatti városok - Maroshévíz, Tusnádfürdő, Borszék, Székelykeresztúr, Szentegyháza, Balánbánya)	2.1.4	***
	3.2.4 A leromlott ipari felületek értékesítése, tehermentesítése és új funkciókkal való felruházása	Potenciális beruházók tájékoztatása a helyi önkormányzatok honlapjain, a hasznosítható szabadterületek és épületek helyzetéről	1.1.1, 1.1.3	**
	3.3.1 Az egészségügyi	Egészségügyi egységek infrastruktúrájának és felszereltségének korszerűsítése	1.3.2.	***

¹¹¹ A Romániára vonatkozó VICLI jelentés 4 potenciális klasztert azonosít Hargita megyében, a feldolgozásban, a feldolgozásban, a nyomdaiparban és a készülékgyártásban. Az ágazati klaszterek megjelenése szorosan összefügg a térség természeti erőforrásaival. Ugyanakkor, Hargita megye azon kevés megyék közé tartozik, ahol az input/output elemzés fontos ipari összekapcsolódást azonosított (feldolgozás, cellulózgyártás és nyomdaipar).

¹¹² Nagy Infrastruktúra Operatív Program –2016. január

„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” - szolgáltatási szerződés

Prioritás	Specifikus tengely	Intézkedés	Közép Fejlesztési Régió FS	Rang-sorolás
	infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése	Egészségügyi oktató programok szervezése (például: Megelőző és egészséges életre felkészítő programok)	1.3.2.	**
		A közegészségügyi szolgáltatások javítása	1.3.2.	**
		Az egészségügyi humánerőforrások szakmai képzése (fiatalok ösztönzése az egészségügyi szakma iránt (orvosi, terapeuta, orvosi asszisztens))	6.1.1.	**
	3.3.2 Az oktatási infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése, összekapcsolása a munkaerőpiaccal	A vidéki és városi oktatási infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése	1.3.1.	***
		Oktatási programok fejlesztésének és javításának támogatása (például: digitális megoldások alkalmazása az oktatási folyamatban, oktatási információkra és tanulási platformokra vonatkozó hazai és nemzetközi tapasztalatcserék szervezése)	6.1.1.	**
		A pedagógiai személyzet felkészültségének javítása	6.1.1.	**
		A oktatás és munkaerőpiac összekapcsolásának támogatása (szakmai képzési és átképzési programok szervezése munkanélkülieknek és bizonyos ágazati szakmunkások számára - például bányászat)	6.2.1.	**
	3.3.3 A szociális infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése	Lakásinfrastruktúra fejlesztése (szociális lakások)	1.3.3.	**
		Szociális infrastruktúra fejlesztése	1.3.3.	**
		A szociális ellátó rendszer minőségének fejlesztése eszközök/eljárások bevezetésével és a rendszerben foglalkoztatott szakemberek képzésével	6.1.3.	**
		Veszélyeztetett személyek és hátrányos helyzetű közösségek társadalmi beilleszkedését támogató programok kidolgozása: <ul style="list-style-type: none"> városi övezetekben elszigetelt közösségek társadalmi beilleszkedésének támogatása CLLD eszközök révén¹¹³ A szegénységi és társadalmi kirekesztettség veszélyének kitett személyek számának csökkentése szociális és egészségügyi szolgáltatások biztosítása révén, hosszútávon is. Az intézményi rendszerben elhelyezett fogyatékkal élő személyek számának csökkentése szociális és egészségügyi szolgáltatások biztosítása révén, hosszútávon is. Foglalkoztatást támogató kezdeményezések felkarolása (szociális gazdasági programok) 	1.3.3., 6.1.3., 6.3.3., 6.3.4.	***
		3.3.4 A közbiztonsági szolgáltatások fejlesztése	Települési közvilágítás hatékonyságának növelése	1.2.3
		Közbiztonsági térfigyelő rendszerek fejlesztése közfelületek biztonsága érdekében	1.2.3	**
			Közbiztonsági szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése	1.3.4

¹¹³ Hátrányos övezetek és társadalmi kirekesztés veszélyének kitett lakosság a 20.000-nél nagyobb lakosságú városokban - Csíkszereda, Gyergyószentmiklós, Székelyudvarhely

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

Prioritás	Specifikus tengely	Intézkedés	Közép Fejlesztési Régió FS	Rang-sorolás	
3.4 Környezetvédelem és a megújuló energiaforrások hasznosítása	3.4.1 Környezetvédelem és a szennyezési kockázatok csökkentése	Környezetvédelmi infrastruktúra műszaki fejlesztése	3.1.1.	**	
		<ul style="list-style-type: none"> A szennyezett területek tehermentesítése, a természetes ökoszisztémák helyreállítása és a talajminőség javítása a lakosság egészségei állapotának megőrzése céljából A Környezet védelme a meghatározó elemek szintjén - víz, levegő, talaj és az éghajlatváltozás hatásainka csökkentése 			
		A természeti kockázatok megelőzését szolgáló infrastruktúra fejlesztése, az éghajlatváltozás hatásainak csökkentésére irányuló helyi stratégiák kidolgozása	3.3.1, 3.3.2	**	
		A civil szervezetekkel partnerségben szervezett Környezetvédelmi tevékenységek támogatása	3.1.1		
	3.4.2 Hatékony hulladékgazdálkodás	A természeti örökség védelmének és hasznosításának támogatása (például: menedzsementtervek, intézkedési csomagok kidolgozása és alkalmazása a természetvédelmi övezetekben - Békasi-szoros Nemzetipark, Kelemen-havasok Nemzetipark)	A hulladékgazdálkodás, a hulladékmennyiség 50%-os csökkentése 2020-ra	3.1.2.	***
			A szellektív hulladékgyűjtést népszerűsítő tevékenységek támogatása	3.1.2.	**
			3.4.3 Az alternatív enegiaforrások hasznosítása	3.1.2.	**
	3.4.3 Az alternatív enegiaforrások hasznosítása	Alternatív energiaforrások használatának népszerűsítése	Kevésbé használt megújuló energiaforrások használata - biomassa, erdei hulladékok - a hőenergia előállításában mint közhasznú szolgálat, és a közintézmények fűtésére	3.4.1. 3.4.4 3.5.2.	**
			Lakások, közintézmények, valamint közvilágítási rendszerek energiahatékonyságának növelése városi és vidéki övezetekben,	3.5.2, 3.5.3	***
3.5 Kulturális és szabadidős infrastruktúra fejlesztése	3.5.1 A megye kulturális örökségének megőrzése, restaurálása	Kutlurális örökség megőrzése és hasznosítása (muzeumok, templomok és más műemlékek felújítása és restaurálása)	5.4.2	***	
		Kultruális központok, előadótermek múzeumok és művelődési házak fejlesztésének és korszerűsítésének támogatása	5.4.1	**	
	3.5.2 Helyi nagymányokat népszerűsítő kulturális programok fejlesztése	Kultruális és művészeti tevékenységek és események szervezésének támogatása (településnapok, kulturális táborok, alkotóműhelyek stb)	5.4.2	**	
		Hagyományos nép kulturális és művészeti örökség védelmének és népszerűsítésének támogatása	5.4.2	**	
	3.5.3 Szabadidős infrastruktúra fejlesztése	A szabadidő eltöltésére alkalmas multifunkcionális központok korszerűsítésének és újak építésének támogatása		5.4.1	**
			Zöldövezetek és parkok korszerűsítésének és újak építésének támogatása	5.4.1 6.4.1	**
			Szabadidős programok szervezésének támogatása minden korosztály számára	5.4.1	**

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

Prioritás	Specifikus tengely	Intézkedés	Közép Fejlesztési Régió FS	Rang-sorolás
	3.5.4 Sport infrastruktúra és a versenyprogramok fejlesztése	Különböző sportok gyakorlásához szükséges felületek bővítése és korszerűsítése	5.4.1	**
		Sportversenyek szervezésének támogatása	5.4.1	**

Hargita Megye Tanácsa 3-as stratégiai fejlesztési irányvonalra vonatkozó fejlesztési tervportfóliója

Prioritás	Specifikus tengely	Javasolt fejlesztési terv
3.1 Közösségfejlesztése	3.1.1 Lakóépületek felújítása és korszerűsítése	Lakások hőszigetelését célzó finanszírozások helyi önkormányzatok általi lehívásának támogatása
	3.1.2 Vidéki települések fejlesztése	Kisfalvak korszerűsítésének támogatása
3.2 Települési infrastruktúra fejlesztése	3.2.1 Alapinfrastruktúra fejlesztése (víz, gáz, villany)	Hargita megyei vízellátói és kanalizálási infrastruktúra regionális fejlesztési terve ¹¹⁴ (Udvarhely térség, Keresztúr térség - regionáli szolgáltató)
		Vidéki térségek vízellátói és kanalizálási infrastruktúra bővítésének és korszerűsítésének támogatása
		Hargita megyei területrendezési terv aktualizálása
	3.2.2 A megye elérhetőségét szolgáló infrastruktúra fejlesztése	Városi mobilitás fenntartható fejlesztésének támogatása kerékpárutak létesítése a megyei utak mentén
		Járda építés a megyei utak mentén Hargita megye településein
		DJ137 jelzésű megyei út felújítása (Székelyudvar - Székelykeresztúr)- - DN 13C- E60 között, a 2014-2020 ROP keretében
		A „DJ131-DJ133-DJ137A” megyei útszakasz felújítása a 2014-2020 ROP keretében
		„A DJ128 jelzésű megyei út felújítása a 2014-2020 ROP keretében
		A „DJ125 jelzésű megyei út felújítása” a 2014-2020 ROP keretében
		A DJ131A megyei útrendszer korszerűsítése - Kománfalva - Homoródszentmárton
		A DJ134A - DN13 megyei útrendszer korszerűsítése - Kissolymos - Székelykeresztúr
		A DJ 135 megyei útrendszer felújítása, km 63+100 - 74+210, a DJ136B megyei úttól Kobátfalváig (DN 13C)
		DJ123 jelzésű megyei út korszerűsítése - Csíkszentkirály - Csíkszentimre fürdő
		DJ 138A megyei útrendszer felújítása, km 0+000- 6+600
		DJ136A jelzésű megyei út korszerűsítése - Atyha - DN 13A
		DJ 123 jelzésű megyei út korszerűsítése - Úz-völgye
DJ123E jelzésű megyei út korszerűsítése - Csíkpálfalva		
Északi térségi bekötő utak korszerűsítése (DJ174A és DJ174B jelzésű megyei utak). Regionális repülőtér építése		
3.2.3 Középületek felújítása és korszerűsítése és település fejlesztés	Hargita megyei területrendezési terv aktualizálása	
	Területi kohézió fenntartása, a megye policentrikus fejlődésének ösztönzése, a területi különbségek csökkentése céljából	
	Városi mobilitási tervek elkészítése és gyakorlatba ültetése a szén-dioxid-kibocsátás csökkentése céljából a városi övezetekben	
	Hargita Megye Tanácsa tulajdonában lévő középületek energetikai hatékonyságának növelése Marsohévíz, Tusnádfürdő, Borszék, Székelykeresztúr és Szentegyháza városok gazdaságának újraélesztése	
3.2.4 A leromlott ipari felületek értékesítése,	Potenciális beruházók tájékoztatása a helyi önkormányzatok honlapjain, a hasznosítható szabadterületek és épületek helyzetéről	

¹¹⁴ Nagy infrastruktúra Operatív Program – 2016. január

„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” - szolgáltatási szerződés

Prioritás	Specifikus tengely	Javasolt fejlesztési terv
	tehermentesítése és új funkciókkal való felruházása	
3.3 A közszolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése	3.3.1 Az egészségügyi infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése	Hargita Megye Tanácsa orvosi szűrőprogramjának folytatása Az egészségügyi szolgáltatások minőségének javítása a szakszemélyzet képzésével és új technológiák alkalmazásával
	3.3.2 Az oktatási infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése, összekapcsolása a munkaerőpiaccal	Az oktatási rendszer minőségének javítása a speciális iskolák bővítése, felújítása és felszerelése révén
		Középiskolai pedagógia személyzet szakmai felkészültségének javítása a minőségi oktatási programok minőségének javítása céljából
		Digitális megoldások alkalmazása az oktatási folyamatban, oktatási információkra és tanulási platformokra vonatkozó hazai és nemzetközi tapasztalatcserék szervezése)
		A Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatósággal, valamint a bélbori és oklándi specialis iskolákkal közös fejlesztési terv kidolgozása és benyújtása a 10.1 Prioritási tengely keretében - Befektetés az oktatásba, felnőttképzésbe, valamint az életen át tartó tanulási folyamatokba, az oktatási és képzési infrastruktúra fejlesztése által
	3.3.3 A szociális infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése	A oktatás és munkaerőpiac összekapcsolásának támogatása (szakmai képzési és átképzési programok szervezése munkanélkülieknek és bizonyos ágazati szakmunkások számára - például bányászat)
		A szociális ellátó rendszer minőségének fejlesztése eszközök/eljárások bevezetésével és a rendszerben foglalkoztatott szakemberek képzésével
		A számítástechnikai megoldások alkalmazásának növelése a szociális ellátásban (e-szociális ellátás, digitális szolgáltatások)
		Tájékoztató programok, munkahelybörzék szervezésének támogatása Hargita megyében
		Fiatal gyerekes családok támogatása szolgáltatások biztosítása révén: családi tanácsadás, anyagi támogatos, iskolán kívüli programok elérhetősége, mentoring programok elérhetősége, szabadidős tevékenységek elérhetősége
Vidéki fiatalok munkaerőpiaci beilleszkedésének támogatása		
Hargita megyei fiatal munkanélküliek munkavállalását segítő programok kezdeményezése		
A fiatalokat megcélzó szociális lakás program folytatása		
városi övezetekben elszigetelt közösségek társadalmi beilleszkedésének támogatása CLLD eszközök révén		
Integrált szociális és egészségügyi közösségi központok létesítése vidéki térségekben ¹¹⁵ - Integrált szociális és egészségügyi közösségi központok létesítése a Hargita megyei elszigetelt vagy veszélyeztetett közösségek számára biztosított szociális és egészségügyi szolgáltatások elérhetősége céljából - Integrált szociális és egészségügyi ellátó csoport létesítése és felszerelése Bélbör községben		
3.3.4 A közbiztonsági szolgáltatások fejlesztése	Térfigyelő kamera rendszer elhelyezése a megyei utakon	
a me gúj uló ene	3.4.1 Környezetvédelem és a szennyezési	A szennyezett területek tehermentesítése, a természetes ökoszisztémák helyreállítása és a talajminőség javítása a lakosság egészségei állapotának megőrzése céljából ¹¹⁶

¹¹⁵ Regionális Operatív Program, 8.1-es finanszírozás

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

Prioritás	Specifikus tengely	Javasolt fejlesztési terv
	kockázatok csökkentése	Környezet védelme a meghatározó elemk szintjén - víz, levegő, talaj és az éghajlatváltozás hatásainak csökkentése megfelelő közpolitikák és intézkedések bevezetése révén
		A természeti örökség védelmének és hasznosításának támogatása (például: menedzsementtervek, intézkedési csomagok kidolgozása és alkalmazása a természetvédelmi övezetekben - Békasi-szoros Nemzetipark, Kelemen-havasok Nemzetipark)
		A természetvédelmi területek menedzsementszerződéseinek odaítélésének támogatása
		Az éghajlatváltozás hatásainak csökkentésére irányuló Hargita megyei stratégiák és tevékenységi tervek népszerűsítése
		Árvízvédelmi intézkedések támogatása az árvízvédelmi rendszer építése és korszerűsítése révén
		Környezetvédelmi akciótervek kidolgozásnak támogatása, a levegőtisztaság biztosításitervének kidolgozása, és a vízügyi keretegyezmény módszertanának alkalmazása, kompenzációs és kifizetési rendszer megyei és regionális szinten
		3.4.2 Hatékony hulladékgazdálkodás
	3.4.3 Az alternatív energiaforrások hasznosítása	A háztáji hulladékgazdálkodási rendszer kiterjesztése és korszerűsítése vidéki övezetekben
		Hargita megyei alternatív energiaforrás potenciáljának népszerűsítése (például erdei biomassa)
		Kevésbé használt megújuló energiaforrások használata - biomassa, erdei hulladékok - a hőenergia előállításában mint közhasznú szolgálat, és a közintézmények fűtésére ¹¹⁸
		- közintézmények és fűtése területi-közigazgatási vagy közösségfejlesztési társulások által termelt hőenergiával
		Erdei hulladékok felhasználása a lakások, közintézmények, valamint közvilágítási rendszerek által felhasznált energia előállítására
		Hargita Megye Tanácsa épületeinek felújítása az 5.2-es - vársoi övezetek feljavítását célzó tevékenységek, város újraélesztése, iapri területek tehermentesítése és hasznosítása, levegőszennyezés és zajszennyezés csökkentése prioritási tengely keretében
3.5 Kulturális és szabadidős infrastruktúra fejlesztése	3.5.1 A megye kulturális örökségének megőrzése, restaurálása	Megújuló energiaforrások használata a közintézmények beruházásai során
		Elektromos töltőállomások létesítése
	3.5.2 Helyi nagymányokat népszerűsítő kulturális programok fejlesztése	Vársofejlés támogatása a kulturális örökség épületeink felújítása, restaurálása, korszerűsítése és hasznosítása révén (kiemelten a történelmi és építészeti jelentőségű, Hargita Megye Tanácsa tulajdonában lévő épületek)
		A nem anyagi kulturális örökség megőrzése és értékesítése
		Helyi/regionális jellegű, hagyományokat népszerűsítő fesztiválok és ünnepek
	3.5.3 Szabadidős infrastruktúra fejlesztése	Tudományos, restaurálási és népszerűsítési rendezvények és fiatal tehetséges támogatása
		Kutatók és ágazati szakemberek mobilitásának növelése tapasztaltcserék révén
		Kulturális események népszerűsítése (eseménynaptár, civil szférával kötött partnerségek) a többnyelvű kommunikáció biztosításával
		Képzőművészeti alkotótáborok szervezésének támogatása
Hargita megyei kulturális rendezvények támogatása		

¹¹⁶ Nagy Infrastruktúra Operatív Program, 4,3-as finanszírozás

¹¹⁷ Finanszírozási források: ERFA, KA, FC; INTERREG EUROPE, környezetvédelmi minisztérium költségvetése, más törvényes források

¹¹⁸ Nagy Infrastruktúra Operatív Program, 6.1-es finanszírozás

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

Prioritás	Specifikus tengely	javasolt fejlesztési terv
	3.5.4 Sport infrastruktúra és a versenyprogramok fejlesztése	Kommunikáció a fiatalokkal, a sportolás és mozgás népszerűsítése és versenyprogramokban való részvételt ösztönzése céljából.

5. A stratégia kivitelezésének, nyomon követésének és kiértékelésének rendszere

Hargita megye fejlesztési stratégiájának megvalósítása megköveteli az összes érintett fél aktív bevonását a megyéből az állami és magán szektorból egyaránt. A stratégiai dokumentumot úgy tekintik, mint egy meghatározó dokumentum Hargita Megye Tanácsának tevékenységében, és mint stratégiai útmutató a további szereplőknek az állami és magán szférában. A stratégiai iránymutatóban megfogalmazott célok elérése csak közös erővel jöhet létre, ösztönözve azokat a fejlesztési terveket, amelyek egy megye szinten azonosított problémával kapcsolatos együttműködési megközelítést tartalmaznak, figyelembe véve, hogy az azonosított problémát egyetlen egység sem tudja egyedül megoldani, tehát több egymást követő és kiegészítő intézkedést rendel el, melyek a közös cél elérésére irányulnak. Habár projektek koordinálása és a vállalt célok elérése a Hargita Megye Tanács felelősségi körébe tartozik, de mivel a beavatkozási módszerek, lehetőségek és eszközök korlátozottak, további partnerek bevonására van szükség a közös cél eléréséhez, a megye általános fejlődéséhez.

A Megyei Tanács felvállalja a stratégia kezdeményezőjének szerepét, de a megvalósítás a Programok, projektek és közbeszerzési Vezérgazgatóságának és az alárendelt intézményeknek a hatáskörébe tartozik és a Megyei Tanács felépítésében jelenlevő szervezeti egységeknek, valamint a 2015 és 2020 közötti időszak céljainak elérésében felelősséget vállaló valamennyi egységnek, minden kitűzött elsődleges cél elérésében.

A Megyei Tanács szerepe a gazdasági és szociális tényezők koordinálásában nyilvánul meg, amelyek segítséget nyújtanak a stratégia megvalósításában. Ebben a megközelítésben a Megyei Tanács:

- • Előrelátja a megye fejlesztési stratégiáját, figyelembe véve a 2020-as évet, mint időhorizont;
- • Elősegíti a köz- és magánszféra közti együttműködést a megye stratégiájában meghatározott célok elérésének érdekében;
- • A megyei fejlesztési stratégiai projektek népszerűsítésének, kidolgozásának és végrehajtásának a támogatása;
- • Területi szinten pénzügyi és logisztikai támogatást nyújt, a megyében azonosított főbb problémák megoldására szolgáló projekteknek.

Annak érdekében, hogy a fejlesztési stratégia megvalósulását követni lehessen, és hogy a megállapított főbb célokkal szembeni teljesítményt elemezni lehessen, több mutatót is kidolgoztak, melyek a következők:

- A forrásokra és tevékenységekre vonatkozó mutatók (inputmutatók) amelyek az egyes fejlesztési stratégiák megvalósításához szükséges elkülönített erőforrásokra vonatkoznak (humán erőforrás - felelősök, pénzügyi erőforrások – költségvetés).

- Nyomon követési mutatók – kimeneti mutatók (outputmutatók) amelyek az elvégzett tevékenységekkel és azok közvetlen eredményeivel kapcsolatos mutatók, és amelyeket az egyes javasolt projektek befejezésekor rögzítenek. Ezeket a mutatókat fizikai vagy monetáris egységekben (pl. épített/felújított útkilométerek száma) mérik, és kifejezetten tükrözik, hogy mit építettek/vásároltak meg a projektre számolt költségvetésből.
- **Értékelési mutatók:**
 - Eredménymutatók (outcome mutatók) a fejlesztési stratégiák közvetlen hatásaihoz kapcsolódnak és a projekt befejezése után már láthatóak. Információt szolgáltatnak a közvetlenül érintettekkel kapcsolatos változásokról, mint a megvalósult projekt eredménye. Lehet fizikai jellegű változás (pl. Balesetek számának csökkenése, a megye turisztikai szállásainak megnövekedett látogatószáma) vagy gazdasági/pénzügyi változás (pl. Szállítási költségek csökkenése) és rávilágít a stratégia azonnali hatásaira a célközönség körében.
 - A hatásmutatók a stratégia által közvetlenül érintetteken túli hatásokra utal, több projekt megvalósítása utáni meghatározott időintervallumban. Ezek tükrözhetik a meghatározott időszak után bekövetkezett konkrét változásokat, de kapcsolódnak az elvégzett intézkedésekhez és az átfogó hatást mely a célközönség jelentős részére hatással van hosszú távon. Valójában stratégia megvalósításának közvetett és hosszú távú következményeit mutassa.

A fejlesztési stratégia leghatékonyabb megvalósítása érdekében, számos korrigálásra és frissítésre alkalmas és használható eszköz létezik, melyek periodikusan javasolhatóak a stratégia korrekciójára és átszervezésére. Ezek az eszközök a következők lehetnek:

- A stratégia ellenőrzési és értékelési mutatóinak rendszeres begyűjtése;
- A fent említett két mutatót kétévente összesíteni és elemezni, a stratégia részleges megvalósításának ellenőrzése és nyomon követése érdekében;
- Az inputmutatók aktualizálása következtében a stratégia átszervezése a cél elérésének érdekében.

5.1 A Stratégiai Fejlesztési Igazgatóság nyomonkövetési terve 1. Fenntartható gazdasági növekedés

Elsődleges célkitűzés 1.1 – Turizmus fejlesztése

Felelősök	Értékelési mutatók			
<ul style="list-style-type: none"> Programok, projektek és közbeszerzési vezérigazgatóság Egyesületek: Hargita Községi Fejlesztési Társulás, Hargita hegység Községi Fejlesztési Társulás, „CSOMÁD - BÁLVÁNYOS" Községi Fejlesztési Társulás, Kelemen-Görgényi Községi Fejlesztési Társulás Salvamont Hegyi- és Barlagimentő szolgálat 	Érkező turisták száma a turisztikai szálláshelyekre			
	<ul style="list-style-type: none"> Mértékegység: szám Adatforrás: Országos Statisztikai Hivatal 			
	Referencia érték(2015)	157.659	Cél érték (2020)	173.424 (10%-os növekedés)

A specifikus tengelyek ellenőrzési mutatói az 1.1. elsődleges célkitűzés esetében:

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
1.1.1: A turisztikai potenciál fellendítése a turisztikai infrastruktúra fejlesztésével	<ul style="list-style-type: none"> Turisztikai szálláshelyek száma típusok szerint, a megyében és a megye településein Újonnan létrehozott/korszerűsített szálláshelyek száma Spa és hegyvidéki üdülőhelyek / turisztikai potenciállal rendelkező létesítmények száma Utak és látogatóhelyek száma Újonnan létrehozott kulturális-turisztikai útvonalak száma A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv 6.4-es alintézkedésén keresztül benyújtott / megvalósított projektek száma – agropanziókra vagy szabadidős szolgáltatásokra vagy a 2014-2020 Regionális Operatív Programra 	<ul style="list-style-type: none"> Központi Regionális Fejlesztési Ügynökség Hargita Megye Tanácsa Művelődési, Egyházügyi és Országos Kulturális Örökség Igazgatóság Kifizetési és Vidékfejlesztési Ügynökség Hargita Megye Országos Statisztikai Hivatal
1.1.2: Turisztikai szolgáltatások fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> A turisztikai tanfolyamok / képzések résztvevőinek száma A turizmus területén létrehozott munkahelyek száma 	<ul style="list-style-type: none"> Országos Statisztikai Hivatal

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
1.1.3: A helyi turisztikai potenciál népszerűsítése	<ul style="list-style-type: none"> • Népszerűsítési rendezvények száma • Turisztikai célok és útvonalak népszerűsítő anyagainak száma • A Megyei Turisztikai Információs Központokat igénybevevő személyek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanács

Az elsődleges célkitűzés 1.1 elérése érdekében *Hargita Megye Tanácsa*, saját eszközein keresztül, feltételezi hogy:

- Támogassa a turizmus fejlesztését azáltal, hogy a saját költségvetéséből forrásokat különít el, az alábbi szempontok szerint:
 - *Programok, projektek és közbeszerzési vezérgazgatóság*, a alábbi intézkedések szerint:
 - A Hargita Megyei Tanács éves együttműködési programja, a megyei turizmus területén működő egyesületekkel és alapítványokkal;
 - Hargita megyei turizmus- és kulturális turizmusfejlesztési program folytatása;
 - Új szolgáltatások és kommunikációs módok kialakítása a közösségi hálókön a fenntartható turizmusra irányuló gyakorlatok támogatása (Interreg Europe)
- A turizmus területén érdekeltek közötti együttműködés megteremtése és megkönnyítése annak érdekében, hogy egy közös kommunikációs és együttműködési platformot alakítsanak ki, beleértve a Hargita Megyei Tanács éves együttműködési programjának folytatásával a turizmus területén tevékenykedő egyesületekkel és alapítványokkal Hargita megyében;
- Szoros együttműködés a helyi hatóságokkal a megye területén zajló fejlesztési stratégiák kezdeményezésének integrációja érdekében;
- A saját területen elhelyezkedő turisztikai infrastruktúrába való befektetés, a turisztikai és szabadidős infrastruktúra és a közlekedési infrastruktúra hasznosítása érdekében;
- A turizmus népszerűsítésének támogatása marketingkampányok lebonyolításával.

A fejlesztési stratégia megfelelő megvalósítása érdekében, beleértve az 1.1 elsődleges célkitűzés elérését is, fontos szerepet játszanak a megyei szint további szereplők intézkedései is, pontosabban:

- A Hargita Megyei Tanács *alárendelt közintézményei*, saját projektek és tevékenységek végrehajtásával, mint:
 - *Salvamont Hegyi- és Barlagimentő szolgálat*, a következő projektek és intézkedések révén:
 - A hegyi kerékpárutak építésének, a turisztikai útvonalak felújításának és a hegymászó átvonalak feljavításának folytatásával.
- *Közösségi Fejlesztési Társulások* a megyéből, saját projektek végrehajtásával vagy privát kezdeményezések támogatásával, mint:
 - *Hargita Közösségi Fejlesztési Társulás*:

- A turizmus fejlesztése, a szálláslehetőségek igénybevételének növelése, a helyi és megyei turizmus népszerűsítése nyomtatott anyagok terjesztésével
- A közös érdekű regionális fejlesztési területek projektjeinek elkészítése és népszerűsítése a következő területeken: turizmus, kultúra, sport, környezetvédelem és rehabilitáció
- Fejlesztési programok kezdeményezése és kivitelezése a hatóságokkal való partnerségi kapcsolatokon keresztül
- Hargita megye turisztikai fejlesztési stratégiájának frissítése és kivitelezése
- A gyógyturizmus fejlesztése és népszerűsítése, a meglévő termékek értékbecslése, a megyében működő gyógyfürdők és helyi fürdők működtetésének megteremtése és biztosítása
- A www.visitinhargita.ro turisztikai népszerűsítő weboldal befejezése és működtetésének fenntartása
- A Hargita megyébe látogató turistáknak, okostelefonra applikáció kifejlesztése
- A Regionális Operatív Program, 5 prioritási tengelyén megvalósuló projektek fenntarthatóságának biztosítása. Időtálló turizmus fejlesztése és népszerűsítése, a közbenjárás kulcsfontosságú területe 5.3 A Hargita Megyei Tanács által támogatott turisztikai potenciál népszerűsítése és a megfelelő infrastruktúra kialakítása annak érdekében, hogy Románia vonzó turisztikai célponttá váljon;
- Projektek kidolgozása az európai és nemzeti fejlesztési alapok hozzáférésehez és ezek kezelése az INTERREG EUROPE; COSME; Regionális Operatív Program 2014-2020 keretén belül
- *„CSOMÁD – BÁLVÁNYOS” Községi Fejlesztési Társulás*
 - Adminisztratív segítségnyújtás biztosítása a Csomáda – Szent Anna tó térség rendezési tervének kidolgozásában
 - Térségi rendezési terv kidolgozása a térség várostervezésének irányítása érdekében és az infrastruktúra megvalósításának támogatása érdekében
 - A projekt fenntarthatóságának biztosítása a Regionális Operatív Program, 5 prioritási tengely keretén belül, az 5.3 közbenjárási kulcsfontosságú terület „Hargita és Kovászna megye értékeinek és hagyományainak népszerűsítése mint turisztikai termékek”;
 - A turisztikai szolgáltatások fejlesztése a Szent Anna tó és Mohos tőzegláp térségében;
 - Népszerűsítési és kifejezési környezet kialakítása a turizmusban résztvevő szervezeteknek médiakampányokon keresztül, és szimpóziumokon és kiállításokon való részvétellel és / vagy ezek szervezésével;
 - A terület természeti örökségének megőrzése, védelme, népszerűsítése és értékesítése promóciós anyagok előállításának támogatásával (kiadványok, broszúrák, web oldalak);
 - Turisztikai potenciállal rendelkező területek azonosítása és elrendezése annak érdekében, hogy a téli sportok és szabadidős tevékenységek a nemzeti és nemzetközi turisztikai hálózatokban szerepeljen;

- A megye népszerűsítése a sport (bicikli) által, bicikliutak építése, a Csomád-Bálványos térségben a hegyi utak elrendezése és karbantartása;
- Nemzeti és nemzetközi vásárokon és kiállításokon való részvétel a térség turisztikai értékének kiaknázására és népszerűsítésére, valamint a fiatalok részére szervezett tevékenység az ökoturizmus megismertetésére / népszerűsítésére;
- Projektek kidolgozása az európai és nemzeti fejlesztési alapok hozzáféréséhez és ezek kezelése az INTERREG EUROPE; COSME; Regionális Operatív Program 2014-2020 keretén belül
- *Kelemen-Görgényi Községi Fejlesztési Társulás:*
 - Adminisztratív segítségnyújtás biztosítása Hargita megye északi részén fekvő terület rendezési tervének kidolgozásában
 - Projektek azonosítása, megvalósítása és végrehajtása a turizmus területén a társuláshoz tartozó közigazgatási-területi egységek szintjén;
 - Kelemen - havasok térségi rendezési terve és az Öreg – havas térségi rendezési terve;
 - Projektek kidolgozása az európai és nemzeti fejlesztési alapok hozzáféréséhez és ezek kezelése az INTERREG EUROPE; COSME; Regionális Operatív Program 2014-2020 keretén belül
- *Hargita – hegység Községi fejlesztési Társulás:*
 - A gyermekek és fiatalok szabadidős központjának Homoródfürdőn fejlesztési tanulmányának kidolgozása, megvalósítása és fenntarthatósága
 - A Hargita síterületeinek fejlesztése
 - Turisztikai potenciállal rendelkező területek azonosítása és elrendezése annak érdekében, hogy a téli és hegyi sportok turisztikai hálózatokban szerepeljenek, a jogszabályoknak megfelelően.
 - A Hargita-hegység térségi rendezési tervének kibocsátása és ennek megvalósítása
 - Hargita megye turizmusának fejlesztési tervének a megvalósítása
 - Javaslatok kidolgozása a Hargita-hegység térségének turisztikai fejlődésének irányaira és népszerűsítő anyagok szerkesztése (kiadványok, brosúra) a térség turisztikai potenciáljának bemutatására.
 - Népszerűsítési és kifejezési csatornák kialakítása a turizmusban résztvevő szervezeteknek médiakampányokon keresztül.
 - Konkrét területekre irányuló fesztiválok szervezése vagy ilyeneken való részvétel, valamint országos és nemzetközi kiállításokon, vásárokon való részvétel a megye turisztikai ajánlatának bemutatása érdekében.
 - A fiatalok részére szervezett bemutató tevékenység az ökoturizmus megismertetésére és a sport tevékenységekben való részvétel előmozdítására (különösen a hegyi jellegűek: sí, hegymászás, sportturizmus, extrém sportok, stb.).
 - Képzések szervezése a szakemberek képzése és akkreditációja érdekében a sport- és idegenforgalmi tevékenységek területén, valamint a sípályák működtetése, illetve más sport- vagy szabadidős tudományok alapjainak elsajátítása érdekében.

- A hegyi turisztikai utak rendezésének és karbantartásának támogatása, kerékpárutak építése
- A sítak és –pályák fejlesztési, karbantartási és menedzselési tevékenységei, valamint más sport- vagy szabadidős tevékenységek és a hegyvidéki szálláshelyek tevékenységeinek összehangolása.
- Projektek kidolgozása az európai és nemzeti fejlesztési alapok hozzáférésehez és ezek kezelése az INTERREG EUROPE; COSME; Regionális Operatív Program 2014-2020 keretén belül
- *A turizmus területén tevékenykedő gazdasági szereplők, valamint a megyei turizmusfejlesztési koncepció kialakításában részt vevő turisztikai ügynökségek és intézmények;*
- *Helyi hatóságokamelyek céljai között találhatóak a turizmust érintőek is, a turisztikai infrastruktúra korszerűsítésére, kivitelezésére és használatra való átadásására vonatkozó projektek, beleértve a használható infrastruktúrát is.*

Elsődleges célkitűzés 1.2 Az mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás fejlesztése

Felelősök	Értékelési mutatók			
<ul style="list-style-type: none"> • Programok, projektek és közbeszerzési vezérigazgatóság • Beruházási vezérigazgatóság • Hargita Megye Tanácsának alintézménye: Agrárkamara • Egyesületek: Hargita Megye Tanácsának Vidékfejlesztési Egyesülete, Kelemen – Görgényi Községi Fejlesztési Társulás 	A mezőgazdasági és erdőszeti ágazat termelékenysége			
	<ul style="list-style-type: none"> • Mértékegység: % • Adat forrás: Hargita megyei Kereskedelmi és Iparkamara 			
	Referencia érték (2015)	4,78%	Cél érték (2020)	5,25%

A specifikus tengelyek ellenőrzési mutatói az 1.2. elsődleges célkitűzés esetében:

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
1.2.1. Az erdőszeti fenntartható fejlesztése, a megye vidéki gazdaságának fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • A frissített erdőgazdaságok száma • Hektár földterület, melyen mesterséges regenerációt végeztek • Felújított erdei utak hosszúsága • Az erdei utak felújítására vonatkozó projektek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Kifizetési és Vidékfejlesztési Ügynökség Hargita Megye • Országos Statisztikai Hivatal
1.2.2. Agro technológiai szektor fejlesztése, amely	<ul style="list-style-type: none"> • A korszerűsített mezőgazdasági üzemek száma • Az erdőszeti területén kapcsolódó szervezetek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Kifizetési és Vidékfejlesztési Ügynökség Hargita Megye

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
hagyományos helyi termékeken alapszik, amelyek hiánypótlók lehetnek a nemzeti piacon	<ul style="list-style-type: none"> • Az mezőgazdasági tanfolyamok résztvevőinek száma • A Hagyományos termékek nemzeti nyilvántartásba bejelentkezett gazdasági szereplők száma a 724/29.07.2013 számú rendeletnek megfelelően • A Hagyományos termékek nemzeti nyilvántartásba bejelentett hagyományos termékek száma a 724/29.07.2013 számú rendeletnek megfelelően • A elismert, hagyományos receptek nemzeti nyilvántartásába a megyei gazdasági szereplők által bejelentett hagyományos receptek száma, a 394/2014 rendeletnek megfelelően a hagyományos receptek nemzeti nyilvántartásába bejelentkezett gazdasági szereplők száma • A 2014-2020-as nemzeti vidékfejlesztési program keretében benyújtott / végrehajtott projektek száma a mezőgazdaságról, állattenyésztésről, erdőszetről 	<ul style="list-style-type: none"> • Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Igazgatóság • Hargita Megye Tanácsa • Országos Statisztikai Hivatal

Az elsődleges célkitűzés 1.2 elérése érdekében Hargita Megye Tanácsa, saját eszközein keresztül, feltételezi hogy:

- Aktívan részt vesz a vállalkozóknak kialakított lehetőségeket tartalmazó csomag összeállításában;
- A mezőgazdaság számára logisztikai központok kialakításának támogatása (begyűjtés, tárolás stb.);
- Segítséget nyújt a magán szervezetek a közoktatási intézmények és a kutatások között az üzleti hálózatok fejlesztése érdekében és az agro-élelmiszeripar területén az innováció, a közreműködés és a versenyképesség ösztönzése érdekében;
- Támogatja a mezőgazdasági és erdőszeti infrastruktúra fejlesztését és a gazdaságok korszerűsítését ezeken a területeken;
- Segíti és támogatja a humán erőforrás fejlesztését a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás területén, a következő intézkedések által:
 - A "CAPacity building in rural areas for sustainable agriculture development" megvalósítása – Kapacitás növelése a mezőgazdaság időtálló fejlődése érdekében a vidéki területeken (Programok, projektek és közbeszerzési vezérgazgatóság);
 - Különböző Európai Uniós földgazdálkodási rendszerek elemzése (Interreg Europe);
 - A bevált gyakorlatok megosztása az ökológiai élelmiszertemeléssel és a természeti turizmussal kapcsolatban (Interreg Europe).

A megye fejlesztési stratégiai tervének a minél megfelelőbb megvalósítása érdekében nagy szerepet játszanak a megye további szereplőinek intézkedései, amelyek alább találhatóak:

- *A Hargita Megyei Tanács alárendelt közintézményei, mint::*
 - *Agrárkamara :*
 - Mezőgazdaság területén foglalkoztatottak körében a szakmai képzések kiterjesztése és népszerűsítése
 - A mezőgazdasági és erdészeti fenntarthatóság fejlesztési lehetőségeinek folyamatos terjesztése, erdőterületek terjeszkedése és az erdők életképességének javítása Hargita megyében, valamint a klaszterek és egyesületek támogatása a területen
 - A helyi, hagyományos és székely termékek népszerűsítésére irányuló program folytatása, valamint az Állami Találmányi és Védjegy hivatal által bejegyzett "Szeckler Product - Székely Termék" márka adminisztrálás
 - A helyi termelők segítése a termékek értékesítésében, szövetkezetek létrehozásával
 - Faanyagok használatának népszerűsítése az építkezésekben
 - A helyi és megyei szereplők támogatása a speciális programok és tevékenységek szervezéséhez való hozzájárulással
- A hargitai cégek képviselői a mezőgazdasági és erdészeti gazdaságok korszerűsítésének projektjeiről, valamint a termelési lánc fejlesztését célzó együttműködés növeléséről - feldolgozás;
- A mező- és állatgazdaság és erdészeti társulás struktúrái, a megyére jellemző termék skála kiaknázására;
- A minisztérium decentralizált intézményei a közreműködés megteremtésében és a mezőgazdaság és ipar területén való közreműködés fenntartásában;
- A képzési és kutatási intézmények a célok összehangolásában és az üzleti szférában az együttműködés növelésével;
- A Községi Fejlesztése Társulások, a Helyi Akciócsoportok, a támogatás népszerűsítésével és a vidékfejlesztési alapok hozzáféréssel, mint:
 - *Hargita Megye Tanácsának Vidékfejlesztési Egyesülete:*
 - Mezőgazdasági termékek (pl. tej, hús, gyümölcs) értékesítését és feldolgozását támogató szövetkezetek létrehozása.
 - A visszamenetérítendő programja a helyi tanácsoknak a szarvasmarha-, kecske- és juh egyesületek, valamint lovas egyesületek szakmai támogatására
 - Oktató céllal farmok létrehozása, a kiskertész program folytatása
 - *Kelemen – Görgényi Községi Fejlesztési Társulás, a következő intézkedésekkel:*
 - Egyesületi formák létrehozásának támogatása: egyesületek, szövetkezetek, termelői csoportok, alapítványok, mezőgazdasági fejlesztési szövetkezetek, hagyományos termékek népszerűsítése úgy a vidéki területeken, mint a városokban;
 - A jelenlegi és a jövőbeni gazdálkodók képzési lehetőségeinek megteremtése
 - Az agro-élelmiszeripari, ökológiai, kézműves és hagyományos termékek piacának a bővítése

- Egy olyan információs rendszer kialakítása melyet a helyi termelők használhatnak és támogatja a javasolt célkitűzéseket

Elsődleges célkitűzés 1.3 A meglévő üzleti környezet erősítése és diverzifikálása

Felelősek	Értékelési mutatók			
<ul style="list-style-type: none"> Beruházási Igazgatóság Gazdasági Igazgatóság Egyesületek: Kelemen – Görgényi Községi Fejlesztési Társulás, Hargita Megyei Fejlesztési Ügynökség 	A megyei szinten működő vállalkozások száma <ul style="list-style-type: none"> Mértékegység: szám Adat forrás: Hargita megyei Kereskedelmi és Iparkamara 			
	Referencia érték (2015 december)	13.627	Cél érték (2020 december)	14.989 (10%-os növekedés)

A specifikus tengelyek ellenőrzési mutatói az 1.3. elsődleges célkitűzés esetében:

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
1.3.1 A meglévő vállalkozások bővítése és új befektetési lehetőségek vonzása	<ul style="list-style-type: none"> Új üzleti támogatási struktúrák száma A támogatott vállalatok száma A nettó befektetések értéke a helyi egységekben A külföldi befektetések helyzete Hargita megyében 	<ul style="list-style-type: none"> Hargita Megye Tanácsa Hargita megyei Kereskedelmi és Iparkamara Országos Statisztikai Hivatal
1.3.2 az üzleti támogatás infrastruktúrájának fejlesztése és a befektetésekre irányuló intézkedések egyszerűsítése	<ul style="list-style-type: none"> Új üzleti támogatási struktúrák száma A támogatott vállalatok száma 	<ul style="list-style-type: none"> Hargita megye Tanácsa
1.3.3 Az ipari fejlesztése lehetőségek bátorítása	<ul style="list-style-type: none"> Kutatási – fejlesztési tevékenységekben dolgozó alkalmazottak száma Az iparban megvalósított befektetések nettó értéke 	<ul style="list-style-type: none"> Országos Statisztikai Hivatal

Az elsődleges célkitűzés 1.3 elérése érdekében Hargita Megye Tanácsának intézkedései:

- A vállalkozási lehetőségek potenciáljának népszerűsítése belföldi és külföldi befektetők számára
- A köz - és megánépületek tőkésítése az üzleti infrastruktúra fejlesztésének támogatása érdekében;
- Támogatja a műszaki-, szak- és speciális iskolai hálózatok kiépítését és bővítését;
- Az intelligens technológiák fejlesztési lehetőségeinek támogatása és intelligens potenciállal rendelkező gazdasági ágazatok támmogatása: textil ipar, faipar, stb.
- Támogatja az adminisztratív folyamatok és eljárások egyszerűsítését és ésszerűsítését az új vállalkozások piacra való belépésének könnyítése érdekében, valamint a meglévő vállalkozások könnyebb közreműködésének kialakításában az intézményekkel, a következő intézkedések révén:

- A követelések behajtási rendszerének egyszerűsítése és a finanszírozási alapok helyes megalapozása Hargita Megye Tanácsánál, valamint az alárendelt intézmények és egységek esetében is
- Munkamódszer és rendszer kialakítása azokkal a szervezetekkel amelyekben Hargita Megye Tanácsa tagként szerepel

A megye fejlesztési stratégiai tervének a minél megfelelőbb megvalósítása érdekében nagy szerepet játszanak a megye további szereplőinek intézkedései, amelyek alább találhatóak:

- Hargita Megye Tanácsának alárendelt intézményeinek, az üzleti környezet megszilárdítására irányuló kezdeményezései
- A Hargita megyei vállalkozások képviselőinek a vállalkozói tevékenységet és üzleti lehetőségeket támogató megyei szintű projektjei;
- A minisztérium decentralizált intézményei, az partnerségek kialakítására és az ipar szektorban folytatott együttműködések fenntartására irányuló intézkedései;
- A képzési és kutatási intézmények a célok elérésére és az üzleti világ együttműködéseinek növelésére ;
- A Községi Fejlesztése Társulások, mint:
 - *Kelemen – Görgényi Községi Fejlesztési Társulás*, a következő tevékenységekkel:
 - Projektek azonosítása, megvalósítása és kivitelezése a közigazgatási egységek szintjén amelyek részét képezik a következő területen működő egyesületeknek: mezőgazdaság, ipar
 - *A Hargita Megyei Fejlesztési Ügynökség*, a következő tevékenységekkel:
 - Online „Befektetői útmutató” létrehozása, mely a közbeszerzésről, a közvetlen vásárlásról, a gazdasági és szociális területek statisztikai adatairól szolgáltat információkat a helyi vállalkozásoknak és a lehetséges befektetőknek is
 - A megye területén ipari park, valamint inkubátorházak / üzletközpontok felállításának lehetőségeinek elemzése a kezdeti fiatal vállalkozások támogatása érdekében

5.2 A Stratégiai Fejlesztési Igazgatóság nyomonkövetési terve 2. A közigazgatás fejlesztése

Elsődleges célkitűzés 2.1 Közigazgatási kapacitás fejlesztése

Felelősök	Értékelési mutatók			
<ul style="list-style-type: none"> • Menedzsment Vezérigazgatóság • Helyi Közigazgatási Vezérigazgatóság • Hargita Megye Tanácsának elemző csoportja • Egyesületek: Hargita Megyei Fejlesztési Ügynökség, Hargita 	Az állampolgárok bizalmi szintje a közigazgatásban			
	Referencia érték (2015)	-	Cél érték (2020)	40%

Felelősek	Értékelési mutatók			
Hegység Közösségi Fejlesztési Társulás • Alárendelt intézmények: Megyei Sürgősségi Kórház Csíkszereda, Hargita Megyei Kulturális Központ, Hargita Megye Hagyományőrzési Forráspontja				

A specifikus tengelyek ellenőrzési mutatói az 2.1. elsődleges célkitűzés esetében:

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
2.1.1 A humán és anyagi tőke fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • A képzési programokban résztvevő köztisztviselők száma • A közigazgatási intézmények által beadott / végrehajtott kezdő anyagi tőkére vonatkozó projektjeinek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa • Vezető hatóságok
2.1.2 A közszolgáltatások hatékonysága és diverzifikációja	<ul style="list-style-type: none"> • Újonnan létrehozott / feljavított közszolgáltatások száma • Korszerűre fejlesztett platformok száma • Az e-kormányzati platformokon megoldott kérelmek és műveletek száma • Szállított utasok száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa • Országos Statisztikai Hivatal
2.1.3 A regionális és nemzetközi együttműködés fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • Az együttműködési projektek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa

A közszolgáltatások és a közigazgatási kapacitás fejlesztése érdekében Hargita Megye Tanácsa, a saját eszközein keresztül, a következőket feltételezi:

- A humán erőforrás folyamatos képzésével zámozgatja a közigazgatási kapacitás fejlesztését;
- Felajánlja támogatását a minőségi közszolgáltatáshoz szükséges infrastruktúra kiépítéséhez, különösen az informatikai infrastruktúrát;
- Megkönnyíti a közintézmények és a magánszféra közötti partnerséget, valamint a regionális és nemzetközi együttműködést, azzal a céllal, hogy növelje és minél hatékonyabbá tegye a közszolgáltatásokat, a következő intézkedések során:
 - *Gazdasági Igazgatóság* :
 - A szociális partnerekkel való kapcsolat megerősítésére irányuló fejlesztési és kivitelezési program
 - *Menedzsment Vezérgazgatóság* :
 - A kommunikációs csatorna fejlesztése a lakosság és a sajtó megfelelő informálása érdekében, a döntéshozatal átláthatóságának növelése

- Az országon kívüli megyékkel és régiókkal kötött testvértelepülési kapcsolatok támogatására és fejlesztésére irányuló program folytatása.
- *"Hargita megye bemutatása és népszerűsítése az Európai Unió intézményei és a Régiók Európai Bizottsága előtt"* program folytatása
- *Hargita Megye Tanácsának elemző csoportja* :
 - A megyei szinten érdekelt témákra vonatkozó analízisek és szintézisek kidolgozása, a Hargita Megyei Tanács és az alárendelt intézmények prioritásaihoz igazítva, az ágazati fejlesztési stratégiákban és programokban valamint a saját projektekben vállalt célok alapján
 - A Hargita megyei fejlesztési stratégia kidolgozásának és végrehajtásának összehangolása, valamint a következő időszakra vonatkozó projektek portfóliójának összeállítása
- Bízósítja az állampolgárok, a kereskedelmi egységek, a nem kormányzati szervezetek stb. minél könnyebb hozzáférését a földtulajdonhoz, az épületekhez és egyéb kataszteri adatokhoz;
- Nyomon követi saját szervezetét a közszolgáltatások hatékonyságának érdekében.

A megye fejlesztési stratégiai tervének a minél megfelelőbb megvalósítása érdekében nagy szerepet játszanak a megye további szereplőinek intézkedései, amelyek alább találhatóak:

- A helyi hatóságok, a humán erőforrás fejlesztését és a helyi közszolgáltatások minőségének fejlesztését magába foglaló kezdeményezései;
- Decentralizált intézmények a közszolgáltatások minőségének javítására és a közigazgatási kapacitás növelésére irányuló projektek, mint:
 - *Megeyi Sürgősségi Kórház Csíkszereda*, intézkedései:
 - A kórházi menedzsment javítása integrált TIC rendszer megvalósításával
 - *Hargita Megyei Kulturális Központ*, intézkedései:
 - Az intézmény tevékenységének kibővítése a szinergia elv alapján, az oktatás, a turizmus és a vállalkozói szféra irányába
 - *Hargita Megye Hagyományőrzési Forráspontja*, intézkedései:
 - Szinergiák összehangolása a kulturális ágazatok és más tevékenységek területek között, ágazatközi együttműködési programok révén.
- Közösségi Fejlesztése Társulások, mint:
 - *Hargita hegység Közösségi Fejlesztési*, az alábbi tevékenységekkel:
 - Profil szövetségekben való tagság vagy más egyesületekkel való társulás szövetségek létrehozása céljából.
 - *Hargita Megyei Fejlesztési Ügynökség*, a gazdasági együttműködési tevékenység céljából, mint:
 - A testvértelepülési és partnerségi kapcsolatok bővítése azokkal a külföldi megyékkel ahonnan a legtöbb befektető jön az országba, a község és a magánszektor kapcsolatának fejlesztése ezekben az országokban;
 - A megyei befektetési lehetőségek promoválása külföldi kiállításokon, vásárokon és konferenciákon azokban az országokban amelyekkel már partnerségi kapcsolatban áll;

- A köz- és magánszférák (vállalkozói szféra), valamint a szociális partnerek közötti kapcsolat erősítése;
- Fórumok és konferenciák szervezése egy olyan platform biztosítása érdekében, ahol a köz- és magánszféra együttműködhet a megye gazdasági problémáinak megoldásában
- Fórumok szervezése a köztisztviselők számára, annak érdekében, hogy hatékonyabban tudják kihasználni a nemzeti / nemzetközi finanszírozási lehetőségeket.

Elsődleges célkitűzés 2.2 A gazdasági versenyképesség növelését támogató kapacitási fejlesztés

Felelősök	Értékelési mutatók			
<ul style="list-style-type: none"> • Gazdasági Vezérigazgatóság • Beruházási Vezérigazgatóság • Hargita megye Tanácsának alárendelt intézményei: Hargita Megyei Kulturális Központ, Hargita Megye Hagyományőrzési Forráspontja • Egyesületek: Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége, Hargita Megye Tanácsának Vidékfejlesztési Ügynöksége, Hargita Községi Fejlesztési Társulás 	A megyei magánvállalkozások éves üzleti forgalma <ul style="list-style-type: none"> • Mértékegység: Lej/év • Adat forrás: Hargita megyei Kereskedelmi és Iparkamara 			
	Referencia érték (2015)	1.002.221,47 RON	Cél érték (2020)	1.110.000 RON

A specifikus tengelyek ellenőrzési mutatói az 2.2. elsődleges célkitűzés esetében:

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
2.2.1 A helyi termékek és szolgáltatások láthatóságának növelése	<ul style="list-style-type: none"> • Az oltalom alatt álló földrajzi jelzések és eredetmegjelölések nemzeti nyilvántartásába bejegyzett termékek száma • Az ellenőrzött eredetű nevek nemzeti nyilvántartásába bejegyzett termékek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa • Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
2.2.2 A sikeres modellek és gyakorlatok népszerűsítése	<ul style="list-style-type: none"> • A sikeres modellek és gyakorlatok népszerűsítése érdekében szervezett események száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa
2.2.3 A kutatási tevékenységek, az innováció és az információ átadás támogatása	<ul style="list-style-type: none"> • A létrehozott klaszterek száma • A létrehozott klaszterekbe bevonzott vállaltok száma • A megkötött partnerségek száma • A klaszterekben szereplő vállalkozások üzleti forgalma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita megyei Kereskedelmi és Iparkamara • Pénzügyminisztérium • Országos Statisztikai

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
	<ul style="list-style-type: none"> • Az innovatív vállalkozások részesedése megyei szinten • A kutatásokban dolgozó alkalmazottak száma az év végén • Az innováció üzleti forgalmának %-a a teljes üzleti forgalomból, gazdasági ágazatonként • Innovatív vállalkozások száma (akik új vagy jelentősen javított terméket vezettek be a piacra) 	Hivatal

A gazdasági versenyképesség növelését támogató kapacitási fejlesztés érdekében Hargita Megye Tanácsa, a saját eszközein keresztül, a következőket feltételezi:

- A közsféra és a magánintézmények közötti partnerség támogatása, azzal a céllal, hogy a kutatások eredményeit minél könnyebben gyakorlatba tudják hyelezni a termelési területeken;
- Kiválósági díjak adása a megyei értékek fejlesztéséért és népszerűsítéséért program folytatása.
- Támogatja a klaszterek létrehozását és fejlesztését, amelyek egyre több vállalkozást vonzanak, ide értve a Innovatív gazdaságfejlesztési központ üzembe helyezését – Hargita Business Center – vállalkozói inkubátorház ;
- Támogatja a helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítését a láthatóság növelése érdekében.

A megye fejlesztési stratégiai tervének a minél megfelelőbb megvalósítása érdekében nagy szerepet játszanak a megye további szereplőinek intézkedései, amelyek alább találhatóak:

- A helyi közigazgatási intézmények, a helyi kezdeményezések megfelelő gyakorlatba ültetésének előmozdítása;
- A köz- és magánszféra, klaszterek létrehozása és fejlesztése az innovatív vállalkozások számának növekedése érdekében a megyében;
- Hargita Megye Tanácsának alárendelt intézményei, a következő tevékenységekkel:
 - *Hargita Megyei Kulturális Központ:*
 - Az intézmény tevékenységének kibővítése a szinergia elv alapján, az oktatás, a turizmus és a vállalkozói szféra irányába
 - *Hargita Megye Hagyományőrzési Forráspontja:*
 - Szinergiák összehangolása a kulturális ágazatok és más tevékenységek területek között, ágazatközi együttműködési programok révén.
- Közösségi Fejlesztési Társulások, mint:
 - *Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége*, a vállalkozások népszerűsítésére irányuló tevékenységek:

- A vállalkozói szellem és a szakmai fejlődés népszerűsítése a fiatalok körében, különböző közintézményekkel való együttműködés a munkanélküliség csökkentése érdekében a megyében
- *Hargita Megye Tanácsának Vidékfejlesztési Ügynöksége:*
 - A helyi és hagyományos termékek népszerűsítési programjai, a helyi értékek azonosítása
- *Hargita Községi Fejlesztési Társulásn:*
 - A közsféra szereplőinek partnersége segítségével fejlesztési programok kezdeményezése és megvalósítása

5.3 A Stratégiai Fejlesztési Igazgatóság nyomonkövetési terve 3. Az életminőség javítása

Elsődleges célkitűzés 3.1 Közösség építés

Felelősök	Értékelési mutatók			
<ul style="list-style-type: none"> • Beruházási Vezérigazgatóság • Programok, projektek és közbeszerzési Vezérigazgatóság • Hargita Megye Tanácsának elemző csoportja • Hargita Megye Tanács alárendelt intézményei: Agrárkamara 	Az állampolgárok elégedettségi szintje a megye életminőségével kapcsolatban			
	<ul style="list-style-type: none"> • Mértékegység: % • Adat forrás: Hargita Megyei Tanács (közvélemény kutatás) 			
	Referencia érték (2015)	-	Cél érték (2020)	Átlagon felüli: 50%

A specifikus tengelyek ellenőrzési mutatói az 3.1 elsődleges célkitűzés esetében:

Speciális tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
3.1.1 A lakóházak feljavítása és felújítása	<ul style="list-style-type: none"> • Hőszigetelt lakások száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megyei Tanácsa • Vezető hatóságok
3.1.2 A vidéki területek fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • Újonnan alakult vállalkozások száma a vidéki területeken • Vidéki területeken megvalósított fejlesztési projektek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megyei Tanácsa, helyi tanácsok • Országos Statisztikai Hivatal • Hargita megyei Kereskedelmi és Iparkamara

A 3.1 elsődleges célkitűzésben megfogalmazott célok elérésének érdekében Hargita Megye Tanácsa, a saját eszközein keresztül, a következőket feltételezi:

- Szorosan együtt működik a helyi tanácsokkal a megyei fejlesztési kezdeményezések integrálása érdekében a közösségfejlesztés terén;
- Támogatja a lakóházak feljavítását és felújítását és a vidéki térségek fejlesztését Hargita megyében;

- A közösség fejlesztése érdekében megtett lépések folytatása, ideértve az alárendelt intézmények tevékenységét:
 - *Programok, projektek és beruházási Vezérigazgatóság* :
 - A „RuralGrowth - increasing competitiveness of SMEs in the rural visitor economy sector” projekt kivitelezése
 - A vidékfejlesztés terén nyertes projektek kivitelezése
 - A Hargita Megye Tanácsának együttműködési programjának folytatása, a vallási kulturák támogatásának érdekében
 - A vallási felekezetek éves támogatási programjának folytatása
 - Hargita Megye Tanácsának Akadémiai Programja
 - Hargita Megye Tanácsának elemző csoportja:
 - Az interetnikus együttélés Hargita megyében program kidolgozása és kivitelezése, a partnerek támogatásával

A megye fejlesztési stratégiai tervének a minél megfelelőbb megvalósítása érdekében nagy szerepet játszanak a megye további szereplőinek intézkedései, amelyek alább találhatóak:

- *Hargita Megye Tanácsának alárendelt intézményei* :
 - *Agrárkamara* :
 - A helyi, hagyományos és székely termékek népszerűsítésére irányuló program folytatása, valamint az Állami Találmányi és Védjegy hivatal által bejegyzett "Szeckler Product - Székely Termék" márka adminisztrálása
 - A helyi termelők támogatása termékeik értékesítésében, szövetkezetek létrehozása által
- A Hargita megyei közigazgatási és területi egységek a kis települések korszerűsítésére vonatkozó infrastrukturális projektek megvalósítása, csoportmunka mely a közösség javát szolgálja;
- Gazdasági vagy civil magán szervezetek a befektetések és vidéki területen elvégzett tevékenységek;
- Decentralizált intézmények a közszolgáltatások javítása érdekében.

Elsődleges célkitűzés 3.2 A városi infrastruktúra fejlesztése

Felelősök	Értékelési mutatók			
<ul style="list-style-type: none"> • Beruházási Vezérigazgatóság • Kelemen – Görgényi Községi Fejlesztési Társulás 	A megye lakóinak száma <ul style="list-style-type: none"> • Mértékegység: szám • Adat forrás: Országos Statisztikai Hivatal 			
	Referencia érték (2015)	334.538	Cél érték (2020)	351.264 (5%-os növekedés)

A specifikus tengelyek ellenőrzési mutatói az 3.2 elsődleges célkitűzés esetében:

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
3.2.1 Az alapvető infrastruktúra fejlesztése (víz,	<ul style="list-style-type: none"> • A víz-, szennyvíz-, villamos energia- és gázvezetékek teljes hosszúsága; • Vízelosztó-, közcsatornázási- és 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa • Hargita Megye

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
szennyvíz, stb)	<p>földgázrendszerrel rendelkező települések száma</p> <ul style="list-style-type: none"> • A lakossági vízellátó- és szennyvízkezelő rendszerek, valamint villamoshálózatokra csatlakozott emberek száma • A szélessávú internethálózatra csatlakozottak száma • Az alpinfrastruktúra fejlesztésére / bővítésére / rehabilitációjára irányuló benyújtott / megvalósított beruházási projektek száma 	<p>Tanácsanak alárendelt intézményei</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vezető hatóságok • Országos Statisztikai Hivatal
3.2.2 A közlekedési infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése	<ul style="list-style-type: none"> • Rehabilitált megyei utak hosszúsága • Rehabilitált községi utak hosszúsága • A helyi közszállításban használt, leltáron levő járművek száma • A kiépített közlekedési infrastruktúra bővítésére, rehabilitálására vagy fejlesztésére irányuló beruházási projektek száma • A kivitelezett közlekedési infrastruktúra bővítésére, rehabilitálására vagy megvalósítására irányuló beruházási projektek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa • Helyi tanácsok • Országos Statisztikai Hivatal • Vezető Hatóságok
3.2.3 A középületek rehabilitációja és korszerűsítése valamint a városfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> • A termikusan rehabilitált középületek száma • A korszerűsített középületek száma • A végrehajtott városfejlesztési projektek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa • Vezető Hatóságok
3.2.4 A sérült ipari területek felértékelése, a földterületek és a lebomlott területek átalakítása és visszaengedése, üresen vagy használaton kívül	<ul style="list-style-type: none"> • Ipari területek rehabilitációjára vonatkozó projektek száma / nem használt földterületek átalakítása • Földterületek nagysága és romlott / nem használt, átalakításra javasolt területek nagysága 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa • Országos Talajjavító Hatóság Hargita megyei ügynöksége

A 3.2 elsődleges célkitűzésben megfogalmazott célok elérésének érdekében Hargita Megye Tanácsa, a saját eszközein keresztül, a következőket feltételezi:

- Szorosan együttműködik a helyi hatóságokkal a megyei fejlesztési kezdeményezések integrálása érdekében az alpinfrastruktúra fejlesztése érdekében, többek között a következők révén:

- *Beruházási Vezérigazgatóság*, tevékenységei mint például:
 - A villamosítási program folytatása a nem villamosított településeken (több éves program)
 - A Hargita megyei települések vízellátásának és csatornázásának fejlesztési munkálatainak a folytatása
- Beruházások a megye közlekedési infrastruktúrájának a fejlesztésére;
- Az épületek rehabilitációjának és korszerűsítésének, valamint a városok fejlesztésének a támogatása;
- A károsodott ipari területek értékesítésének támogatása, valamint a megye területén található üres, fel nem használt földterületeinek újra felhasználása.

A megye fejlesztési stratégiai tervének a minél megfelelőbb megvalósítása érdekében nagy szerepet játszanak a megye további szereplőinek intézkedései, amelyek alább találhatóak:

- A Hargita megyei közigazgatási és területi egységei a községi utak fejlesztéséért, beruházások megvalósítása a víz- és szennyvízcsatornák kiépítésére, a feszültség és / vagy a közvilágítási hálózat nyilvános hálózati infrastruktúrájának bővítése és korszerűsítése ;
- **CNADR** a nemzeti utak modernizálásával kapcsolatos infrastrukturális projektek megvalósítása;
- A decentralizált intézmények a közszolgáltatások infrastruktúrájáért.
- **Közösségi Fejlesztési Társulások** :
 - *Kelemen – Görgényi Közösségi Fejlesztési Társulás*:
Az vidéki területeken lévő élelmiszer előállító vagy feldolgozó egységek nyilvántartásba vétele, melyek be vannak zárva a felújítási és korszerűsítési munkálatok miatt

Elsődleges célkitűzés 3.3 A közszolgáltatások korszerűsítése és fejlesztése

Felelősek	Értékelési mutatók		
<ul style="list-style-type: none"> • Örökségvédelmi Hivatal • Programok, projektek és beruházási Vezérigazgatóság • Hargita Megye Tanácsa alárendelt intézményei : Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság, Megyei Sürgősségi Kórház Csíkszereda, Gyergyótölgyesi Pszichiátria, Salvamont Hegyi- és Barlagimentő szolgálat, Hargita Megyei Művészeti Népiskola, Hargita Megyei Nevelési Tanácsadási és Erőforrás 	<ul style="list-style-type: none"> • A polgárok életminősége az egészség / oktatás / szociális védelem / közrendi ellátás tükrében • Mértékegység: % • Adat forrás: Hargita Megye Tanácsa (közvélemény kutatás / tanulmány) 		
	Referencia érték(2015)	-	Cél érték(2020)

**„Hargita megye Általános Fejlesztési Stratégiaja a 2015-2020-as periódusra” -
szolgáltatási szerződés**

Felelősök	Értékelési mutatók			
Központ, "Kájoni János" Megyei Könyvtár				

A specifikus tengelyek ellenőrzési mutatói az 3.3 elsődleges célkitűzés esetében:

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
3.3.1 Az egészségügyi szolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése	<ul style="list-style-type: none"> • Korszerűsített egészségügyi intézmények száma • Orvosok száma/1000 lakos • Az egészségügyi szolgáltatások fejlesztése és / vagy korszerűsítése érdekében letett projektek száma • Az egészségügyi szolgáltatások fejlesztése és / vagy korszerűsítése érdekében megvalósított projektek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa / Központi Regionális Fejlesztési Központ • Vezető Hatóságok • Országos Statisztikai Hivatal
3.3.2 Az oktatási infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése, beleértve a munkaerő piachoz való alkalmazkodását	<ul style="list-style-type: none"> • A korszerűsített oktatási intézmények száma • Az oktatási intézmények fejlesztése és / vagy korszerűsítése érdekében letett projektek száma • Az oktatási intézmények fejlesztése és / vagy korszerűsítése érdekében megvalósított projektek száma • A felnőtt személyek képzettségi szintje (25-64 év) 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa / Központi Regionális Fejlesztési Központ • Vezető Hatóságok • Országos Statisztikai Hivatal
3.3.3 A szociális védelmi szolgáltatások fejlesztése és korszerűsítése	<ul style="list-style-type: none"> • Újonnan létesített / korszerűsített szociális központok száma • Újonnan létesített / korszerűsített szociális lakások száma • A társadalmi kirekesztés ellen irányuló programokon részvevő személyek száma • A szegénységi küszöb alatt élő személyek száma • Az szociális védelmi szolgáltatások fejlesztése és / vagy korszerűsítése érdekében letett projektek száma • A szociális védelmi szolgáltatások fejlesztése és / vagy korszerűsítése érdekében megvalósított projektek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa / Központi Regionális Fejlesztési Központ • Vezető Hatóságok • Hargita Megyei Szociális Kifizetési és Felügyelői Ügynökség • Hargita Megyei Szociális és Gyermekevédelmi Vezérigazgatóság
3.3.4 A lakosság biztonsági szolgáltatásainak fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • A megvásárolt intervenciók berendezések száma, típusok szerint • A közvilágítást biztosító projektek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Vezető Hatóságok • Országos Statisztikai Hivatal

A közszolgáltatások fejlesztésére vonatkozóan, Hargita Megye Tanácsa vállalja a következőket:

- Támogatja a közsféra és magánszektor közötti együttműködési kapcsolatokat, a közszolgáltatások minőségének javítása és növelése érdekében;
 - Együttműködik és tanácsadásban részesíti a közhivatalokat annak érdekében, hogy biztosítsa a minőségi közszolgáltatásokat;
 - Támogatja a lakosságnak nyújtott közszolgáltatások minőségének javítását, pontosabban: egészségügyi szolgáltatások, oktatás, az állampolgárok szociális és védelmi szolgáltatásai (beleértve a 2020-ig az alapfelszereltség biztosítása, legkevesebb egy vízzel és habbal működő tűzoltó autó minden Önkéntes tűzoltósági szervezetnek melyek a területi közigazgatási egységeken belül működnek);
 - Támogatja a közszolgáltatások korszerűsítésére vonatkozó beruházások megvalósítását, az örökségi célkitűzés;
 - Folytatja a szociális és oktatási ágazatok fejlesztésére vonatkozó éves programokat:
 - *Programok, projektek és beruházási Vezérigazgatóság* , olyan tevékenységek által mint például:
 - A Hargita megye családok támogatására irányuló éves programok
 - Családi és kulturális értékek népszerűsítése;
 - A megye olimpiák és versenyek éves támogatási programjának folytatása
 - Nyertes projektek megvalósítása a társadalmi és oktatási területeken: pl. a hátrányos helyzetű személyek integrációs programja (Európa a polgárokért), a vállalkozói kedv ösztönzését támogató képzések a fiatalok körében (Interreg Europe), a felnőttképzésekkel stratégiai partnerség (Erasmus +), a humán erőforrás fejlesztése (Erasmus +), az egészséges életmód népszerűsítése a fiatalok körében, megoldások és innovációk (Európa a polgárokért)
 - Hargita megye elszigetelt településeinek a közösségi segítségnyújtás programjának a támogatása
 - Hargita megyében a fogyatékkal élők egyesületeivel való együttműködési programjának folytatása
 - A megyei szociális otthongondozási program
 - A Hargita megyei hátrányos helyzetben élő gyermekek és fiatalok jogainak védelmét és elősegítését célzó, nem kormányzati szervezetekkel folytatott együttműködés éves programja
 - Az időskorúakkal foglalkozó nem kormányzati szervezetekkel való éves együttműködési program
 - Az állampolgárokra vonatkozó védelmi szolgáltatások fejlesztésére vonatkozó éves program folytatása:
 - A Hargita megye önkéntes tűzoltók egyesületeinek éves támogatási programja
- A megye fejlesztési stratégiai tervének a minél megfelelőbb megvalósítása érdekében nagy szerepet játszanak a megye további szereplőinek intézkedései, amelyek alább találhatóak:
- Hargita Megye Tanácsának decentralizált és / vagy alárendelt intézményei, a közszolgáltatások minőségének növelését célzó projektek:

- *Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság:*
 - A szépvízi öregotthon kapacitásának növelése három védett lakással és egy ergoterápiás műhellyel
 - Egy szolgáltatási komplexum létrehozása a székelykeresztúri Súlyosan Fogyatékos Gyermek Elhelyező Központja számára
 - Sósút gyerekvédelmi és szakképzőközpont és pihenő ház felújítása és korszerűsítése
 - A családon belüli erőszak megelőzésére és védelmére szolgáló tevékenységek
 - Az alternatív szociális védelmi tevékenységek fejlesztése: nappali központok, a sürgősségi és/vagy bentlakásos családi típusú házak korszerűsítése és rehabilitációja.
 - A szociális segítségnyújtás területén tevékenykedő civilszervezetek tevékenységének támogatása
 - A társadalmi kirekesztés megelőzését célzó egészségügyi program folytatása
 - A szociális gazdaság területének fejlesztése Hargita megyében
 - Külföldi források bevonása a szociális segély és a gyermekvédelmi tevékenységek támogatására és fejlesztésére..
- *Megyei Sürgősségi Kórház Csíkszereda, projektjei és tevékenységei:*
 - A kórházi felszerelés és az egészségügyi ellátás fejlesztése érdekében, a benyújtott és megnyert, nemzeti és európai projektek számának a növelése.
 - A kórház akkreditációjának megtartása és a minőségi besorolás javítása
 - A kutatási tevékenységek bővítése amelyben a csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórház is részt vesz
 - Az elérhető szolgáltatások regionális és országos szinten történő népszerűsítése
 - A csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórház épületének felújítása és kibővítése
 - A csíksomlyói fertőzőbetegségek osztályának elköltöztetése
 - A járóbeteg rendelő épületének felújítása
 - Szolgálati lakások építése / bérlése az orvosok számára
 - Egy helikopter - leszálló építése a csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórház számára
- *Gyergyótúlgyesi Pszichiátria, projektei és tevékenységei:*
 - A kórházi vízellátó rendszer rehabilitációjának befejezése, a 6-os pavilon felújítása, a 3-as és 12-es pavilonok tetőszerkezetének felújítása, a központi fűtéshez szükséges faanyag tárolására és raktár építése, fémlépcső építése a 9-es pavilonhoz, az 1-es pavilon felújításának befejezése kórházi szobák kialakítása érdekében, a villamos hálózat felújítása a kórházhoz tartozó pavilonokban, minden nem megfelelő és / vagy nem működő villámhárítók és földelések kicserélése. További javasolt munkálatok: RK- 26-os pavilon – orvos lakások, RK- 10-es pavilon, RK- 18, 19, 20, 23-as pavilonok tetőszerkezet; tűzálló fedél és híd a 3, 4, 5, 6, 9-es pavilonokba; a 3-as pavilon két tűzvédelmi kijáratának rehabilitációja; a 21-es pavilon alapjának javítási munkálata; a központi park sétányainak, hídjainak és csatornáinak, valamint korszerűsítésének munkálatai; az egykori pékség alapanyag raktárának felújítása;a

- vízműnek otthon adó épület alapjának javítási munkálatai; a 16-os és 17-es pavilonokban lévő élelmiszer raktárak rehabilitációja.
- A kórház berendezése új orvosi eszközökkel, egy 20 kamerás megfigyelő videórendszerrel, mosógéppel, testmozgáshoz és fizikai rehabilitációhoz szükséges készülékekkel, kintoterápiás ágy.
 - A kórház sennyvíz csatornarendszerének felújítása
 - *Salvamont Hegyi- és Barlagimentő Szolgálat*, projektjei és tevékenységei:
 - Két hegyimentő szállás építése Borszékra és Tusnádfürdőre, a 2016-2020-es Regionális Operatív Alap finanszírozásából.
 - A gyermek programok folytatása és az önkéntes csapatok frissítése.
 - Helyi hegyi mentő csapatok szervezése
 - *Hargita Megyei Művészeti Népiskola*, projektjei és tevékenységei:
 - A hagyományos mesterségek és a szakmunkás képzőkből hiányzó mesterségek oktatása (pl: famegmunkálás, fafaragás, hímzés, szabás)
 - Nép mesterségeket és más hiányszakmákat népszerűsítő, szakiskolát végzett fiatalokat megcélzó honlap létrehozása
 - *Hargita Megyei Nevelési Tanácsadási és Erőforrás Központ*:
 - A szakmai útbaigazítás kiterjesztése és fokozása, a tanulás és oktatás mindegyik szintjéhez.
 - A Hargita megyei szakképzési tervben az elkövetkező időszakra kitűzött célok eléréséhez való hozzájárulás
 - A szakképzés népszerűsítése és támogatása a megyében.
 - *"Kájoni János" Megyei Könyvtár*:
 - A felnőttképzési központ tevékenységének kiterjesztése a képzési programok akkreditálásával, ideértve a vállalkozói készségek bevonását a képzési programba;
 - A felnőttképzési tanfolyamok folytatása, összhangban az egész életen át tartó tanulás céljaival.

Elsődleges célkitűzés 3.4 Környezetvédelem és a megújuló energia felhasználása

Felelősök	Értékelési mutatók			
<ul style="list-style-type: none"> • Örökségvédelmi Hivatal • Programok, projektek és beruházási Vezérigazgatóság • Alárendelt intézmények : Salvamont Hegyi- és Barlangimentő Szolgálat • Egyesületek: „Csomád - Bálványos" Községi Fejlesztési Társulás, Hargita Községi Fejlesztési Társulás, Kelemen – Görgényi Községi Fejlesztési Társulás, Hargita hegység 	A szelektív hulladékgyűjtés mértéke megyei szinten			
	<ul style="list-style-type: none"> • Mértékegység: % • Adat forrás: Környezetvédelmi Hivatal, közegészségügyi szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások 			
	Referencia érték(2015)	-	Cél érték(2020)	16%

Felelősök	Értékelési mutatók			
Közösségi fejlesztési Társulás, Hargita megyei Integrált Hulladékgazdálkodási Társulás				

A specifikus tengelyek ellenőrzési mutatói az 3.4 elsődleges célkitűzés esetében:

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
3.4.1 A környezet védelme és a szennyezési kockázatok csökkentése	<ul style="list-style-type: none"> • A végrehajtott környezetvédelmi projektek száma • A természetes élőhelyek területe, melyek megóvására és biodiverzitásának fenntartására intézkedéseket hajtottak végre 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa / Központi Regionális Fejlesztési Központ • Országos Statisztikai Hivatal
3.4.2 A hulladékok megfelelő tárolása	<ul style="list-style-type: none"> • A szelektíven gyűjtött hulladék mennyisége • Az újrahasznosított hulladék mennyisége • A köztisztasági szolgáltatások lakossági elérhetőségének foka 	<ul style="list-style-type: none"> • Megyei Környezetvédelmi Hivatal • Országos Statisztikai Hivatal
3.4.3 Alternatív energiaforrások használata	<ul style="list-style-type: none"> • A mezőgazdasági és erdei használt biomassa mennyisége • Az újrahasznosított energia hányada a teljes energia fogyasztásból • A közvilágításra elhasznált villamosenergia mennyisége • A középületek energiahatékonyságával kapcsolatos projektek száma • Az alternatív energiaforrások használatára vonatkozó benyújtott / megvalósított projektek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa • Vezető Hatóságok • Országos Energiaszabályozó Hatóság • Electrica Furnizare R.T.
3.4.4 Elektromos töltőállomások	<ul style="list-style-type: none"> • A megye municípiumaiban található elektrmos töltőállomások száma • A megyében bejegyzett elektromosautók száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Megyei Környezetvédelmi Hivatal • Román Autófelügyelet • Electrica Furnizare R.T.

A 3.2 elsődleges célkitűzésben megfogalmazott célok elérésének érdekében Hargita Megye Tanácsa, a saját eszközein keresztül, a következőket feltételezi:

- Ellenőrzi és támogatja a Hargita megyei projekteket, figyelembe véve a környezetvédelemre vonatkozó európai jogszabályok betartását, az alárendelt intézmények tevékenységein keresztül:
 - *Programok, projektek és beruházási Vezérigazgatóság, tevékenységei:*

- Az érintett területeken a természeti és kulturális örökség hosszú távú használatának ösztönzése, a lassú, zöld és egészséges turizmus révén, azzal a célkitűzéssel, hogy megóvják és megőrizték ezeket a helyi erőforrásokat (Duna program)

A megye fejlesztési stratégiai tervének a minél megfelelőbb megvalósítása érdekében nagy szerepet játszanak a megye további szereplőinek intézkedései, amelyek alább találhatóak:

- Köztisztasági szolgáltatók a hatékony hulladékgazdálkodásért
- A polgári közösség és a köz- és magánegységek, a hulladék gyűjtéséért, az alternatív energiaforrások használatáért és egyéb további tevékenységek a közvetlen környezet védelmének céljával;
- *Salvament Hegyi- és Barlangimentő Szolgálat*, projektjei és tevékenységei:
 - A meglévő hegyimentő szállások zöld energiával való ellátása a 2016-2020-as Regionális Operatív Program finanszírozásával.
- *Közösségi Fejlesztési Társulások*, a környezet megvédésére irányuló tevékenységekkel :
 - *„Csomád – Bálványos” Közösségi Fejlesztési Egyesület* tevékenységei:
 - Meghatározott területek környezetvédelmére vonatkozó projektek összeállítása;
 - A területre egy nemzetközileg ismert besorolás megszerzése (az európai hálózat védett természeti területe és tagja a Geoparkok világhálózatának - Global NetWork of National Geoparks) az UNESCO égisze alatt
 - A térség természeti örökségének fenntartása, megvédése, népszerűsítése és használata, reklám anyagok készítésével (kiadványok, brosrák, web oldal)
 - *Hargita Községi Fejlesztési Egyesület*, tevékenységei:
 - A közös célú regionális fejlesztési projektek minden szintű elkészítése és támogatása a környezet védelme és helyreállítása;
 - A védett természeti területekről szóló tanulmányok elkészítése és népszerűsítése, valamint egy program kidolgozása a védett területek környezetének fenntarthatóságára
 - *Kelemen – Görgényi Községi Fejlesztési Egyesület*, tevékenységei:
 - Azok a területi közigazgatási egységek szintjén projektek felismerése, megvalósítása és kivitelezése, melyek tagja egy környezetvédelem területén tevékenykedő egyesületnek
 - A környezet védelmi és fenntarthatósági feltételeinek megteremtése
 - *Hargita hegység Községi Fejlesztési Egyesület*, tevékenységei:
 - Nem szennyező és hosszú távon a szennyezés csökkentését eredményező technológiák népszerűsítése
 - *Hargita megyei Integrált Hulladékgazdálkodási Társulás*, tevékenységei:
 - Hargita megye integrált hulladékgazdálkodási rendszerének tervezete, működési módszertana és gyakorlatba ültetése
 - Terjesztési, közvetítési és tudatosítási tevékenységek lebonyolítása a szelektív hulladékgyűjtés fontosságáról és a hulladékgyűjtési menedzsment rendszerének működési módjáról.

Elsődleges célkitűzés 3.5 A kulturális és szabadidős infrastruktúra fejlesztése

Felelősek	Értékelési mutatók			
<ul style="list-style-type: none"> • Örökségvédelmi Hivatal • Programok, projektek és beruházási Vezérigazgatóság • Beruházási Vezérigazgatóság • Főépítész Hivatala • Hargita Megye Tanácsának alárendelt intézményei: Hargita Megyei Kulturális Központ, Hargita Megye Hagyományőrzési Forráspontja, Hargita Kiadó, Hargita Népe Kiadó, Hargita Megye művészeti Népiskola, "Kájon János" Megyei Könyvtár, Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központ • Egyesületek: Hargita Községi Fejlesztési Társulás, Hargita hegység Községi Fejlesztési Társulás, Kelemen - Görgényi Községi Fejlesztési Társulás, "Csomád Bálványos" Községi Fejlesztési Társulás 	<p>Az állampolgárok életszínvonala a kulturális/művészeti/sport/szabadidős infrastruktúra tekintetében</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mértékegység: % • Adat forrás: Hargita Megye Tanácsa (közvélemény kutatás / tanulmány) 			
	Referencia érték(2015)	-	Cél érték(2020)	40%

A specifikus tengelyek ellenőrzési mutatói az 3.4 elsődleges célkitűzés esetében:

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
<p>3.5.1 A megye kulturális örökségének megőrzése, megvédése és fejlesztése</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Épített örökségi célpontok száma • A megye kulturális örökségének rehabilitációja érdekében benyújtott beruházási projektek száma • A megye kulturális örökségének rehabilitációjára vonatkozó megvalósított beruházási projektek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa • Vezető Hatóságok
<p>3.5.2 A kulturális-művészeti programok bővítése és a helyi kultúra és hagyományok népszerűsítése</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lebonyolított kulturális –művészeti programok/események száma • Újonnan épített/rehabilitált kulturális intézmények száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa
<p>3.5.3 A</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Újonnan épített/felújított szabadidős 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita

Specifikus tengely	Ellenőrzési mutatók	Intézmények (Mutatók forrásai)
szabadidős infrastruktúra fejlesztése	<p>tevékenységekre kialakított központok száma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zöld övezetek kialakítása, kibővítése és rehabilitálása céljából benyújtott beruházási projektek száma • Zöld övezetek kialakítása, kibővítése és rehabilitálása céljából megvalósított beruházási projektek száma 	<p>Megye Tanácsa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vezető Hatóságok
3.5.4 A sport és verseny programok infrastruktúrájának fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • Újonnan épített/felújított sport központok száma • A megye sport infrastruktúrájának kialakítása, kibővítése és rehabilitálása céljából benyújtott beruházási projektek száma • A megye sport infrastruktúrájának kialakítása, kibővítése és rehabilitálása céljából megvalósított beruházási projektek száma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hargita Megye Tanácsa • Vezető Hatóságok

A 3.2 elsődleges célkitűzésben megfogalmazott célok elérésének érdekében Hargita Megye Tanácsa, a saját eszközein keresztül, a következőket feltételezi:

- Ellenőrzi és támogatja a Hargita megyei projekteket, figyelembe véve a környezetvédelemre vonatkozó európai jogszabályok betartását;
- A kulturális és szabadidős tevékenységekre vonatkozó tevékenységek megvalósításának további támogatása:
 - *Programok, projektek és beruházási Vezérigazgatóság* :
 - A Hargita megyei kulturális tevékenységek, projektek és programok visszanemtérítendő finanszírozására vonatkozó általános program
 - A román közösség kulturális tevékenységeinek, projektjeinek és programjainak visszanemtérítendő finanszírozására vonatkozó speciális program
 - A roma közösség kulturális és szociális támogató programja
 - CreArt- Network of Cities for Artistic Creations program;
 - A CD-ETA program megvalósítása („Collaborative Digitization of Natural and Cultural Heritage” "A kulturális és természeti örökség együttműködésének digitalizálása");
 - A népviseletek visszanemtérítendő támogatásának speciális programja
 - Hargita megye hagyományainak és néptáncának támogató programja
 - Hargita megyében a törvény által elismert vallási felekezetek éves támogató programja
 - Hargita Megye Tanácsának együttműködési programja vallásos tevékenységek támogatására
 - Játszótér program;
 - A nyertes projektek megvalósítása, a következő témakörökben:

- 1956-os forradalom megemlékező ünnepe(Európa az állampolgárokért), az Európai Unióban a kiskorúak jogai és kötelezettségei (Európa az állampolgárokért), a több generációs vállalatok integrációja (Interreg Europe), az innovatív megoldások és termékek közbeszerzésének erősítése (Duna program)
- Az európai szellemi kulturális örökség megőrzése (Interreg Europe), A természeti és kulturális örökség helyszínek és az aktív turisztikai örökség fenntartható fejlesztése, (Duna program)
- *Főépítész Hivatala:*
 - Régészeti ásatások Hargita megyében – pénzügyi támogatás a megye négy régiójának (Csík, Udvarhely, Gyergyó és Maroshévíz) múzeumi által végzett régészeti kutatásokra
 - Hargita falu képe – az épített örökség feltárásának folytatása, az értékes építészeti tárgyak feltárása
 - A történelmi emlékművek megvédése – a történelmi emlékművek kutatói, megóvási/rehabilitációs munkálatainak támogatásának folytatása
 - Székelykapu – a Hargita Megyéért Egyesülettel való együttműködés folytatása a székelykapuk megóvására, megtartására és rehabilitációjára irányuló program érdekében.
 - A történelmi emlékművek védelmére irányuló program folytatása és stratégiájának kidolgozása és végrehajtása
 - Az épített örökség védelmére irányuló stratégia kidolgozása és végrehajtása valamint a hargitai falu képének védelmét szolgáló program
- Az ifjúsági sport és egyéb tevékenységeket támogató éves program folytatása:
 - A sport támogatására irányuló program Hargita megyében
 - A Hargita megyében zajló ifjúsági tevékenységek finanszírozásának éves programja
 - "Országos ifjúsági nap" program

A megye fejlesztési stratégiai tervének a minél megfelelőbb megvalósítása érdekében nagy szerepet játszanak a megye további szereplőinek intézkedései, amelyek alább találhatók:

- A megyei kulturális örökség fenntartásáért és népszerűsítéséért felelős intézmények:
 - *Hargita Megyei Kulturális Központ:*
 - Az intézmény hagyományos rendezvényeinek tágabb körben való szervezése és népszerűsítése, mint például a Székelyföld Napok, Húshagyókedd, Régizene Fesztivál, a helyi programokon keresztül, valamint figyelemreméltó regionális kulturális programok szervezésével (az erdélyi néptánc együttesek találkozója, Csúrdöngölő), illetve különleges kulturális események lebonyolításával.
 - Hozzájárul a megyei kulturális identitás fejlesztéséhez, valamint a helyi közösségek építéséhez a lebonyolított programok révén
 - A kulturális tevékenység szakértőinek találkozó szervezése, a kulturális menedzsment területén

- Hargita megye 2013-2020-as időszakra vonatkozó kulturális stratégiájának megvalósításának koordinálása és a megyei tanácsa alárendelt intézményeinek éves kulturális programjainak összeállítása
 - Hozzájárul a pontos célok meghatározásában és a Hargita Megye Tanács alárendelt intézményeinek menedzsmenti tervének kidolgozásában
 - A megyei koordinátor szerep és a kulturális módszeres központ képének népszerűsítése média és online kampányokon keresztül
 - Minőségbiztosítási eljárás létrehozása a megyei kulturális intézményekben.
 - A kulturális menedzsment képzés akkreditációja
 - Kulturális ügynökök képzése a gazdaság területén, a stratégia célkitűzéseinek megfelelően, a fejlesztési területen az ágazatok közti szinergiák kialakítása érdekében
 - A tudatos kultúra fogyasztók támogatása tematikus programok szervezésének keretén belül: a vidéki területeken kulturális programok szervezése, csángó programok, valamint a helyi hatóságokkal együtt szervezett programok
 - Filmmel és fotóval kapcsolatos programok további szervezése, az innovatív folyamatok elindítása és támogatása céljából,
 - Találkozók, képzések és workshopok szervezése a megye kulturális szereplőinek a kulturális menedzsment magatartás elsajátítása céljából
 - Az éves versenyek és megmérettetések szervezésének folytatása, egy bizonyos témakörben és a témával kapcsolatos vitaestek szervezése (2017 — tehetség éve, 2018 – megyeközi kapcsolatok éve)
 - A kulturális menedzsment témakörben konferenciák és fórumok szervezése
- *Hargita Megye Hagyományőrzési Forráspontja:*
- A Hargita megye kulturáját és hagyományait népszerűsítő programok megerősítése
 - A szimbólumok és a népművészeti jellemzők használatának és újragondolásának népszerűsítése, minden generáció számára képzési és figyelemfelkeltő programok révén;
 - Az intézményen belüli speciális kiadványok közzététele és népszerűsítése
 - A Hargita megyei múzeumok tevékenységének előmozdítása, olyan kulturális programok keretén belül, melyeknek célja a látogatók számának növelése és a kulturális turisztikai célpontok népszerűsítése.
 - A helyi kulturális értékek népszerűsítése, a helyi kulturális identitás előmozdítása és a kulturális értékek cseréjére vonatkozó programok megszervezése a Hargita megyei települések között, minden társadalmi csoportnak és korosztálynak szervezett programok révén;
 - A megye kulturális ajánlatához és szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférés minden állampolgár számára;
 - Kutatási programok indítása és a megye minden egyes etno-folklórikus területére jellemző hagyományok és népi alkotások jelenlegi állapotának dokumentálása,

tudományos kutatás támogatása, a népművészet területén működő civil szervezetek, valamint a megye kulturális és művészeti csoportjainak adatbázisainak fejlesztése.

- A kulturális települések tevékenységének módszertani koordinálása megyei szinten: kulturális otthonok, kulturális házak..
 - Olyan felnőttoktatási projektek elindítása, amelyek a hagyományos kultúrát kívánják elsajátítani speciális képzési és szakképesítési programokon keresztül..
 - A hagyományos szakmák és mesterségek újraélesztése, valamint ezen mesterségekkel foglalkozók támogatása.
 - A kulturális identitás népszerűsítése, a helyi közösségek szimbóluma és a hagyományos kulturális értékek megismerése
 - Ifjúsági fesztiválok, kulturális rendezvények, valamint a gasztronómiai hagyományok megőrzésére vonatkozó események társszervezése.
 - Találkozók szervezése és támogatása, amatőr színházi előadások, művészeti csoportok támogatása..
 - Kreatív, fotós, színjátszó, mesterségek és kézműves táborok szervezése a kulturális értékek tudatosítása céljából
- *Salvamont Hegyi- és Bralnagimentő Szolgálat:*
- A hegyi kerékpárutak építésének, a turistaösvények rehabilitációjának és a hegymászó útvonalak felújításának folytatása.
- *Hargita Kiadó:*
- Saját kiadványok megjelentetésének folytatása és ezek népszerűsítése országos és nemzetközi szinten
 - A kiadó tevékenységének bővítése és a kiadványok terhesztése a megye elszigetelt településeire
 - A kulturális tevékenységek bemutatására vonatkozó anyagok és kiadványok népszerűsítése online és elektronikus platformokon
 - Táborok szervezése az írók számára, valamint tudományos konferenciák szervezése a kulturális menedzsment témakörében
 - A kortárs irodalom népszerűsítése és a fiatal írók tevékenységének promoválása, valamint versenyek szervezése tematikus és irodalmi jelentések készítéséért
 - A Székely Könyvtár új köteteinek szerkesztése és kiadása
- *Hargita Népe Kiadó:*
- A Hargita Népe Újság és Hargita Stúdió tevékenységének megerősítése, a lakossággal való konzultáció és informálás céljából
 - Az intézmény működési költségeinek hatékonysága, külső finanszírozási források és saját bevételek vonzása

- Havi tematikus kiadványok és könyvek szerkesztésére és kinyomtatására szolgáló programok fejlesztése.
- Kulturális események szervezése a helyi közösségekben, az intézmény kulturális kínálatának előmozdítása, valamint a lakosság tudatos fogyasztásának elősegítése érdekében.
- *Hargita Megyei Művészeti Népiskola:*
 - Az intézmény kulturális és művészeti szakképzési tevékenységeinek bővítése, a célcsoport igényeinek megfelelően az oktatás kibővítése vezetési készségek modullal;
 - A megyében működő vallásos kórusokkal és fúvószenekarokkal együttműködve, kórustalálkozók szervezése;
 - A tehetséges gyerekek számára lehetőséget biztosít, hogy a megyei közönség előtt bemutatkozzanak valamint a Művészeti Népiskola által lefedett területeken, az országban és külföldön népszerűsítsék a megyét a különböző tehetséggondozó eseményeken való részvétellel.
- *"Kájoni János" Megyei Könyvtár :*
 - A dokumentumok digitalizálásának folytatása;
 - A Hargita megye kis és elszigetelt településeinek kulturális tevékenységek támogatása, a helyi könyvtárak, tanárok és kulturális szervezetek közreműködésével;
 - A helyi és regionális kulturális értékek megőrzése és terjesztése (olvasmány ajánlat, kulturális rendezvények, szabadidős tevékenységek);
 - A könyvtár funkcióinak bővítése, valamint az intézmény adatbáziskezelési funkcióit és egy hozzáférhető online adatbázisokkal rendelkező internetes portál létrehozása;
 - Innovációs kulturális szolgáltatások kezdeményezése (az anyag elektornikus platformokon történő népszerűsítése, e-learning platformok, stb);
 - A fiatal közönség soraiban az olvasás népszerűsítése és ösztönzése;
 - Stratégiai együttműködés elindítása a jelenlegi partnerekkel és új intézményekkel;;
 - A kulturális értékek felismerése érdekében népszerűsítési kampányok szervezése;
 - A Hargita megyei kulturális értékek és kincsek beazonosítása és felsorolása.
- *Gyergyószárhegyi Művészeti és Kulturális Központ :*
 - A képzőművészetek népszerűsítésére vonatkozó program folytatása
 - Az intézmény a hagyományok tematikájú rendezvényeinek folytatása, mint például a romániai magyar írók két évente megtartott találkozója vagy a romániai magyar újságírók évenkénti találkozója
 - A Lázár Kastély restaurálási és használati programja, a Szent Ferenc Alapítvánnyal együttműködve az emlékmű kulturális és turisztikai értékeinek érvényesítése érdekében

- A fiataloknak és fiatal művészeknek szervezett programok folytatása, a diákok és egyetemi hallgatók számára a művészeti nyári egyetemek szervezése, emellett ösztöndíj alap létrehozása a fiatal művészek részére és oktató táborok szervezése a fiatal tehetségeknek
- A Hargita Megyei Kulturális Stratégia célkitűzéseinek eléréséhez való hozzájárulás a kulturális-turizmus programjának kidolgozásával, a három évre kiadott kulturális turizmus elgondolása és az intézmény szerepe ezeknek a céloknak az elérésében
- A kultúra tudatos fogyasztásának támogatása, a megyei kulturális nagykövet programban az intézmény szerepének kidolgozása és hozzájárulása.
- A megyei kulturális értékek terjesztése, egy javaslat kidolgozása által a helyi képzőművészek kulturális képének elkészítésével.
- A Gyergyószárhegy kulturális márka megvalósítása, amely a regionális és megyei kulturális márka része, együttműködve az intézményekkel és szervezetekkel, helyi és megyei kulturális csoportokkal.
- A művészeti anyagok, kiadványok és népművészeti anyagok digitalizálása és népszerűsítése
- **Közösségi Fejlesztési Társulások :**
 - *Hargita Közösségi Fejlesztési Társulás:*
 - A közös érdekű, a kulturát érintő regionális fejlesztése projektek elkészítése és népszerűsítése;
 - A Hargita Megyei intézményekkel együttműködve részvétel a nemzetközi kulturális körzethez kapcsolódó projektekből.
 - *Hargita hegység Közösségi Fejlesztési Társulás :*
 - Specifikus sport versenyek szervezése és azokon való részvétel.
 - A téli és hegyi sportok nemzetközi nyilvántartásába beillő turisztikai területek azonosítása és kialakítása.
 - A hegyi ösvények és kerékpár utak kialakítási és karbantartási munkálatai
 - A sí utak és pályák menedzsmentje, kialakítási és karbantartási munkálatai, valamint egyéb sport- és szabadidős tevékenységi területek és hegyi szállások tevékenységeinek összehangolása
 - Szövetségekhez való csatlakozás, vagy ugyanezen a területen tevékenykedő egyesületekkel való közreműködés szövetség kialakítása érdekében
 - *Kelemen-Görgényi Közösségi Fejlesztési Társulás:*
 - A kulturális örökség megőrzése és népszerűsítése;
 - Az agro-élelmiszeri, ökológiai, kézműves és hagyományos termékek piacának bővítése
 - A kulturális, sport és ifjúsági kezdeményezések támogatására szolgáló rendszer létrehozása.
 - *„Csomád-Bálványos” Közösségi Fejlesztési Társulás:*
 - A téli sportok és szabadidős tevékenységek országos és nemzetközi nyilvántartásába beillő turisztikai területek azonosítása és kialakítása;

6. A megye népszerűsítése a sport révén (biciklizés), kerékpáros útvonalak létesítése, a Csomád - Bálványos térségben turista útvonalak kialakítása és rehabilitálás.